

Twaalf interviews

1. Bart Pardaens, Aalst

Hoofdinspecteur bij de wijkdienst van de lokale politie Aalst

Coach van de wijkinspecteurs én ‘wijkinspecteur’ van een doelgroep

Ik ben geen wijkinspecteur in de klassieke zin. Ik ben hoofdinspecteur bij de wijkdienst van de lokale politie Aalst. Er zijn 30 wijkinspecteurs in Aalst. Mensen die ingezet worden op een apart geografisch gebied. Er zijn een paar speciale situaties waar een klein team wordt ingezet en er niet aan individuele wijkwerking wordt gedaan maar er samengewerkt wordt met collega's. Ik ben binnen het verhaal van de wijkinspecteurs de teamchef. Ik noem mijzelf niet graag chef, maar zie me zelf als coach. Ik help de wijkinspecteurs om goed om te gaan met problemen en ondersteun hen. Vaak is dit op beleidsvlak maar niet zelden ook operationeel. Ik ben niet zelf het diensthoofd van de wijk. Ik heb twee officieren boven mij.

Anderzijds ben ik toch ook een beetje wijkinspecteur, weliswaar niet van een bepaald geografisch gebied maar van een bepaalde doelgroep, namelijk de allochtone bevolking. Het werk wat ik doe, met en voor hen, is een beetje hetgeen een wijkinspecteur doet. Contacten houden en leggen, een aanspreekpunt zijn, informatie inwinnen, bemiddelen, ... Wel is het zo dat dit in mijn geval voornamelijk gebeurt via deelname aan vergaderingen van de vereniging AalstMixt en niet zozeer dus via aanwezigheid in de wijk.

Over feest, contact, vertrouwen en dialoog

In mijn huidige functie kom ik voornamelijk in contact met diversiteit via AalstMixt, dat zijn nieuwe inwoners in Aalst die zich verenigd hebben en maandelijks samenkomen. De bedoeling van AalstMixt is voeling te krijgen met elkaars cultuur maar ook met de Aalsterse cultuur. Ze hebben bijvoorbeeld een eigen carnaval groep: Aalst Nikst, dat is natuurlijk ook een mopje gericht naar de Aalstenaars die wel eens menen dat allochtonen alleen maar niksen.

Via AalstMixt heb ik een redelijk goed zicht op de meeste gemeenschappen maar natuurlijk is natuurlijk ook niet elke gemeenschap vertegenwoordigd.

En binnen sommige gemeenschappen is dan ook nog eens heel veel verscheidenheid. Zo is de Afrikaanse gemeenschap erg divers. Ik heb onlangs op een zondag een collega meegenomen om alle buitengewone kerken te bezoeken en zo daar contacten te krijgen. Dan is de eerste reactie natuurlijk meestal 'oei, politie, hebben we iets misdaan?'.

Via AalstMixt heb ik langzaam het vertrouwen gekregen van mensen en daardoor kan ik een tussenfiguur zijn aangaande allerlei kwesties. Het is ook niet dat ik alles voor hen oplos maar ik verwijs hen b.v. door naar de politie of een andere dienst. Soms zijn er mensen binnen de politie of de stad die vragen waarom ik die mensen help met hun feest of naar hun feest ga, maar het gaat niet om dat feest. Het gaat om het contact en het vertrouwen, over de dialoog, over het weten wat er leeft bij mensen.

Aalst Mixed heeft een hele gemotiveerde voorzitter en dat is goed. Het is echter belangrijk om tegelijkertijd goede en voldoende contacten te houden ook binnen de wijken en gemeenschappen. Want als zo'n figuur weg valt, ja, waar ben je dan? En eigenlijk geldt dat ook voor mezelf, ik heb veel informele contacten en als er morgen ergens boel is, bijvoorbeeld in de Marokkaanse gemeenschap, dan kan het zijn dat ik met één telefoontje de gemoederen kan bedaren. Het is belangrijk dat zulke contacten en relaties meer verspreid aanwezig zijn. Dus ik denk eraan om dingen wat formeler te organiseren en te delen maar dat is niet evident.

Verder werd ik gevraagd om deel uit te maken van het STIPP, een organisatie van de stad. Voor mij zijn dat bijna dezelfde mensen als in AalstMixt, maar eigenlijk zijn die twee platformen totaal verschillende dingen met andere doelen. Het ene, Aalst Mixed, is een vereniging op poten gezet door

de mensen zelf, het andere (STIPP) gaat over beleidsondersteuning. 'Hoe moeten we ons beleid organiseren zodat het werkt voor die doelgroep'. Een voorbeeld is de kwestie van het Nederlands leren. Taal en taalkennis staat erg centraal in Aalst. Via de deelnemers van het STIPP hebben we opgepikt dat bepaalde groepen mensen niet bereikt werden omwille van de uren en dagen waarop er les gegeven wordt. Vervolgens zijn er nu ook lessen op zaterdag zodat meer mensen bereikt kunnen worden.

Van reactief naar proactief gaat niet vanzelf

Ikzelf ben dus niet echt in de wijken aanwezig en reken dus op mijn wijkinspecteurs voor het verder onderhouden en maken van contacten. Ik probeer proactief werken zoveel mogelijk te stimuleren bij mijn inspecteurs maar merk dat het niet evident is en beter kan. Hiermee wil ik niet slecht spreken over onze buurtinspecteurs. De overgang van reactief naar proactief werken gaat niet vanzelf is voor veel mensen niet gemakkelijk. Daarenboven worden ze ook nog eens voor van alles en nog wat bevraagd en hebben ze een hoop administratief werk.

Proactief werken betekent dat men zelf problemen of potentiële problemen gaat identificeren. En nog meer, ook los van problemen te opereren. Ze vinden het gemakkelijker om vanuit 'een opdracht' te werken, bijvoorbeeld iemand bezoeken die betrokken was bij een verkeersongeval. Maar het probleem is net dat wijkinspecteurs bedolven worden met dat soort opdrachten en de daar aan verbonden administratie. Dit staat hun 'echte' werk in de weg. Sommigen, die zich niet op hun gemak voelen binnen dat proactieve kader, verschuilen zich daar dan ook achter. Op die manier hebben ze houvast. Ik heb dan ook één team voor een bepaalde wijk die wat meer aandacht nodig heeft dat ik volledig vrijgesteld heb van administratie. Maar ook daar blijkt het niet gemakkelijk. Pas op, ze doen dat goed, ze doen hun best hé, en ik moet zegge dat het ook steeds beter gaat, maar toch. Ik moedig hen echt aan om werkelijk in de wijk aanwezig te zijn. Als er een uitnodiging binnen komt voor een feest dan spoor ik hen aan om te gaan. In het begin was dat moeilijk en herinner me nog de eerste keer dat ik iemand mee nam naar een ontbijtreceptie van een seniorenflat. Dat was zowel voor die agent als voor die mensen op dat feest eerst wat onwennig. De mensen vroegen zich af of er iemand zijn auto verkeerd geparkeerd had, want als er politie is dan denken mensen onmiddellijk dat er iemand iets verkeerd gedaan heeft. Die inspecteur moest op zijn beurt ook een beetje zijn weg zoeken. Ondertussen gaat die inspecteur daar wekelijks langs, drinkt hij een tas koffie met de mensen en niemand vraagt zich nog af wie er verkeerd geparkeerd staat.

Binnen de opleiding is er weinig aandacht voor deze manier van werken. Het theoretisch kader wordt wel geschetst maar 'hoe' doe je dat dan en 'hoe' werkt dat, dat niet nee. En dat is net waar de meesten op stoten he, die mannen weten gewoon niet hoe dat moet. Er zou veel meer aandacht aan besteed moeten worden want het is ontzettend belangrijk. Want dat is net hoe je je informatie verzamelt. En hoe je vertrouwen wint. Twee cruciale dingen voor een goede wijkinspecteur. De eerste keer dat ik daar AalstMixt ging werd ik aanzien als 'een politiemán'. Nu wordt ik gezien als Bart die bij de politie werkt. Dat is het verschil.

Over vertrouwen en problemen ook als de jouwe beschouwen

Aanwezig zijn in de wijk is ook belangrijk in het kader van vertrouwen. Dat vertrouwen win je door je tussen hen in te zetten. Door de probleemsituaties ook als problemen van jou te beschouwen. In de wijken gaat het vaak niet om reusachtige en gevaarlijke problemen. Het gaat om irritaties, van burenruzies tot sluikstorten. Als wijkinspecteur zal ik altijd proberen om mensen zelf met elkaar te laten praten. De verdraagzaamheid naar elkaar toe is soms beperkt. Heel vaak gaat het niet om dat ene ding maar zit er een heel verhaal achter. Dan moet je goed luisteren en op zoek gaan naar de oorzaken. Zo gaat het niet over 'dat voetbalpleintje' maar over het feit dat de persoon wiens huis daar aan grenst in ploegendienst werkt en de nacht heeft en slaap erg belangrijk is voor die persoon. Zo ontstaan er irritaties.

Het kan ook gaan over vertrouwen dat geschonden is vanuit de politie. Een slechte interventie van onze ploegen kan al leiden tot een vertrouwensbreuk. Het probleem met politie is ook, je mag nog de beste bedoeling hebben, dat wij vaak tussenkomen in conflictsituaties. En in een conflict is er altijd iemand die zich benadeeld voelt, hoe goed je ook probeert te bemiddelen. Ik probeer de waarden van

onpartijdigheid en integriteit altijd uit te dragen. Ik probeer dat voorbeeld te zijn en blijf dat uitleggen en probeer zo veel mogelijk te helpen. Dat is niet gemakkelijk.

Kort op de bal spelen en de nood aan een stad die naar buiten komt

Mensen vinden het over het algemeen belangrijk dat er kort op de bal gespeeld wordt. Dat wanneer er iets gemeld wordt, dat dit wordt opgevolgd en opgelost. Er is eigenlijk nood aan een soort wijkinspecteurs die niet van de politie zijn maar eerder stadswijkinspecteurs. Er is nu weliswaar het team integrale veiligheid dat ook coördinatie van dat overlast gegeven doen én er is een wijkmanager vanuit de stad maar dat is niet genoeg. Ik ben weliswaar blij dat dit team opgericht is. Ik zit bij dat team mee aan tafel als partner maar het is niet meer de bedoeling dat wij alles opvangen. Dat is alvast een goed begin.

Ik geef soms nog wel concrete ondersteuning, bijvoorbeeld vormingen aan de wijkmanager rond methodieken voor dialoog en bevraging met buurtbewoners maar dat is gewoon omdat ik daar gespecialiseerd in ben en dat ook belangrijk vind om die expertise ook hier in Aalst te delen.

De stad moet meer naar buiten komen. Wijkinspecteurs kunnen niet alles opvangen.

Het is ook gewoon belangrijk dat mensen aanspreekpunten hebben van de stad en dat de stad toegankelijk is. Er is natuurlijk de digitale weg maar je ziet toch dat dit niet voor iedereen in de bevolking werkt. Zeker niet voor oudere mensen.

En er ontbreekt toch iets in die digitale communicatie. Wanneer je direct contact hebt kan je meerdere vragen tegelijk stellen. Digitaal ontvang je wel vragen, maar is het moeilijk een bijvraag te stellen. Ook zit er onder een vraag vaak een andere vraag. Eveneens kan je niet polsen naar de verwachting van de vraagsteller. Zo kwam er eens een wijkinspecteur bij mij die niet goed wist wat doen met twee bureaus die problemen hadden. Wanneer je aan probleemoplossing moet doen, adviseer ik altijd om te polsen naar de verwachting van de persoon die het probleem aangeeft. Die verwachtingen kunnen erg uiteenlopen en als je dan met oogkleppen op te werk gaat, kan je onnodig nog meer in de knoei komen. Ook vind ik simpelweg het zelf vaststellen, en het ter plaatse gaan, ook belangrijk. Een keer gaan kijken en in de wijk zelf gaan geeft meestal al veel sneller een duidelijker beeld van de situatie en het probleem.

Sociale mix is mogelijk

Je ziet ook vaak problemen op die grensgebieden. Daar waar villawijken sociale woonwijken raken bijvoorbeeld. Op dat snijvlak. Zo staat in Aalst het armtierigste huisje naast een schone villa met zwembad. Dat geeft problemen. Het is natuurlijk allerm minst de bedoeling om getto's te creëren. Niet in de ene richting en ook niet in de andere. Want dan krijg je dus van die rare situaties.

Ik vind dat sociale mix mogelijk is en mogelijk gemaakt moet worden. Dat doe je door de opwaardering van de kwaliteit van leven van de mensen die het moeilijker hebben. Vroeger, in die getto's van minderheidsgroepen met moeilijkheden daar rook en zag je gewoon de armoede maar nu, nu zijn er sociale woonwijken waarvan ik zeg: 'prachtig'. Ook zie je combinaties met gewone flats en veel groenvoorzieningen die voor iedereen aantrekkelijk zijn. Er wordt veel meer naar die sociale mix gekeken en niet meer exclusief die kansengroepen. Ik denk dat daar echt kansen liggen.

Kern Rechteroever: een hertekende wijk met een carnavalsgeschiedenis én vier wijkinspecteurs die geen administratie mogen doen

In Aalst is er hier, aan de rechteroever is er een opwaardering bezig. Rechteroever wordt soms in de volksmond als 'de soort van over het water' gezien. Het is een arbeiderswijk met veel multiculturaliteit. De stad heeft daar o.a. op ingezet met een prikkelprijsproject waarbij panden verkocht worden aan drempelprijzen om zo tot meer sociale mix te komen en waarbij ze o.a. jonge gezinnen willen aantrekken.

Die investeringen hebben tot op zekere hoogte opgeleverd maar er is nog steeds veel werk en dat stuk van de stad blijft een slechte naam hebben. Nog altijd hoor ik van mensen dat ze er nog nooit aan gedacht hebben om daar te parkeren terwijl er een groot parkeerbeleid is. Dat oude beeld blijft voor een stuk overeind.

Het voordeel van die wijk is wel dat ze gekenmerkt wordt door het carnavaleske hetgeen dan wel weer een troef is. Vanuit verschillende hoeken wordt er op die wijk ingezet, via het jeugdopbouwwerk, via AalstMixt, ... Toch blijft de rivier de Dender een scheidingslijn tussen linkeroever en rechteroever. Ikzelf heb als politie het initiatief genomen om de wijken te herschikken en ze zitten daar nu met een wijkteam waardoor er veel meer politie aanwezig is hetgeen goed is voor het onveiligheidsgevoel dat er leeft. Het wijkteam zou, zoals ik zei, wel nog pro-actiever kunnen werken. Ik zou het eigenlijk graag zelf doen, ha. Ik ben zelf eigenlijk nooit wijkinspecteur geweest. Ik zeg niet dat ik niet graag coach ben van een team, maar soms heb ik wel spijt. Ik vind het fijn en belangrijk om met mensen in contact te zijn maar ik zie ook dat ik nu iets meer kan betekenen globaal en dat is ook belangrijk.

We zitten nu ongeveer op 3300 personen per wijkinspecteur. Je kan ze niet allemaal kennen maar ik zou ze graag toch allemaal of zo veel mogelijk kennen. Ik hoor veel geklaag en gezaag, en dat begrijp ik voor een groot stuk. Ik hoor het vooral bij jongeren die echt wijkinspecteur willen zijn. Voor de ouderen zijn die administratieve stukken misschien nog een houvast om van daaruit te opereren maar voor de jongeren is het een blok aan hun been. De inspecteurs worden een soort postbode. Inspecteurs zijn zoveel met administratie bezig. Daarom dat ik een beperkt groepje op 'Kern Rechteroever' heb vrijgesteld van administratie. Zodat zij echt wijkinspecteur kunnen zijn. Dat vind ik echt belangrijk: 'laat de wijkinspecteur wijkinspecteur zijn'. Daarmee bedoel ik: contact hebben met de mensen en tussen de burgers staan. Informatiedrager zijn, informatie inwinnen. Eigenlijk ook een beetje rechercheur zijn. Ook dat komt er voor mij een beetje te weinig uit. Zulks beoog ik met dat project 'Kern Rechteroever' met die vier personen die ik vrijstelde van administratie.

Mijn mosterd voor 'Kern Rechteroever' heb ik gehaald uit een project in Schaarbeek waar ze een wijkcommissariaat hebben volgens Japanse stijl, Koban-systeem. Dat team doen daar alles, die doen interventie, recherche, ...

Uiteindelijk verschilt het project dat ik uittekende in Aalst wel een beetje van dat in Schaarbeek. Hier maakten we een soort nieuwe wijk binnen de ring waar die vier wijkinspecteurs nu samen opereren. Natuurlijk bleef het probleem van de administratie en daarom installeerde ik twee ondersteuners binnen het team die dat luik administratie op zich nemen. Nu zijn daar dus een hoofdinspecteur, vier inspecteurs en twee ondersteuners die de administratie op hen nemen. Tot nu toe heb ik deze formule nergens anders gezien. Ik heb nog niet vaak gehoord dat wijkinspecteurs vrijgesteld worden van administratie. Misschien in Gent met het overlastteam maar dat is weer iets helemaal anders. Het is een beetje op maat van de situatie hier gemaakt. Vanuit politieke hoek kwamen er veel goede reacties en soms werd er dan voorgesteld om dat voor meer wijken uit te werken maar dan moet ik hen er wel op attent maken dat ik 20 extra ondersteuners nodig heb. Ook denk ik niet dat dit zinvol is voor iedere wijk. In sommige wijken moeten wij niet iedere dag op die manier aanwezig zijn. Daar zijn andere dingen nodig, een patrouille tegen inbraken misschien, maar niet die dagelijkse permanentie en een onthaal.

Het was een behoorlijke operatie. Onze strategische analist heeft toen ook veel werk gehad. Uit cijfermateriaal bleek trouwens dat er in die wijk niet meer criminaliteit was dan elders maar toch was het onveiligheidsgevoel zeer hoog. Het was een wijk waar het subjectieve gevoel de realiteit oversteeg.

Over links en rechts, rechten én plichten

Ik zie hier in Aalst, in een eerder rechts beleid, heel wat initiatieven. Ja, er is veel strengheid over die taal maar ze doen ook echt veel inspanningen. Of neem nu het OKAN project dat voorheen enkel toegankelijk was voor nieuwkomers die vanuit een ander land in Aalst toekwamen. Maar er zijn ook mensen die verhuizen van Brussel en Wallonië. Als ik hoor dat daar dan een 'go' voor wordt gegeven dan vind ik dat positief.

AalstMixt is dan weer eerder links georiënteerd. Je moet eigenlijk geen schrik hebben voor links of rechts. Daar gaat het niet over. Dat interesseert mij ook niet. Het gaat over het contact en de uitwisseling.

Ik zie veel inspanningen hier in Aalst en aandacht voor rechten maar ook aandacht en strengheid voor plichten. Ik geef ook een les aan nieuwkomers over onze stad Aalst. Dat gaat dan o.a. over de politie,

over GAS en het GAS reglement.

De leraar van die klas is ook altijd aanwezig en hij ondersteunt mij tijdens die les. Het woord waarmee we beginnen is altijd SAMENLEVEN. Want daar gaat het over. We maken dan een tekening van een persoon, en nog een persoon, en nog een persoon, we voegen daar dan een straat aan toe, een pleintje

...

En ja vervolgens ontstaan er conflicten, want de ene persoon wil dit, de andere dat, ... Zo komen we uit bij GAS en bij rechten en plichten. Want dat is natuurlijk een balans. Ik geef altijd veel voorbeelden. Bijvoorbeeld over waarom je je hond aan de leiband moet houden. Ook leg ik hen uit wat de politie kan betekenen voor hen en hoe je de politie kan contacteren. Ook hebben we het over burgerplicht, over dat het eigenlijk je plicht is als burger om bepaalde inbreuken te melden.

Ik zeg ook altijd heel duidelijk: 'Welkom in Aalst'. Het is belangrijk dat mensen voelen dat ze welkom zijn. Maar het is ook belangrijk dat ze weten wat hier de spelregels zijn. De mensen bedanken me vaak na de les. Mensen willen zelf vaak graag weten hoe de dingen werken.

Jongeren die de politie leren kennen als beschermers die er ook voor hen zijn

De relatie met allochtone jongeren is niet altijd evident. We proberen via de wijkwerking contact te hebben met jongeren. Voor veel van die jongeren zijn wij een soort boeman. Als er politie is, heeft iemand iets uitgespookt. Ook hebben sommigen natuurlijk minder aangename ervaringen met de mensen van interventie. Of hoorden ze verhalen. En dan krijg je het idee van 'ze zijn allemaal slecht'. Het is ook niet gemakkelijk voor interventie hé. De politie moet altijd optreden in conflict of wanneer mensen iets verkeerd doen, wanneer de boel gespannen is. Gezellig is dat niet.

Daarom ook dat het proactieve zo belangrijk is en niet het reactieve. Dat ze ons ook leren kennen als iemand die er is voor hen. Je moet vertrouwen winnen zodanig dat zij de politie zien als helpers, als beschermers. Wij moeten mensen beschermen tegen criminele daden van anderen. Als iemand te snel rijdt dat kan dat anderen schaden en daarom treden wij op. Niet om mensen te pesten.

Ook proberen we de relatie met jeugdopbouwwerkers te verbeteren. Soms hadden zij ons niet zo graag rond hen omdat de beeldvorming van de jongeren over de politie zo slecht was. De politie was de vijand.

We proberen nu met deze nieuwe ploeg opbouwwerkers een goede band te hebben. Ze leggen ook hun beleid en doelstellingen aan ons voor en wij dat van ons aan hen. Het is belangrijk om zowel bij jongeren als bij jeugdopbouwwerkers het vertrouwen op te bouwen. Jeugdopbouwwerkers zijn geen spionnen. We hebben allebei een andere taak.

Gevoeligheid voor diversiteit is belangrijk maar niet evident

Natuurlijk zou het zo moeten zijn dat iedereen die bij de politie werkt een gevoeligheid zou moeten hebben voor diversiteit. Maar dat is niet zo evident in de praktijk en ergens begrijp ik dat. De verwachting en het streefdoel moet er wel zijn natuurlijk. De job voor de mensen van interventie is er niet eenvoudiger op geworden. Er is veel nieuwe wetgeving, er komen steeds nieuwe soorten van criminaliteitsfraude bij, internetcriminaliteit, ... Zij moeten over al die zaken dan ook nog eens een deftig proces verbaal schrijven, ...

En dan ook nog eens vragen om gevoelig te zijn voor andere culturen en verschillen, is niet evident. Maar wel belangrijk want zij moeten meer en meer optreden in een diverse wereld en komen heel vaak met mensen van een andere achtergrond in contact. Ik denk ook dat wij inderdaad te weinig kennis hebben over specifieke dingen die spelen binnen de gemeenschappen. We weten niet genoeg over de gevoeligheden en de conflicten die spelen in de thuislanden en bijgevolg ook in het klein hier weerspiegeld worden.

Ik denk ook wel dat het met de tijd natuurlijker gaat worden. Kijk naar die jonge gasten. Ik sprak onlangs een twintiger en die had vrienden van vreemde herkomst. Dat zie je niet bij mensen van mijn leeftijd (47). Wij zijn in een witte omgeving opgegroeid en kwamen daar bijna niet buiten. En ik ben dan niet eens de oudste in het korps. Dus ja, je kan denken 'hoe dat is voor de oudere inspecteurs?'. Ik heb veel goede hoop voor de jeugd, ja.

Racial profiling?

Dat is een moeilijke, 'racial profiling'. Ik hoop dat het niet gebeurt. Ik geloof echt dat, wanneer wij iemand aanhouden, wij werkelijk een reden hebben daarvoor. Wanneer ik naar een plein ga en daar is overlast en daar moeten vijf blanken gecontroleerd worden dan doe ik dat, als het vijf zwarten zijn, doe ik dat ook. We krijgen daar soms commentaar op maar echt, ik denk dat de acties die wij ondernomen, nodig zijn. Ik ga niet beweren dat racisme en discriminatie niet aanwezig is onder politiemensen. Dat zit doorheen de hele maatschappij en politiemensen zijn deel van die maatschappij. Maar ik denk echt, en dat meen ik, en dat hoop ik, dat voor 99 procent de politie bij het uitoefenen van hun beroep en het controleren van mensen daar niet door beïnvloed is en professioneel te werk gaat. Wij zijn de beschermers van de maatschappij. Iedereen moet beschermd worden. Of je nu dat geloof hebt of dat geloof of een andere huidskleur. Wij zijn er voor iedereen.

Wij hebben een fietsteam die heel veel controles moeten doen. Die controles kiezen ze eigenlijk zelf. Dat gaat dan meestal over personen die ze tegenkomen in bepaalde situaties en op bepaalde momenten en waarbij ergens iets mogelijks niet klopt. En ook, als zij bijvoorbeeld weten dat er op een bepaald plein overlast is en daar zitten allochtone jongeren. Wat moeten ze dan doen? Andersom discrimineren en ze niet controleren?

Het is nu eenmaal een gegeven, en ik vind dat een spijtige evolutie, dat in onze stad, heel veel overlastsituaties en criminaliteit, gebeuren door allochtone jongeren. Als er dan iemand opgepakt wordt, dan is dat niet omdat hij blank of zwart is, maar omdat hij dader is van een bepaald misdrijf. Zo werd ik ooit verweten racist te zijn. Wij hadden in onze radio de beschrijving van daders van een winkeldiefstal doorgekregen. De beschrijving was 'twee zwarte jongens van een bepaalde leeftijd'. En we pakken er twee op en krijgen reactie: 'Waarom controleren jullie die 2 blanke daar niet?' Ja natuurlijk niet, wij hebben een beschrijving gekregen van de verdachten en zij voldoen daar niet aan. Maar dat wordt niet aanvaard.

Als je iemand aan het zoeken bent op basis van een beschrijving, dan zoek je een persoon die daar aan voldoet. Wanneer ik meeluister in mijn oortje dan hoor ik die beschrijvingen van verdachten. Meestal is het iemand van Marokkaanse of Turkse afkomst die ze zoeken en dan ga je die ook zoeken. Dat maakt het zo moeilijk.

Ik geloof nog altijd in de goedheid en de correctheid van 99.99 procent van de politiemannen van Aalst. Bovendien hebben wij een correcte interne dienst die dingen onderzoekt.

Diversiteit binnen het korps

Ons korps is inderdaad veel te weinig divers. Dat heeft ook met de opleiding te maken. Er lijken weinig allochtonen door de ingangsproeven te geraken. Ik ben ook beroepenvoorlichter en zou hen graag helpen. Zeker. Maar er komen er geen. Nu is het inderdaad allerminst een afspiegeling van de maatschappij. We hebben twee personen van Turkse herkomst bij de operationelen. We hebben niemand met een zwarte huidskleur. Moeten we er zelf op zoek naar gaan? Of met quota's werken? Dat vind ik ook gevaarlijk.

Ik vind het veel belangrijker dat een wijkinspecteur een goede inspecteur is dan dat die blank of zwart is.

Waar ligt het aan? Het zal aan beide kanten liggen, denk ik. Als je de huidige communicatie strategieën van de federale politie bekijkt, zie je dat het diversiteitsbeeld wel ingezet wordt. Ik denk dat het witte er op termijn wel zal gaan uit gaan met die al die jonge en gekleurde kinderen die hier geboren worden. Want dat zijn 100 procent Belgen, ook al worden ze soms 'niet-Belgen' genoemd.

Ik zie daar geen verschil in met andere Belgen of politie inspecteurs. Zij kunnen de taal. Ze kennen onze maatschappij. Zij zijn welkom bij de politie.

Laatst was er een incidentje bij een sportwedstrijd waar ook Turkse supporters aanwezig waren. Toen was het wel nuttig dat één van de politiemensen Turks kon.

Het is niet evident om meer zulke mensen te vinden. Wij hebben dat niet volledig in de hand. Het is niet meer zoals vroeger. Nu wordt je aangeworven door de federale politieschool en dan kan je eventueel naar een stad als Aalst komen als je dat wil. Dus wij moeten het doen met de mensen die daar zijn én die dan ook nog eens interesse hebben om in Aalst te werken. Ik ga nu naar de politieschool om reclame te maken voor Aalst. Als daar nu allochtone jongens of meisjes zijn, dan ga ik die ook aanspreken net zoals iemand anders. Niet meer en niet minder. Want je moet opletten dat je niet omgekeerd gaat bevoordelen. Dat vind ik moeilijk en gevaarlijk.

2. Bruno Vandenberghe, Kortrijk projectmedewerker wijkdienst Kortrijk OCMW

Co-creatie met bewoners van kwetsbare wijken

Het is niet eenvoudig om uit te leggen wat ik precies doe als projectmedewerker bij de wijkdienst van het OCMW in Kortrijk. Eigenlijk gaat dat over co-creatie met bewoners. Dit over het algemeen in kwetsbare wijken, waar er dan ook vaak veel diversiteit is. Wij deden een aantal jaar geleden een Europees project rond DNA. Dat project had als doelstelling eigenaarschap te creëren bij inwoners. Dus minder zelf alles doen en organiseren maar meer vertrekken vanuit noden en interesses van de mensen zelf. En hen eerder te ondersteunen dan zelf dingen op te zetten. We hebben toen met beperkt personeel en middelen heel wat kunnen doen. Men heeft toen aan mij gevraagd om die methodiek, ontwikkeld in dit DNA project, stads breed uit te werken. Natuurlijk is het zo dat de aard van de projecten verschillend is in de verschillende wijken. Hetzelfde geldt voor mijn job.

Niet zelf organiseren maar ondersteunen (en durven loslaten)

Ondersteunen doe je door heel actief en heel vaak aanwezig te zijn op de goede momenten. Bijvoorbeeld in de Sint Jans wijk is er ieder jaar een grote rommelmarkt. Iedereen komt buiten, iedereen staat dan open voor een praatje, er wordt graag eentje gedronken, ... dat is wanneer er veel ideeën ontstaan.

Het is belangrijk te luisteren naar de bezorgdheden van mensen. Wij begeleiden en ondersteunen praktisch maar proberen inhoudelijk zo veel mogelijk aan de mensen te laten. Zij komen met een idee en wij proberen dat mee te realiseren. Wel blijven we een klankbord. Voldoende loslaten is cruciaal zodat ze op eigen benen kunnen staan. Loslaten wil ook zeggen hen laten doen wanneer zij acties ondernemen waar jij het niet mee eens bent. Uiteraard kan je steeds vragen stellen en dialogeren, maar toch, het is hun project.

Het is een hele ontdekkingsreis geweest om deze manier van werken uit te rollen binnen een stad en een OCMW. Zelf ben ik trouwens OCMW personeel. Wij hebben een sterke traditie in het aanbieden van dienstverlening en activiteiten. We hebben een hele waaier van de meest uiteenlopende dingen waar mensen aan kunnen participeren. Niet alleen de deelnemers zijn dat gewend, ook het personeel denkt heel erg vanuit dat kader dat niet zomaar te doorbreken is. Die omslag maken in de hoofden van mensen was moeilijk. We hebben dat proberen doen door middel van een aantal vormingen.

Maar ook voor de stadsdiensten was het niet evident, bijvoorbeeld op het domein van planning. Ambtenaren van een oudere generatie hebben een bepaalde manier van werken en het is moeilijk daar in te breken want dit betekent dat de stadsdiensten zichzelf ook op een andere manier moeten gaan organiseren. Maar toch, we hebben al heel wat ondernomen en bereikt.

En dan zit je natuurlijk ook nog met de politiek. Je hebt als het ware een driehoek ambtenaar, politiek en burger waar je heel de tijd tussen moet manoeuvreren.

In Kortrijk is het alvast een voordeel dat wij vanuit het stadsbestuur gestimuleerd worden om op deze manier te werken.

De stad terug geven aan de burger en onvrede omturnen

Ik vind deze manier van werken echt waardevol omdat je als het ware de stad terug geeft aan de burger. Een goed voorbeeld is hetgeen wat we gedaan hebben met de Stasegemsesteenweg in Kortrijk. In die straat wonen 194 nationaliteiten. Eén gemeenschap die in Kortrijk sterk vertegenwoordigd is en

ook in die straat aanwezig is, is de Marokkaanse gemeenschap. Ook de moskee is daar gelegen. De Stasegemsesteenweg is een drukke straat met heel wat doorgaand verkeer. Er komen heel wat problematiek samen.

We merkten dat er heel wat mensen kloegen over van alles en nog wat. We zijn dan dieper gaan graven en hebben onszelf de doelstelling gesteld om dat geklaag te kanaliseren en op een andere manier vorm te geven. Om de straat in de kijker te zetten en de aandacht op de straat te krijgen vanuit iets positief. Dat was het startidee. Verder hebben wij niet gestuurd, we hebben deze uitdaging ook niet zo gecommuniceerd. Wel hebben we mensen verzameld hetgeen absoluut niet makkelijk was. Als je een groep samenstelt heb je een paar leidersfiguren nodig waarvan je weet dat ze de boel kunnen trekken. Uiteindelijk is dat gelukt en zijn er verschillende acties op poten gezet. Zo hebben ze de straat laten afzetten en een speelstraat voor kinderen georganiseerd. Geen gewone speelstraat maar wel eentje vol leven met een 15 tal verenigingen uit de wijk. Er is een vergroen-project geweest waarbij met groen en bloembakken gewerkt werd. Er waren opruimacties, noem maar op. Uiteindelijk heeft de straat de aandacht kunnen trekken en heeft dit geleid tot de hoognodige her-aanleg van de straat. In de Stasegemsesteenweg voelen we dat een deel van de bezorgdheden weg zijn en kan er nu meer gefocust worden op het goed samenleven hetgeen ook weer een uitdaging is. Het project startte vanuit een onvrede en het gevoel dat zij in een vergeten vuile straat leefden waarvoor geen aandacht was vanuit de stad Kortrijk.

Meer aan de kant van de burger dan aan die van het bestuur durven staan

Het is cruciaal mensen het gevoel te geven dat je hen steunt in hun bezorgdheden. Dat je geen vertegenwoordiger bent van het bestuur en dat je in het spectrum 'burger - politiek', aangeeft dichter bij de burger te staan.

Je hebt dan de gebiedswerkers, die dichter bij de stad, en de politiek staan. Een voorbeeld dat dit spanningsveld en de verschillende rollen goed aangeeft is de Vetex-wijk waar er een oud fabrieksgebouw staat met een binnenplein dat nu gebruikt wordt voor evenementen van buurtbewoners, om te voetballen, te wandelen, ...

De stad gaat die grond ontwikkelen samen met een projectontwikkelaar. Een aantal jaar geleden zijn die plannen voorgesteld en was er een consensus. Helaas werden die plannen eenzijdig gewijzigd door de stad zonder de buurt te raadplegen. Dat kwam in de media en er ontstond een beetje tumult. Voor ons is het in zo'n situatie duidelijk dat wij aan de kant van de buurtbewoners staan. Onze taak situeert zich in het signaleren van noden en bezorgdheden. Op dat moment echter leek de politiek te verwachten dat wij die kritiek zouden stilleggen. De gebiedswerker heeft dan die rol op zich genomen. Er kon daar dan wel over gesproken worden met onze oversten en onze schepen. Deze materie lag weliswaar bij een andere schepen gevoelig. En zo is het altijd een beetje balanceren. De lijn die we bewaken is dat we proberen te vertrekken vanuit de noden van de burgers zelf. Onze rol naar de politiek die is van het signaleren. Op die manier kan de politiek vanuit kennis over die noden het beleid aanpassen en sturen.

Angst wegnemen en het samenleven bevorderen

Veel van onze projecten gaan over het bevorderen van het samenleven. In veel van die wijken is niet alleen veel diversiteit maar vooral veel armoede met alle daar aan verbonden problemen. Van huisvestingsproblemen, tot niet rond komen, de voedselbank, schoolse achterstand, drankmisbruik, ... Wij kunnen niet aan al die noden tegemoetkomen. Bijvoorbeeld huisvesting is een probleem waar wij maar een beperkte invloed op hebben.

Wij focussen vooral op het samenleven zelf in de wijk. We zien een soort spanningsveld tussen vaak oudere autochtone mensen en de mensen met een migratie achtergrond. Zo was er eens een wijk waar ongeveer vijftig procent van de mensen een migratie achtergrond had. Het wijkcomité was echter 100 procent blank. Ook merkten we bij de samenstelling van dat comité dat er heel wat bezorgdheden leefden over de komst van de nieuwe moskee. We hebben die angst voor dat vreemde proberen wegnemen. Gelukkig waren de mensen van de moskee zeer open naar die mensen toe, is er een bezoek en uitwisseling geweest, ...

Wij hebben mensen met een migratie achtergrond geëngageerd om in het wijkcomité te stappen. Dat was moeilijk. We merken dat als het gaat om concrete zaken zoals bijvoorbeeld een rommelmarkt of een feest, het wel lukt. Maar zo'n werkgroep, een lange termijnproject dat minder concreet is, dat is

echt heel moeilijk. Een wijkcomité lijkt in hun hoofden niet echt iets concreet. Ik weet niet goed wat de achterliggende reden is. We zien het overal, het is een constante doorheen verschillende projecten. Het is gewoon heel moeilijk om mensen met een migratie achtergrond structureel te betrekken in overlegstructuren. We proberen dan ook om zoveel mogelijk praatmomenten in te lassen tijdens die concrete acties zoals een rommelmarkt of een andere gelegenheid om op die manier hun stem en verhaal toch mee te krijgen.

Als het gaat over mensen met migratie achtergrond denk ik dat we effectief moeten gaan naar formules en projecten waar zij zelf meer verantwoordelijkheid nemen maar we moeten afstappen van dingen zoals de verouderde cultuurraad. Het is noodzakelijk te kijken naar hetgeen ze echt mee bezig zijn, naar hun bezorgdheden en bekommernissen zoals bijvoorbeeld kinderopvang en huisvesting en dat je vervolgens mensen samen brengt rond een specifieke thematiek.

We kennen onze pappenheimers maar mensen met een andere herkomst bereiken is andere koek

In Kortrijk hebben we een OCMW dat heel wat mensen bereikt. We kennen onze pappenheimers. Maar we voelen toch dat het moeilijker ligt bij mensen met een migratie achtergrond en daar andere pistes nodig zijn.

In onze wijkwerking hebben we dan ook een aantal jaar geleden een omslag gemaakt in die zin dat we echt op zoek wilden gaan naar hoe het dan wel kan werken. Zo heeft onze buurtwerker in de Lange Munte, een sociale woonwijk aan de rand van Kortrijk, heel sterk op die groep ingezet. Ze heeft de hele interne werking van haar buurthuis overgelaten aan vrijwilligers zodat zij zich honderd procent op die allochtone groep kon richten. Langzaam aan heeft ze het vertrouwen van die mensen gewonnen. Het heeft haar heel veel energie gekost maar we zien dat het vruchten oplevert. Sommige dingen gaan nu zelfs heel gemakkelijk. Maar er is nog veel werk. Zij bereikt nu vooral allochtone vrouwen goed maar mannen, dat is nog een ander verhaal. Jongeren bereiken wij over het algemeen ook goed, die zijn redelijk grijpbaar, je weet ook waar zij zich situeren. Als je een paar goede jeugdwerkers hebt zijn jongeren erg makkelijk te detecteren en benaderen.

Volwassenen bereiken is veel moeilijker. En hen dan nog verantwoordelijk maken voor dingen is nog iets anders. Engagement en empowerment is een niet te onderschatten stap en we moeten toegeven dat we daar nog niet in geslaagd zijn bij veel allochtone volwassenen en dus zeker niet bij mannen.

In bepaalde van die culturen is het ook zo dat religie een heel belangrijke rol blijft spelen. In sommige concrete situaties kan dat moeilijkheden geven.

Als ik een huisbezoek doe dan merk ik regelmatig dat de vrouw ergens anders moet gaan zitten. De toenmalige imam van de moskee wilde de vrouwelijke buurtwerker ook niet ontvangen. Dat vindt ik er over. Dat zou bespreekbaar moeten zijn. Nu is er een volledig nieuw bestuur van onze moskee dat bestaat uit jongeren van de derde generatie, perfect geïntegreerd, van de wereld en heel open. Die imam van toen was iemand van een ander land. We zien dat vaak, dat de imam minder geïntegreerd is dan die bestuurders van de moskee zelf. Sommige imams spreken zelfs geen Nederlands. Ik wil daar heel genuanceerd over spreken en niet veroordelen maar het is wel zo. De huidige imam ken ik niet. We moeten natuurlijk opletten dat we niet iedereen met een migratie achtergrond met religie en dat soort dingen verbinden.

Potje Buur: koken voor 150 mensen

Een ander voorbeeld dat interessant is wanneer het gaat over engagement en andere culturen is hetgeen we doen in de Brugse Steenweg. Dat project heet Potje Buur en houdt in dat mensen uit de buurt gerechten koken uit hun eigen cultuur en dat anderen daar van kunnen proeven. Als je zo'n concrete vraag stelt, dan gaat dat redelijk gemakkelijk. We hadden iemand uit Srilanka, Pakistan, Egypte, ... Dat verliep steeds heel vlot. Koken voor 150 man is toch een hele verantwoordelijkheid en een flinke verwezenlijking.

De activiteit werd bezocht door allerlei soorten mensen: oud, jong, allochtoon, autochtoon, verschillende leefstijlen, ... Het was een perfecte afspiegeling van de maatschappij. Dit terwijl dat een nog moeilijkere straat was dan de Stasegemsesteenweg. Het buurtcomité was eigenlijk meer een protestcomité dat protesteerde tegen de komst van een moskee in de oude Bioplanet. Wij hebben gekozen om weg te blijven van die polarisatie en hebben er een ruim verhaal van gemaakt waar

iedereen zich in kon vinden. Potje Buur was maar één onderdeel van een groter verhaal, het steenwegen-actieplan waar we op verschillende aspecten hebben ingezet. Zo hebben we ook gesensibiliseerd bij het proper maken van de straat. Stadsdiensten hebben eerst de straat proper gemaakt en vervolgens werden de mensen zelf verantwoordelijk gemaakt. 'Kijk je moet ze nu proper houden'. Dit communiceren was heel moeilijk omdat mensen vaak de taal niet voldoende verstonden en wij niet mogen communiceren in andere talen. Uiteraard gebruiken we de principes van klare taal en proberen we zoveel mogelijk met pictogrammen te werken maar ook dat heeft zijn grenzen.. Bovendien kwam er vanuit een bepaalde hoek in het bestuur het voorstel dat er GAS boetes gegeven zouden worden als de straat niet proper bleef. Dat maakte het natuurlijk nog spannender en zette ook weer die nood om goede te kunnen communiceren in de verf.

Ik weet dat al die dingen gevoelig liggen met de taalwetgeving enzovoort. Ik ben er van overtuigd dat dat voor ons gemakkelijker zou zijn hen te bereiken mochten we meer speling hebben op het domein van taal. Hierdoor zouden we samen met hen makkelijker een aantal stappen kunnen zetten op het domein van integratie. De angst dat mensen daardoor minder geneigd zijn om Nederlands te leren is onterecht.

Naast elkaar wonen, latente spanningen en een onrealistisch onveiligheidsgevoel

Als het gaat over plaatsen waar verschillende soorten mensen op een kleine oppervlakte samen wonen dan merken we geen rechtstreekse uitgesproken spanningen tussen verschillende culturen of mensen. Dat is iets dat niet voorkomt. Dat idee leeft soms, maar echt, dat bestaat niet. Wij hebben nog nooit een conflict gehad waarbij er uitgehaald of uitgescholden werd tussen mensen van verschillende culturen. Echt nooit. In het uitgangsheburen zie je dat natuurlijk wel, maar in het gewone samenleven. Nee. Op die 10 jaar dat ik dit werk nu doe heb ik dat nog nooit gezien.

Latente spanningen zijn er natuurlijk wel. Hierbij wordt er heel vaak in clichés gedacht. Bijvoorbeeld over dat vuil. Dan zijn allochtonen allemaal 'vervuilers'. Heel vaak leven mensen naast elkaar. Dat zie je evengoed tussen oude Kortrijkzanen en een Marokkaanse familie maar evengoed tussen een Sri Lankaanse familie en een groep Syriërs. Er zijn nog altijd schotten tussen culturen. Dat is voor mij niet noodzakelijk altijd een groot probleem maar het maakt natuurlijk ook dat ze elkaar niet kennen en dat die angst blijft. Het probleem gaat over de gevoelens van onveiligheid die ontstaan. Het onveiligheidsgevoel is veel groter dan de effectieve onveiligheid. We hebben heel hard proberen in te zetten op het delen van die reële onveiligheid. Maar cijfers alleen kunnen mensen niet overtuigen.

Wat je wel kan doen, is het vreemde een stukje weg te nemen. Om hen te laten begrijpen wat er speelt bij 'die andere mensen'. Soms is het al genoeg om hen in eenzelfde ruimte te brengen zodat ze ervaren dat er geen dreiging is. Dat die mensen ook mensen zijn zoals iedereen. Dat zijn dingen die vaak al heel veel wegnemen. In al onze initiatieven trachten we zoveel mogelijk ontmoeting met een doorsnede van de bewoners te realiseren. Ontmoeting niet in de zin dat ze noodzakelijk samen dingen moeten doen, maar vaak is het samen zich in dezelfde ruimte bevinden doet al heel veel. Als ze zich in dezelfde ruimte bevinden én vaststellen dat ze veilig zijn, is dat al heel wat.

Onze redenering is dat je niet mag kijken naar de achtergrond van de mensen, maar dat je moet proberen iedereen te bereiken. En het eerste is die ontmoeting en vanuit die ontmoeting kan je processen en projecten opzetten. Wij doen dat ook he, moestuinprojecten en andere projecten waar mensen samen dingen doen, maar ook dat geeft geen garantie dat er echte verbinding is.

Ook niet onbelangrijk is simpelweg het feit dat onze wijkcentra enorm divers geworden zijn. Dat maakt dat er in onze huizen al contact is tussen verschillende mensen, ook in het reguliere aanbod zoals computerlessen of fietscursussen. Dat is een grote verandering geweest voor ons. Een ander voorbeeld is de deelfabriek in nog een andere wijk. Dat is een groot gebouw waarin we verschillende deelinitiatieven hebben samengebracht. Een ruilwinkel, één voor volwassene, één voor kinderen, een instrumenttheek waar mensen instrumenten kunnen ontlend, een fiets initiatief, ... De mensen die over de vloer komen zijn voor 80 procent mensen van andere origine.

Dat komt onder andere omdat we werken met doorverwijzing vanuit sociale diensten. Ook is er een pampersbank en ligt de voedselbank dichtbij.

De profielen van de initiatiefnemers liggen behoorlijk uiteen, al kan er nog wel wat meer diversiteit aan toegevoegd worden. De mensen van de instrumenteel zou je misschien kunnen omschrijven vanuit het bakfietsstype maar de mensen van de ruilwinkel hebben dan weer een heel ander profiel. Rond die deelfabriek heeft het OCMW ook heel sterke werking opgebouwd zoals de pamperbank en een projectmedewerkster die gezinsondersteuning aanbied aan gezinnen. De verschillende ruilinitiatieven zijn vanuit de mensen ontstaan. Vervolgens hebben wij als overheid gezegd, 'we geven een locatie en we geven er ook een eigen invulling aan, zoals die insteek van het OCMW'. Het samenbrengen van de diverse initiatieven gebeurde op ons initiatief.

Zwerfvuil, angst, en het OCMW die de 'eigen' mensen vergeet.

Zwerfvuil is een veelvoorkomend probleem in de kwetsbare wijken. Daar wordt dan snel de conclusie aangekoppeld dat het komt door die mensen van vreemde origine maar eigenlijk heeft dat meer met kwetsbaarheid te maken dan met origine.

Een ander iets dat leeft is het idee dat het OCMW er alleen voor de allochtonen zou zijn. Dat zij de dienstverlening 'opgebruiken' en er niet meer aan de 'eigen' mensen wordt gedacht. Mensen hebben het gevoel 'overgenomen' te worden en er soms letterlijk, geen plaats meer is voor hen. Als je kijkt naar een straat als de Brugse Steenweg, een echte Kortrijkse straat kan je dat enigszins begrijpen. Het is een straat waar heel wat typisch Kortrijkse, Vlaamse handelszaken gevestigd waren die vervolgens w één voor één gesloten en overgenomen werden door mensen van andere origine. En dan zijn ze ineens ook bang van de parkeerdruk die bij die nieuwe winkels of de moskee komt kijken. Ze worden bovendien opgehitst door media en het politieke klimaat. Ik spreek nu in algemeenheden. Toch vind ik het niet onbelangrijk te laten zien dat je ook een redelijk grote groep mensen die zich openstelt en probeert verbinding te maken. Zo is er een papa in de wijk die 's avonds gaat voetballen met de buurtjongens. Hij neemt zijn zoontjes dan mee zodat ook zij in contact komen met kinderen van een andere achtergrond.

Die jonge vader zegt dat Kortrijkzanen ook zelf een inspanning moeten doen om te integreren. En hij heeft gelijk, integratie ligt niet enkel bij de mensen met een integratie achtergrond.

Het blijft een moeilijke, die angst wegnemen. Zoals ik al zei, ontmoeting stimuleren, maken dat ze elkaar enigszins leren kennen waardoor de dreiging een beetje wordt weggenomen. Positief is wel dat we in onze stadsmonitor zien dat de houding tegenover mensen met een migratieachtergrond een beetje positiever werd. Er lijkt iets te keren. Volgens mij heeft dat te maken met elkaar meer zien en enigszins beter leren kennen. Dat is een heel langzame beweging.

Een neutraal en sterk bestuur dat niet met twee maten en gewichten werkt

Het is als bestuur super belangrijk om steeds de neutraliteit bewaken en niet mee te gaan met bepaalde stemmingmakerij. Zo is er in Kortrijk een theehuis waar er veel klachten over zijn van omwonenden. Die klachten gaan over geluidsoverlast en parkeerdruk. Als stadbestuur mag je dit probleem niet harder aanpakken dan soortgelijke situaties met dezelfde problemen. Je moet als bestuur opletten niet met twee maten en gewichten te werken. We zien dat er op een aantal plaatsen zoals de Recolletenstraat meer gecontroleerd wordt. Natuurlijk voelt een bepaalde gemeenschap zich dan geïsoleerd. Dit soort dingen maakt het moeilijker en maakt dat mensen in hun schulp kruipen en zich nog meer terug trekken in de eigen groep. Een ander voorbeeld is een plaats met veel banken waar migrantenjongeren samenkwamen. Men heeft dan die banken weggenomen en bloembakken geplaatst. Onze buurtwerker die daar actief is kreeg signalen dat het niet zozeer om overlast ging maar dat er een handelszaak was die dat niet graag had omdat er door die jongeren een groter gevoel van onveiligheid zou ontstaan. Als je dan als bestuur het signaal geeft van 'kom we jagen die hier weg' dan ben je fout bezig. Als bestuur moet je neutraal en sterk zijn en niet opereren op het ritme van de waan van de dag. Natuurlijk weet het stadsbestuur dat er bij een groep van de bevolking een angst leeft en er een krachtdadig bestuur verwacht wordt. Dat begrijp ik maar krachtdadig zou meer moeten betekenen dat je echt inzet op criminaliteit en niet dat je met een aantal maatregelen het samenleven onderuit haalt in plaats van versterkt.

Vermijden dat we steeds met dezelfde mensen spreken

Het is een prachtig principe om dingen vanuit mensen en hun persoonlijke drive te laten vertrekken. Als overheid moeten we echter steeds voor ogen houden dat dit niet noodzakelijk te maken heeft met representativiteit. Dat heeft niets te maken met spreken voor een grote wijk.

In het gesprek met de burgers moeten we vermijden dat we steeds met dezelfde mensen spreken. Daarin ligt er een heel grote rol voor het OCMW die moet bewaken én het mogelijk maken, dat iedereen betrokken wordt bij beslissingsprocessen.

Ik geloof in het verantwoordelijkheid geven aan mensen maar alleen als je een overheid hebt die blijft inzetten op een zo grootst mogelijke representativiteit. De taak van de overheid ligt echt in het voldoende dicht bij de mensen staan en hen te blijven betrekken bij het organiseren van de samenleving.

Wij hebben ruimschoots geëxperimenteerd met methodieken om diverse groepen burgers te betrekken. Dat gaat eigenlijk op een bepaalde manier over 'de politiek heruitvinden'. In Nederland gebeurt er al heel wat. Daar heb je wijken die zelf beslissen over wat er met een bepaald budget gebeurt. In Heule hebben wij een budgetgame gedaan. Dat houdt in dat mensen zelf aan de hand van een spel, een budget kunnen inzetten om een actie te kopen die ze willen uitvoeren in hun wijk. Mensen zitten met vier of vijf aan tafel en kunnen maar een beperkt aantal acties kopen. Als ze hun geld samenleggen kunnen ze een groter aantal acties kopen. Dit gaat eigenlijk over mensen de verantwoordelijkheid geven om zelf de wijk vorm te laten geven.

Een ander voorbeeld zijn de middelen van 'Thuis in de stad' waar wij 30 000 euro kregen. We hebben toen als stad gezegd dat wij niet de stad wilden laten beslissen wat te doen met het geld. Wel kozen we ervoor om dat budget ter beschikking te stellen van de kinderen van de Sint Jans wijk. Er werd een heel project en een kindervijparlement aan gekoppeld dat uitmondde in een finale selectie van voorstellen. Voorstellen die uiteindelijk gerealiseerd werden waren een drinkfontein op een plek waar ze veel voetballen, een trampoline op een speelplein, een aantal workshops, ... De betrokkenheid van de kinderen in dat participatief traject was heel groot. Dat was ook de bedoeling, hen eigenaarschap geven, hen laten nadenken over bepaalde problematieken, hen leren samenwerken, ... Zo zie je dat er toch heel wat dingen zijn die je kan aanleren en dan hoop je dat zij dat ook meenemen, bijvoorbeeld in hun latere leven als er iets schort in de straat. Ik geloof daar echt in, dat je dat soort dingen kan aanleren aan kinderen.

Persoonlijke initiatieven en het groter belang combineren

Je hebt persoonlijke burgerideeën. En dan heb je het grotere belang van de wijk waarover je meer toekomst en sociaal gericht, denken. De deelfabriek is een voorbeeld van hoe persoonlijke initiatieven en dat grotere belang in elkaar kunnen haken.

De deelfabriek zou nooit op die plaats geweest zijn, moest onze inbreng er niet geweest zijn. We hebben gezien dat er een heel aantal ruilinitiatieven in de stad met dezelfde problemen zoals ruimtegebrek, kampten. We hebben dan gedacht: hoe kunnen wij daarop een antwoord geven én hoe kunnen wij ineens een aantal andere doelstellingen realiseren. Bijvoorbeeld een impuls aan die wijk te geven. Dat is een strategisch gedacht geweest en echt een puur en goed voorbeeld van waar de rol van de stad schuilt. Tegemoet komen aan de noden van burgerinitiatieven en tegelijkertijd je opdracht om het samenleven te stimuleren, realiseren.

Ik denk dat het perfect mogelijk is om het scherpe, flexibele en persoonlijke te behouden bij een samenwerking tussen overheid en burgers. Ik vind zelf dat wij als team ondertussen heel flexibel kunnen werken. Dit wordt ook gestimuleerd. Het is werkelijk een geluk dat wij binnen een OCMW werken waar we de ruimte krijgen om flexibel en creatief te zijn. Ik durf zeggen dat ons OCMW zich eigenlijk al aangepast heeft aan de veranderende samenleving.

Burgerinitiatieven niet romantiseren

We moeten burgerinitiatieven niet romantiseren. Dingen worden ook heel snel omschreven als 'burgerinitiatief' maar dat wil niet zeggen dat wij dat per definitie goed moeten vinden of ondersteunen. Ik heb er ook al heel wat meegemaakt die eerder een fiasco waren. De eerste ruilwinkel

die we hadden, was opgestart door een burger met een kwetsbaar profiel. Ze waren op zoek naar een andere locatie want ze deed dat in haar eigen huis. Op voorwaarde dat iedereen gelijk behandeld zou worden en ze een objectief systeem zou ontwikkelden voor de manier dat er geruild werd, boden we een locatie aan. Helaas moesten we vaststellen dat niet iedereen even welkom was en enigszins gelijk behandeld werd. Uiteindelijk is die persoon zelf opgestapt en dat is dan door anderen overgenomen. Iets anders waar we vaak mee te maken hebben is dat er vanuit een bepaalde hoek, laten we ze 'de bakfietsen' noemen, er vaak 'burgerinitiatieven' worden opgezet die niet zelden een heel beperkt bereik hebben en die maatschappelijk minder impact hebben dan ze zelf aangeven. Dat is iets waar ik wel terughoudend in ben. Ze zijn vaak heel goed in het verkopen van hun actie en hun idee maar als je kijkt naar het effectief bereik en de impact ervan is het vaak beperkt én vooral binnen eigen kring.

Heel veel van die mensen hebben hun eigen filosofie en willen heel sterk hun eigen persoonlijkheid en ideeën daarin steken. Dat is goed en vaak ook net de sterkte van dit soort ideeën maar als overheid blijft het toch ook belangrijk dat er bepaalde doelstellingen bereikt worden. Zo was er een samenwerking met een collectief die met een foodtruck in kwetsbare wijken wilden gaan en daar ook wilden koken met mensen. Wij hebben dat toen, weliswaar in beperkte mate, financieel ondersteund zodat zij die truck operationeel konden maken. Het gedeelte 'eten maken' zou voor het collectief zijn en 'mensen betrekken en begeleiden' voor de buurtwerker. Uiteindelijk was die buurtwerker meer bezig met eten maken dan met het betrekken van mensen. Wij leerden daaruit dat je pas van start mag gaan eens je heel duidelijke afspraken hebt over 'wie doet wat' en dat je het allebei eens moet zijn met de doelstellingen zodat er geen parallelle doelstellingen zijn.

Samenwerking en initiatieven vanuit gekleurde hoek

Vanuit allochtone gemeenschappen en zelforganisaties wordt er heel wat georganiseerd. Of wij daarmee samenwerken of dat ondersteunen als stad hangt af van inhoud en aanpak. Zo is er 'Amber' een praatgroep voor vrouwen die helemaal onafhankelijk opgestart werd. Zij krijgen nu een lokaal in de wijk om samen te komen.

Het is allemaal heel sterk afhankelijk van de aard van de activiteiten. Het is nu eenmaal zo dat heel wat initiatieven vaak vanuit religieuze hoek komen. Neem nu de koranschooltjes in huizen in onze straten. Dat iets waarvan ik eerder vind dat je het moet stilleggen in plaats van ondersteunen. Ik ben geen integratie ambtenaar of specialist. Maar toch, wij hebben in Kortrijk problemen gehad met radicalisering. We zijn dan ook bezorgd geweest over bepaalde signalen en situaties. Maar ondertussen, sinds een tweetal jaar zien we dat dingen wat genormaliseerd zijn en is ook de bezorgdheid is gaan liggen. Eveneens bij de gemeenschappen merk ik meer openheid. Er is echt een soort van bewustwording aan het ontstaan over bepaalde praktijken en strekkingen die het samenleven niet bevorderen.

Wat ik dan weer wel goed vind en waarvan ik ook voorstander ben, is het samen vieren van religieuze feesten. Ik merk veel openheid vanuit de moskee om bijvoorbeeld de iftar open te stellen naar de buurt.

Vanuit de moskee worden er eigenlijk weinig sportieve of andere jeugdactiviteiten georganiseerd. Het monopolie daarvoor ligt in Kortrijk eigenlijk bij AIKO, een organisatie die zich bezig houdt met kwetsbare jongeren en die voor hen vrijetijdsbesteding organiseert. Zij bereiken de kinderen en jongeren van de moskee heel goed met sportactiviteiten.

Bij de protestantse gemeenschap en de Congolese gemeenschap zie je wel dat sport en het educatieve aan dat protestantisme gekoppeld worden. Het is moeilijk om daar zicht op te krijgen en binnen te geraken.

Via www.kortrijkdoetmee.be worden zo goed als geen initiatieven van mensen met een migratie achtergrond gerealiseerd. Daar zitten gewoon te veel drempels. Ze kunnen weliswaar ook via andere weg indienen, het moet niet noodzakelijk via de website, maar toch. De grootste drempel schuilt vermoedelijk in het feit dat ze moeten aantonen dat er reeds een draagvlak bestaat voor hun project in de wijk en dat is net een stapje te ver. Hun ideeën en noden proberen wij dan ook via onze wijkwerking op te vangen.

Over verbinding en ‘samenlevingsproblemen’

Ik denk dat er minder verbinding is in de samenleving dan vroeger. Ik denk niet dat dat per definitie een slechte zaak is. Mensen organiseren zich op een andere manier. Het is een complex verhaal. Sommige mensen hebben geen nood aan verbinding in hun wijk. Ze hebben vrienden waarmee ze sporten, anderen waar ze mee uit gaan, ... Ik denk niet dat het noodzakelijk is dat we vanuit de overheid verbinding voor die groep gaan creëren.

Ik vind wel dat we voor bepaalde groepen met een beperkt netwerk, voor eenzame en kwetsbare mensen, die verbindingen moeten blijven voorzien. Omdat dat vaak de enige mogelijkheid is om tot verbinding te komen. En dat moeten wij als overheid blijven organiseren. Dat vind ik een duidelijk en belangrijk verhaal waar de overheid moet voor blijven kiezen. Mensen met een migratie achtergrond moeten we op dezelfde manier bekijken. Er is veel kwetsbaarheid binnen die groep en dat is hoe zij, net zoals alle andere mensen, in dat verhaal zitten. We zien natuurlijk dat er vaak binnen een bepaalde groep naar verbinding wordt gezocht en dat is niet noodzakelijk een probleem. Maar dat gaat ook niet over al die mensen van die groep en we mogen er ook niet van uit gaan dat mensen vanzelf aansluiting vinden. Het is een complex verhaal .

Als we een aantal samenlevingsproblemen willen ondervangen zoals dat onveiligheidsgevoel, zoals die angst, ... dan is ook dat verbinden weer belangrijk.

Goh, ik kom steeds op dezelfde dingen uit. Als het over ‘samenlevingsproblemen’ gaat kan ik eigenlijk geen echte, feitelijke objectieve problemen bedenken. De problemen die ik zie zijn problemen die te maken hebben met sociale achterstelling en armoede. En al die gevolgen daarvan komen samen in die kwetsbare wijk. En dat komt niet door het feit dat mensen van een andere origine zijn.

3. Cindy Serrani, Genk OCMW Genk – expert kinderarmoede

Kinderrechten in plaats van ‘kinderarmoedebestrijding’

Sinds 2003 ben ik maatschappelijk assistent bij het OCMW van Genk. In 2012 ben ik in het kader van het actieplan kinderarmoedebestrijding, het aanspreekpunt voor kinderarmoede geworden. Dit plan kwam er naar aanleiding van de kinderarmoedecijfers die maar bleven stijgen. In 2001 werd 5 procent van de kinderen in Genk in een kansarm gezin geboren, in 2012 was dat 18 procent en ondertussen zitten we al aan 29 procent.

Omdat ik ‘aanspreekpunt kinderarmoedebestrijding’ iets heel lelijk en ontoegankelijk vind, hebben we dat omgedraaid naar ‘kinderrechten’. Dit vanuit het principe dat we alle kinderen in Genk, rijk of arm, dezelfde kansen willen geven.

De inhoud van mijn job is eigenlijk het slaan van een brug tussen ouders met jonge kinderen en de hulpverlening. De eerste jaren heb ik vooral ingezet op het worden van een bekend gezicht bij zowel de diensten als bij ouders. Alleen door het zijn van een bekend gezicht, gaan mensen natuurlijk niet zomaar de stap zetten naar mij en de hulpverlening. We hebben dan het ‘minirechten-onderzoek’ ontwikkeld hetgeen 3 huisbezoeken inhoudt. Tijdens het eerste huisbezoek stel ik mensen vragen over bv. huisvesting, tewerkstelling en kinderopvang en kijk ik bijvoorbeeld of er ruimte is om huiswerk te maken thuis, of de omgeving veilig is, ... Ik zeg hen altijd dat zij zoveel of zo weinig mogen delen als ze zelf willen. Natuurlijk, hoe meer ik weet, hoe meer ik een rapport op maat kan maken dat hen kan verder helpen in het benutten van hun rechten. Ik besef dat de vragen die ik stel behoorlijk persoonlijk zijn. Uiteindelijk maak ik dan een rapport met daarin alle rechten die ze kunnen uitputten en alle diensten waarbij ze terecht kunnen. Dit kan een overzicht geven want het aanbod is immers zo groot en mensen weten niet altijd dat ze recht op iets hebben. Dat kan gaan over van alles, van bijpassing op een leefloon, tot verhoogde tegemoetkoming of cheques voor kinderopvang. Uiteindelijk, en dat benadruk ik altijd, zijn zij vrij om er mee te doen wat zij zelf willen, maar zo weten ze de weg hetgeen niet onbelangrijk is. Hoe beter ik zelf de diensten ken, hoe meer uitleg ik ook kan geven over hoe die

dienst werkt en hoe ze er geraken. Na dit tweede bezoek waarin het rapport wordt toegelicht stopt het even. Na drie maanden ga ik nog eens langs om te horen hoe het gaat en of ze het rapport hebben kunnen inzetten. Een beetje opvolging als het ware.

We merken dat mensen dit heel zinvol vinden. Vaak geven ze aan dat alhoewel ze vaak al in begeleiding zijn, ze toch niet op de hoogte zijn van bepaalde rechten.

Maar natuurlijk is het meer dan op de hoogte zijn, vaak is ook de stap te groot.

Daarom werken we nu met een ervaringsdeskundige en is er ook een maatschappelijk assistente bijgekomen zodat we meer kunnen inzetten op opvolging en begeleiding bij het nemen van stappen zoals bv. voor de eerste keer naar het buurthuis gaan.

Naar het OCMW gaan 'is toegeven dat het niet lukt'

Er zijn heel wat drempels die maken dat mensen moeilijk de stap zetten naar het OCMW en hulpverlening. Over het algemeen is geweten dat het OCMW geen fijne plaats is om naar toe te gaan. Naar het OCMW gaan is een beetje toegeven dat het niet lukt in het leven, toegeven dat je hulp nodig hebt en het alleen niet meer trekt.

Ook zitten de maatschappelijk assistenten van het OCMW op twee stoelen. Aan de ene kant zijn we hulpverlener maar aan de andere kant zijn we gebonden aan wetgeving die we niet naast ons neer mogen leggen en moeten we kijken of er geen fraude is. Iedere maatschappelijk werker gaat op zijn manier om met die dubbele rol.

Ook andere hulpverleners zijn soms argwanend naar het OCMW toe. Door mijn veelvuldige en goede contacten met andere diensten, gebeurt het wel eens dat andere hulpverleners tegen mij hun beklag doen. Ik vind dat goed want op die manier kan ik, wanneer het terecht is, dingen op tafel leggen en bespreken met mijn collega's en eventueel bijsturen. Anderzijds wanneer het onterecht is, kan ik hen ook uitleggen waarom persoon X wel bepaalde bijstand krijgt en persoon Y niet. Vaak gaat dat om asielzoekers met een beperkte verblijfsvergunning. Het is hard, maar het is nu eenmaal zo dat wij daar niet of zeer beperkt in mogen investeren. Buitenstaanders hebben dan soms het gevoel dat wij met twee maten en gewichten werken omdat ze de verschillende richtlijnen niet kennen.

Het belang van goede contacten tussen verschillende diensten en hulpverleners

Het contact met andere hulpverleners vind ik zeer belangrijk. Ik wil alle diensten zo goed mogelijk kennen. Ik wil tegen de mensen kunnen zeggen 'je moet daar zo en zo naar toe met bus nummer zoveel, als je binnenkomt zit er links aan de balie een lieve mevrouw, ...'. Ook merk ik dat wanneer je de hulpverleners en diensten kent, je veel makkelijker de telefoon neemt en de zaak opvolgt. Ik stel bij mezelf vast dat ik de diensten die kinderen met psychologische problemen begeleiden, niet voldoende ken. Bijgevolg is ook voor mij die drempel hoger om met hen in contact te treden. Maar deze diensten zijn wel heel belangrijk. Ik zie immers meer en meer ouders die voelen dat er iets scheelt met hun kind maar de vinger er niet op kunnen leggen. Vaak verwijst ik door naar de huisarts maar ik voel dat dit misschien niet genoeg is. Ik zie veel gezinnen met kinderen met psychologische problemen of stoornissen en dat is echt een moeilijke weg. Daar zijn veel noden en het is niet evident om bij de juiste dienst terecht te komen en tot de juiste diagnose te komen. Dat duurt vaak te lang en sommige kinderen worden veel te laat gediagnosticeerd hetgeen ontzettend kan wegen op een gezin.

Om toch zoveel mogelijk diensten en mensen te kennen, vergaderen wij regelmatig op verschillende locaties en in de gebouwen van andere diensten. Dat is een ideale en informele manier om elkaar beter te leren kennen. Ook moet ik zeggen we in Genk elkaar over het algemeen goed kennen en een goede overlegstructuur hebben.

Versnipperde hulpverlening en tegengestelde adviezen

Een probleem dat ik toch wel zie is dat de hulpverlening erg versnipperd is. Vaak moet ik echt doorvragen om te weten welke hulp een gezin nu eigenlijk allemaal krijgt. Vaak stel je dan vast dat er best wel wat hulpverlening georganiseerd is rond een gezin. Dat is niet evident want al die hulpverlening vertrekt natuurlijk vanuit een bepaalde hoek en focust zich op een specifiek levensdomein. De adviezen die mensen soms uit verschillende hoeken krijgen, zijn dan soms ook tegenstrijdig. Zo kan het zijn dat iemand aan de ene kant in het kader van een leefloon en het daar aan

gekoppelde traject, geactiveerd wordt om werk te zoeken en contacten uit te breiden. Tegelijkertijd zal een arts misschien van de depressieve of oververmoeide persoon verlangen dat die rust houdt. Maar diezelfde persoon heeft drie kinderen en kan daardoor heel moeilijk tot rust komen en is misschien ook nog eens bang om de kinderen te verliezen. Daarenboven verstaan mensen vaak de taal niet goed en kan het soms wel heel verwarrend worden. We zien dan ook dat veel van die moeders altijd 'ja' zeggen op alle adviezen en wensen die hun richting uitkomen omdat ze het goed willen doen, omdat ze het zelf ook niet meer weten en vooral ook de ondersteuning niet willen verliezen. Ze zullen nooit 'nee' zeggen, al zien ze zelf ook niet hoe ze al die adviezen en wensen moeten combineren.

Eigenlijk zou er één persoon naast het gezin moeten staan en met hen pad gaan. Eén persoon die de regierol heeft en ook mee beslissingen maakt. Veel sneller dan nu zou er in kaart gebracht moeten worden welke hulpverlening zich rond een gezin bevindt. Het ondersteunen zou ook veel meer moeten gebeuren vanuit het versterken van het gezin dan vanuit de eigen agenda. Iedere dienst en hulpverlener heeft natuurlijk altijd een beetje een eigen agenda en doelstelling. Soms moeten we die meer loslaten en mogen loslaten en ons meer focussen op het algemeen belang. Ik heb het gevoel dat we nu vaak te snel willen gaan. Ik zeg niet dat we moeten pampieren, maar toch, we zouden echt meer moeten kijken van 'hoe kunnen we die persoon op een jaar of twee jaar tijd zo zelfstandig mogelijk maken'. En ja, soms betekent dat 'zelf die persoon in de auto zetten en samen naar het buurthuis rijden' zodat die eerste kaap genomen is.

Heel vaak hebben we ook te maken met alleenstaande moeders die heel lang afhankelijk zijn geweest van een man en niet altijd weten hoe ze aan de dingen moeten beginnen.

Tijd om te luisteren

De tijd nemen en echt luisteren is heel belangrijk. Heel vaak ontbreekt het hier aan. Ook ik maak die fout van niet echt luisteren wel eens.

Zo was ik op een vorming waar een vrouw als ervaringsdeskundige kwam getuigen. Ik was ooit bij die vrouw thuis geweest. Tijdens die vorming spraken we en ze vertelde dat toen ik bij haar op bezoek was, ze mij graag beter had leren kennen maar voelde dat ik aan tijd gebonden was. Ik had toen aan die vrouw gevraagd hoe het ging met haar en met de kinderen op school, en ze had geantwoord 'dat alles goed was'. Nu vertelde ze me dat het eigenlijk helemaal niet goed ging toen. Dat de jongen voor wie in zijn thuisland 'naast een meisje zitten in de klas' de grootste mogelijke straf was die een kind kon krijgen, helemaal overstuurd thuis kwam van school. Hij dacht dat hij iets vreselijks verkeerd had gedaan. Die mama probeerde de jongen uit te leggen dat dit een ander land is en er hier helemaal niets fout is met langs een meisje zitten, en hij ook helemaal niets fout deed. Haar dochter wou dan weer geen badpak aan doen en wou niet mee zwemmen. Zij als moeder verplichtte haar dochter om toch dat badpak aan te doen en te leren zwemmen, want 'de juffrouw verlangt dat'. Uiteindelijk werd de hele situatie onhoudbaar en vond de juffrouw het beter dat het meisje aan de kant van het zwembad zou zitten om te kijken. Na een paar maanden is dat meisje dan toch effectief het water ingegaan en heeft ze leren zwemmen. De moeder vertelde dat ze zo bezig was met integreren en dankbaar zijn dat ze aan haar kinderen en hun angsten voorbij ging. Ik heb dat toen niet opgepikt. Omdat ik vermoedelijk niet echt als beschikbaar over kwam. Ik geloof dat mensen dat voelen.

Een recht is een recht maar veel zaken zijn niet zwart of wit

Wanneer er beslissingen worden genomen of iemand al dan niet recht heeft op een bepaald iets, dan merk ik grote verschillen tussen de verschillende maatschappelijk assistenten. Natuurlijk hebben wij een kader waarbinnen we werken en een normenkader maar toch is er altijd veel ruimte voor interpretatie. Wanneer ik minirechten- onderzoeken doe en vraag wie hun maatschappelijk assistent is, dan weet ik op voorhand bij wie het een peulenschil gaat zijn om dat in orde te brengen en waar het een gevecht gaat zijn. Een recht is natuurlijk een recht maar veel zaken waar wij mee te maken krijgen, zijn niet zwart of wit.

Zo was er een papa die veel in het buitenland zit voor zijn job in het leger. Die papa gaat vreemd en de mama weet dat. Die mama is niet van hier en heeft hier geen familie. De papa heeft een inkomen boven de 3000 euro in de maand maar beschouwt dat als 'zijn loon' en laat enkel het kindergeld aan de

vrouw. Natuurlijk, hoe hoger het inkomen, hoe minder mensen ondersteund kunnen worden, dat is ook logisch.

Die mama was depressief, riep uit onmacht op de kinderen en gaf zelf aan nood te hebben aan een psycholoog. Om daar naar toe te kunnen was er kinderopvang nodig maar daar had ze geen geld voor. Tja, wat doe je dan? Zeg je dan van 'nee, zij krijgt geen ondersteuning voor die kinderopvang want die man heeft geld'. Of doe je dat wel en zet je in op het versterken van die mama zodat zij op een bepaald moment de stap kan zetten om weg te gaan bij die man en een beter leven voor haar en haar kinderen uit te bouwen? Sommigen zeggen dan dat het die man zijn verantwoordelijkheid is en de maatschappij hier niet moet voor opdraaien.

Ikzelf probeer in zulke situaties steeds zoveel mogelijk vanuit de rechten van het kind te vertrekken. Ik weet ook wel dat kinderen sympathie opwekken en je daar wel al eens iets voor gedaan krijgt. In dat opzicht krijg ik wel meer klaar dan wanneer er geen kinderen betrokken bij zijn. Dat komt natuurlijk ook vanuit mijn functie en het bestaan van het actieplan kinderarmoede. Hoe dan ook vind ik dat alle kinderen dezelfde kansen moeten krijgen en dat is in de realiteit nu allerm minst het geval.

Moeilijk is dan ook de situatie rond kinderen die hier met een beperkte verblijfsvergunning zijn. Daar is de richtlijn dat we er niet in mogen investeren. Maar soms duurt dat lang hé. Kan je dat maken om vijf of zes jaar niet in een kind te investeren?

Bij illegalen is het helemaal duidelijk. Dat is een 'nee'. Het beleid zegt dat illegalen de boodschap hebben gekregen dat er geen reden is om in België te blijven en ze het land dienen te verlaten. Wij moeten die beslissing ondersteunen en onderschrijven en hen begeleiden om het land te verlaten.

Anderzijds, het zijn de ouders die bepaalde beslissingen maken en niet de kinderen. Hier komen ook weer die twee stoelen in beeld en deze rol maakt ook dat mensen die een beperkte verblijfsvergunning niet altijd naar ons durven stappen met hulpvragen.

Naar de mensen toegaan en kijken welke rechten ze hebben

Het is belangrijk om naar de mensen zelf te gaan en niet te wachten tot ze naar ons komen. Het moet ook niet altijd over grote problemen gaan. Door naar mensen toe te gaan krijgen wij ook een beter beeld van wat er leeft.

Wat ik wel mooi vind is dat ouders het eigenlijk allemaal best positief en interessant vinden. Je voelt dat, of mensen nu kansrijk of kansarm zijn, het allemaal ouders zijn die uiteindelijk allemaal het beste willen voor hun kind. 'We gaan eens kijken waarop je allemaal recht op hebt' is een goed uitgangspunt. Ik heb eerder het gevoel dat ouders mij graag zien komen met mijn 'minirechten-onderzoek'.

Toch maakte onze ervaringsdeskundige me erop attent dat het minirechten-onderzoek misschien toch nog steeds hoogdrempelig is.

'Als jij mij belt en zegt dat je 'Cindy van het OCMW' bent dan denk ik al 'aiai' en dan zeg je 'dat je mijn naam hebt gekregen via Kind en Gezin', dan denk ik nog meer 'aiaiaiaiaiai' en als je dan nog eens het woord 'minirechten-onderzoek' zegt, dan ga ik u niet binnenlaten.

Dus ja, dat is iets dat we misschien nog eens moeten herbekijken. Ik merk wel dat drempels naar beneden gaan als bv. iemand in hun familie zo'n onderzoek liet doen en daar goede ervaringen mee had. Het hangt er allemaal vanaf. Ik merk wel dat gezinnen het fijn vinden dat ik tot bij hen kom. 95 procent kiest ervoor om het gesprek bij hen te voeren en dus niet op campus O3.

De ervaringsdeskundige die door de façade heen kijkt

Samenwerken met een ervaringsdeskundige armoede, is heel zinvol. Ik leer veel van haar. Zo deden wij ooit samen een gesprek met een mollige, goedlachse, vriendelijke moeder. Het was een fijn gesprek en ineens zegt die ervaringsdeskundige tegen die moeder 'als je wil kan ik je ondersteunen in het opvolgen van al die dingen uit het rapportje'. Ik schaamde me een beetje dat die ervaringsdeskundige dat aanbood want die vrouw gaf niet echt die indruk dat nodig te hebben. Eens buiten vroeg ik waarom ze dat had aangeboden. Ze zei dat ze zich herkende in die vrouw. En dat ze bij het buiten gaan gezien had dat er een slaapkamer overhoop lag. En dat zij vroeger ook zo was en de living opruimde en zich goed voor deed terwijl eigenlijk alles in puin lag. Achteraf bleek die vrouw inderdaad depressief, had ze al jaren haar post niet opgedaan en naar haar papieren nagekeken, lag

inderdaad de hele boven overhoop, De ervaringsdeskundige had door die façade heen kunnen kijken.

Ervaringsdeskundigen kunnen ogen openen en gevoelige snaren raken. Ik ben dan ook blij dat zij één keer per week met me kan meedraaien maar eigenlijk is het te weinig en ook een beetje onhandig georganiseerd. Het zou beter zijn moest zij echt in dienst zijn en moest zij echt dat ondersteunende luik goed kunnen opvolgen. Nu loopt dat via een project waar wij betalen om haar een dag per week in te zetten.

Zij heeft een opleiding gedaan als ervaringsdeskundige. Die opleiding duurt vier jaar en is best zwaar. Ik ben heel tevreden van haar. Ze kan de dingen goed plaatsen en staat ondanks haar eigen ervaringen positief tegenover hulpverlening. Ik denk wel dat voor veel mensen in armoede die opleiding een grote drempel is. Toch zijn een aantal dingen zoals beroepsgeheim en dergelijke wel echte belangrijk en dat zien ze natuurlijk in die opleiding.

Ik vind ook niet dat ervaringsdeskundigen vrijwilligers moeten zijn zoals bij inburgering. Dat moet een degelijke job zijn waarvoor zij echt betaald worden.

De grote meerderheid van de maatschappelijk assistenten in Genk zijn naar goede gewoonte witte Vlaamse vrouwen. Er zijn een zestal mannen en er zijn een aantal medewerkers met Marokkaanse, Turkse of Italiaanse herkomst. Er begint langzaam wat meer diversiteit in te komen maar dat is toch nog beperkt. Ik vind het belangrijk voldoende te diversifiëren en dit niet enkel naar afkomst toe. Onze bril is

,nogal te vaak een middenklasse – bril en ook veel projecten worden geschreven vanuit die bril. Daarom dat ook die ervaringsdeskundigen zo belangrijk zijn.

Taal als drempel

Wanneer ik huisbezoeken doe met mensen die geen Nederlands kunnen, neem ik een tolk van de provincie mee. Het is niet de bedoeling dat wij in een andere taal spreken met mensen, dat zou de integratie tegen gaan. Eigenlijk moet je in Genk helemaal geen Nederlands kunnen behalve op het stadhuis en bij het OCMW. Er zijn hier zoveel verschillende bevolkingsgroepen en winkels en netwerken dat je eigenlijk ook wel je plan kan trekken zonder het Nederlands machtig te zijn. Wij krijgen de boodschap om zo eenvoudig mogelijk Nederlands te spreken. Maar toch, vaak geraak je er niet daarmee. Ik spreek veel met mensen over emoties en dan is het wel makkelijker een tolk mee te hebben. Die tolk is altijd iemand van de tolkdienst. Ik denk niet dat mijn collega's die een andere taal machtig zijn hele gesprekken in een andere taal mogen voeren. Ik weet niet of het op prijs gesteld zou worden als een Turkse collega gesprekken in het Turks zou doen. Ik heb wel ooit een Italiaanse het horen doen maar daar wordt dan weer minder aanstoot aan genomen. Ik weet het niet. Ik denk niet dat het mag. Aan de ene kant zou het handig zijn en het kan drempelverlagend zijn. Langs de andere kant denk ik dat het aanbod voor iedereen hetzelfde moet zijn. Ik vind niet dat je Turks en Arabisch kan spreken voor sommigen terwijl je aan anderen met een andere nationaliteit en andere talen niets te bieden hebt. Dat is moeilijk. Binnen het Arabisch zijn dan ook nog eens zoveel varianten.

Taal is een grote drempel. Dus ja, als ik vanuit het standpunt van kinderen denk, dan denk ik misschien wel dat het goed zou zijn om naar mensen toe te gaan in hun eigen taal. Als je voor drempelverlaging gaat, dan is taal wel een element. Maar het is gevoelig.

De hulpverlening die niet helpt

Een andere drempel is ook dat hulpverlening niet altijd werkt. Dat mensen ook niet altijd goed geholpen worden. Dat soort negatieve ervaringen maakt natuurlijk dat mensen moeilijker de stap zetten.

Zo was er onlangs een vrouw die vertelde dat ze een vermoeden had dat haar partner de kinderen seksueel misbruikte. 1207 had haar het advies gegeven om naar het CAW te gaan. Ze stelde dat ze weg wilde bij die partner maar haar huis niet kwijt wou. Ook wenste ze de garantie dat er geen co-ouderschap zou geïnstalleerd worden want ze wil niet dat de kinderen alleen zouden zijn met de man en nu kon ze tenminste nog controle houden. Niemand kon haar die garantie geven en bijgevolg gebeurde er ook niets. Een maatschappelijk assistente waar ze bij te rade ging, zei dat ze het niet goed wist en de vrouw zelf 'een keuze moest maken'. Ook zei ze tegen haar dochtertje dat die het aan de juffrouw mocht vertellen in de hoop dat zo de bal aan het rollen ging maar alhoewel de vrouw aan een

bepaalde opmerking kon afleiden dat het kind het aan de juffrouw verteld had, bleef het verder stil. Eveneens trok ze naar de huisdokter die haar naar het vertrouwenscentrum doorstuurde waar men zei dat ze zelf een melding kon doen maar 'het beter was dat het CLB of de huisdokter dat zou doen'. Uiteindelijk rook die man onraad en ging hij de volgende keer mee naar de dokter waardoor de vrouw het gesprek niet kon voeren. Ook is ze naar mij gekomen en ik heb er even over moeten nadenken en heb o.a. naar het Family Justice Centrum gebeld. Vanuit het OCMW hebben we na overleg besloten dat er melding moest gebeuren door het OCMW aan het parket. Uiteindelijk heeft ze na een bezoek aan de politie die erg kordaat was, zelf actie ondernomen en is ze met haar kinderen vertrokken. Dit alles duurde te lang.

Er had al veel vroeger iemand moeten ingrijpen en daadkrachtig zijn. Zo van 'jij pakt nu je spullen, gaat naar het vluchthuis en wij doen melding' of 'je bent medeplichtig'. Ook ik, en wij van het OCMW hebben te lang gedraald en gepalaverd. Hetzelfde voor die andere diensten. En dat gebeurt nog veel te vaak. Mensen durven geen beslissingen nemen en dus ook geen verantwoordelijkheid opnemen. Er worden nog steeds te veel en te vaak parapluutjes opengetrokken. Ik begrijp dat ergens maar het is verkeerd. Hulpverleners zijn ook onzeker over beroepsgeheim en privacy. Soms lijkt het alsof beroepsgeheim meer aandacht krijgt dan meldingsplicht. Ik vind bijvoorbeeld dat kinderen in de eerste plaats bij hun biologische ouders moeten opgroeien maar ik zie ook situaties waarvan ik denk 'hier had al veel eerder ingegrepen moeten worden'.

Maar al te vaak wordt er wat advies gegeven en een papiertje met daarop de naam van een andere dienst waar ze naar toe kunnen. Mensen worden daar moedeloos van, want ze worden toch niet echt geholpen.

We moeten dus meer richting echte hulpverlening dan louter advies en dienstverlening voorzien. Zulke situaties gebeuren te vaak en mensen gaan er dan al een beetje vanuit dat 'er toch niets zal veranderen'. Via het Family Justice Center leerde ik dat er in ons land maandelijks 10 moorden in de intra familiale sfeer worden gepleegd, dat er 1 op 4 gezinnen zijn met echtelijk geweld en dat een slachtoffer gemiddeld pas na 35 incidenten hulp zoekt, ... Tja, dan weet je dat het hoog tijd is dat wij effectiever en kordater optreden. En misschien kunnen we voor het omgaan met dergelijke noodsituaties ook wat bijkomende vorming of opleiding gebruiken. Het is ook niet altijd gemakkelijk om beslissingen te maken in dat soort situaties. Kijk naar deze moeder, die legde het balletje zo vaak al in het kamp van één of andere dienst of persoon zoals de schooljuffrouw of de huisdokter en de maatschappelijk assistent, en toch duurde het zo lang eer er iets gebeurde.

Rechten automatisch toekennen en hoe hulpverlening niet 'pakt' op mensen in financiële stress

Het zou veel beter zijn moesten rechten automatisch toegekend worden. De overheid weet over het algemeen heel goed wat inkomsten van mensen zijn. Waarom moeten mensen van hot naar her, door de regen, met de bus, een stempeltje op het stadhuis, dan naar daar, ... Zo'n gedoe. Er zijn heel wat mensen die hun rechten niet volledig uitputten..

Dit terwijl het vaak wel een beetje ademruimte kan geven. Want het is zo belangrijk.

Zo kunnen mensen op campus O3 terecht voor vragen omtrent opvoeding en gezondheid. Dat is allemaal goed en wel en ook belangrijk maar tegelijkertijd is het zo dat op mensen met financiële zorgen vaak geen enkele hulpverlening pakt. Wij proberen dan ook om maximaal in te zetten op alle gezinnen en gaan zoveel mogelijk na waar ze mogelijks nog recht op hebben. Er moet een minimum van materieel en financieel comfort zijn. Het is belangrijk dat mensen niet constant moeten trappelen om niet kopje onder te gaan. Opvoedingsadvies glijdt gewoon van een mama af wanneer ze in stress is over een lege frigo en een deurwaarder die ieder moment kan aanbellen.

We gaan dus altijd kijken wat er nog mogelijk is. We hebben onlangs ook ons normenkader bijgesteld omdat we vaststelden dat het onmogelijk was om met de oude bedragen rond te komen. Sinds 1 mei mogen we dan ook bijpassen wanneer er een tekort blijkt. Dit weliswaar met een traject en het is niet de bedoeling dat dit voor de rest van hun leven is. Wij hebben verschillende soorten steun, er is de maandelijksse, structurele steun en dan zijn er eenmalige bijpassingen zoals bv. voor een beugel, de huurwaarborg, een verhuis, ... Op basis van ons onderzoek bepalen wij ook of een persoon dat al dan

niet moet terugbetalen achteraf. Alles wordt zorgvuldig berekend. Luxe schulden worden bijvoorbeeld niet in mee in rekening gebracht. Enkel uitgaven en dus ook schulden die te maken hebben met basisbehoeften zoals wonen, stroom, worden meegenomen.

Ook rond babyvoeding hebben we een traject waarbij wij de eerste zes maanden voor onze rekening nemen bij gezinnen waarvan Kind & Gezin aangeeft dat dit risicogezinnen zijn. Eventueel kan dit langer maar dan gebeurt er wel een financieel onderzoek.

Wanneer wij middelen voorzien gebeurt dit altijd binnen een activeringstraject. Voor de meeste mensen lukt dat ook binnen een redelijke termijn. Er is weliswaar een heel kleine groep waarvan je weet dat het 'voor het leven' is. Meestal zijn dat mensen met een psychiatrische problematiek of een verslavingsproblematiek waar we al heel veel in geïnvesteerd hebben. Ook vaak gaat het om mensen met een beperkte intelligentie. Dit is een groep waar we met hele kleine stapjes tevreden moeten zijn.

Als werken minder oplevert dan thuisblijven

In veel van de gezinnen waar ik kom wordt er niet of slechts beperkt gewekt.

Ik merk ook dat allochtonen meer moeten terugvallen op interim arbeid en minder vaak een vaste job vinden. Werk is vaak een groot probleem en als je geen werk hebt, dan is de kans om in armoede te belanden veel groter. Dit gaat vaak samen met een laag opleidingsniveau. In Genk hebben we veel vroegtijdige schoolverlaters dus ook dat is een probleem dat aangepakt moet worden. In veel van de gezinnen die het moeilijk hebben, blijven de mama's thuis om voor de kinderen te zorgen en dit betekent natuurlijk een inkomen minder.

Werken is heel belangrijk voor mensen. Ik stel vast dat ze, ook los van het financiële, aan de slag willen. Ze hebben het gevoel dat anderen op hen neer kijken, ze willen er bij horen. Het omgaan met die gevoelens is voor velen moeilijker dan het puur financiële aspect. Als je in armoede leeft, krijg je minder kansen en dat voelen mensen.

Binnen de gezinnen waar ik kom zijn 'werk' en 'wonen' de twee grote vragen:

Huren op de privémarkt met een uitkering is bijna onmogelijk en de wachtlijsten voor een sociale woning zijn lang, tot 6 à 7 jaar.

Wat we ook zien is dat werk niet altijd meer inkomsten en minder zorgen oplevert. Als een alleenstaande moeder gaat werken, verdient ze misschien 200 of 300 euro meer dan met haar uitkering. Maar hier staat wel tegenover dat ze kinderopvang moet zoeken, regelen en betalen, dat haar verhoogde tegemoetkoming vervalt, dat de prijs van haar sociale woning omhoog gaat, ... Kortom, er is minder geld op het einde van de maand én ze moet veel energie steken in organisatie. Je kan dan zeggen 'volgend jaar krijg je een eindejaarspremie' of 'het is goed voor je pensioen' maar dat werkt niet. Mensen die financiële problemen hebben, denken niet op lange termijn. Die zijn bezig met overleven, niet met hun pensioen.

Veel echtscheidingen, veel onzekerheden

Ik zie heel wat kwetsbaarheden en mogelijke oorzaken van die hoge kinderarmoedecijfers. Maar ik ben geen cijferexpert of onderzoeker hé.

We merken dat het vandaag heel erg snel kan gaan. Zo kan iemand in de middenklasse zijn job verliezen en plots 'arm' zijn. Er zijn vandaag ook veel onzekerheden. Er zijn veel echtscheidingen en we zien veel alleenstaande ouders die het heel moeilijk hebben. Mensen lijken sneller uit elkaar te gaan, relaties lijken zich sneller en 'gemakkelijker' te ontbinden. Ik sta soms versteld hoe makkelijk papa's afstand en afscheid nemen van hun vrouw en kinderen. Hoe de papa uit het zicht verdwijnt en die mama alleen achter blijft. Het tekent die kinderen dat hun papa de moeite niet meer doet er voor hen te zijn.

En dan is er het kleine stukje van mensen die in generatiearmoede geboren worden en nooit geleerd hebben hoe het anders kan. Zij hebben vaak ook veel gezondheidsproblemen. Ook is er natuurlijk een groep vluchtelingen voor wie het niet makkelijk is hun weg te vinden in onze maatschappij al willen zij vaak heel graag werken. Ze zijn gemotiveerd maar stoten ze op obstakels als taal en allerlei andere

voorwaarden waardoor ze langer financieel afhankelijk blijven dan eigenlijk zou moeten. Tot slot heb je de illegale mensen waar wij dus heel weinig voor kunnen betekenen.

Ook heb ik het gevoel dat onze samenleving heel prestatiegericht is. Het is precies niet meer OK om 'relax' te zijn terwijl dat ook belangrijk is. Iedereen is zo bezig met presteren en werken dat het moeilijk is er voor elkaar te zijn. We zien veel mensen alleen vallen. Mensen zonder netwerk of een beperkt netwerk.

Ook sociale media legt best veel druk op mensen. De telefoon vraagt tijd en aandacht. Er is veel en alles moet snel. Dat voelen wij ook in de hulpverlening waar de dossiers afgehandeld moeten zijn, wachtlijsten uit den boze zijn, lijstjes afgevinkt moeten worden, hopen administratie, ...

Er is veel van alles. Er is misschien te veel keuze. Zoveel hobby's die een kind kan doen. Ook die kinderrechten en al die diensten zijn voor mensen soms overweldigend.

Het klinkt als een cliché maar soms denk ik dat er gewoon te veel en te veel keuze is en dat het leven vroeger toch wel een pak eenvoudiger was.

Niet goed georganiseerd om mensen snel zelfstandig te laten zijn

Wanneer mensen in financiële moeilijkheden zitten, zou de samenleving er voor moeten zorgen dat ze op een periode van pakweg twee jaar eruit zijn. Dat is immers het moment dat het netwerk uitgeput is en het eventuele spaargeld op is.

Neem nu vluchtelingen, vaak mensen met een middenklasse profiel die best wel wat vaardigheden hebben. Zo hebben ze vaak al jaren met de auto gereden maar wanneer ze hier komen, is hun rijbewijs niet meer geldig. Lessen kosten echter veel geld en ze kunnen dat examen enkel in het Nederlands, Frans en Duits afleggen en dat is voor velen een drempel. Ze moeten dus eerst Nederlandse les volgen om vervolgens werk te zoeken zodat ze geld verdienen en die rijlessen kunnen betalen. Maar om werk te vinden heb je vaak een rijbewijs en soms ook een auto nodig. Ondertussen zitten ze daar Nederlandse les te volgen maar kunnen ze de informatie moeilijk opnemen omdat ze veel kopzorgen hebben. De manier dat wij georganiseerd zijn vraagt al bijna vijf jaar investering alvorens je je rijbewijs kan halen. Die mensen zouden veel sneller aan het werk kunnen. Vluchtelingen zeggen dat ook: 'wij willen werken, zet ons in een bedrijf in plaats van bij andere mensen die ook geen Nederlands spreken'. Wij zijn niet goed georganiseerd om mensen snel zelfstandig te laten zijn.

Geloven in mensen

De grootste groep van mensen komt bij ons terecht omwille van pech en verkeerde beslissingen in moeilijkheden. Het is onze taak om deze mensen weer op pad te laten gaan en hun leven meer op orde te krijgen. Een cruciale factor hierbinnen is hen te laten geloven dat zij zelf hun leven in handen kunnen nemen. Dat doe je door in hen te geloven. Ik denk dat wij moeten stoppen met voortdurend de focus te leggen op hun problemen. Omdat wij zo bezig zijn met problemen en het oplossen en aanpakken van die problemen, gaan wij soms te veel mee in hun moedeloosheid. Het is belangrijk om mensen te wijzen op het grote stuk dat ze vaak wel al zelf gedaan en gedragen hebben. Meestal komen mensen pas bij ons als het water hen aan de lippen staat en vaak hebben zij zelf al heel wat gerealiseerd. Het is belangrijk mensen te herinneren aan wat zij in het verleden allemaal al niet gedaan hebben en dat dit ook wel zal lukken. Zo van 'amai chapeau kijk eens wat je allemaal al gedaan hebt, wij geloven in u'. We mogen niet het idee dat ze zelf al hebben van henzelf, namelijk het idee dat ze het niet kunnen, versterken.

Hetzelfde moeten we naar kinderen toe doen. We moeten geloven in hen en hen dat laten merken. Op school kan je succeservaringen voor diverse soorten kinderen organiseren door bijvoorbeeld een spel of een competitie zo te organiseren dat niet enkel de kinderen van wie de ouders meehielpen, bij de gelukkige winnaars zijn. Met een speciale ervaring en het gevoel te geven aan een kind dat het de moeite waard is en talent heeft voor iets, bereik je meer dan met drie brieven over de lege boterhammendoos of het focussen op het feit dat de ouders niet naar het oudercontact komen of de kinderen niet mee op bosklassen gaan. Ik zie onder die zogenaamde zwakkere kinderen heel wat sterke kinderen die zelf natuurlijk ook helemaal niet beseffen dat ze sterke kinderen zijn. Als ik zie hoe sommige kinderen thuiskomen en aan het eten beginnen, voor hun broertjes en zusjes zorgen, ... Dat zijn heel vaak heel zorgzame en verantwoordelijke kinderen maar dat wordt nooit in het licht gezet. Er

wordt heel erg ingezet op dat presteren en het hebben van een hobby terwijl er ook zoveel andere dingen zijn.

Over hobby's, talenten en goede moeders

Wij zijn gestart met talentcoaches. Dit betekent dat een vrijwilliger gekoppeld wordt aan een gezin en zij samen op zoek gaan naar talenten van een kind en hobby's die daarbij kunnen aansluiten. Ook is het de bedoeling om de overgang van het kleuteronderwijs naar het eerste studiejaar beter op te volgen.

Maar ook hier is het niet altijd evident. Zo was ik bij een mama met een jongen van vijf jaar die heel graag wou boksen. Uiteindelijk komt er een coach bij dat kind en worden de contacten gelegd met een hoog aangeschreven boks club die inzet op groepsgevoel en zelfvertrouwen. Ook de papa zag dat zitten. Alles leek goed. Uiteindelijk staat die vrouw op een bepaald moment wenend in mijn bureau. Ze had moeten beslissen het kind van de boks club te halen want in de winter was het niet haalbaar om samen met haar baby van twee bussen te nemen in het donker om op die club te geraken. Ze vond het verschrikkelijk dat zij als mama nu moest zeggen 'dat het niet gaat'. Dat zijn momenten dat ik beseef dat wij weer vanuit dat middenklasse-kader hebben gedacht.

Er staat ook veel druk op al dat hobby en talenten-gedoe. Je krijgt bijna het gevoel dat je geen goede moeder bent als je je kinderen geen 'hobby's' laat doen.

Allemaal Genkenaren

Mensen vragen wel eens aan mij hoe ik mensen van allochtone origine bereik. Wel, de meeste mensen worden doorverwezen via Kind en Gezin. En ja, als ik de namen op mijn lijst bekijk, dan zijn dat veelal mensen van andere herkomst. Maar ik sta daar eigenlijk niet zo veel bij stil, behalve als ik er naar gevraagd word. Voor mij zijn het Genkenaren.

Meer dan bij autochtonen merk ik dat allochtonen graag hun verhaal brengen en daar ook tijd voor nodig hebben. Ze willen ook graag dat je blijft eten en het lijkt een belediging als je 'nee' zegt. Bij mensen met Belgische herkomst, drink je een tas koffie en ga je door de lijsten. Soms blijven ze wel wat verweesd achter als ik 'nee' moet zeggen omdat ik geen tijd heb. Ik zal wel altijd drinken aannemen zelfs al heb ik er geen zin in. Dit om hen te laten zien dat ik wel dingen van hen aanvaard.

Ik heb de indruk dat het ook cultureel bepaald is dat de vrouw thuis blijft als de kinderen klein zijn. Dat merken wij bijvoorbeeld wanneer we de gratis opvangcheques voor kinderopvang voorstellen. Die cheques dienen om kennis te maken met opvang. Het idee lijkt te heersen dat je kinderen alleen naar de opvang brengt als je moet werken. Wanneer je dat doet als je thuis bent, ben je een slechte moeder. Vooral bij moslimfamilies leeft sterk het idee dat het de taak van de vrouw is om voor de kinderen te zorgen. Er is ook veel controle van de familie. Vaak zien we dat de partner nog wel mee is met bepaalde ideeën of veranderingen maar dat de druk vanuit de familie groter is dan bij autochtone mensen. Er wordt veel meer mee gekeken.

Een opvallend verschil schuilt misschien in de keuze voor vrijetijd. Scouts en Chiro wordt door veel allochtonen gezien als tijdsverspilling. Dat zijn 'hangjongeren'. De keuze gaat veel meer naar koranlessen of zo. Ik vind dat zeker niet slecht, net zoals ik het niet slecht vind dat zij thuis een andere taal spreken. Als ze bezig zijn, dan vind ik dat goed.

Een islamschool oprichten vind ik dan weer een minder fijn idee. Ik zou liever pleiten voor een goede sociale mix die ook goed georganiseerd is.

We zien zelfs Turkse mensen die in 'Sledderlo' of 'Kolderbos' wonen en hun kinderen naar 'Bret Geliere' brengen omdat er bij hen 'te veel Turken wonen'. Soms leeft er binnen en tussen groepen een vreemd soort racisme. Daarom net dat die mix belangrijk is, om elkaar te leren kennen. Aan de schoolpoort en bij bepaalde activiteiten zie je wel dat groepen nog altijd een beetje gescheiden van elkaar leven, maar toch, ik vind dat er in Genk behoorlijk wat openheid is. Ik denk ook niet dat er echt veel racisme is.

Ik probeer vooral mezelf te zijn. En natuurlijk heb ik oog voor gevoeligheden. Zo doe ik standaard mijn schoenen uit en zal ik zorgen dat mijn kledij niet diep uitgesneden is bijvoorbeeld.

Ik ben in Genk opgegroeid en vind al die verschillende soorten mensen heel gewoon. Ik bekijk de mensen niet vanuit 'dat zijn vreemde mensen' en dat zijn 'Belgische' mensen. Ik ga me ook niet anders gedragen of hen anders benaderen.

Respectvol zijn is het belangrijkste. Ik zeg dan soms ook tegen stagiairs of mensen die net beginnen: 'behandel de mensen zoals je zelf behandeld wil worden, doe niet iets bij anderen wat je zelf niet graag zou hebben'. Echt zijn is ook belangrijk. Mensen voelen het als je show aan het verkopen bent.

4. Els Claes, Antwerpen

Coördinator van Werkhaven, het sociaal economiebedrijf van de stad Antwerpen.

Werkgelegenheid voorzien voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

In Antwerpen heb je verschillende spelers binnen de sociale economie. Wij werken als enige speler exclusief voor de Stad Antwerpen. Wij hebben een dubbele rol waarbij we enerzijds werkgelegenheid voorzien voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en anderzijds streven wij er ook naar om het personeel van de stad Antwerpen te diversifiëren en meer een afspiegeling te maken van de Antwerpse bevolking.

Elk bedrijf binnen de stad Antwerpen heeft het engagement om werkgelegenheid te voorzien voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat maakt dat wij heel uiteenlopende taken en opdrachten hebben. Heel eenvoudige en meer complexere. Van onderhouden van het openbaar domein tot 'sleutel dragen' hetgeen inhoudt dat mensen van Werkhaven ruimtes ontsluiten maar ook een sociale functie hebben. Doordat we zulke diverse opdrachten hebben, hebben we ook een divers publiek dat bij ons werkt. Wij gaan competenties ontwikkelen zodat mensen kunnen doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. In de praktijk stromen de meesten vooral door naar de stad Antwerpen en heel weinig naar bedrijven in de privésector.

Wel willen werken maar randfactoren maken dat moeilijk.

De medewerkers die via de VDAB bij ons terechtkomen, hebben om uiteenlopende redenen een afstand tot de arbeidsmarkt. Er bestaan heel wat instrumenten (ICF, ...) om die afstand te bepalen. Nadat de VDAB mensen aanreikt, maken ook wij weer een selectie.

Het profiel van mensen die hier werken is vaak een combinatie van taalachterstand, niet of kort geschoold, weinig of geen werkervaring, weinig motivatie, complexe privéproblematieken (financiële problemen, gezinsproblemen, storend gebruik van alcohol en drugs, ...). Dit soort kenmerken geeft weinig ruimte en energie voor werk.

Ik vind dat het heel vaak gaat om wel willen werken maar dat er heel wat randfactoren zijn die maken dat het moeilijk is.

De persoon centraal

Wij voorzien steeds een intensieve begeleiding. Ook werken onze mensen in kleine ploegen en met een instructeur. Die instructeur heeft de rol van ploegleider maar is eigenlijk ook gewoon maatschappelijk werker. De eerste vraag die wij 's morgens stellen is: Hoe gaat het?

Bij ons staat de persoon centraal en ons primair proces is de ontwikkeling van die persoon. Daarvoor hebben wij opdrachten nodig. Dat is natuurlijk een spanningsveld. Enerzijds heb je het proces met die persoon en anderzijds de opdracht die gedaan moet worden.

Daarnaast hebben wij ook arbeidersondersteuners. Zij begeleiden de persoon in allerlei dingen van administratie tot persoonlijke kwesties zoals arbeidsattitude, ... Ook in een later traject duiken de arbeidersondersteuners weer op in het kader van doorstroming.

Een kloof tussen de arbeidsmarkt en 'de doorstroomklare medewerker'

Ons doel was altijd om medewerkers laten doorstromen maar we hebben vast gesteld dat dat misschien te ambitieus is en zijn teruggegaan naar onze kerndoelstelling. Nu maken we medewerkers

‘doorstroom klaar’ en dragen we hen daarna warm over aan de VDAB. We merken immers dat er een kloof bestaat tussen het ‘product dat we afleveren’ (de doorstroomklare medewerkers) en de arbeidsmarkt. Daar is geen match. We leveren mensen die willen werken, die kunnen werken, die op tijd komen, voldoende Nederlands en basisvaardigheden hebben, en toch geraken ze niet aan de slag. Ik vind het heel moeilijk om te zeggen waar die kloof zich precies situeert.

Het eerste knelpunt is taal. Die personen spreken de taal maar spreken geen perfect Nederlands. Als je daar tegen ratelt of plat spreekt, ja dan begrijpen ze dat niet. Is dat dan onvoldoende competent of is die werkvloer onvoldoende aangepast? Ook niet onbelangrijk: in ons bedrijf is diversiteit evident en dan komen die mensen in een nieuwe organisatie waar diversiteit een vreemd beestje is. Ze moeten er bijvoorbeeld maar een vraag stellen over een religieuze feestdag en er ontstaat al een probleem.

Bovendien wordt ongeschoolde arbeid steeds minder gevraagd terwijl wij heel veel ongeschoolde arbeiders aanleveren. Je zou een tussentraject moeten hebben waarbij je zegt: dit is een persoon met leerpotentieel, laat die betaald en begeleid in een bedrijf een specifieke vaardigheid leren.

Het verhaal van racisme en discriminatie speelt ook mee. Dat merken we bijvoorbeeld wanneer we actief prospecteren en onze kandidaten per telefoon voorstellen. We stellen dan bijvoorbeeld een man van Marokkaanse origine voor als poetshulp. En dan zeggen ze, ‘nee nee we hebben daar toch slechte ervaringen mee, het is een man én hij is van Marokkaanse origine, onze school is daar niet klaar voor.’ Ik ben daar niet naïef in, theoretisch is dat fout maar ik wil ook mensen niet forceren of veroordelen.

Ik vind het belangrijk om in te gaan op die angsten en gevoelens maar vaak krijgen we ook daar al niet de kans toe en kunnen we bijvoorbeeld niet eens langs gaan. Die opening is er vaak niet.

Dus ja, dan heb je tewerkstellingsmaatregelen nodig zodat men er ook ‘voordeel’ uit haalt en er van daaruit openingen ontstaan.

Langs twee kanten op de brug wandelen en bedrijven die moeten wennen aan nieuwe profielen en situaties

Om de kloof te dichten moet er langs twee kanten op de brug gewandeld worden.

Bedrijven moeten leren wennen aan nieuwe profielen en situaties. Belangrijk is dat omkadering en begeleiding ook gebeurt binnen de reguliere arbeidsmarkt. Stel, een persoon gaat ergens stage doen. Dan zou er een begeleider moeten meekomen die niet alleen werkt op de persoon maar ook op werkvloer ter plaatse.

Het is aan ons om rekening te houden met de verwachtingen van de arbeidsmarkt en om misschien nog strenger te zijn. Om te zeggen, ‘hey mannen pas u nog wat meer aan, zijt wat stipter, ...’

Maar tegelijk moet die arbeidsmarkt ook flexibel zijn en proberen zich anders te organiseren. Ik zat in een werkgroep met o.a. Voka en andere grote spelers waar men op zoek was personeel voor knelpuntberoepen. Iedereen zat daar met een open geest maar het zijn vooral HR-managers die daar zitten. Allemaal goed en wel maar daar had een operationeel manager moeten zitten. Een operationeel manager die zegt: ‘ik heb die mens zo hard nodig’. En dan kan je met die operationeel manager gaan kijken wat er mogelijk is. Wat is basis en waar kan aan gesleuteld worden, wat kan anders georganiseerd worden zodat dat belangrijke plekje ingevuld wordt. Heel vaak blijft het steken op: ‘ik heb hier een plaatsje en iemand moet daar in passen. In het kadertje. Helemaal.’

En ja wij moeten misschien meer inspanningen leveren, en nog hogere eisen stellen en nog wat meer drillen maar het kan echt niet dat er slechts langs één kant aanpassingen gebeuren. Het is belangrijk om ook die arbeidsmarkt te ontsluiten aan andere mensen.

What’s in it for me?

Ik vind het moeilijk om antwoord te geven op de vraag hoe dat kan want dat heeft veel met cultuur te maken en dan klink je al snel betweterig.

Heel vaak zie je ook dat wanneer er een sense of urgency is, er kansen gegeven worden. Als het eenmaal een feit is, die diversiteit is daar, dan moet men zich vaak wel aanpassen. Maar ook daar zou eigenlijk ook meer ondersteuning in geboden moeten worden. Hier in de stad helpt het bovendien dat we een gemeenschappelijk doel hebben. Natuurlijk zijn er ook de quota en is het voor de stadsbedrijven interessanter om mensen van ons te nemen. Voor 1 VTE kan je er twee van ons krijgen hetgeen natuurlijk interessant is. Zulke formules zijn vaak nodig om mensen en bedrijven over de streep te krijgen. Een visie is goed en nodig maar je moet ook een voordeel hebben, dat is voor bedrijven niet anders. What’s in it for me?

Het belang van mandaat

Het personeel Antwerpse stadsdiensten vormt geen afspiegeling van de bevolking. Belangrijk in het diversifiëren van het stadspersoneel is het bestuursakkoord met doelstellingen waar ook een doelstelling over diversiteit bij zit. Ik haal het aan omdat het cruciaal is in het kader van het hebben van een mandaat. Dat bestuursakkoord wordt geëvalueerd en besproken. Dat is belangrijk omdat er een politiek en administratief draagvlak rond is. Dat is een eerste heel belangrijke stap.

Daarnaast zit diversiteit ook gewoon in ons imago, in ons DNA. De keuze van de stad om een eigen sociaal economie bedrijf te hebben én een cel werkervaring, is een duidelijk teken en een engagement. Maar dat is natuurlijk niet het enige, ook via andere maatregelen werken allerlei verschillende soorten mensen mee in reguliere ploegen. Artikel 60 is daar een voorbeeld van.

Niet onbelangrijk is ook dat ik zelf een bedrijf heb. Daardoor aanvaard bijvoorbeeld de Groendienst mij. Want 'ik heb ook een bedrijf'. En vooral dus, een mandaat. Zij hebben een programma en ik heb het mijne en dé stad heeft dat beslist. Niet ikzelf. Anders zou ik gewoon weer aan het roepen zijn in de woestijn en zou ik die zijn met dat diversiteits- idee.

Een ander belangrijk gegeven is het selectiecentrum. Het selectiecentrum engageert zich mee om te werken aan die diversiteit. Zij werven aan en tijdens die aanwerving bekijken zij ook of onze instroom divers genoeg is. Zo doen zij ook het project hoger opgeleide anderstaligen. Een interessant iets dat zij ook doen is het herbekijken van de testen van het selectiecentrum en het laten aanpassen van die testen zodat er minder drempels in zitten.

Ook essentieel is het feit dat wanneer er vragen komen waar de diensten niet goed mee kunnen omgaan, deze vanuit de personeelsdienst opgevangen worden. Bijvoorbeeld vragen om te mogen bidden op de werkvloer of een samenwerking die moeilijk verloopt. Er worden dan acties en sessies opgezet. Het probleem is dat dit op vraag gebeurt en dat is onvoldoende.

En tot slot natuurlijk onze A waarden. Iedereen die voor de stad werkt moet zich achter die doelstelling van diversiteit en het streven naar een weerspiegeling van de maatschappij, scharen.

Testen die te veel vanuit een Vlaamse maatschappij ontwikkeld zijn

Het probleem met testen en de manier van dingen bevragen is dat die veel te veel vanuit een Vlaamse maatschappij ontwikkeld zijn. Niet alleen naar taal maar ook naar denken.

Soms is taal ook banaal. Je moet niet voor alles de Nederlandse taal perfect beheersen. We hebben hier een project voor hoger opgeleide anderstaligen. Daar zit van alles tussen, bijvoorbeeld innovatieve architecten waar je in een mengeling van Engels en Nederlands de meest uiteenlopende dingen aan kan vragen en die dat goed doen. Zij spreken helaas beperkter Nederlands dat niet volstaat om door de reguliere testen te komen. Vaardigheden worden vaak op de foute manier getest. Wat is het nut van een postvak oefening in het Nederlands voor zo iemand? Het probleem is niet dat die persoon dat niet kan maar het probleem is de taal. Als ik het heb over denken dan is dat bijvoorbeeld ook stiptheid. Tuurlijk is stiptheid belangrijk en niets boven een oerdegelijke Vlaming die zoals jij daarstraks die wanneer je in de wachtrij van ons onthaal staat een mail stuurt want 'oei oei je zou maar eens een paar minuten te laat zijn.' Ook de manier van iets uitleggen, presenteren, is anders. Wij hebben een soort standaard opbouw waar we eerst bevestigend antwoorden, dat dan kaderen en vervolgens een voorbeeld geven. We merken dat mensen met een andere achtergrond dat vaak anders aanpakken en dat wij dat vervolgens als 'niet goed' beoordelen, dat onze verwachtingen niet ingelost worden. Ook wordt er natuurlijk heel generiek aangeworven. Heel algemeen, alles wat dan een beetje speciaal of soms zelfs creatief is, valt eruit. We zien te veel mensen met ervaring die goed geëvalueerd werden, uiteindelijk toch falen in de testen.

Ik vind het goed dat de stad het herwerken van die testen uitbesteedt aan gespecialiseerde bedrijven zoals Hudson en dat niet zelf doet. Wij zijn het eens over welke competenties we willen testen maar

zijn geen expert in het maken van testen. Dus ja, ze zijn dat aan het zoeken maar tot nu is er nog niet echt iets heel werkbaar uitgekomen.

Zelf lieten we wel al bijvoorbeeld die postbakoefening nalezen op taal en toegankelijk taalgebruik. Ook verlengden we de tijd voor het uitvoeren van die test maar veel resultaat heeft dat eigenlijk nog niet opgeleverd.

Een instrument om nieuwe vragen te behandelen

Vanuit de cel werkervaring willen we mentorschap stimuleren. Dit betekent eigenlijk dat we leidinggevend en meer willen ondersteunen in het omgaan met diversiteit en diversiteitsvragen. Dit onder andere via jobcoaches maar ook via een instrument om (nieuwe) vragen van werknemers te behandelen.

Stel, iemand vraagt: 'mag ik vroeger naar huis want mijn kind is ziek.' Ja natuurlijk mag die naar huis. Het is een kind. Iemand anders vraagt: 'mag ik vroeger naar huis want er is een dienst in de moskee die ik echt wil bijwonen'. 'Nee', want dit is een religieus getinte vraag en we zijn bang van religieus getinte kwesties. We moeten immers 'neutraal' zijn. Er is een heuse angst voor dit soort vragen.

Mensen worden er zenuwachtig van. En het is niet dat men er niet voor open staat, voor die diversiteit en die religie die daar vaak bij houdt. Maar dit klopt eigenlijk niet, hé. Beide vragen gaan om dingen die belangrijk zijn voor een persoon. Het is nodig om de vragen neutraal te maken en vanuit de context een antwoord te formuleren. Bij het kind wordt er vaak zelfs niet eens gekeken of er wel vervanging is en of het mogelijk is, bij de religieuze vraag is het vaak al standaard nee.

Het is belangrijk om leidinggevend en te ondersteunen in het omgaan met vragen. Mensen zijn niet vaardig en niet competent om daar mee om te gaan.

Dat is normaal. Ik heb daar zelf jaren over gedaan om daar evenwicht in te vinden.

Leidinggevend en zouden gecoacht moeten worden door iemand die dat handelingskader kent en gespecialiseerd is in processen. Dus niet zozeer door iemand gespecialiseerd in diversiteit. Samen kan die vraag behandeld worden en kan er in gesprek, in dialoog gegaan worden. Dit uiteraard steeds vanuit een professioneel kader waar ook de opdracht voor ogen wordt gehouden.

Men moet zich afvragen: wat zit er achter die vraag. Achter die vraag zit immers het persoonlijke. En dat persoonlijke is voor iedereen verschillend. Zelf heb ik bijvoorbeeld geen kinderen, en ja, soms stoort mij dat ook dat voor kinderen alles kan maar voor andere redenen, die ook vaak valabel zijn, er weinig kan.

Natuurlijk, niemand mag in extremen vervallen. Niet omwille van kinderen, noch omwille van scheidingen, noch omwille van het religieuze zoals ramadan.

Wanneer het bijvoorbeeld mooi weer gaat zijn en de parken dus ook vuil zullen worden, dan kan het niet dat iedereen tegelijk vrij wil nemen omwille van de ramadan. Dan moet dat samen besproken worden: 'hoe gaan we dat regelen?'.

Ik begrijp dat dat moeilijk is maar het is wel noodzakelijk om het op die manier aan te pakken. Soms vraag ik aan leidinggevend en: 'Wat heb je nodig?'.

En dan zeggen ze: 'regels'. En dat is net het grote probleem. Een situatie stelt zich en er komt een regel. Diversiteit en dialoog hebben net geen regels nodig maar een kader, tijd en ruimte. Of samengevat: 'We hebben een opdracht en we moeten dat regelen en we hebben experts nodig die kunnen omgaan met die vragen en die dialoog kunnen installeren. '

Los van het feit dat het in onze doelstelling staat, bestaat er geen stadsbrede bekommernis rond.

Voor operationeel verantwoordelijken zijn er niet bij betrokken en niet mee bezig. Als zij diversiteit meer kunnen zien als een opportuniteit en als zij met hun team zouden samenzitten over hoe men zich anders zou kunnen organiseren (bijvoorbeeld aanpassen van werktijden), dan zijn we vertrokken.

Op dit moment is het zo dat de personeelsdienst die nieuwe vragen opvangt wanneer die gemeld worden. Bijvoorbeeld, een vraag om te mogen bidden op de werkvloer. Die vragen worden gecapteerd. Er gebeuren acties en sessies, er is begeleiding rond het handelingskader, noem maar op ... Het probleem is dat dit gebeurt op vraag. Daar ligt de uitdaging. Hoe kunnen we hier meer proactief rond werken? Dit is onvoldoende.

Los van het feit dat het in onze doelstelling staat, bestaat er geen stadsbrede bekommernis. Vooral operationeel verantwoordelijken zijn er niet bij betrokken en niet mee bezig. Als zij diversiteit meer kunnen zien als een opportuniteit en als zij met hun team zouden samenzitten over hoe men zich anders zou kunnen organiseren (bijvoorbeeld aanpassen van werktijden), dan zijn we vertrokken. Momenteel is het zo dat die operationeel verantwoordelijke vooral wil dat zijn opdracht gedaan is. En omgaan met die diversiteit gebeurt nu enkel wanneer het noodzakelijk is, vanuit een sense of urgency. En alleen begeleiding wanneer er om gevraagd wordt.

Ik zou niet goed weten hoe we dat kunnen doen bewegen. Dat gaat immers om maatschappelijke betrokkenheid en dat is natuurlijk iets heel persoonlijk. Ik denk dat het echt op alle lagen in de opdrachten moet steken. Ik denk dat dat in uw doelstellingen en in uw visie moet zitten. En dan gaat dat eigenlijk over een stukje identiteit. Vandaaruit moet je dan een match hebben met de identiteit van de organisatie en de identiteit van de persoon.

Ik geloof daar echt in. Dat je mensen daarop screent: 'zegt u dat iets die diversiteit'. Ik vind dat het gesprek daarover moet gaan. Bijvoorbeeld als er een nieuwe ploegleider aangeworven wordt.

Dus ja, als je dan naar de stad kijkt, dan zou dat ook in de opdracht van de stadsbedrijven moeten komen. In alle lagen van de opdrachten om specifiek te zijn. Ik heb vroeger bij Prisma gewerkt en daar zeiden wij: haal de visie van diversiteit weg bij HR maar implementeer dat in de structuur van de organisatie. Maak daar een doel van binnen uw processen en niet apart. Iedereen zou dat als doelstelling moeten hebben. Het zit vaak wel op de bovenste niveaus maar valt daarna naar beneden. Ik heb mandaat en zit goed binnen de structuur van de stad en kan naar een andere directeur gaan en zeggen: 'hej, gij maakt dat ik mijn doelstellingen niet haal, doe eens wat meer uw best'. Maar au fond zou ik overbodig moeten zijn.

Dus de doelstelling die ik heb en waarmee ik overal ga lobbyen zou een doelstelling van iedereen moeten zijn.

Durf verschil maken. Het is niet omdat die ene moslim mag bidden dat de andere dat ook mag. Context is zo belangrijk.

Ik vind dat er te veel gelijkheid nagestreefd wordt. Binnen Werkhaven zag ik ieder jaar opnieuw de discussie binnen de poetsploeg, die een vroege en late dienst hebben, opduiken. Wanneer het ramadan is wensen degenen die de vroege dienst hebben, tijdelijk de late dienst. Dat gegeven is een teamprobleem geworden dat we samen met een procesbegeleider binnen dat team hebben opgepakt. We hebben dan gekeken: 'wat is de vraag? & wat is de impact?' . Er werden dingen opgeworpen als 'als je verschuift van een vroege naar een late, dan is dat voor altijd.' We hebben dan de vergelijking gemaakt met zwangerschap waar het tijdelijk verschuiven wel mogelijk is.

Bij die poetsploeg was er een echte nood om dat aan te pakken want er dreigden conflicten en mensen zouden uitvallen hetgeen de opdracht voor het team moeilijk zou maken.

Bij de zomercontracten van stadsbeheer werd dan weer gezegd dat men alleen reguliere werknemers wenste. 'Als er mensen vanuit 'werkervaring' komen dan moeten wij ons werk aanpassen.' Wij hebben dan gezegd dat we iemand zouden meesturen om afspraken te maken. Iemand die oog heeft voor verschillen, die die verschillen naar boven laat komen en verschillen bespreekt.

Je zou ook moeten kunnen komen tot een diversiteit in taken. Er zou meer begrip moeten zijn voor het gegeven dat mensen soms andere taken doen. Niet allen zij die vanuit Werkhaven werken maar ook voor anderen. Bijvoorbeeld iemand die het tijdelijk moeilijk heeft door een scheiding en die even een andere regeling wenst. Iemand die door omstandigheden de ene week 7 uur werkt en de andere week 9 uur. Dat moet kunnen he, komaan. Het geheel moet flexibeler gemaakt worden. We zitten in een samenleving die heel beweeglijk is. Die vragen en vraagstukken gaan niet alleen over etnisch culturele dingen. Als je kijkt naar de samenleving dan zie je ontzettend veel evoluties. Het grote aantal alleenstaanden en één ouder gezinnen die ook heel eigen noden hebben. Flexibiliteit rond werktijden is voor veel mensen een noodzaak maar ook work- life balance in het algemeen. Dat idee van 9 tot 5 moeten we laten varen. Idem het gedoe rond functies. Flexibiliteit zou niet alleen over werkuren moeten gaan maar ook over opdrachten. En over het soort werk dat iemand doet. Het zou niet moeten

gaan over functies met een taak maar over rollen en opdrachten. Die kunnen onbepaalde duur zijn maar ook soms bepaalde duur. Er moet meer beweging in komen. Maar daar sukkelen we mee he, we zijn bang voor flexibiliteit.

Er zijn basisdingen die moeten veranderen. Roken kan maar bidden niet? Dat je niet mag bidden in uw werkkleren op een openbaar domein, OK, maar bijvoorbeeld hier binnen in een gebouw? Ik zie het probleem niet. Men is zo bang om het verschil te maken.

Het is niet omdat die ene moslim mag bidden dat die andere ook mag bidden. Context is zo belangrijk. Ik vind dat er te veel gelijkheid nagestreefd wordt. Neem eens een beslissing en beschouw verschil als normaal. Die gelijkheid en de daaraan gekoppelde angst voor het precedent staat veel in de weg.

De vragen moeten neutraal gemaakt worden en opengetrokken worden, toegankelijk voor die brede groep.

Er is dat oude idee van de leidinggevende die altijd een oplossing moet weten. Die leidinggevende mag ook dingen eens niet weten, eens moeten nadenken over iets en misschien samen met het team op zoek gaan naar een oplossing. Het is belangrijk om van die vragen een verhaal van collega's te maken. Al te vaak wordt er een persoonlijk verhaal en een persoonlijke kwestie van gemaakt. De antwoorden zijn ook veel te persoonlijk. De ene mag het wel een uitzondering, de andere niet. Eigenlijk worden heel wat vragen niet op een goede manier behandeld. De vragen moeten neutraal gemaakt worden en opengetrokken worden, toegankelijk voor die brede groep. De vraag moet zijn: Hoe kunnen we los van die persoon, met dergelijke vragen omgaan.

Dat is waarom nu ook dat soort vragen verzameld en geanalyseerd worden. Los

Ik ben ervan overtuigd dat hoe meer je jezelf kan zijn, hoe beter je je voelt en hoe beter je functioneert. Dat is een stukje identiteit, ik ben er van overtuigd dat je zoveel mogelijk jezelf moet kunnen zijn. Dat gaat ook over tatoeages, neusring, ..

Als het gaat om symbolen zoals de hoofddoek vindt ik het belangrijk om dat debat toch te blijven voeren. Ik heb begrip voor het feit dat men neutraliteit wenst maar toch blijft het belangrijk om dit in vraag te blijven stellen. Ik ben er namelijk van overtuigd dat hoe meer je je zelf kan zijn, hoe beter je je voelt en hoe beter je functioneert. En die hoofddoek is een stukje identiteit. Hetzelfde geldt voor tatoeages, een neusring, kledij, noem maar op. Zo werd bijvoorbeeld een leidinggevende in ons middenkader gepromoveerd en die kwam aan mij vragen of het dan nog wel OK zou zijn dat ze haar neusring zou dragen. Dat vind ik erg. Natuurlijk moet zij dat kunnen blijven dragen. Mensen moeten zichzelf kunnen zijn. Mensen met gekleurde haren zijn ook deel van diversiteit.

Tijdens het werken leren mensen heel veel. Dat is de beste methode. Nederlands op de werkvloer, functiegericht. Dat maakt het verschil.

Je moet niet voor alles de Nederlandse taal perfect beheeren. Je kan samenwerken en verkeersborden plaatsen met een basiskennis. Als de rest van die ploeg goed Nederlands spreekt en ene niet, dan is dat geen probleem. Mensen leren ontzettend snel al werkend, dat is ongelooflijk.

Maar ja, vaak geraken ze daar niet want ze slagen niet voor de selectietesten.

Nederlands is belangrijk maar ook niet altijd in die mate als soms wordt aangegeven. We moeten steeds kijken: wat willen we bereiken?

We willen dat dat parkeerbord daar staat en we willen dat die mensen kunnen samenwerken.

Samenwerken kan ook een stuk aanpassen in zich houden. Ook met een basiskennis Nederlands kan dat verkeersbord geplaatst worden.

Ook moet niet iedereen met een taalachterstand in een tewerkstellingsproject belanden. Ik denk dat het ook moet kunnen dat een persoon bij aanwerving, een gewone aanwerving, een bepaald taalniveau heeft en dat er een streefdoel wordt gesteld voor het taalniveau van volgend jaar. Die persoon krijgt een contract en engageert zich.

Tijdens het werken leren mensen heel veel. Dat is de beste methode. Nederlands op de werkvloer, functiegericht. Dat maakt het verschil. Dat gecombineerd met taalcoaching 1 op 1 geeft heel goede resultaten.

Ook voor de leidinggevende is dat leerrijk. Hoe geef ik instructies? Dat is bij ons heel sterk uitgewerkt. De persoon van dat stadsbedrijf die instructies geeft, krijgt ook taalcoaching.

Ik merk binnen de stad dat wanneer er iets naar boven komt, of er is ergens een nood, dat daar altijd tijd, ruimte en geld voor is. Er is bereidwilligheid. Alleen structureel is er te weinig. Met taal is dat ook zo. Er wordt heel positief mee omgegaan maar er kan en moet meer. Structureel zouden we moeten zeggen: kijk eens naar buiten, de meeste gaan dat taalniveau niet halen. Moeten we dat taalniveau dan niet verlagen. Proactief werken, dat is noodzakelijk.

Vakbonden

Diversiteit en vakbonden vormen geen evidente combinatie. Zij hebben een andere rol te spelen.

Wanneer je kijkt naar de missie van een vakbond, dan zit dat daar in. Maar in de praktijk doen ze het niet en durven ze zelfs tegen te wringen.

Zij schermen dan bijvoorbeeld met veiligheid én, iedereen gelijk voor de wet.

Ik verwijt hun dat niet, maar ik denk, 'komaan mannen'. Durf eens. Heb lef.

Die hebben ook andere doelen natuurlijk. Ik bedoel dat niet negatief. Die hebben zoiets van 'dat is onze opdracht niet he', het is de opdracht van de werkgever om die vacatures ingevuld te krijgen'.

De doodsteek van het diversiteitsbeleid is het creëren van nieuwe groepen en het koppelen van uitzonderingen aan groepen

Tja, waar zitten de grenzen? Ik probeer te komen op iets dat mij ooit gevraagd werd en waarvan ik dacht 'dat gaat te ver' maar ik weet niet echt onmiddellijk iets. Wel heb ik een aversie van doelgroepenbenadering. Dat gaat zowel over het cliché van 'vrouwen en mannen' als over 'moslim en niet moslim'.

Een uitzondering om te mogen bidden is een grens te ver, voor mij gaat het om de uitzondering om tijdens uw opdracht iets privé te doen of dat nu roken of bidden is. Bidden is voor mij hetzelfde als even tijd maken voor jezelf na een moeilijk gesprek. En weer moet je dat bekijken vanuit de context en de opdracht en of dat daarbinnen mogelijk is. Het persoonlijke moet uit die vragen. Iemand die tijd nodig heeft naar aanleiding van een scheiding is voor mij niet noodzakelijk zo verschillend van iemand die een reis naar het land van herkomst plant. Ik bekijk de dingen graag vanuit algemeen perspectief.

De doodsteek van het diversiteitsbeleid is het creëren van nieuwe groepen om vervolgens uitzonderingen te gaan koppelen aan die nieuwe groepen.

Koppel het aan vragen, maak die groep zo breed mogelijk en maak die vraag neutraal.

Ik vind het wel interessant om al die dingen over handen schudden en zo te lezen in de krant. Wij hebben een soortgelijk voorbeeld meegemaakt met een medewerker bij Werkhaven. Die man is echt 'crème de la crème'. Ik meen het, iedereen zou die willen. Maar hij is op een bepaalde manier extreem in zijn denken als moslim. Ik was zijn hoger leidinggevende en hij heeft mij nooit onheus behandeld maar hij heeft mij ook nooit een hand gegeven. Dus ja, die komt op selectiegesprek en geeft geen hand aan de jury. Hij stak met kop en schouders boven de rest uit. Na dat gebeuren bellen ze mij over het feit dat hij geen hand wou geven. Ik kon dan alleen zeggen: 'je hebt gelijk maar hij gaat het niet doen en hij gaat het nooit doen, ga met hem in gesprek.' Die man is een schitterende medewerker. Het is ook iemand die verder zijn religie ook nooit heeft laten voorgaan. Je kon hem bij wijze van spreken bellen in de moskee en hij zou er onmiddellijk staan. En in principe, als je de A waarden leest is er geen probleem. Maar ja, op vlak van interpretatie is er wel een probleem want mensen denken dan dat hij geen respect heeft. Ikzelf heb die persoon nooit als respectloos ervaren, integendeel. Ik denk dat het ook gaat over schrik om gewoontes te verliezen. Vlaamse gewoontes. Dat is ook identiteit, hé. Ik was bijvoorbeeld in Amerika waar ze knuffels geven in plaats van een kus of een hand en ik vond dat verschrikkelijk. Dat raakt aan mij, aan Els. Die Amerikanen doen met hun knuffel iets waarbij ik mij oncomfortabel bij voel.

5. Gerd Lannoo en Latifa Bouhoute, Brussel

Gerd Lannoo is vestigingsverantwoordelijke van kinderopvang Elmer-Zuid in Kuregem, Latifa Bouhoute van kinderopvang Elmer-Noord in Schaarbeek.

‘Elmer organiseert buurtdiensten in de kinderopvang, waarbij we ons aanbod aanpassen aan de vraag van de ouders. Dit houdt in dat we urgentie-, deeltijdse, voltijdse, occasionele en kortdurende opvang aanbieden, telkens afhankelijk van de reden van opvang.’

Met Elmer wordt er steeds gekozen voor buurten waar we nodig zijn

Ik ben Gerd en ben sinds 4 jaar vestigingsverantwoordelijke van Elmer-Zuid. Wij situeren ons in Kuregem. Met Elmer wordt er steeds gekozen voor buurten waar we nodig zijn, kansarmere buurten met kansarme gezinnen.

Op onze plek is er plaats voor 64 kinderen. Als vestigingsverantwoordelijke ben je verantwoordelijk voor het onthalen van de ouders, het in orde brengen van de contracten met de ouders, de ouderactiviteiten en de algemene werking. Ik ben de enige man op de klusjesman na, dus ja op vlak van diversiteit kan dat beter. Het is immers goed voor kinderen om zowel met mannen als vrouwen in contact te komen. Heel wat van onze ouders zijn alleenstaande moeders, dus zeker voor deze kinderen is de aanwezigheid van een mannenfiguur interessant.

Gestart via het tewerkstellingsproject en vervolgens kindbegeleider, hoofdbegeleider en uiteindelijk vestigingsverantwoordelijke geworden

Ik ben Latifa en werk sinds 1997 bij Elmer. Ik ben gestart via het tewerkstellingsproject van Elmer. Ik volgde opleiding kindzorg en ben vervolgens bij Elmer beginnen werken als kindbegeleider, later als hoofdbegeleider en nu sinds 14 jaar ben ik vestigingsverantwoordelijke.

Elmer Schaarbeek is gestart vanuit de nood bij vrouwen die werk zochten en taalopleidingen volgden. In de Kriekelaar had je toen het Jobhuis waar heel wat opleidingen georganiseerd werden. Heel wat vrouwen hadden kleine kinderen en daarom werd er 1 vrouw aangesteld die daar zo’n beetje op de kindjes lette. Dat was gewoon in een lokaal, wat baby’s in een Maxi-Cosi, zoveel stelde dat niet voor. Van daaruit groeide het idee dat kinderen recht hebben op een deftige opvang terwijl hun moeders het recht hebben om opleiding te volgen. En zo werd Elmer geboren. Eerst in een klein rijhuis met 14 kindjes, allemaal van mensen in opleiding.

Elmer stond aan de wieg van het tewerkstellingsproject en opleidingstraject kinderbegeleider. De opleiding is een officiële opleiding die gegeven wordt in het CVO. Alle mensen die deze opleiding doen, lopen stage in Elmer en in een buitenschoolse opvang. Er is veel doorstroming van de cursisten naar Elmer. Heel wat mensen krijgen uiteindelijk een contract als kindbegeleider in Elmer.

Elmer begeleidt de cursisten niet alleen in de praktijk van het kindbegeleider zijn maar volgt ook hun schoolwerk en hun taken op.

De maatschappelijke participatie van gezinnen verhogen

De doelstelling van Elmer is eigenlijk: ‘De maatschappelijke participatie van gezinnen verhogen’. En kinderopvang is een middel daartoe.

Die maatschappelijke participatie verhogen, gebeurt op verschillende fronten.

Enerzijds maakt de kinderopvang het mogelijk om meer aan de maatschappij deel te nemen of zichzelf te bieden wat zij nodig hebben op dat moment. Dit kan gaan over opleiding, werk, maar ook over bijvoorbeeld broodnodige rust of vrijwilligerswerk.

Het verhogen van de maatschappelijke participatie situeert zich ook bij de kinderen. We vinden het belangrijk dat de kinderen voldoende ontwikkelingskansen krijgen. Dit in de kinderopvang maar ook in de buurt. Wij hebben dan ook heel wat samenwerkingsverbanden in de buurt. Van een rust- en verzorgingstehuis tot ABC, tot ... We doen met de kindjes heel wat bezoeken aan organisaties in de buurt. De ouders kunnen ook steeds deelnemen. Zo gaan we naar de kinderboerderij en de bibliotheek.

Doordat we buurtgericht zijn en ontmoetingsmomenten in de kinderopvang organiseren, durven mensen elkaar ook op straat aanspreken. Ze wonen uiteindelijk in dezelfde buurt en komen elkaar dus tegen en leren elkaar zo op een andere manier kennen.

We organiseren heel wat en dit vaak op verschillende momenten. Van themadagen over bv.

Zindelijkheid tot feestjes, ontbijten, bezoeken, ...

Op die manier zit er voor iedereen wel iets tussen op een moment dat hij of zij kan.

De buurt versterken en naar een mooie sociale mix gaan

L: Ondertussen vinden we die sociale mix heel belangrijk. Elmer ontstond vanuit de noodzaak om opvang te voorzien voor mensen in opleiding.

Geleidelijk aan kregen we ook steeds meer vragen van Nederlandstalige tweeverdieners. We hebben dat dan besproken en vonden dat het net interessant was om ook deze buurtbewoners in onze kinderopvang te betrekken. We willen de buurt versterken en naar een mooie sociale mix gaan.

Daarvoor moeten we allerm minst rekruteren. De vragen komen vanzelf. We kunnen niet alle vragen positief beantwoorden maar dat geldt voor iedereen. Momenteel doen we half half en dat werkt goed. We monitoren dat ook voortdurend zodat we op verschillende domeinen voldoende diversiteit hebben en voldoende kansen geven. Zo kijken we bijvoorbeeld naar alleenstaanden, opleiding, inclusie en specifieke zorg, tewerkstelling, werk, Nederlandse taal als opvoedingstaal,

Het is belangrijk voor ons dat er een link is naar het Nederlands. We profileren ons vanuit het Nederlands maar dat wil niet zeggen dat alles in het Nederlands is. We spreken hier alle talen en zoeken samen met de mensen naar een gemeenschappelijke taal.

Bij de intake polsen we altijd naar die link van het Nederlands. Dat kan van alles zijn. De ouders die Nederlandse les volgen of de kinderen die ingeschreven zijn in een Nederlandse school. Dat wil niet zeggen dat als die link er niet is, dat het dan een absolute nee is. Soms krijgen wij mensen doorverwezen, bijvoorbeeld door Nasci, die in een zeer precarie situatie zitten. Op dat moment laten wij het welbevinden van het kind voorgaan omdat we vinden dat het echt belangrijk is die kinderen en ouders te helpen. We bespreken de dingen ook altijd met ouders. Want soms zijn ze zelf helemaal niet op de hoogte en zijn ze ook maar op hun zoektocht hier terecht gekomen. Als we uitleggen dat het bijvoorbeeld beter zou zijn om in het Franstalige circuit op zoek te gaan omdat er duidelijk een stevigere link is met het Frans en het kind al is ingeschreven in een Franstalige school, dan begrijpen ze dat vaak ook. In het kader van welbevinden en taalontwikkeling kan het immers moeilijk worden als het kind uiteindelijk toch weer moet veranderen. Het wordt iedere keer opnieuw bekeken en besproken. Er is heel veel vraag. En het aanbod is beperkt.

Ik voel me hier op mijn gemak

L: We horen heel vaak dat mensen graag naar Elmer komen omwille van de diversiteit. Dat is dan ook een belangrijk kenmerk bij ons. Niet alleen bij de kinderen maar ook onder het personeel. Mensen, van welke achtergrond ook, zeggen vaak 'ik voel me hier op mijn gemak'. Ik weet natuurlijk niet precies wat ze daarmee bedoelen maar denk dat ik wel aanvoel waarover dat gaat.

Er zijn hier zoveel verschillende mensen dat er altijd wel iemand bij zit, waar er een klik is. Ook bekijken wij de zaken heel open waardoor mensen zich, om welke reden dan ook, niet 'raar' voelen. Vaak zijn ze al andere crèches gaan bezoeken en zeggen ze, 'oef, dat is hier toch anders'.

Ons team weerspiegelt de buurt en culturele verschillen zijn hier vanzelfsprekend. Het is geen 'ding'. Dat maakt dat mensen gewoon zichzelf kunnen zijn. Een mama zegt dan bijvoorbeeld van 'hij gaat nu twee weken niet komen want hij wordt besneden'. Hier is dat van 'ah ja'. Op een andere plek ging ze misschien gewoon gezegd worden dat hij even naar het ziekenhuis ging voor een ingreep.

Je merkt dat mensen veel zeggen in vertrouwen. Dat ze zich goed voelen. En dat is belangrijk want hoe meer wij weten over het kindje en hoe het leeft hoe beter wij ervoor kunnen zorgen.

G: Bij mij zijn er een paar Tibetaantjes. Op een bepaalde leeftijd zetten ze die wenkbrauwen aan met een stift. Als je een Tibetaanse begeleider hebt, dan weet je beter en sneller hoe dat zit en wat dat betekent. Anders zou het al snel zijn van 'dat is maar raar'. Natuurlijk hebben wij niet van ieder land of cultuur een begeleider en dat moet ook niet. We vragen het vaak ook gewoon. Het is fijn om informatie steeds vanuit eerste hand te krijgen. Je leert veel en begrijpt beter.

L: Soms zit dat in kleine dingen. Wij hebben kinderen die graag met hun handjes eten. We gaan daar niet van in paniek schieten en zeggen 'aiaiaiaiaia je moet met de lepel eten'. Is dat nu zo erg dat een kindje in het begin zo eet? Een tajine wordt met de hand gegeten. Natuurlijk is die lepel ook belangrijk en leggen we die lepel daar ook altijd en uiteindelijk zal dat kind ook met die lepel eten maar we gaan daar niet negatief over doen of dat vreemd vinden. Mijn nichtje vertelde over de juffrouw van haar kind die haar er attent op maakt dat het kind een worstje met de hand had opgegeten. Zij was er van aangedaan dat die juffrouw daar zoveel aandacht aan besteedde en zei 'wij eten dat allemaal zo'. Het is net alsof dat getuigt van een slechte opvoeding. Mijn nichtje had er nog nooit bij stilgestaan en had zo iets van, is het niet belangrijker dat mijn kind vriendjes maakt, goed is voor zijn vriendjes, beleefd is, goed oplet, ... In plaats van dat gedoe over een worstje. Ik vind dat toch ook straf, dat we anno 2018 met zulke dingen bezig zijn en dat als 'lastig' of een 'gebrek aan educatie' beschouwen.

G: Het gaat over de diverse bril die je kan opzetten. Iedereen kijkt vanuit zijn eigen standpunt en dat is goed. Het is het uitwisselen van die bril die een meerwaarde is. Wij spreken heel veel over dat soort dingen. Onder elkaar, in team, op vergaderingen. Je komt dan vaak tot hele mooie oplossingen en inzichten waar je elkaar ook in vindt.

L: We evolueren dan ook voortdurend, we durven veranderen. Ook de inbreng van de ouders is belangrijk. Je pikt dingen op, sleutelt wat, je gaat mee met de veranderingen in plaats van ertegen te vechten.

G: Het gaat allemaal om het creëren van een vertrouwensband. En onze diversiteit maakt dat gemakkelijker. Dat vertrouwen is een ongelooflijk belangrijke schakel. Dat is ook niet evident he. Je kind afgeven aan iemand anders.

Hoe vlugger je dat vertrouwen kan winnen van die ouders, hoe makkelijker het is om in communicatie te gaan en om dingen af te spreken.

Door het feit dat er mensen verschillende achtergronden hebben is er altijd wel iemand waar er een klik mee is. Of war ze een gemeenschappelijke taal hebben. Van Russisch tot Bulgaars of Peuls (Guinee).

G: Sommige kinderen dragen een talismannetje dat vastgemaakt is met koordjes rond de buik. Dat is om de geesten weg te houden. Maar ja, soms wordt dat vuil. Ja, dan knippen we dat door want het moet hygiënisch blijven maar we zullen altijd eerst wel eens polsen. Dan bellen we op bijvoorbeeld. En dan knippen we dat door en steken we dat in een envelopje en dan komt er een nieuw. Het gaat om het respect hebben voor die gewoontes, om het willen begrijpen. Ook met slapen zie je soms grote verschillen tussen gezinnen en culturen. Vaak krijgen kinderen lang borstvoeding. En dan zoek je samen naar oplossingen. En natuurlijk zijn er doelen en regels maar dat moet allemaal niet van vandaag op morgen. Dat kan zich langzaam settelen. Men verwacht vaak dat kinderen zich allemaal volgens een bepaald schema ontwikkelen en op hetzelfde ritme ontwikkelen maar zo werkt dat niet.

L: Ik merk ook dat de Vlaamse ouders ook heel eigen, diverse gewoontes hebben. Doordat wij door verschillende brillen kunnen kijken, lijken mensen ook meer geneigd om ons dingen toe te vertrouwen. Zo vertellen ze dan dat hun dochter eigenlijk niet in haar eigen bed slaapt. Die jonge gezinnen geven aan dat ze het fijn vinden hier eerlijk en open te kunnen zijn zonder een etiket zoals bv. 'je verwent jekind' opgeplakt te krijgen.

L: Op het leefgroep overleg mag werkelijk alles op tafel komen. We nemen de tijd om over dingen te spreken. Als we merken dat iemand te veel vanuit één bril kijkt of oordeelt, dan gaan we er dieper op in. En verplaatsen we ons naar de andere positie. We hebben daar ook methodieken voor.

G: Het is moeilijk om niet te oordelen, en het is ook normaal, en menselijk en niet noodzakelijk slecht. En daarom is het goed om de dingen samen te bespreken, heel bewust. We noemen dat participatief handelen. We doen dan ook de dingen in samenspraak met de ouders. We zien ouders als eerste opvoeder.

L: We gaan ervan uit dat de ouder het beste wilt voor zijn kind. Het is niet aan ons om de waarheid in pacht te hebben. We gaan steeds samen kijken van 'hoe gaan we dat oplossen?'. Wij hebben een kader en een visie en dan gaan we in dialoog. We proberen hun perspectief te begrijpen en leggen ook ons kader en onze waarden uit. En eigenlijk, meestal komen we eruit.

G: Van de ene dag op de andere zei een mama 'hij mag zijn tut niet meer hebben'. Dat werd een moeilijke situatie met veel wenen en die tut willen. Ik ben dan gaan vragen waarom die tut zo plots niet meer mocht en dan bleek het te zijn omdat het kindje naar school moest binnenkort en een tut daar niet meer zou mogen. We hebben dan samen overlegd om dat op iets langere termijn af te bouwen, we hebben geïnformeerd bij de school hoe daar het beleid over de tut is en daar bleek de tut bij het slaapmomentje wel te mogen. We hebben dan een ritueel gemaakt dat hij de tut in de kast legde en hem bij het slapen hier even mocht hebben. Het zijn dat soort dingen waar we samen over nadenken. Als je weet waarom dingen gebeuren of verwacht worden, dan zijn ze ook verstaanbaar en beter werkbaar.

L: Er was eens een moeder die zei 'mijn kind mag niet buiten spelen'. En dat terwijl wij net niet liever doen. We hebben zelfs speciale eigen jasjes voor de kinderen en de begeleiders om dat allemaal vlot te laten gaan. Je zou kunnen zeggen, 'het is zo, we gaan buiten, het is niet discussieerbaar'. Maar dan breek je natuurlijk wel een beetje dat vertrouwen van die moeder en wordt die relatie een beetje onder druk gezet. Dus ja gaat op zoek naar het waarom. Welk idee zit daar achter. Vervolgens blijkt dat ze het niet fijn vindt dat er veel zand kruipt tussen de vlechtjes van de kinderen. We hebben dat dan besproken en uiteindelijk hebben die kinderen een klein mutsje op hun hoofd gezet. Ook hebben we tegen de begeleiding gezegd dat ze de kinderen eens goed moesten afschudden als ze de klas weer binnenkwamen en zo was het geen probleem meer. Je zou kunnen denken van 'oh wat is dat nu weer, die moeder wil niet dat haar kinderen buitenspelen wat is me dat nu buitenspelen is goed voor kinderen, ' Door te kiezen voor dialoog en voor participatief handelen, ontstaat er een middenweg. Ik vind dat je altijd over de dingen kan praten.

Waarden die uithangen in drie talen en verweven zijn doorheen de werking

G: Natuurlijk zijn er grenzen, ook bij ons. Kindermishandeling is bijvoorbeeld een grens.

L: Ja. Daar is een grens. Dat kan niet. Dat gaat in tegen het welbevinden van het kind. Alhoewel het absoluut niet kan en we dan ook moeten ingrijpen, dan nog moet je proberen te praten. En te vragen; 'waarom doe je dat?' Het is ook in vertrouwen dat mensen je dingen vertellen. En soms heb jezelf ook wel zoiets van 'oei wat moet ik hiermee'. Maar als je het vertrouwen niet had, dan hadden ze het je niet gezegd en kan je niet bijsturen of ingrijpen en dan was het nog erger. Wij leggen ouders ook uit hoe wij omgaan met bepaalde problemen. Zo van, als ze dit of dat doen, hebben wij verschillende manieren van daarmee om te gaan. En dan zegt een moeder bijvoorbeeld: 'als hij bijt dan doe ik dat terug zodat hij dat voelt'. Dan is het belangrijk om aan die moeder uit te leggen dat dat zo niet werkt. Dat een kind nog veel moet leren en eigenlijk een klein 'instinctje' is. Dat die nog niet weet van goed of kwaad en er andere manieren zijn dat aan te pakken. Zoals een bijtring, of als ze het blijven doen, even in de hoek. Veel ouders herzien dan ook hun methodes. En dit is mogelijk omdat ze het openlijk kunnen bespreken. Een lap op de billen geven wordt op sommige plaatsen gezien als bezig zijn met een goede opvoeding. We zeggen dat een kind nog moet leren wat goed is of niet en een lap op de billen geen goede methode is. Dat het kind dingen ook niet doelbewust of expres doet. Een moeder zegt dan: ik doe zoveel voor mijn kind en doe zo mijn best en dan 'doet hij dit'. Dan moet je dat weer uitleggen. Dat dat kind dat niet weet. En dat er andere manieren zijn.

Maar natuurlijk is er een grens. Zeker en vast. We hebben ook heel duidelijke waarden. Zo van, dat is hoe wij hier de dingen doen. En het welbevinden van het kind is daarbinnen heel belangrijk.

G: Waarden zijn heel belangrijk voor ons. Die hangen ook uit in drie talen.

We nemen dat ook altijd samen met de ouders door wanneer ze hun kind willen inschrijven. Onze waarden zijn

- Diversiteit
- Wederkerigheid
- het geloof dat mensen zich kunnen ontwikkelen en iedereen in ontwikkeling is

- verantwoordelijkheid
- het welbevinden van het kind

Die waarden hebben we vertaald naar zowel de kinderen als de ouders als de werknemers.

Als mensen bij ons komen werken en ze het bijvoorbeeld moeilijk hebben met diversiteit, tja, dan passen ze niet in ons kader. Die waarden en dus ook die diversiteit is volop geïnstalleerd in onze werking. Het is geen annex. Het betreft geen 'dienst diversiteit' of 'een diversiteitsmedewerker' die een beetje de diversiteit moet bewaken en aanzwengelen. Nee, het zit in ons DNA.

We zijn daar dan ook beleidsmatig heel erg mee bezig en het is dus ook geïntegreerd in onze procedure van aanwerving.

Dus als we bijvoorbeeld twee gelijkwaardige kandidaten hebben dan gaan we wel kijken, hoe zit dat met die diversiteit. Het kan ook zijn dat we gaan switchen tussen vestigingen om de zaken in evenwicht te houden.

Eigen is ook wel het kansen geven aan mensen en voor ogen te houden dat iedereen steeds in ontwikkeling is. Ook dat komt uit die kernwaarden. Hierbij hoort het creëren van kansen. Niet naar diploma's kijken maar naar competenties en op basis daarvan het profiel te bepalen. 'Welke competenties heb je nodig om dat uit te voeren?'

L: Het geeft ook perspectief aan mensen wanneer ze zien dat collega's doorgegroeid zijn. Zo van 'als die dat kan, dan kan ik dat misschien ook'.

Het is belangrijk dat mensen voelen dat ze een plek krijgen. Het maakt niet uit hoe je eruit ziet. Wit, zwart, met hoofddoek of geen hoofddoek. Dat je je op je gemak voelt. Dat men kijkt naar wat je doet, hoe je omgaat met gezinnen en kinderen. In plaats van huidskleur, geloof, ...

G: Dat kansen geven, en het bevorderen van die maatschappelijke participatie waar ik het in het begin over had, zit natuurlijk ook in het tewerkstellingsproject. Het is ons doel en onze missie om mensen in opleiding kansen te geven. Laaggeschoolde mensen, mensen die in Brussel wonen, die een bepaald niveau van Nederlands hebben. Maar ook daar zit weer speling op, we nemen soms ook mensen aan die nog volop aan het leren zijn.

L: Het is zo belangrijk om mensen tijd te geven en mogelijkheden te zien. En uiteindelijk zien we een 95 procent slaagkans. Die hoge slaagkans is er ook omdat ze ondersteund worden op de werkvloer.

G: Met begeleidsters die extern komen, dus niet vanuit onze opleiding, moet je soms op bepaalde vlakken een langer traject afleggen. Degene die hier hun stage deden hebben bijvoorbeeld het omgaan met diversiteit meer in hun vingers. Dat traject is minimum 2 jaar. Na zo'n periode heb je die waarden, die wij zo belangrijk vinden, wel eigen gemaakt. Wij moeten soms echt ons best doen om Nederlandstalige kinderverzorgsters te vinden. Het is dus omgekeerd. De andere die bereiken we wel, maar 'de Vlaamse' die voeling heeft met Brussel, vinden, is harder. Sowieso, is het een knelpuntberoep.

Een plek waar je kan binnenkomen en je verhaal doen

G: Het is een win-win situatie. Door dat tewerkstellingsproject heb je meer mensen op de vloer en kan je meer omkadering bieden. Het is een bewuste keuze dat de vestigingsverantwoordelijke tijd neemt voor ouders.

Een speerpunt binnen onze werking is onze permanentie. Elke dinsdag kunnen ouders van 9 tot 12 uur langskomen. Er komen dan ook heel wat mensen bij ons terecht.

L: Dat was echt een première in de wereld van de kinderopvang.

G: Ja, maar het is aan het verbeteren. Die sociale functie opnemen is zo belangrijk. Maar we merken dat er nu ook andere diensten zoals de dienst kinderopvang dat nu beginnen te doen. Dat is goed, want het is nodig. Er komen soms ouders van de andere kant van Brussel omdat ze weten dat wij dit doen. De tijd nemen, samenzitten, de dingen uitleggen, een oplossing zoeken. Want het is allemaal ook

moeilijk om te begrijpen. De manier van toewijzing, het voorrangssysteem, het Franstalige netwerk, het Nederlandstalige netwerk, het inkomsten gerelateerde aspect, de privé opvang, ... Soms heb ik wel 20 ouders op een dinsdag. Dat is te veel. Je zit gemakkelijk 45 minuten samen.

L: Dikwijls is het ook zo van 'ah tof, de eerste plek waar ik binnen kan komen en mijn verhaal kan doen'. Vaak hebben ze al veel plekken gebeld. Voor heel wat plaatsen moet je het via telefoon of e-mail doen. Maar er zijn ouders die niet kunnen schrijven. Soms komen ze bij ons terecht maar hebben ze niet echt onze opvang nodig omdat ze drie gemeenten verderop wonen maar hoorden ze van iemand dat wij mensen helpen met de registratie. Zo had ik eens een vrouw uit Haren.

Voluit flexibel en ten dienste van de cliënt en zijn traject (en niet andersom)

L: Ik merk dat wanneer mensen, zeker zij met een kansarme achtergrond, hier toe komen, er vaak geen enkele structuur is hun leven. Hoe kan dat ook, als je bijvoorbeeld vluchteling bent? En je weet bijvoorbeeld alleen 'dat je je kind moet afzetten'. Maar eigenlijk weet je van niets. Je moet een huis zoeken, werk, ... Allemaal vraagtekens. Of mensen die weten dat ze moeten verhuizen omdat ze de huur niet meer kunnen betalen. Als ze dan al weten dat hun kindje veilig is, is dat ergens al een begin. We gaan ook heel flexibel om met de noden. Want ja, in het begin volgen ze bijvoorbeeld Nederlands en dan komt het kindje twee halve dagen. Dan krijgt de moeder de kans een beroepsopleiding te volgen en dan komt het kindje vier dagen. Vervolgens gaat ze werk zoeken en dan vermindert dat weer naar twee dagen want die moeder moet dat ook nog kunnen betalen en dan BINGO, dan heeft ze werk. Maar ook dan, die eerste contracten zijn vaak onzeker, veel vervangingen, preciaire statuten, dus dan zijn wij weer flexibel naar gelang de flexibiliteit die van haar gevraagd wordt. We leggen heel die weg samen af maar we zien dan, na een jaar, dan is ook dat werk zekerder en stabiel en dan gaan die dagen voor dat kindje gewoon weer naar vier of vijf dagen in de week. Dat is een parcours dat we heel vaak zien. Die weg naar een vaste job. Naar stabiliteit voor hen, het kind en ook voor ons.

G: De truck is flexibel te zijn langs alle kanten. En als je dat bent, dan lijkt die flexibiliteit zichzelf in balans te brengen. Want iemand anders zegt misschien 'ik ga op vakantie'. Als je die flexibiliteit op alle vlakken toepast, komt dat steeds op één of andere manier goed. Ja, het is een puzzel en het vraagt veel werk. Maar het is ons werk, onze taak. Het zit in onze waarden. Je wil mensen kansen geven en dan moet je dit doen.

L: Je begrijpt die ouder ook hé. Er is een hele uitleg voor die situatie. Wij kijken daar niet naar van 'oh die is weer aan het veranderen van dagen'. Wij gaan mee op het ritme van die gezinnen. Dat duurt wel even eer die op hun poten vallen maar het belangrijkste is dat ze op hun poten vallen en dat gebeurt wel effectief. Ik zie hen niet als raar of lastig. Je start ergens en legt een traject af. Ik heb dat persoonlijk ook meegemaakt. Die dingen vallen voor in het leven. Ben je daarom een buitenbeentje en die waarom de dingen anders geregeld moet worden? Dat is de realiteit.

G: Bij mij is er bijvoorbeeld plaats voor 64 kinderen maar het zijn er 89. Dat is mogelijk door die flexibiliteit.

L: Je moet heel creatief zijn met je planning en met je organisatie. Je moet veel kastjes hebben en creatief omspringen met bedden en lakentjes. Zo kan het zijn dat deeltijdse kinderen een bedje delen en dan moet je een manier zoeken om de lakentjes bijvoorbeeld te vervangen en op te leggen voor het juiste kindje maar zo moeilijk is dat ook niet. Ja, dat vraagt meer werk, en je zou kunnen zeggen 'nee dat kan niet'. Maar dat is niet de ingesteldheid bij ons; Wij geven kansen. Als je hier werkt geef je kansen. Je helpt meer mensen. Het is je maatschappelijk engagement. We zijn ervoor betaald.

G: Ja, kansen geven is het uitgangspunt. Je staat ten dienste van die ouders en het kansen geven. Het zijn niet de ouders die moeten passen in wat jij aanbiedt. Nee, jij moet je aanpassen aan het leven van die ouders, aan die buurt, ... Het is je werk. Ik vind niet dat het kan wanneer een vereniging of organisatie zoiets heeft van 'oh we gaan het doen voor hen'. Nee, het moet normaal zijn. Ook voor scholen. Ok, natuurlijk moet er een evenwicht zijn en moet het haalbaar zijn.

L: Het gaat toch vaak ook over je middelen goed gebruiken. Je middelen gebruiken voor de mensen. En niet voor je eigen comfort.
Als een ouder alleen een rondleiding kan krijgen om 7 uur 's avonds of 7 uur 's morgens, dan regel je dat.

G: Dat is het, weer opnieuw het dienstverleningsprincipe. In elke economische activiteit gebeurt dat. Als er een winkel is die niet verkoopt, dan gaat die zijn producten, klantvriendelijkheid, openingsuren aanpassen aan zijn cliënteel.
Ik zie toch vaak binnen een bepaalde tak van de welzijnssector dat het schort met die dienstverlening. Dat mensen niet als mens worden gezien, maar als 'de lastige', zo van 'ze zijn weer daar'.

G: Ik zie toch vooral steeds een positieve evolutie bij onze mensen. Mensen komen bij ons om specifieke redenen. Om een opleiding te volgen, werk te zoeken, te werken, om rust te vinden, ... Ik zie dat mensen steeds kleine stapjes vooruit zetten. Ik denk dat wij ook een beetje maatschappelijk assistent zijn. We werken buurtgericht, kennen de sociale kaart, kunnen ouders goed doorverwijzen, telefoneren eens voor hen, ... Ik ken weinig ouders waarvan ik zeg 'daar gaat het bergaf'. Nee. Ze komen aan met heel veel zorgen, maar ik merk toch dat, wanneer het kind veilig is, het eten krijgt, dat dit een eerste stap naar stabiliteit is.

L: Ja, dan heb je een mama die geen huis meer heeft en ergens logeert maar dat kind hier veilig kan achterlaten. Weten dat het veilig is, dat de papa hier niet binnen kan. En zo kan zij zoeken naar een huis en op haar pootjes terecht komen.

G: De doelen die kinderen zouden moeten halen, worden binnen het onderwijs soms te eng bekeken. Leerdoelen zijn doelen op bijvoorbeeld zes jaar. Maar die worden dan in stukjes gekapt. Zo van, nu moeten ze dit halen en anders faalt het. Ze moeten daarvan los komen. Wij geloven dat kinderen steeds in ontwikkeling zijn. We hameren daar ook op. Onze doelen zijn natuurlijk niet schoolse doelen. Wij focussen eerder op welbevinden en betrokkenheid. En natuurlijk is er veel maatwerk en maatwerk veronderstelt dialoog, en dat lijkt in onderwijs dan weer minder evident.

L: Ik vind het belangrijk een kind steeds in zijn geheel te bekijken. Meer holistisch. Kijk eens naar het algemene beeld van dat kind 'voelt het zich goed?', is het kind bezig, geïnteresseerd?, ... Het is goed dat kinderen opgevolgd worden maar ik vind dat er heel erg in kotjes gekeken wordt.
We vragen veel van kinderen hier in dit land. Op tweeënhalf moeten ze al in de rij staan met het boeken tasje op de rug. Dag in dag uit. Zeker voor kinderen van andere landen waar soms heel andere gewoonten zijn, zoals langer borstvoeding geven, kan dit intens zijn.
Het is allemaal zo hard. Zo strak.

G: Wij zijn via Erasmus op verschillende plaatsen gaan kijken hoe men kinderopvang en school organiseert. En dan beseft je toch wel dat die 'breuk' op 2,5 jaar misschien toch wel bruusk is. Natuurlijk heeft het ook met omkadering te maken. Er wordt binnen ons onderwijs ook erg gefocust op het cognitieve en minder op talenten en kwaliteiten. We proberen dan ook zelf veel te kijken naar de interesses van het kind en zoveel mogelijk te vertrekken vanuit de kinderen.

L: Vroeger werkten we meer vanuit bijvoorbeeld een maandelijks thema terwijl we nu meer werken vanuit iets specifiek dat ons op dat moment bij die kinderen interessant lijkt. Dat kan zijn dat we twee weken bezig zijn met 'de wielen van de wagen'. Vaak zien we ook gemeenschappelijke interesses tussen kinderen, bijvoorbeeld een viertal kinderen die veel bezig zijn in het keukentje en dan doen we daar iets mee.

G: Ik denk dat we niet altijd beseffen wat dat doet met een kind als het positief bevestigd wordt. Een kind voelt het wanneer jij een specifiek iets van hem of haar op merkt. Een kind is daar toch altijd een beetje van onder de indruk en dat geeft enthousiasme en stimuleert ongelooflijk de ontwikkeling van kinderen.

L: Het is ongelooflijk hoe ze participeren als we dingen doen die ze leuk vinden. Natuurlijk moet je ze ook stimuleren in een bepaald thema. Die twee manieren van werken zijn complementair.

Over samen opvoeden en ouderbetrokkenheid

L: Op school is het vaak moeilijk om tijdens de haal- en de brengmomenten met de leerkracht een gesprek te hebben. Ik vind dat jammer. Als jij als leerkracht niet toegankelijk bent om 5 minuten met een ouder te spreken, moet je niet verwonderd zijn dat er 'weinig ouderbetrokkenheid' is. Soms denk ik dat er een geheime achterdeur is waarlangs leerkrachten de school kunnen verlaten.

Als dat de houding is moet je niet verrast zijn dat er op die ene barbecue per jaar die je organiseert voor ouders weinig volk is.

G: Ik ken een aantal scholen waar dat meer is. Maar dat zijn scholen die dat echt in een doelstellingen hebben staan en waar het dus ook in het takenpakket van leerkrachten zit. Het wordt verwacht. Ouderbetrokkenheid is een wederzijds gebeuren, het is een wisselwerking. Wij differentiëren veel. Daarmee bedoel ik dat we veel verschillende kleine dingen organiseren op veel verschillende momenten.

L: Bepaalde activiteiten liggen bepaalde ouders meer en bepaalde momenten zijn beter voor de ene ouder dan voor de andere. We merken dat feesten mensen bij elkaar brengen en dat zeker als de kindjes ook iets presenteren. Er zijn activiteiten waar weinig mensen komen maar we blijven die toch doen want uiteindelijk zijn er altijd wel een paar die wel komen. Het is ook onvoorspelbaar. De ene keer is er heel veel volk op een ontbijt, de andere keer zitten we daar met vijf. Dat is allemaal OK. Of mensen kunnen is van zoveel afhankelijk. We polsen ook voortdurend bij ouders naar beschikbaarheid, naar dingen die ze interessant of leuk zouden vinden, ... Je kan niet tien jaar aan een stuk gewoon een barbecue organiseren op ongeveer hetzelfde moment. Het is ook heel belangrijk om ouders echt te laten voelen dat ze welkom zijn. We hangen dat ook op: WELKOM. Maar het is niet genoeg. Nog belangrijker is het om het mondeling te zeggen. Soms zeggen wij ook aan onze kindbegeleiders van 'zeg nog eens tegen de mama van die of die dat er iets te doen is en dat ze welkom is'.

G: Ook in onze communicatie differentiëren wij. De ene heeft graag een mail, voor de andere is dat mondeling echt heel belangrijk. We steken ook een briefje in de tas maar dat is meer als herinnering. Om het praktische te onthouden. Het mondelinge is heel belangrijk. Je merkt het verschil wanneer de kinderbegeleiders de ouders hebben aangesproken. Je voelt dat aan de opkomst.

L: Je moet niet denken dat mensen gaan komen omdat je een briefje in de tas stak. Het warme contact is erg belangrijk.

G: Onze betrokkenheid wordt ook mogelijk omdat we toegankelijk zijn. We zeggen ook wel eens tegen de ouders van baby's: 'kom gerust eens kijken onder de middag als je ongerust bent'. Ik heb al voorgehad dat ik veel ziek personeel had en er ouders waren die aanboden om te helpen. En dan helpen ze mee. Die betrokkenheid gaat ook over voelsprietten hebben. Over het opmerken wat leeft bij die ouders, wat hen interesseert. Zo hadden we ouders die met film bezig zijn, we hebben hen dan aangesproken om te helpen bij een filmproject. Als je mensen aanspreekt op hun talenten, dan doen ze dat met plezier. In Elmer-West hadden we een tuin. Er waren verschillende papa's die architect waren en die zijn dan plannen beginnen maken. Anderen hebben dan weer meegewerkt in het onderhouden van die tuin.

L: Soms zijn er mensen die zoveel problemen hebben dat het tijdelijk niet lukt om deel te nemen aan activiteiten. En dat kan dan ook, dat is dat maar zo. En ik begrijp dat. Daarom is het ook belangrijk om regelmatig iets te voorzien. En niet één groot ding waar je dan heel veel in investeert.

G: Eigenlijk is dat ergens ook eenvoudig. Als je zegt 'samen opvoeden' en dat ook werkelijk benoemt en dat in de verf zet, daarop focust en vandaaruit kijkt, dan heb je dat gemeenschappelijke. En dan heb je de betrokkenheid. De betrokkenheid zit in dat kind dat je samen opvoedt.

Bang van flexibiliteit en dialoog

L: Ik merk dat mensen soms bang zijn om zich flexibel op te stellen omdat ze vrezen dat ouders dan van alles gaan willen dat ze niet kunnen bieden. Je open stellen wil niet zeggen dat je alle denkbare capriolen van mensen gaat moeten tolereren of waar maken. Je gaat in gesprek en je vraagt naar het waarom en legt zelf ook uit waarom dingen op een bepaalde manier gebeuren.

Wij doen soms dingen ook omwille van bijvoorbeeld 'veiligheid' en voorschriften van Kind en Gezin. We leggen dat dan ook gewoon uit. Je moet niet voortdurend op je hoede zijn.

Ouders zijn mensen, je kan ze vertrouwen. Mensen hebben ook een verstand. Mensen vragen misschien waarom je 'geen pudding' geeft maar als je uitlegt dat je kiest voor fruit en verse groenten maar dat ze zelf gerust pudding kunnen geven aan hun kind, dan begrijpen ze dat. Je zegt dat je vanuit je bril als opvang goede gewoontes en goede gezondheid naar voor wil schuiven. Men denkt dat als men zich openstelt, men dan de eigen visie of waarde gaat verliezen maar dat is helemaal niet noodzakelijk het geval. Je hebt een kader. En je kader is breed. De ene keer ga je op het randje wandelen, de andere keer in het midden. Je moet je menselijk opstellen. Niet als een machine en constant regels opsommen. Soms zijn regels ook nodig en het is logisch dat die er zijn. Maar dan leg je die uit. Het gaat over die tijd pakken en de dingen kalm en begrijpelijk uitleggen en niet gewoon sec de regels aframmelen. Ik begrijp dat mensen de dingen niet altijd begrijpen. Zo vaak gaan ze naar een dienst en dan horen ze 'nee het is zo'. Boem gedaan.

Van halal naar vegetarische voeding

L: Bij de start van Elmer deden we halal voeding omdat men kinderen niet naar de crèche bracht omwille van de voeding en bang was dat de kinderen bijvoorbeeld varkensvlees zouden krijgen. Langzaam kwam er meer en meer vraag naar vegetarische voeding. Dan moesten we dat vlees daar tussenuit halen en van die dingen. We besloten dat het praktischer, gezonder en ecologisch was om vegetarisch met vis en ei aan te bieden. We hebben dan ervoor gezorgd dat we evenwichtige maaltijden konden presenteren zonder vlees.

G: Als ouders toch echt vlees willen, dan kunnen ze dat 's morgens of 's avonds nog steeds zelf voorzien of eventueel kunnen ze zelfs vlees meegeven. Maar uiteindelijk is dat nog niet gebeurd, er is eigenlijk nog niemand geweest die dat vlees meenam. Ik heb een veganist die soms iets meebrengt in plaats van vis of ei maar dat is eigenlijk geen probleem. Ook bij mij is er niemand die al vlees heeft meegenomen.

L: Toen we daarover aan het praten waren dachten wij ook van 'aiaiaia iedereen gaat vlees meebrengen'. En hoe moet dat dan, want je moet dat toch ook goed bewaren en dit en dat. Maar uiteindelijk bracht niemand dus vlees mee.

G: We krijgen eigenlijk heel veel positieve reacties. Zo van 'o zo gezond, zoveel groenten'.

Een lerende organisatie (waar ook veel van te leren valt)

G: Het is fijn te zien dat dingen als het buurtgerichte, educatieve ondersteuning, gelijkwaardigheid, ... ook in het decreet van Kind en Gezin staan. Ik vind het fijn te zien dat er ook vandaaruit sterk ingezet wordt op de buurt. Natuurlijk zijn er nu heel wat kinderopvangen die zich afvragen hoe ze dat moeten doen. Ik merk naast het niet goed weten dit aan te pakken, veel bereidwilligheid en nieuwsgierigheid. Maar op zich is het goed dat er bij stilgestaan wordt.

Zelf is het voor ons een vertrekpunt om een 'lerende organisatie' te zijn. Dat wil zeggen dat je jezelf in vraag stelt. Dat je vragen stelt zoals: 'bereiken we iedereen?'.

L: Zo hebben we onlangs nagedacht over de Vlaamse generatie armen die we moeilijker lijken te bereiken. We hebben dat onderzocht en proberen daarop in te zetten.

G: Ik denk dat er in Vlaanderen veel geleerd kan worden van Brussel. Natuurlijk is de diversiteit in Vlaanderen heel anders dan hier.

L: Ik denk dat een divers team heel leerrijk kan zijn voor een doorsnee Vlaamse collega. Informatie stroomt op die manier natuurlijk door en maakt het makkelijker om dingen goed aan te pakken. Maar ook voor de andere kant is het interessant, het is wederzijds. Je kan de Vlaamse mensen dat ook niet kwalijk nemen en je mag hen ook niet iets verwijten. Mensen doen hun werk zoals ze dat geleerd hebben op school. Maar ze krijgen dan te maken met mensen die ze niet begrijpen, kinderen die ze niet begrijpen, een thuiscontext die ze moeilijk kunnen plaatsen, andere gewoonten en waarden, ... Die mensen verdienen ondersteuning. Het is niet dat ze het niet willen goed doen. Vaak is het niet kunnen en niet begrijpen.

Diversiteit en gelijkwaardigheid op alle niveaus

G: Elmer is divers op alle niveaus.

L: Van begeleider tot leidinggevende tot het logistieke. Het is niet naarmate dat je hoger gaat dat het blanker wordt. Mensen die hier werken zijn 100 procent betrokken op de organisatie omwille van de visie en de waarden. Mensen kloppen hier niet gewoon hun uren. Iedereen draagt mee die organisatie en dat komt ook omdat de organisatie jou geaccepteerd heeft van in het begin. Zo kwam mijn zoon thuis van een feest van zijn werk. Hij was heel enthousiast en vertelde dat er vegetarisch eten was en zelfs een beetje halal en hoe hij zich echt aanvaard voelde. Op een ander werk had hij dat helemaal anders ervaren. Daar was er niets zonder vlees. De kleine dingetjes zijn belangrijk. Je vertelt ermee van 'hé jij bent welkom zoals je bent'. Gewoon iets met alleen groenten is bijvoorbeeld al fijn.

G: Het is ook niet dat wij dingen laten hé. Het moet langs twee kanten komen. Op onze feestjes is er ook alcohol.

L: Wat ik belangrijk vind naar ouders toe maar ook tussen de collega's, het maakt niet uit welke functie, is die gelijkwaardigheid. Dat zit in onze waarden en ik vind dat het ook echt aanwezig is. Ook verantwoordelijkheid nemen en krijgen en vertrouwen geven en krijgen is cruciaal. Soms zijn dingen niet helemaal mijn mening, maar dan denk ik, zij hebben ook verantwoordelijkheid. Dat is participatie. Ze laten participeren, zaken mee mogen doen, mee beslissen. We zien dat in alle functies en ook ouders kunnen voorstellen doen, tips geven, ...

Diversiteit niet verengen tot etniciteit

G: Ik vind het ook nog belangrijk om diversiteit heel breed te bekijken en niet te verengen tot moslim, etniciteit, ... Het wordt vaak te eng bekeken. Er is nog een hele weg rond inclusie af te leggen. Onze samenleving is divers op vele manieren en vroeg of laat krijg je daar mee te maken. We moeten ruimte laten zodat iedereen zich goed kan voelen.

L: Wij hebben een project lopen dat gericht is op kindjes die specifieke zorg nodig hebben. Als je inclusie wil doen slagen moet je een duidelijk beleid en een duidelijke omkadering hebben. Je moet de kinderen kunnen bieden wat ze nodig hebben en de begeleiding voldoende versterken.

G: Ik vind het mooi om te zien hoe kleine kinderen omgaan met verschil. Die zien dat gewoon niet en beschouwen iedereen als gelijkwaardig. Zo is er een baby'tje met een groot hoofd van 18 maanden die nog kruipt. Niemand vindt dat raar. Er word wel eens gevraagd waarom die alleen kruipt maar verder is dat gewoon een kindje tussen de anderen. Dat is schoon. Ik denk dat het belangrijk is dat kinderen van kleins af aan daarmee opgroeien. Het is vaak pas later, als er meer maatschappij in hun wereld komt, dat ze dingen als raar gaan beschouwen. Dan is 'den diene' ineens wel anders' Wij kunnen ook niet alle kinderen met specifieke zorgen helpen. Je moet de juiste omkadering kunnen bieden.

L: Het is belangrijk om te durven zeggen wat je aankan en niet aan kan. Ook tussen de teams zijn er verschillen. Anciens zeggen bv. 'ah ja, ik zie dat wel zitten, we gaan dat zus en zo doen met dat kindje', terwijl een jong team zich eerder afvraagt of ze dat kindje wel de juiste zorg kunnen bieden. Het is belangrijk je verantwoordelijkheid te durven nemen en de juiste beslissing in het belang van dat kindje te nemen. Die beslissing kan ook zijn 'één dag in de week' bijvoorbeeld.

6. Hans Bodyn, Gent

Taskforce Wonen Gent - Jarenlange ervaring als straathoekwerker en waarnemend directeur outreachend werken in Gent.

‘Taskforce Wonen’, omdat Gent niet alleen gezellig is

Het woord ‘task force’ werd niet door mij, maar door het college gekozen.

Er was in Gent voorheen alleen een taskforce ‘vluchtelingen’ geweest. Je moet het een beetje bekijken als ‘er komt iets af op de stad en de stad wil daar nu zoveel mogelijk op inzetten en dat zo goed mogelijk beheersen en opvangen’.

Er hangt iets belangrijks, iets urgents aan dat woord en op zich is dat wel goed.

Deze taskforce kwam er naar aanleiding van enerzijds het al lang aanslepende gegeven van dakloosheid in Gent maar heel concreet na de actie ‘Geen kind op straat’ waar 200 dak- en thuislozen samen met mensen uit het middenveld verzamelden onder de Stadshal in de zomer van 2017. De mensen in het middenveld aanschouwen iedere dag de honger en de kou die leeft in onze stad en proberen elk vanuit hun hoek en op hun manier de noden te ledigen maar eigenlijk is dat ‘ploeteren en proberen’. Er is iets structureel nodig. En zo is er dus de ‘Taskforce Wonen’ er gekomen die eigenlijk bestaat uit mij met een lang verleden in het straathoekwerk, en Hilde Reynvoet van de ‘Dienst Wonen’ die een expert is in woonbeleid én dan natuurlijk ook 500 000 euro. Uiteraard was er in het begin wat scepticisme en beschouwen sommigen het als een verkiezingsstunt maar daar ga ik me niet over uitspreken en daar hou ik me ook niet mee bezig.

Ikzelf blijf verrast dat het bestuur deze stap gezet heeft en vooral ook zelf heeft uitgesproken en erkent dat er een wooncrisis is in Gent. En dat men hier nu dus ook volop op wil inzetten. Ik heb de indruk dat men de focus op wonen wil blijven doortrekken naar de volgende legislatuur en dat merk ik bij mensen van verschillende partijen.

Gent werd de afgelopen jaren steeds meer een gezellige, fijne stad en de grote projecten waren ook allemaal daarop gericht. Een nieuwe bib, een voetbalstadion, het circulatieplan, stadsvernieuwing, ... Er is veel gebeurd en dat is allemaal mooi en goed zolang je niet kijkt naar de onderbuik en de achterkant van Gent. Dat de stad ernstig wil nadenken over wonen, illustreert zich ook door het feit dat Gent voor het eerst een stadsbouwmeester heeft aangenomen. Die zal samen met zijn departement heel toekomstgericht nadenken over hoe de stad zich verder moet ontwikkelen om tegemoet te komen aan de woonnood. Woonnood slaat niet enkel op dakloosheid maar ook op een nood die zich naar aanleiding van demografische evoluties voordoet. Onze taskforce spoort naast dit gegeven.

De helft van de huurders kan zijn huur niet meer betalen én 600 tot 800 mensen in Gent weten ’s morgens niet met zekerheid waar ze ’s avonds zullen slapen

Het is belangrijk om rekening te houden met enkele cijfers en feiten over Gent, wonen en haar inwoners.

- Gent telt 265.000 inwoners opgedeeld in ongeveer 117.000 huishoudens
- Van de 117.000 huishoudens zijn er ongeveer evenveel die eigenaar zijn, als die huren.
- 51.000 eigenaar
- 51.000 huur
- Onder degenen die huren zijn er 15.000 die sociaal huren.
- Verder zijn er naar gelang de bron, tussen de 5.000 en 15.000 mensen in Gent waarvan er niet geweten is hoe ze wonen, waar ze wonen en of ze wonen. Dit gaat zowel over mensen zonder een domicilie-adres als over vluchtelingen, uitgeprocedeerden. Zo is er de sub Saharische gemeenschap van ongeveer een 5000 mensen waar de stad heel weinig binding heeft en waaronder zich naast een groot deel gereguleerde inwoners, ook een groep bevindt die niet gereguleerd hier leven en wonen. Vaak wonen ze hier al lang en kwamen ze in de stad via bv. ongereguleerde gezinsvereniging. Sofaslapers eigenlijk.

- Onderzoek van Koen Hermans van de KUL samen met het OCMW, toont aan dat van de naar schatting 51 000 huishoudens die huren, nagenoeg de helft, ongeveer 25 000 huishoudens de huur niet of nauwelijks kan betalen. De helft! Dat is veel he. Gent wordt altijd gezien als de stad van de gezinnetjes maar Gent bestaat uit 42 procent alleenstaanden. En daar zijn er dus veel van die vandaag de huur niet of amper kunnen betalen en niet weten of ze dat in de toekomst gaan kunnen blijven doen. Worden ze ziek, verliezen ze hun werk of hebben ze een andere tegenslag, dan lukt het vaak niet meer. Dan komen deze mensen in de transitie terecht van 'wonen' naar 'niet wonen'. De populatie van die mensen op de grens is heel groot geworden en dat is zorgwekkend.
- Aan de andere kant zijn er in deze stad 600 tot 800 mensen die 's morgens niet met zekerheid weten of ze gaan slapen en waar ze gaan slapen. Je komt die niet altijd tegen onder bruggen of op straat ... ze zijn niet altijd even zichtbaar en verblijven overal een beetje. Tot aan de kraakwet werd er in Gent heel wat gekraakt. Over kraken bestaat het idee dat dat vooral Roma mensen zijn. Mensen denken dat de stad overspoeld zijn door Roma maar als je hun aantallen bekijkt, zijn er dat helemaal niet zoveel. Ze zijn wel een tijd erg zichtbaar geweest in het straatbeeld en vooral in de media. Dit bijvoorbeeld in die kwestie met dat huis in de Holstraat waar een enorme hetze op gang gebracht werd vanuit Vietnam waar de eigenaar zich bevond. Ik neem die man dat niet kwalijk maar dat huis was niet bewoond en dat is later ook aangetoond. Maar nu zitten we dus met die kraakwet hetgeen tot heel wat toestanden leidt. Mensen zoeken nu hun toevlucht tot garageboxen, caravannetjes, volkstuintjes, DOK Noord, ... Deze mensen worden behoorlijk opgejaagd want mensen zijn er bang van. Ook durven ze wel eens behoorlijk wat vuil achterlaten. Deze mensen weten nooit of hun plek er de volgende nacht nog gaat zijn.

Wanneer je in cijfers spreekt, dan ga je mensen in categorieën opdelen en dan krijg ik soms te horen 'dat er zeker 200 mensen zonder wettelijk verblijf tussen zitten en ik die dus niet mag meetellen'. Tja, die mensen zijn hier wel hé. Ze lopen in onze straten, ze zijn tastbaar, ze bestaan én vooral, het zijn mensen. Dat is zo'n vreemd onwerelds mechanisme dat je vaak merkt 'die moeten terug naar hun land dus je moet ze er van aftrekken'. Ik ken mensen die hier al 25 jaar zijn, die gaan nooit terugkeren.

Zorgen dat niemand op slaat moet slapen

Wij hebben verschillende doelstellingen, zowel op korte, middellange en lange termijn. Op korte termijn willen we er voor zorgen dat niemand nog op straat moet slapen. Verder is het een belangrijke doelstelling om het aanbod sociale huisvesting stevig uit te breiden. Momenteel staan er 12500 mensen op de wachtlijst. Gemiddeld staan ze daar tussen de 3 en de 8 jaar op. Wanneer je 3 of meer kinderen hebt, dan moet je rekenen op 12 jaar. Ik ken uitzonderingen die al 16 jaar op de wachtlijst staan. Dat gaat niet goed hé.

In de vorige eeuw is er ooit veel sociale huisvesting gebouwd maar die is nu toe aan 'revitalisatie'. Neem nu de Rabot-toren die wordt afgebroken of het grote renovatieproject aan de Groende Briel, of Nieuw Gent waar ook 3 torens afgebroken zullen worden én de Watersportbaan waar torens die werkelijk kapot zijn, zullen worden neergehaald. Leegstand in de sociale huisvesting is dus nodig om mensen te kunnen her-lokaliseren. Maar natuurlijk is dat moeilijk wanneer mensen uit middenveld iedere dag die honger en die kou zien, en tegelijkertijd vaststellen dat er appartementsgebouwen leeg staan waar al die mensen die zonder opvang zitten, terecht zouden kunnen. Die gevoelige en moeilijke kwestie heeft de stad ook mee doen beslissen dat deze taskforce nodig was.

Verder is het echt belangrijk dat dit een prioritair politiek thema wordt en dat er een stevig budget vrij komt om het wonen in deze stad te herorganiseren.

We zullen anders moeten bouwen en wonen in deze stad. Gent zal tegen 2040 uitbreiden met 30 000 a 40 000 inwoners. Niet alleen zal de stad uitbreiden, ook is er een schaarste aan woningen. Eén op twee woningen in Gent is niet kwaliteitsvol. Er zijn heel veel oude woningen in Gent die kapot zijn. En dan bedoel ik echt kapot. Want als je naar de normen van de Vlaamse Wooncode kijkt, zie je het omgekeerde probleem. Die normen zijn ongezien hoog en dat is dan weer bijna om te janken en levert soms echt absurde situaties op.

Hoe cleaner de stad wordt, hoe meer je ziet dat er een probleem is

Erkennen dat er een probleem is, is een eerste stap in de goede richting. Ik denk dat ze er ook gewoon niet meer omheen konden. Hoe cleaner de stad wordt, hoe meer je natuurlijk ook ziet dat er een probleem is. De cijfers over armoede zijn ook duidelijk. Naar gelang de auteur en het onderzoek zou 15 tot 22 procent van de mensen in armoede leven. Maar niet elke armoede is hetzelfde en dan zie je dat het aantal mensen voor wie armoede honger en kou betekent, groter is geworden. Positief in Gent is ook dat we een enthousiast en actief middenveld hebben. Er wordt pro - actief gezocht naar die mensen en hun verhalen. Iedere dag komt men nieuwe en andere verhalen en situaties tegen. Via outreachend werken zijn wij dat ook steeds meer gaan tonen met verhalen, beelden en natuurlijk ook cijfers. Al laten cijfers vaak echt maar een stukje zien. Vaak worden de cijfers van het OCMW gebruikt, maar er is nog zoveel ernaast. De stad kan dat niet meer herbergen en ook niet meer verbergen. Heel wat stadsvernieuwingsprojecten maken ook het probleem net zichtbaar.

Modulaire units en kapotte huurhuizen

De stad heeft ons nu gevraagd om een project op te zetten dat eigenlijk het bouwen van modulaire units inhoudt. Ze moeten klein en compact zijn, snel neer te zetten zijn met alle mogelijke comfort en een instapprijs die tegemoet komt aan mensen die nu geen 700, 800 of 900 euro per maand kunnen betalen. Of 1300 als er kinderen bij komen kijken. We zijn daar volop mee bezig en rekenen dat dit binnen ongeveer anderhalf jaar gerealiseerd zou moeten zijn. Dit project illustreert meteen ook al een nieuwe richting van denken over wonen bij de stad.

Daarnaast lopen nog heel wat pistes en ideeën zoals het nadenken over de huurmarkt. Op de huurmarkt zouden alle woningen kwaliteitsvol gemaakt moeten worden zonder dat dit de prijs in de lucht doet schieten. Zoals ik al zei, de helft van de woningen is kapot. De stadsbouwmeester is hier ook volop over aan het nadenken. Wat zeker is, is dat we anders moeten bouwen en het schaarse beetje ruimte dat er is, beter moeten gebruiken. Er leven daar verschillende ideeën rond. Sommigen zeggen dat er op ieder huis geen verdiep moet bijkomen. Anderen, zoals iemand uit onze werkgroep stelt dat de 19de - eeuwse gordel eigenlijk helemaal plat zou moeten gaan en herbouwd zou moeten worden. Bij dit herbouwen zou dan bijvoorbeeld ook meer rekening gehouden kunnen worden met de diversiteit onder mensen en hun verschillende noden.

Werkgroepen met vastgoedmakelaars én ervaringsdeskundigen in armoede

Taskforce wonen is niet alleen mezelf maar dus ook Hilde Reynvoet van de dienst wonen en een heleboel mensen die meedenken vanuit werkgroepen. Wij organiseren plenaire zittingen met toch steeds een 100 tal mensen die mee denken. Het gegeven dat het hele college daar ook aanwezig is, is toch ook wel iets wil zeggen over het belang dat ze hechten aan dit thema.

Binnen onze werkgroepen zitten en denken wij samen met allerlei soorten partners. Zo zijn mensen uit de vastgoedwereld vertegenwoordigd maar ook ervaringsdeskundigen in armoede, mensen uit het middenveld, beleidsmakers, ...

Neem nu de werkgroep modulair bouwen, daar zitten 2 ervaringsdeskundigen armoede in, architecten van Labland vzw die bezig zijn met duurzaam bouwen, twee kabinetten en een grote bouwheer die ook achter het kangoeroe-wonen zat en nu wil nadenken hoe dat toegepast kan worden op kwetsbaren. Binnen deze werkgroep was er op een bepaald moment een mogelijkheid om containers aan te kopen in Nederland. Op dat moment zei die ervaringsdeskundige armoede die echt zware armoede gekend heeft 'nu zijn wij de armen maar dan zullen wij de containermensen worden'. Ook wanneer het gaat over de inrichting van de oppervlaktes merk je dat je heel snel vanuit je eigen bril kijkt en dan is een ander perspectief goed. Ook wijzen zij op het belang van de aanwezigheid van een tramhalte, een sociaal restaurant of een school in de buurt. Zij hebben immers geen auto. Ik vind het heel fijn om dat te confronteren met een vastgoedmakelaar die natuurlijk met een heel ander perspectief zit. Die dynamiek is fijn, er hangt een soort chemie in de lucht.

Als je vandaar uit naar het collega gaat, geeft dat ook wel een andere body.

Ik ben niet gekozen omdat ik zoveel weet over woonreglementering he. Wel ken ik de onderbuik van Gent. Mensen uit die onderbuik mee een stem geven in dit verhaal is ongezien in Gent. Het is wel absoluut noodzakelijk om die vertegenwoordiging te hebben.

Uiteindelijk gaan we een masterplan nodig hebben. En politieke moed. En evenveel daadkracht als met het circulatieplan. Of je er nu voor of tegen bent, dat was een staaltje van daadkracht. Je hebt durf nodig om dat door te voeren. Ik denk dat geen politicus hier zo veel onder druk heeft gestaan als schepen Watteeuw. Het zal aan de volgende legislatuur zijn om te beslissen of er een masterplan komt voor wonen in Gent. Voor een masterplan heb je 2 miljard nodig.

Housing first en de kortsluiting in het Vlaamse baksteenhoofd

Ik was in gesprek met de heer Spinnewijn, voorzitter van Feantsa (European Federation of National Organisations Working with the Homeless). De dak- en thuisloosheid in Europa is aan een zodanige snelheid aan het groeien dat kleine oplossingen eigenlijk gewoon achter de feiten aanhollen. Daarmee zeg ik niet dat we ze niet moeten doen hé, die kleine oplossingen in het hier en het nu, ik doe ze iedere dag en ze zijn noodzakelijk, maar er is meer nodig.

In Finland is het dak- en thuisloosheid geen probleem meer en dat hebben zij opgelost met 'housing first'. Ze hebben huisvesting beschouwd als een basisrecht en daar volop op ingezet. Langzaam groeit het geloof dat 'housing first' een oplossing kan zijn maar het blijft gevoelig. De maatschappelijke kost van 'housing first' is berekenbaar, en zorgt ervoor dat andere problemen en kosten beter gestroomlijnd en verminderd kunnen worden. Mensen met een dak boven hun hoofd krijgen de mentale beschikbaarheid om de complexiteit van het leven aan te kunnen. Het gegeven geen woonst te hebben, niet te weten waar en of men gaat slapen, brengt zoveel stress met zich mee dat er verder eigenlijk gewoon niets mogelijk is. Dit is zo stresserend dat ook de onderlinge solidariteit die er eigenlijk wel is aan de onderkant van de samenleving onder druk komt te staan. Iedereen klopt op dezelfde deuren en iedereen wil op dezelfde schaarse en semi-veilige plekken slapen. En zo zijn er steeds minder plekken he. Stadsvernieuwing en gentrificatie verdringt alles wat 'anders' is. Banken worden weggehaald, constructies worden zo gebouwd dat er vooral niemand op kan slapen, noem maar op.

Het idee van 'housing first' sippelt langzaam binnen maar blijft toch voor stoornissen zorgen in de hoofden van vele mensen. 'Komaan, dat gaan we nu toch niet doen, he?' Ik denk dat dat komt uit dat individuele schuldmodel waar velen toch nog, vaak onbewust in geloven. En ook: 'ik werk hier om mijn lening te betalen, en den diene, die krijgt gewoon een huis, je gaat dat toch niet geven zeker?'. Dat zit in de hoofden van mensen, van politici, van ambtenaren en zelfs tot binnen de muren van dit gebouw, hé.

Het idee dat je iemand een huis geeft lijkt totaal absurd, dit terwijl je ontegensprekelijk kan aantonen dat het werkt. Dat vanaf het moment dat iemand veilig kan wonen, kunnen er langzaam heel wat andere dingen opgelost worden.

Ik heb zonet samen met een straathoekwerker geregeld dat een huis dat even leegstaat, een maand lang gebruikt kan worden door een Turkse oude man die anders gewoon op straat zou leven en vermoedelijk altijd op straat zal leven. OK, het is maar een maand. Maar je weet niet wat die maand, die maand 'rust' in dat leven van die man betekent.

Daar moeten we naar toe. Maar dan wel structureel.

Casuïstiek en andere mechanismen die zorgen dat mensen uit de boot vallen

Ik ben altijd op zoek naar oplossingen. Bijvoorbeeld op dit hoogst eigen moment is men aan het overleggen over 51 studentenkamers die wij mogelijks te onzer beschikking krijgen om mensen in te herbergen. Deze mogen immers niet meer worden uitgebaat omdat ze volgens de Vlaamse Wooncode 12 vierkante meter zouden moeten zijn, maar ze zijn 11.8 vierkante meter.

Dat is absurd natuurlijk. Zulke dingen krijg je niet uitgelegd aan een dakloze of een jonge mama of een gezin met acht kinderen dat op straat leeft. Iedereen vind dat schrijnend. Maar dat zijn de mechanismen waar je op botst. Er zijn zoveel mechanismen. Niet alleen absurde regelgeving is zo'n mechanisme.

Beslissingen maken op basis van casuïstiek is nog zo eentje. En een grote! Het is ongelooflijk hoe vaak het gebeurt dat iemand die kan beslissen over bijvoorbeeld dringende toewijzing zegt van: 'ah nee, dat gaan we niet doen want er is al eens iemand geweest die ook en toen, ...'. Vaak zijn dit ambtenaren die al heel wat hebben meegemaakt en die dingen goed en slecht hebben zien lopen.

Mensen gaan dan denken vanuit de uitzondering in plaats vanuit de regel. Stel jij bent dakloos en ik kom jou tegen en ik vecht voor jouw dringende toewijs. Ambtenaar X aan wie ik dat uitleg zegt: 'nee, nee ik heb al eens zoiets gehad toen dit en dat, miserie, ...'. Vervolgens ga ik naar een andere ambtenaar en die zegt 'ja ik ga dat doen'. Dat is een mechanisme dat mensen op basis van casuïstiek al dan niet een oplossing geeft.

Naast het op zoek gaan naar een aanbod op korte termijn heeft men ook gevraagd om op zoek te gaan naar mechanismen die maken dat mensen uit de boot vallen. Die mechanismen zijn zeer diep menselijk, maar ook vervat tot diep in de beslissingsorganen. Het is ontzettend belangrijk om die mechanismen op te sporen en ook te kijken hoe de stad daar kan op inwerken.

De ongelooflijke drang naar rechtmatigheid

Een ander mechanisme is de ongelooflijke drang naar rechtmatigheid. Alles wat je vandaag doet, moet je voor iedereen doen én moet voor iedereen werken. Dat zie je heel sterk bij de manier waarop de Vlaamse Gemeenschap haar dienstverlening organiseert.

Nu heb je een CAW voor Oost-Vlaanderen met een ontzettende rechtmatigheid. Wat je doet, moet werken voor die dakloze in Oudenaarde maar ook voor die in Gent. Maar dat werkt niet. Sommige individuen, zelfs al hebben ze zogenaamd dezelfde 'problematiek' vergen en heel specifieke aanpak. Een voorbeeld om dit te illustreren. In 2000 zijn wij met outreachend werk gestart met een project in het Gentse Citadelpark. Daar had je twee fenomenen: het gekende cruisen maar ook prostitutie. Aan de rand van het park stonden jonge mannen tussen de 18 en 35 jaar die werden opgepikt met de auto en gebracht naar de zogenaamde 'afwerkplaats'. Lang werd er gedacht dat dit samen hing met het cruisen maar eigenlijk was dit echt een ander fenomeen.

Niemand was met die groep bezig. Er was een compleet gebrek aan sociale controle. Als je kijkt naar de vrouwenprostitutie zoals we hier in het centrum van Gent hebben, dan is daar een heel netwerk verpleegkundigen, artsen, sociaal werkers, gynaecologen, en politiediensten aan verbonden.

Daarenboven gebeurt dat ook in een buurt met veel sociale controle en ook passage van toeristen, ambtenaren en stadsbewoners. In het Citadelpark was dat totaal afwezig. We hebben dan vanuit het straathoekwerk contact gezocht met die jonge mannen die in het totaal met een 90-tal waren. We wilden met hen een traject afleggen, een alternatief zoeken voor de prostitutie en ook bekijken hoe die prostitutie zo veilig mogelijk gemaakt kon worden voor zichzelf maar ook voor iedereen die daar in meespeelt of onrechtstreeks bij betrokken wordt. Als je dan op zoek gaat naar samenwerking stoot je op heel wat muren zoals die van het CAW destijds: 'wij kunnen niets voor die gasten betekenen, ze moeten maar naar het algemeen onthaal komen'.

Tja, zo'n algemeen onthaal. Dat is een balie met een wachtruimte. Je hebt maximum een twintigtal minuten. Ga, maar een keer hé. Waar zou iemand de kracht en de energie halen om aan zo'n balie tegen een vreemde persoon te vertellen over prostitutie, over anale seks, ... Komaan. Terwijl zij het loutere onwil van die gasten vonden. Wij daarentegen pleitten voor een aanbod in het park. Dicht bij die gasten. Ik probeer dat soort dingen soms te doorbreken door het persoonlijker te maken. Wat is de kans dat je, als je elkaar voor de eerste keer ontmoet, over je seksleven spreekt? Die kans is klein denk ik.

In de drang naar rechtmatigheid gaan er veel verhalen verloren.

Dat zie je binnen verschillende sectoren. Ook bij wonen. Zo zitten we hier in de stad met een 80-tal Roemenen die een andere kijk op leven en wonen hebben en in caravans leven en wensen te leven. Ze leven in een vorm van 'kumpanias'. Dat zijn niet echt familieverbanden maar sociaaleconomische verwantschappen die zorgen dat ze overleven. Die verwantschappen bestaan al sinds vele generaties en dateren volgens sommige bronnen al van 1000 jaar geleden in India. Zij zoeken niet naar een woonst. Ze leven in caravans en zeggen eigenlijk 'geef ons een stuk grond en er dan gaan er geen problemen zijn'. Dus in principe, zorg voor een stuk grond, water, afvalcontainers, en een sociaal werker die af en toe langs komt, een goed contact met de buurtpolitie, ...

Dat is niet nieuw he. Ik vang dat al jaren op en als ik dit dan opwerp, is het onmiddellijk, 'maar neen Hans, dat gaan we toch niet doen, he', dat is niet Gent, mensen die in caravans leven, dat past niet in het beeld van Gent, waarom kunnen ze zich niet inschrijven op de wachtlijst? 'Ja, die wachtlijst, die oneindige wachtlijst.

Duidelijk maken waarom mensen uit de boot vallen

Ik wou dat ik het antwoord wist op de vraag 'hoe je die rechtmatigheid kan keren?'. Echt. Ik denk dat het in eerste instantie belangrijk is om duidelijk te maken waarom mensen uit de boot vallen. We zijn daar veel te weinig mee bezig. 'Waarom vallen mensen uit de boot of waarom zaten ze er zelfs nooit in?'

En ja dan kom je uit op mechanismen die zo rechtmatig zijn dat ze falen. Mechanismen die allesbehalve aansturen op maatwerk. Begin vorige week maandag kreeg ik telefoon van een woonconsulent die zat met een cliënte van 92 jaar die uit huis was gezet. Die bejaarde vrouw stond letterlijk op straat. Als ik toen de bestaande systemen voor dringende toewijs of nood, dit hadden moeten opvangen, dan zou die vrouw nu, meer dan een week later, nog op straat moeten leven. Binnen die systemen moet alles dat goed is voor jou, ook goed zijn voor mij én ook goed zijn voor die vrouw van 92. In één dag hebben we dan via 'de grijze zone' een oplossing kunnen vinden.

Ik vind het fijn dat ik die grijze zone nu eindelijk kan benoemen. Die zone is heel belangrijk. In het straathoekwerk werden wij dag in dag uit geconfronteerd met problemen die onoplosbaar waren met de bestaande modellen. Ik merk nu, dat als ik vandaag de dag, vanuit mijn taskforce de telefoon pak en zeg: 'komaan, we kunnen die vrouw toch niet in de nachtopvang steken langs één of andere stomdronken vent', er aan de andere kant toch al eens gezegd wordt 'ja dat is waar, we gaan iets zoeken'. Die grijze zone bestaat werkelijk uit van alles. Dat is mouwen aanpassen langs links en langs rechts, door verschillende partijen.

Veel van de bestaande systemen zijn vaak ontstaan vanuit compromissen en dat maakt ook dat ze heel ingewikkeld zijn. Neem nu de nachtopvang, om dat te begrijpen moet je bijna doctoreren.

Er is een inbelsysteem om 11 uur, vervolgens nog eentje om 15 uur, als je dan nog geen plaats hebt kan je om 22.15 nog eens terugbellen. De nachtopvang is er gekomen door jarenlang aan de bel te trekken vanuit het straathoekwerk. De nachtopvang is al zeer goed geweest voor zeer veel mensen maar het systeem moet nu toch in vraag gesteld worden.

Ik zeg vaak: de druppel holt de steen uit niet door de kracht maar door de herhaling. Daarom ook dat die voorbeelden en verhalen zo belangrijk zijn.

De vrijheid, de ruimte en het vertrouwen om methodes te combineren. En om te mislukken.

Met verhalen kan je laten zien dat een specifieke aanpak voor specifieke doelgroepen en personen heel hard nodig is. Je hebt een variatie van methodes en technieken nodig. Rechtmatigheid houdt vaak ook in dat er handelingsplannen zijn waarin stap voor stap uitgelegd staat wat je in een bepaalde situatie moet doen. Het is echter belangrijk dat je de ruimte, de vrijheid en het vertrouwen krijgt om verschillende methodes te hanteren. En dat je ook mag mislukken. Vaak is het ook proberen en zoeken. Dat hoort erbij. Het is ook al aangetoond dat dat werkt. Voor ons was het belangrijk dat een professor als Andries Baert daar legitimiteit aan gaf. Het doet me evenveel deugd te zien dat zijn boeken en visie ook te vinden zijn op het OCMW. Het bezig zijn met mensen, daarom niet altijd doelgericht, is zinvol. Vanuit dat bezig zijn, leer je hen kennen en vind je ingangen.

Af van het individuele schuldmodel

Ik blijf toch zien dat er nog steeds, ook bij studenten, gedacht wordt vanuit dat individuele schuldmodel. We moeten in de publieke opinie en in onze opleidingen af van dat idee van 'dat is een zatlap en dat is zijn eigen schuld'. Ik dacht dat we ervan af waren maar ik heb de afgelopen jaren zowel in debatten als bij studenten gevoeld dat het nog zeer sterk aanwezig is. Onderzoek dat aantoon dat nu eenmaal niet iedereen gelijk start, dat er factoren zijn in een mensenleven die maken dat mensen in bepaalde situaties terecht komen, kan misschien wel helpen want anders blijven we steken in ideologie.

Je zou dat beter moeten kunnen vastgrijpen.

Wanneer je blijft denken vanuit dit model, zullen sommige noodzakelijke manieren om problemen op te lossen, zoals 'housing first' nooit gerealiseerd worden. Maar het gaat niet eens zo diep. Ook gewoon in de één op één begeleiding is dat nefast, en zeer voelbaar.

Op zoek gaan naar dingen die niet opgelost geraken, durven én mogen durven

Ik vind het wel een interessante vraagstelling en zoektocht. 'Wat zijn de dingen waar we op botsen, waarom blijft die rechtmatigheid bestaan en waarom blijven mensen uit de boot vallen?'. Ik heb me vorig jaar, tussen mijn functie binnen het outreachend werk en de opstart van het taskforce, verdiept in 'dingen die niet opgelost geraken'.

Dat project heette 'social city deals' en was geïnspireerd op een methode en een concept uit Engeland dat ook in Nederland wordt toegepast. Ik ben binnen dat project op zoek gegaan naar 'dingen die ondanks alles wat er al bestaat, niet opgelost geraken'.

Zo ontbreekt er nog altijd opvangmogelijkheid voor daklozen die moeten revalideren. Als je teruggaat in de tijd dan vind je signalen en nota's van in 2010 en 2014 waar dit als 'een belangrijk en hoogdringend probleem waarvoor snel een oplossing gezocht moet worden', benoemd wordt. Maar we zijn 2018 en het is er nog steeds niet. Zo was er vorige maand een vrouw die na een driedubbele beenbreuk weer op straat kwam te staan. Afgelopen juni kreeg een Slovaakse vrouw met ernstige maagpijn die zeer geïsoleerd leeft, een kankerdiagnose. Na de diagnose staat ze weer buiten maar ook in juli als ze weer naar het ziekenhuis moet en daar een chemobehandeling krijgt, staat ze 's avonds weer op straat. De ochtend erop is ze in het Keizerspark in haar eigen braaksel aangetroffen. Ik vertel dat niet om te choqueren maar gewoon omdat die verhalen laten zien wat er werkelijk gebeurt in onze stad.

Vertrekkende vanuit de rechtmatigheid van het ziekenhuis moet die vrouw buiten uit het ziekenhuis omdat die man uit de middenklasse ook buiten moet.

Daar moeten we toch iets op kunnen vinden, hé.

Een ander voorbeeld is dat van een groep jongeren die overal tussen lijkt te glippen. In Gent zijn er heel wat Slovakken waaronder een groep van een 30 tal kinderen tussen de 14 en 18 jaar. Ze zijn totaal ontspoord, hebben geen binding met thuis en hebben ook vaak geen thuis. Verschillenden van hen zijn zowel slachtoffer als dader en ondergingen bijvoorbeeld seksueel misbruik.

Op een bepaald moment zijn zij, in bende, misdrijven beginnen plegen, gewelddadige misdrijven. Zo sloegen ze mensen met stokken in elkaar in het park bij valavond en pleegden ze een homejacking bij een oude vrouw thuis die ze bijna vermoordden.

Wij kennen veel van die gasten al langer en kennen ook hun achtergrond. Voor het misdrijf met die oude vrouw wordt een jongen van 15 opgepakt die uiteindelijk voor de jeugdrechter komt en als straf naar een jeugdinstelling, Evergem of een andere plek, moet. Dat blijkt allemaal vol en bijgevolg herbekijkt de jeugdrechter de maatregel en wordt die jongen onder huisarrest gezet. Maar die jongen heeft geen huis!

Wij konden dat bijna niet geloven. Iedereen zat met de handen in het haar. Die politieman die hem oppakte, die jeugdmagistraat, ... Wij zijn dan met twee mensen, onaangekondigd, naar het justitiepaleis getrokken en hebben 10 minuten tijd van de procureur gevraagd. Durven en mogen durven, zijn belangrijk in het doorbreken van wetmatigheden.

Uiteindelijk hebben we samen met de procureur, met de politie, met straathoekwerk een nota gemaakt en hebben we, behoorlijk snel, 350 000 euro gekregen om een project op te starten. Dit project, op maat van deze groep, omhelst een specifieke aanpak tussen parket en politie, jeugdwerk, straathoekwerk en opvoedingsondersteuning. Deze jongeren vielen overal tussenin. Ze bleven uit het vizier van alle vormen van ondersteuning omdat ze nergens in het plaatje pasten. En dat is ook weer, datzelfde mechanisme.

Het is belangrijk de tijd te nemen deze mechanismen te ontrafelen. En ook om de ruimte te krijgen om dat te doen en natuurlijk om zelf te durven. Dus ja, tijd, ruimte en durf. Natuurlijk moet je dat ook afdwingen.

Korte termijn, noden hier en nu ledigen

Tegelijkertijd met het werken op middellange termijn, zijn we bezig met het ledigen van noden in het hier én nu. Die noden in het nu gaan, naar mijn gevoel, het traagst van alles. Weliswaar hebben we al heel wat mensen aan huizen geholpen. Dit taskforce is een dankbaar vehikel, dat voel ik wel. Ik krijg dingen gedaan. Niet alleen dit taskforce maar ook mijn verleden dat inhoudt dat ik al sinds 1995 aan het werken ben op allerlei verschillende niveaus en ik de onderbuik ken, geeft legitimiteit. En dat heb

je nodig. Dingen die vroeger niet konden, kunnen nu wel. Die slagkracht heeft natuurlijk ook te maken met het belang dat de stad hecht aan deze taskforce. Niet alle acute noden zijn opgelost maar we hebben toch al wat panden bij en een flink aantal mensen een dak boven hun hoofd kunnen bezorgen. En zo is het voortdurend afvinken, hé.

Als er niets structureel gebeurt, dan moet ik elk beetje bestaande leegstaande infrastructuur opsporen en vervolgens zorgen dat dat 'passeert' en dat daar ook werkelijk mensen in kunnen trekken. De stad heeft veel infrastructuur die ze willen vermarkten. Ik zie ook daar nu een reflex waarbij er ook aan de taskforce wordt gedacht.

Hetzelfde geldt voor sociale huisvesting waar we bij elk pand dat leegstaat vragen om 'alsjeblief te onderzoeken of wij dat kunnen inzetten' en dat begint zijn vruchten af te werpen. Langzaam aan ontstaat er een reflex van 'ah Hans, kom je eens kijken, ik heb hier een huis'. Dat is ongezien.

Gisteren belde iemand van het CAW waar ze blijkbaar twee instapklare huizen hebben die vrij zijn tot eind mei. Het is nu eind april maar ik ga gerust mensen vinden die heel blij gaan zijn met die maand.

Vroeger was dat ook een hele administratieve procedure met die gebruikersovereenkomst en si en la, maar nu weet ik dat de sleutel de volgende dag er zal liggen. Ook zulke dingen gaan sneller. De stad heeft ook iets in de pap te brokken bij die partners hé. De stad is bijvoorbeeld hoofdaandeelhouder bij de sociale huisvestingsmaatschappij en naast haar opdracht volgens het decreet heeft het CAW ook een convenant met de stad.

Dus ja, dat geeft een zekere macht aan de stad en maakt dat dingen mogelijk worden. De stad heeft best wel wat in handen om acute noden te ledigen.

Geen paraplu's graag

Natuurlijk zit er veel bevoegdheid bij Vlaanderen maar het principe van het taskforce is: 'we gaan geen paraplu's blijven opentrekken'. Als het over sociale huisvesting gaat, is het duidelijk dat Gent dat niet alleen aan kan. Gent kan de financiële put waar de huisvestingsmaatschappijen voor staan, niet dragen. De huisvestingsmaatschappijen kunnen dat ook niet aan. Er zal dus iets moeten gebeuren. Maar dat is niet het gevecht dat ik nu moet leveren. Ik kan dat ook niet en heb dat mandaat niet. En daar heeft die dakloze nu ook niets aan. We hebben andere dingen die we kunnen inzetten. Volgens de wet moest er ook geen circulatieplan zijn he. Maar het is er wel. Ik wil maar zeggen: 'we kunnen wel wat'. De stad kan dingen doen, ook los van andere overheden, alleen is het me nog niet helemaal duidelijk wat we allemaal kunnen doen. Bij het uitbreiden van ons woningaanbod ben ik niet alleen op zoek gegaan bij de stad en de huisvestingsmaatschappijen. Ik ga werkelijk overal zoeken naar leegstaand en onbenut patrimonium. Ik ben bijvoorbeeld ook naar het bisdom en de NMBS geweest en heb ook aan Vlaanderen gevraagd wat zij hadden. Men heeft mij dan een overzicht gegeven van 3800 stukken grond waaronder werkelijk van alles valt, van een bos tot een stuk grond waar ooit een rond punt moet komen, ... Bij die 3400 stukken grond zat niet heel veel bruikbaars maar wanneer ik dan inzoomde, dan bleek dat beheer verspreid over 70 tot 75 agentschappen van Vlaanderen. Begin daar maar eens aan! Dus ja, ik kom ook soms wel eens van een kale reis terug. Maar ook dat is niet voor niets. Door zulke acties te ondernemen, hebben mensen en diensten weet van de zoektocht en ontstaat er, ook bijvoorbeeld bij onderwijsinstellingen, de reflex van 'kom we bellen eens naar de taskforce'. Zo hebben we ook uiteindelijk de grond gevonden waar we dat project van modulair bouwen gaan doen. Door te blijven te bewegen, en dus niet heel de tijd naar boven te kijken, wordt het mogelijk om dingen te doen die onmogelijk leken.

Bewegen in de stad

Ik beweeg dus letterlijk hele dagen in de stad. Ik ben een absolute voorstander van bewegen in dus ook in het werkend leven.

Er zijn veel mensen die dat niet doen. Ook veel jonge, gedreven mensen met veel expertise. Ik vind het toch echt belangrijk. Zo hou je niet alleen voeling en weet je wat er leeft maar kan je eveneens je expertise delen, aanscherpen, ...

Behalve als je aan het loket zit, kan in principe elke ambtenaar dat doen. Er zijn flex plekken en het wordt ook wel aangemoedigd door de stad Gent denk ik.

Ik doe het gewoon en heb dat ook gezegd toen ik aan deze job begon.

Door te bewegen ontstaat er ook interactie die er anders niet zou zijn en beginnen dingen ook letterlijk te bewegen. Ideeën ontstaan niet bepaald op vergaderingen, hé. Het is ook belangrijk dat mensen nieuwsgierig zijn en nieuwsgierig blijven. Ik ben eigenlijk heel verstoeld van de hoeveelheid en de soort ideeën die er leven. Bij de stad, maar ook in de stad.

Groepswonen mogelijk maken, ook voor kwetsbare mensen

In de toekomst ziet het er naar uit dat Gent een stad zal worden waar minorities de majority vormen. Dit heeft ook op vlak van wonen en woonknoten en wensen natuurlijk een invloed. Iets wat ik vast stel, en dit zowel bij bepaalde gemeenschappen als bij bijvoorbeeld kwetsbare mensen in het algemeen, is de vraag naar groepswonen. En dan bedoel ik groepswonen dat niet gericht is op mama, papa, kindjes. Bij de mensen uit Ghana en Eritrea voel je de nood om samen te kunnen wonen met verschillende generaties. En dan liefst ook met een kerk in de buurt.

Ik vind het belangrijk om die identiteit van minderheden ook zichtbaar te maken.

Ik ben geen voorstander van segregatie en vind niet dat iedere gemeenschap nu in een aparte wijk met een eigen kerk moet wonen maar ik vind dat we ook ruimtelijk moeten durven die identiteiten meer zichtbaar maken.

Er komt nu een nieuwe moskee, de groene moskee. Dat is goed natuurlijk maar ik denk dan, samen met vele anderen: nu pas? Dat is al van in de jaren 80 dat men zich onder moslims toch wel afvraagt waarom zij hun religie moeten belijden in aftandse gebouwen. Kijk naar onze kerken. Wat een symbolen. Wat een rijkdom. Of kijk naar de twee heel duidelijke symbolische hoge gebouwen: de boekentoren en de Sint Baafs kathedraal. Ik denk dat er meer ruimte moet zijn in onze stad voor ook visuele identiteit van minderheden.

Wat ik over dat groepswonen toch wel problematisch vind, is dat co-housen en een beter gebruik van ruimte gestimuleerd en aangemoedigd wordt maar helaas niet voor kwetsbaren. Zij worden afgestraft op co-housing. Hun leefloon of dop wordt verminderd wanneer ze aan samenhuizen doen. Dit leidt soms tot surrealistische toestanden. Op het OCMW is men dus letterlijk bezig met het zich afvragen hoe ze te weten kunnen komen of die samen huizende mensen seks hebben. Want dat bepaalt dus ook de aard van het samenwonen en het bedrag. 'Waar zijn we mee bezig?' denk ik dan.

Dingen zoals dat leefloon brengen me ook weer terug naar die 'social city deals' en die eeuwige dingen die niet opgelost geraken. Ik denk dan aan Nederland waar ze 'social deals' vooral toepassen op landelijk niveau. Men is daar beginnen werken met experimentenwetten die langs de gewone wetten gezet worden. Het lijkt me wel boeiend om vanuit het idee van experimentenwetten te gaan nadenken over het aanpakken van een probleem.

Strategisch denken en politici: een moeilijke combo

Ik denk dat het belangrijk is voor een lokale overheid dat het echte strategische denken, geen zaak meer is van politici. Als je je op dat ritme en die agenda van verkiezingen en politiek gaat mee bewegen, is dat nefast voor de eigenlijke doelstelling en de inhoud. Wij zijn 'Taskforce Wonen', en dat woonprobleem gaat nu niet opgelost zijn omdat het verkiezingen zijn. Natuurlijk houden wij ons aan de noodzakelijke tijdlijnen en hebben wij een traject dat afgerond is op 15 september en werken we tegen 1 juni aan enkele voorstellen, want op 1 juli gaat de sperperiode in waarbinnen er geen nieuw beleid gevoerd mag worden. Verder houdt ons taskforce het ritme aan dat noodzakelijk is.

Wij denken nu in termen van twee legislaturen. Omdat dat nodig is. Dat doet geen enkele politicus of kabinetsmedewerker. Vanaf het moment dat je in het hoger managementkader terecht komt, is de realiteitszin weg en gelden er andere principes. Naarmate de verkiezingen naderen, zie ik iedereen hier, ook personeel, zenuwachtiger worden. Je mag de orde der dingen niet laten verstoren door die verkiezingen. Dat vind ik wel een uitdaging voor lokale overheden. Niet alleen moet er meer deskundigheid komen, hetgeen ik eindelijk langzaam zie gebeuren in het kader van dit onderwerp, ook moet het inhoudelijke en strategische echt bij die administratie blijven.

Verder is het voor mij vooral een kwestie van 'de lijn vast houden'. Want wonen heeft werkelijk met heel veel te maken. Als ik zie wie er mij allemaal niet benaderd ... Van de gehandicaptensector tot de jeugdhulp waar jongeren die een misdrijf pleegden vroeger om één of andere reden vaak op plekken in

bossen en op het platteland terecht kwamen. Om de transitie naar zelfstandig wonen efficiënter en zinvoller te maken wenst men zich nu weer meer richting de stad te begeven, hetgeen een goede zaak is,

En ja, zo komt er werkelijk van alles onze richting uit.

7. Hilde Robrechts, Turnhout

Algemeen directeur van het Heilig Graf, een grote Katholieke school in Turnhout.

Het Heilig Graf bestaat uit vijf middelbare scholen, vier basisscholen en telt een directieteam van 15 personen.

Diversiteit zit ingebakken in het genetisch materiaal van onze school

De priorij van de zusters van het Heilig Graf is altijd hier gevestigd geweest. Dit gegeven heeft de school een kleur en een stevig DNA gegeven. Diversiteit is ingebakken in ons genetisch materiaal en is voor de school geen nieuw thema. De soort diversiteit is uiteraard gewijzigd, nu is die diversiteit erg gefocust op etniciteit, hetgeen met de globalisering een nieuw gegeven is. Wanneer we terug gaan in de geschiedenis dan zie je afhankelijk van de tijd heel wat aandacht voor diversiteit opduiken. De zusters die hier begonnen zijn, kozen ervoor om onderwijs aan iedereen te geven, dit betekende bijvoorbeeld ook gratis onderwijs op zaterdag voor zij die het niet konden betalen. Een tweede voorbeeld situeert zich tijdens de industrialisering waar de zusters in papierfabrieken les gaven aan veertien- en vijftienjarige kinderen. Ook ons opleidingsaanbod is altijd erg divers en vooruitstrevend geweest. Zo waren wij de eerste middelbare normalschool die de opleiding in het Nederlands verzorgde en één van de eersten die kunst aanbood. Vandaag bieden we in het secundair 35 afstudeerrichtingen aan, hetgeen er ook voor zorgt dat leerlingen uit verschillende afdelingen elkaar ontmoeten. We moeten onderwijs bieden voor elk kind, ongeacht herkomst en achtergrond. Het idee van onderwijs voor elk kind komt vanuit het herrijzenisgeloof van het Heilig Graf. We hebben dat zeven jaar geleden dan ook vertaald naar een hedendaagse stem en taal. Ons opvoedingsproject vandaag is samen gebald in 'WIJS' (warm, innovatief, jong talent, sterk merk). Er worden hier dan ook geen grote beslissingen genomen die hier niet aan voldoen. We zijn gekend voor ons zorgbeleid, dit is heel belangrijk in het kader van diversiteit. We zetten sterk in op welbevinden en het in relatie gaan met leerlingen. We zijn veel met nieuwe dingen bezig en vinden het belangrijk om mensen, zowel leerlingen als leerkrachten kansen en ruimte te geven om opnieuw te beginnen.

Etniciteit is niet zozeer het issue, armoede en de druk op maatwerk wel

Wat ik zelf merk, ook uit de verhalen van de mensen die heel dicht bij de leerlingen staan en ook bij de leerlingenbegeleiders, is dat etniciteit op zich niet zozeer het grote probleem is. Een veel grotere zorg is de groeiende armoede. En een tweede probleem is de toch wel sterke druk op het maatwerk in onderwijs. Of het nu over een pas binnengekomen anderstalige met taalachterstand gaat, of over een kind met een pak leerproblematieken, eigenlijk komt dat op hetzelfde neer. Dit soort maatwerk en noodzakelijke aandacht is wat in die diversiteit dat veel meer weegt dan puur de etniciteit.

Etniciteit vind ik soms een verbrand debat. Bij de zogenaamde 'autochtonen', zien we ongelooflijk veel aandacht voor de verschillen tussen mensen en zijn we heel sterk maatgericht bezig. En ondertussen worden mensen die ergens anders wortels hebben, in één pot gegooid worden.

Heel die vraag over diversiteit is volgens mij terug te brengen tot één ding. Het gaat erover dat de mensen die voor je moeten zorgen zich niet focussen op je achtergrond maar op wie je bent en wat je kunt. We proberen voortdurend kinderen in hokjes te zetten en ik snap dat wel omdat we mensen dingen zo te begrijpen en dergelijke. Ik snap ook dat mensen in een kramp schieten omdat iedereen wel eens negatieve ervaringen heeft gehad maar zulke dingen mogen niet overheersen.

Een mens is een mens, we zitten met een pak vooroordelen

We hebben een aantal jaren actief op ingezet op diversiteit en ons daar in verdiept. Dat wil niet zeggen dat er geen werk meer is. Er moet nog veel bewustheid groeien bij leerkrachten. Een mens is een mens, dus we zitten allemaal met een pak vooroordelen die dan ook nog eens generatiegebonden en persoonsgebonden zijn. Het vooroordelenverhaal vind ik moeilijk. Je kan mensen daar niet in dwingen en mensen zijn snel geschoffeed als het daar over gaat.

Bewustwording daarentegen, zo van 'wie zit er voor mij in de klas, wie is dat kind en wat kan ik daar aan bieden?', dat is cruciaal. Dit zou een startpunt moeten zijn voor iedere leerkracht. Wij moeten zorgen dat diversiteit geen obstakel is maar een kans. En ja, dan wordt alles bepaald door de individuele leerkracht. Hoe is die relatie tussen leerlingen met die individuele leerkracht? Hoe gaat een groep van leerkrachten die verantwoordelijk is voor een groep leerlingen inzetten op diversiteit? Dat is een heel moeilijk gegeven dat niet altijd makkelijk aan te sturen is. En wanneer er iemand in die groep leerkrachten zit die die relatie niet op een wijze manier aangaat, dan moet daar een groep van leerkrachten tegenover staan die dat wel doet. Die wél gaan voor dat kind en zich verantwoordelijk voelen, daar volop op inzetten en er volop voor gaan.

Soms wordt er over diversiteit gesproken als iets dat bovenop alles komt, bovenop het lesgeven. Maar zo werkt dat niet. Aandacht voor diversiteit zit in het lesgeven zelf. Het heeft te maken met hoe je kinderen benaderd, welke voorbeelden je geeft, welke oefeningen aan wie, welke commentaar en feedback op een rapport geschreven wordt.

Er zit heel veel in die ongeziene laag, die diepere laag. In het onderwijs kan je kinderen en jongeren in een vaak heel kwetsbare levensfase heel erg raken, kraken zelfs. Pak zulke dingen maar eens vast. Die leerkracht staat daar alleen, hé.

Collega's weten wat hier de verwachte norm is en ik denk dat de ergste dingen zoals een leerkracht (ondertussen op pensioen) die naar een zwart kind verwees als 'chocolatje' er wel uit zijn. Anderzijds hou ik mijn hart vast en denk ik dat ik ook vandaag nog zou verschieten van wat soms tegen leerlingen gezegd wordt. Ik zeg wel eens tegen sollicitanten: 'als je niets hebt met diversiteit moet je hier niet werken want dat gaat niet pakken, dat komt niet goed.'

We hebben op iedere school een aantal gangmakers die heel erg inzetten op diversiteit. Ze zijn ook bezig zijn met jongeren die ondersteuning nodig hebben. We hebben op elke campus mensen die leerkrachten en leerlingen mee ondersteunen. We zijn dit jaar ook bezig met een 'buddy-systeem' waar we beroep doen op oud leerkrachten. Een vijftien a twintig kinderen worden wekelijks door een zo'n jong gepensioneerd begeleid.

We hebben de voorbije drie jaar onze studiedag ook gewijd aan diversiteit.

In eerste instantie was dat redelijk klassiek en basis: leren over diversiteit. Dus eerder vanuit doelgroepen, armoede, etniciteit, gender, ... Langzaam zijn we meer opgeschoven naar 'leren in die diversiteit' en het vorm geven van onderwijs in de 21ste eeuw. Daar geloof ik meer en meer in.

Hoe gaat onze school om met een veranderende samenleving?

We hebben dan ook het verhaal gevolgd van het Centrum van Diversiteit van Piet van Avermaet in Gent. We zijn begonnen met bewustwording, hetgeen ook een hele didactiek omhelst. Hoe omgaan met leerlingen? Er hebben 25 mensen een jaartraject gelopen met iemand van het centrum over leren in diversiteit'. Ondertussen hebben we dat opengetrokken en zijn we terecht gekomen bij 'Scholen slim organiseren' van 'Flanders Energy'. En zo kwamen uit bij het feit dat etniciteit niet de issue is maar wel de veranderende 21ste eeuw. Diversiteit is niet meer de insteek. Wel: 'hoe gaat onze school om met een veranderende samenleving?'. Hoe kunnen we ons aanpassen en ons organiseren zodat we leerlingen sterker kunnen begeleiden?

Het model van scholen slim organiseren is gebaseerd op wat er in heel veel sectoren al gebeurde. Als schoolse organisatie, als onderwijs in het algemeen, zijn wij absoluut niet zo wendbaar als bijvoorbeeld de privésector. Ik doe heel wat vormingen buiten het onderwijs die me vaak erg inspireren. Er zijn veel ervaringen en voorbeelden binnen diverse sectoren die enorm verrijkend kunnen zijn voor het onderwijs. Bijvoorbeeld over het organiseren van de zelfsturing van teams. Cruciaal voor ons in deze transitie is: 'iedereen met goesting én iedereen mee'.

Die 'iedereen mee' slaat zowel op leerlingen als leerkrachten. Hoe krijgen we iedereen mee, ook zij met een taalachterstand, zij met een leerstoornis, zij met moeilijke sociale context, ...

Niet alleen leerlingen moeten mee kunnen, ook leerkrachten. Voor de klas staan vandaag is echt iets anders dan 30 jaar geleden en niet voor iedereen weggelegd. Tussen haakjes: ik zie mensen van 55 die zich perfect aanpassen en mensen van 25 die onderuit gaan. Het heeft dus meer met persoonlijkheid te maken én met van waaruit je in het onderwijs staat. Vertrek je vanuit je vak of vanuit de leerlingen? Hier schuilt ook het grote verschil met het basisonderwijs. In het middelbaar onderwijs werf je in eerste instantie vakleerkrachten en dat is niet altijd evident. Eigenlijk moeten we streven naar een klein team van betrokken leerkrachten die een heel jaar lang met leerlingen aan de slag gaan. Het zou interessant zijn om mensen buiten hun comfortzone te krijgen en hen meerdere vakken te laten geven. Maar natuurlijk moet je daarmee opletten en is dat een evenwichtsoefening. Voor de lagere jaren is dat gemakkelijk, voor de hogere jaren, wanneer de dingen gespecialiseerder worden, is dat al wat moeilijker.

Oplossingen en alternatieve werkwijzen ontstaan trouwens best en meestal uit noodzaak. Het is niet toevallig dat in het beroepsonderwijs leerkrachten op een bepaald moment voorstellen om samen les te geven. Dat ontstaat gewoon omdat het niet anders kan. Het is belangrijk daar aandacht voor te hebben en de nodige ruimte en ondersteuning te geven.

Transitie én: iedereen mee, mét goesting

We zijn nu anderhalf jaar bezig met ons veranderingsproces. We zijn een transitie aan het maken op het domein van 'hoe gaan wij ons organiseren?'. Dat gaat over structuren, processen, procedures, mensen, cultuur, ... Dit steeds vanuit onze missie en vanuit ons opvoedingsproject dat als het ware 'onze zandbak' is. De ambitie is: 'iedereen mee, met goesting'. Ik denk dat dit heel veel zegt over hoe wij kijken naar diversiteit.

Momenteel hebben we vijf groepen secundair onderwijs en vier groepen basisonderwijs die het proces in elke entiteit aansturen. Er vormt zich stilaan een akkoord betreffende de basisprincipes. Vervolgens kunnen de prototypes van de structuur worden uitgerold.

Ik blijf erbij dat dit gewoon 'onderwijs maken anno 21 ste eeuw' en 'een arbeidsorganisatie anno 21ste eeuw' maken is. Mensen die nu afstuderen willen op een andere manier leiding krijgen dan vroeger. Het is heel belangrijk om dat als leidinggevende te erkennen. Het leidinggeven is vaak in handen van 50 plussers en het is cruciaal dat zij openstaan voor nieuwe vormen van leiderschap. Zonder verandering in de manier van leiding geven kan zo'n proces niet verder. We laten ons dan ook begeleiden in het kader van dat 'veranderend leiderschap'.

Een middenklasse gebeuren en weinig mensen met een migratie-achtergrond

Niet alleen zijn er weinig mensen met een migratie-achtergrond, ook blijft het, ondanks het feit dat wij heel veel verschillende soorten mensen in dienst hebben, een middenklasse-gebeuren met mensen die naar de dingen kijken vanuit een middenklasse-bril. Turnhout is Gent of Antwerpen niet. Als je naar de jongste inwoners kijkt dan zie je dat de verkleuring hier ontzettend snel is gegaan. Te snel naar mijn aanvoelen. En ja, die diversiteit is dus allerm minst weerspiegeld in ons lerarenkorps. Ook in de lerarenopleiding blijft dat voorlopig en helaas uit. Aan de opleiding zelf kan ook geschaafd worden. Zo moet je niet bijvoorbeeld niet leren over 'differentiatie' maar zou dat gewoon in de opleiding zelf meer moeten gebeuren zodat de studenten, de toekomstige leerkrachten, dat ook zelf ervaren.

Wat ik wel een goede en interessante zaak vind is dat mensen meer en meer diploma's halen en dat dit hun capaciteit uitbreidt. Dit zijn mensen die misschien meerdere vakken aankunnen en bovendien misschien ook geïnteresseerd zijn in het begeleidingsproces. Een tweede hoopvolle en interessante groep is die van de 'neveninstromers'. Dit zijn mensen die bijvoorbeeld na jaren privésector iets anders willen.

En dan zijn er natuurlijk heel wat mensen van vreemde herkomst met diploma's maar helaas niet altijd de 'juiste' diploma's en documenten. We zijn verbonden aan strikte reglementering van bekwaamheidsbewijzen, moedertaal, ... Dat is soms echt moeilijk en ik vraag me af of we daar niet flexibeler in moeten zijn of anders mee om kunnen gaan. Er zijn een heleboel ingebouwde drempels. We hebben hier op school een leerkracht die bij ons terecht is gekomen omdat ik haar had opgemerkt in de groep van leesmoeders. Die had eigenlijk een master maar die werd enkel erkend als bachelor en dan was het ook erg zwaar om die Nederlandse kwalificatie te behalen. Dit soort mensen brengen de wereld binnen en hebben vaak kwaliteiten die wij als school echt kunnen gebruiken.

Het is niet aanpassen om aan te passen, het is samenleven

Wat betreft ruimte voor eigen gewoonten zoals taal en voeding proberen we veel ruimte te bieden. Zo is halal geen probleem, net zoals vegetarisch. Thuistaal, idem. Op de speelplaats moeten leerkrachten niet riskeren om daar leerlingen straf voor te geven. Die leerlingen drukken zich gewoon uit in de taal die voor hen natuurlijk is. Het verlangen dat enkel Nederlands gesproken wordt, slaat nergens op. Ik snap het niet. Ik vind die discussie zelfs ongehoord. Die hele discussie wordt gevoerd onder de vlag van 'integreren en aanpassen'. Het is niet aanpassen om aan te passen, het is samenleven. Je zit in een maatschappelijk bestel met een aantal waarden en dat is goed. Je kan niet anders dan je daar in integreren maar dat wil niet zeggen dat je je identiteit moet verloochenen. Taal is zo cruciaal en zo belangrijk voor een persoon. Ik geloof niet dat ruimte voor de eigen taal het Nederlands leren in de weg staat. Integendeel. Mensen die zich kunnen uitdrukken in hun eigen taal voelen zich beter, meer thuis. Hoe kan je nu iemands taal afkeuren? Dit geldt niet enkel voor leerlingen maar ook voor leerkrachten. Op een bepaald moment hadden wij een Arabische leerkracht Frans in het ASO waarvan we merkten dat ze niet goed in haar vel zat. Pas toen een andere Arabisch sprekende medewerker met haar een gesprek voerde, klaarde ze op.

Wat betreft de hoofddoek zitten we met een patstelling. Als het van mij afhangt mag dat morgen. Ik ben in Turnhout ooit met OKAN gestart en heb het daar ook toegelaten. De hoofddoek, dat is een politiek debat. Dat is helemaal verbrand. Dat gaat niet over die hoofddoek en die meisjes. Op dit moment is de regel hier dat wanneer leerlingen binnenkomen ze hem moeten afzetten. Als ze naar buiten gaan, mogen ze hem weer opzetten. Op studiereis of Rome reis mogen ze hem ook dragen en leerkrachten die daar moeilijk over doen worden daar op aangesproken. We zijn daar erg expliciet in. Het is belangrijk dat leerlingen zoveel mogelijk zichzelf mogen zijn. Ik heb het debat ook geopend binnen de katholieke scholen want ik vind: als we springen dan springen met zijn allen, anders wordt het een rekruteringselement. Het ligt nog altijd heel moeilijk in de samenleving. Daarenboven zitten we met het standpunt van het gemeenschapsonderwijs.

Het enige argument is gevoelsmatig. 'Het anders zijn' dat in de kijker gezet wordt en waar we het moeilijk mee hebben. Ik heb me daar heel lang druk over gemaakt maar ik ben er enigszins over. Hier gaat het niet over, dit is niet dé belangrijkste discussie.

De grote 'niet-gekwalficeerde' uitstroom

De niet-gekwalficeerde uitstroom vind ik te groot. Het is ook moeilijk meetbaar, wat is dat 'niet gekwalficeerd'? En eigenlijk weten wij niet goed wat er met hen gebeurt als ze vertrekken. Als ze naar een andere school gaan, weten we dat wel meer veel meer ook niet. Het frustreert me dat we jongeren omwille van gedragsproblemen die zo extreem zijn moeten loslaten. De draagkracht van leerlingen en leerkrachten is soms gewoon op en dan moet je mensen laten vertrekken.

Een afdeling waar het vaak fout loopt, zonder te stigmatiseren, is 'kantoor en verkoop'. Dit is niets nieuw en een klassiek verhaal in Vlaanderen. Ze zakken nu zelfs af vanuit Antwerpen. In die opleiding is dat iedere week 'in en uit'. Wat speelt er daar? Ik weet het niet. Het is inderdaad zo dat de meesten een andere etniciteit hebben en het vooral jongens zijn. Om één of andere reden werkt het gewoon niet. Soms wordt dat omschreven als 'niet schoolbaar'. Waarschijnlijk kampen die jongeren met een soort identiteitsproblematiek. Waarom sporen net zij niet meer met ons systeem? We zien dat veel minder bij de allochtonen die in mode, haarzorg, mode, chemie, ... We hebben wel eens een correlatie gemaakt tussen B en C attesten en de thuistaal en dat is significant, daar ben ik van verschrokken. Ik wil er ook aan toevoegen dat ik die problematiek ook bij Vlaamse jongeren zie. Om moeilijk grijpbare redenen zijn zij niet meer in staat om in een systeem te functioneren. Dat begint bij onderwijs en dan later uit zich dat op de arbeidsmarkt. Ze kunnen niet om met een aantal normen en afspraken die in organisaties leven. Ze hebben het niet geleerd, ze zetten zich af, ze hebben geen enkele frustratietolerantie, ... Wel denk ik dat er bij die allochtone jongeren een extra problematiek zit. Een soort identiteitscrisis die toch wel net anders is en waar wij als scholen weinig antwoord voor te lijken hebben.

We zitten in België inderdaad met een te grote groep mensen die niet afstuderen, die geen diploma hebben, die later ook vaak problemen hebben op de arbeidsmarkt en vaak gewoon niet aan de slag gaan. Dat houdt me wel bezig en ik ben daar wel bezorgd om, ik vind het verontrustend. Het is een bom, hé.

Ouderbetrokkenheid is cruciaal

Heel cruciaal is de betrokkenheid van ouders. Zodra ouders mee over de vloer komen, er interactie is en zij het belang van onderwijs inzien en ondersteunen, heb je veel meer kans op succes. In het secundair komen de kinderen alleen naar school dus ouderbetrokkenheid is veel moeilijker dan bijvoorbeeld in het basisonderwijs. Er zijn zoveel obstakels en moeilijkheden. Angst, schaamte, taalproblemen, We proberen bij de inschrijvingen de ouders, of minstens één ervan, zo veel mogelijk te betrekken. We hebben een pedagogisch intakeverhaal waar we makkelijk drie kwartier mee bezig zijn. Dit laten we bewust doen door één en dezelfde persoon. Wij hebben twee mensen binnen onze pastorale werking die heel veel bezig zijn met rouw en die ook de link leggen naar nieuwkomers die vaak heel wat rouwervaringen in hun rugzak hebben zitten. Zij hebben ook vorming gegeven aan die inschrijvers zodat zij op de juiste manier vragen kunnen stellen. Bij de inschrijving polsen we naar arbeidssituatie, thuistaal, een aantal parameters die werkloosheid indiceren, ... Socio-economische moeilijkheden detecteren we bijvoorbeeld vanuit de vraag naar gespreide betaling.

Armoede is absoluut een groeiend probleem

Onbetaalde schoolrekeningen zijn een groot probleem. We proberen dat zo menselijk mogelijk te doen maar het probleem van onbetaalde rekeningen komt ieder jaar terug en wordt ieder jaar groter. We werken niet met een incassobureau maar met TRUSTO die een maatschappelijk verantwoorde missie en wijze hebben om met onbetaalde rekeningen om te gaan. We doen altijd een screening van de dossiers, sturen een aantal aanmaningen, geven de mogelijkheid voor gesprek, alvorens verdere stappen te ondernemen. Als er echt een probleem onder zit gaan we daar ook niet op blijven ingaan en nemen we dat dus op ons. We maken er geen reclame voor, daarentegen, maar voor sommige kinderen betalen wij ook zelf de boeken. Soms zijn er zulke schrijnende situaties dat je een oplossing voor zoekt. Maar ja, dat begint ook te nijpen. Armoede is absoluut een groeiend probleem en een grote uitdaging waar ik niet meteen het antwoord op weet.

Weigeren mag niet maar in de praktijk doen scholen aan ‘ontrading’

Wij zijn heel open en weigeren geen kinderen. We vinden dat iedereen kansen moet krijgen. We gaan nooit weigeren op basis van huidskleur, nationaliteit of economische achtergrond. Dat mag ook niet maar in praktijk wordt er door scholen aan ‘ontrading’ gedaan. Bovendien zijn sommigen scholen ook gewoon niet uitnodigend, simpelweg omdat ze zo ‘wit’ zijn. Van alle Katholieke scholen in de stad hebben wij de grootste mix en met de GOK indicatoren zitten wij boven het gemiddelde.

Schermen met reglementering

We proberen de eerste graad vrij breed te houden. Op die manier kan en nog geschoven worden en heeft iemand die cognitief sterk is maar bijvoorbeeld kampt met taalachterstand of leerproblemen nog verschillende mogelijkheden. Ook binnen de bestaande regelgeving zijn er mogelijkheden om dat te doen maar je moet er natuurlijk wel op inzetten. Ook hanteren we flexibiliteit voor jongeren die doorheen het schooljaar van richting wensen te veranderen. Het belangrijkste is dat jongeren zo snel mogelijk op de juiste plek zitten. Het onderscheidende element in die eerste jaren is de cognitieve capaciteit, de graad van abstractievermogen.

Eigenlijk heb je meer vrijheid dan mensen doen uitschijnen. Als je het curriculum echt gaat bekijken, dan heb je veel mogelijkheden. Er wordt heel snel geschermd in onderwijs met reglementering. Er zijn veel heilige huisjes waar men voortdurend mee komt aandraven, maar eigenlijk, als je echt wil, dan kan er heel wat. Directeurs klagen bijvoorbeeld ‘je kan niet aan personeelsbeleid doen’. Dat is niet waar, je werft aan wie je wil. Natuurlijk, je moet kunnen kiezen en daar zit inderdaad wel een probleem. Hun vak zullen de meesten die solliciteren wel kennen, daar zit de angel niet. Ook zou er aan curriculum uitzuivering moeten gebeuren. Er zit veel ballast in. Dikwijls bepaalt het handboek het curriculum en niet de eindtermen. We zouden meer moeten durven schrappen en meer ruimte scheppen voor andere vormen van leren.

Zo kan het aantal lessen verminderd worden en kan men naar andere vormen van begeleiding gaan. In Lier is er een school begonnen met een semi- internaat waar jongeren langer blijven, tot ongeveer half zeven ‘s avonds . Ze kunnen blijven om te studeren, bij te leren, huiswerk te maken. Je neemt dan

als het ware een stukje gezinsrol over en biedt noodzakelijke structuur. De vraag is natuurlijk: hoe ver is onze rek? Dat heeft grenzen natuurlijk. Leerkrachten worden daar soms wel moedeloos van.

Ook moeten we blijven duidelijk maken aan onze leerkrachten dat wij als school het verschil kunnen maken. Dat het onze verantwoordelijkheid is of jongeren een kwalificatie halen. De samenleving vandaag, is wat ze is. We moeten dat blijven expliciet maken en vanuit dat kader blijven denken. Zo dienen we bijvoorbeeld op omzichtige en wijze manier met taal om te gaan. Wanneer we bijvoorbeeld zien dat goede mensen in haartooi blijven zitten omwille van een taalprobleem, dan moeten we het daarover hebben.

Een ander, onnozel voorbeeld: in een derde of vierde jaar krijgt een nieuwkomer een opdracht rond een gedicht dat een hoop regels over sneeuw bevat. Dat anderstalig kind had nog nooit sneeuw gezien, wist niet wat het was, en begreep uiteraard al die alliteraties in dat gedicht niet. Iemand die kennis heeft van taalachterstand weet dat je zoiets niet aan dit type leerling geeft. En dan zit je met een leerkracht die zegt: 'oh maar dat is niet eerlijk'. Wel, het feit dat dat kind een andere taal spreekt is ook niet eerlijk. Dit soort dingen zie je meestal bij de zwakkere leerkrachten. Die houden vast aan dat soort 'gelijkheidsregeltjes'. Een sterke leerkracht doorziet dat beter en kan beter evenwicht houden zonder in dat soort toestanden te belanden. Natuurlijk als je een opleiding hebt waar het talencomponent heel belangrijk is, is dat al veel moeilijker en minder evident.

Ook niet onbelangrijk zijn de zogenaamde 'schooltaal-woorden' waar onze taal mee vol zit. Termen als: onderschrijf, leg uit, ... Sommige leerkrachten volgen daar vorming voor en zijn daar veel mee bezig maar dat zijn dan net de leerkrachten die het eigenlijk al goed doen. Het zijn vaak de zogenaamd 'verkeerden' die bijkomende vorming volgen.

Misschien moeten we ook gaan naar afwijkingen op kwalificatiemomenten.

Zo laat de wetgeving toe om per graad te slagen en niet enkel per leerjaar. Een concentratieschool van het Gemeenschapsonderwijs in Antwerpen werkt daar al mee. Zij hebben daardoor kunnen inzetten op aangepaste trajecten en dat lijkt zijn vruchten af te werpen.

Het is niet gemakkelijk om gepaste antwoorden te vinden. Je moet het ook georganiseerd krijgen natuurlijk. Het zijn allemaal pistes.

Burgerschap ken je op elk moment geven én toepassen

Ik durf te zeggen dat het samenleven hier op school goed verloopt. De diversiteit is hier altijd geweest gezien het brede opleidingsaanbod. Het feit dat men hier samenzit met mensen uit mode, chemie, ASO, ... is iets wat leerlingen wanneer ze afstuderen vermelden als een rijkdom. Het is ook niet zo dat het groepsgebeuren hier gedomineerd wordt door etniciteit. Als er problemen zijn, dan is dat meestal terug te leiden tot individueel gedrag. Als school besteden we ook aandacht aan kliekvorming en bewustwording rond groepsprocessen. Burgerschap en burgerzin komen hier veel aan bod. Niet alleen in verschillende projecten maar ook gewoon in de dagelijkse praktijk. Ik denk dat je burgerschap op elk moment kan geven en toepassen.

Er zijn zuivere, witte, ASO scholen die speciale sociale projecten moeten doen om voeling te krijgen met een ander stukje van de maatschappij. Dat moeten wij niet doen, dat is hier gewoon iedere dag aanwezig.

Binnen projecten komt er heel wat aan bod. Van omgaan met media tot complottheorieën en vorming omtrent Islam. Zo organiseerden we voor leerkrachten een lezing met Khaled Benaddou en dat opende wel wat ogen. Er is nog zoveel onwetendheid en moslims worden voornamelijk geassocieerd met terreur.

Er hebben eveneens twee leerlingen en een leerkracht meegedaan met Road of Change, een project van Vluchtelingenwerk. Dit hield een tocht in waar men verschillende 'vluchtelingenplekken' aan deed. Dat heeft een enorme impact op hen gehad. Die gasten hebben heel wat meegemaakt en zijn onder de indruk. Ze hebben nu getuigenissen en een fototentoonstelling gemaakt en gepresenteerd.

Angst respecteren en 'leren wereldburger te zijn'

Hoe kunnen we als stad 'Turnhout' van die diversiteit een opportuniteit maken?

Het hele gedoe zit tussen de oren, het is een perceptieprobleem. Wanneer je bijvoorbeeld 's avonds door de Otterstraat rijdt en er Marokkanen en zwarten op straat hangen, wordt dat gezien als een

bedreiging terwijl die mensen daar ook gewoon 'zijn'. Natuurlijk is er criminaliteit in Turnhout maar dat valt allemaal wel mee, het onveiligheidsgevoel is veel groter dan de reële onveiligheid.

Als een ouder van een randgemeente schrik heeft om een kind naar hier met de bus te laten gaan, dan is dat een probleem en moeten we daar iets mee doen. Ik vind het belangrijk om angst te respecteren maar ook om dingen te kaderen en te blijven zeggen: wij zijn Turnhout zoals Turnhout vandaag is en wij geven les aan alle kinderen. Binnenkort gaan hier twee moskeeën open en zelfs dat wordt als bedreigend gezien. Tja, dan wordt het lastig he.

De verandering is hard en snel gegaan hier en dat is voelbaar. De mensen weten niet wat er hand is en voelen zich bedreigd. Ik kan alleen maar hopen dat politiek en samenleving de juiste beslissingen neemt. Daarmee bedoel ik dat er aan het levensrecht van elke burger gedacht wordt. Het is niet omdat iemand hier aankomt vanuit een vluchtelingenproblematiek, dat die persoon minder kansen moet krijgen.

Wanneer ik 20 jaar geleden in Londen de metro nam dan dacht ik: amai, hier is het samenleven al helemaal ingeburgerd. Natuurlijk is dat ook simplistisch want ze hebben hun eigen problemen, maar toch. Ik denk dat we hier in Turnhout daar nog heel ver weg van zijn. Mensen uit zelforganisaties die opstaan en het woord nemen, zijn dan ook heel belangrijk voor het vormgeven van het toekomstige samenleven. Dit zijn mensen uit de verschillende gemeenschappen maar ook mensen uit armoedeverenigingen.

Ik weet het ook allemaal niet en hou soms mijn hart vast. Ik denk dat we hier in de Kempen en in Vlaanderen gevoeliger moeten worden. We moeten leren om wereldburger te zijn.

8. Labsir Abdrahman, Mechelen

Leidinggevende bij tiener- en jongerenwerking J@M, een kinder- en tienerwerking voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in Mechelen

In oktober 2018 komt Labsir voor de eerste keer op bij de verkiezingen (Stadslijst van Open VLD, Groen en M+).

Mechels product met Marokkaanse roots

Ik ben geboren en getogen in Mechelen en ben dus echt een Mechels product. Met Marokkaanse roots, weliswaar. Ik ben geboren in de buurt Donkerlei in 1978.

Ik woonde in een straat waar toen heel weinig mensen met een migratie achtergrond woonden. Wij waren toen eigenlijk de enige, nu is dat helemaal geëvolueerd. Er is daar een moskee gekomen waardoor de wijk natuurlijk nog aantrekkelijker werd voor mensen met een islamitische achtergrond. Nu zijn daar ook veel meer Marokkaanse handelaars, van bakkers tot theehuisjes tot telefoonwinkels, noem maar op, ... Het is een totaal andere wijk geworden.

Mijn ouders zijn omstreeks 1970 ongeletterd naar een land gekomen waar ze de taal en cultuur niet kenden en ze hebben niet alleen ons alle elf opgevoed maar ook gezorgd voor de mensen die achtergebleven zijn. Chapeau. Dat is eigenlijk ongelooflijk wat zij gepresteerd hebben. Ik vind het belangrijk om over mijn jeugd en mijn ouders te vertellen omdat zij voor een groot deel bepaald hebben hoe ik kijk en in de wereld sta.

Mijn vader, en dat is mijn grootste voorbeeld als het religie aangaat, los van de profeet natuurlijk, heeft altijd gezegd: verlies nooit je menselijkheid en doe nooit iets aan iemand wat je zelf niet zou willen dat iemand bij jou doet. Zelfs toen hij zich radicaal verdiepte in zijn geloof is hij dat blijven toepassen. Stel, een vrouw die mijn vader niet kende geeft hem een zoen bij de eerste begroeting. Mijn vader zou die dame nooit schofferen en haar in het openbaar op haar plaats zetten. Hij zou haar menselijk behandelen. Zodra zij elkaar beter zouden leren kennen zou hij dat langzaam uitleggen en vertellen over zijn geloof en hoe hij dat beleeft en welke plaats dat inneemt in zijn persoonlijk leven. Wel, ik ben er zeker van dat wanneer men de kans krijgt om elkaar te leren kennen dat er dan ook

respect en begrip ontstaat voor die elementen die belangrijk zijn voor een persoon. Want ook dat is weer menselijk.

Mijn moeder kon heerlijk koken. Al onze tuinen grensden aan elkaar en ik herinner me dat die geuren zich soms op magische wijze verspreidden, geweldig. Wij aten eigenlijk ook best veel Vlaamse kost die ze had leren maken van de buurvrouwen die op hun beurt dan weer de Marokkaanse keuken van haar leerden. Wanneer we op vrijdag couscous aten, was er altijd een bord voor de buren. Iets anders waar mijn moeder op stond was het bezorgen van kerstkaarten aan niet alleen de hele straat maar ook aan de mensen wiens tuin langs achter aan de onze raakten. Er stonden dan wensen van de familie Labsir op. Dat is iets wat ik en mijn broers en zussen nog steeds doen. We verschillen misschien van geloofsovertuiging met onze buren maar dat betekent niet dat we hen niet respecteren of niet mogen feliciteren met hun feestdagen.

Het belangrijke jeugdhuis en de ontdekking van de multi-perspectiviteit

Ik ging vanaf mijn tienerjaren naar 'Rzoezie', het toenmalige jeugdhuis in Mechelen dat nu 'ROJM' noemt. Ik ging daar naar de tienerwerking. Ik was in mijn jeugd heel erg bezig met sport, dans en cultuur. De generatie voor mij was veel met breakdance bezig en dat had natuurlijk ook invloed op ons. Wij hadden zelf ook een dansgroepje, breakdance, hiphop dat best goed was en waarnaar de jongere kinderen opkeken. Veel dingen zoals sport maar ook culturele activiteiten, waren eigenlijk dingen die andere jongeren deden in gespecialiseerde verenigingen en clubs. Dat was voor ons geen optie. Daar was geen geld voor en het was ook gewoon heel ver van onze leefwereld. Binnen de muren van het jeugdhuis was er voor ons ruimte om ons te ontwikkelen en daar zal ik die mensen altijd dankbaar voor zijn.

Eigenlijk genoot ik toen al van een soort multi-perspectiviteit. Je groeit op als allochtoon, als Marokkaan, als Vlaming, als moslim, ... Ik merkte redelijk vroeg dat ik via verschillende invalshoeken kon kijken. Ik voelde op heel jonge leeftijd dat ik daar een soort aanleg voor had. Ik woonde in een straat met heel veel autochtonen jongeren en ook op school waren het voornamelijk autochtonen alhoewel die school ondertussen een echte 'zwarte' school is geworden. Ik was toen 13 a 14 en speelde voetbal op een deftig niveau en ook op vlak van dans haalde ik een deftig niveau. Het was dan ook een hele eer dat de gevestigde waarden uit de urban scene en breakdancewereld van Antwerpen en Brussel naar Mechelen afzakten, niet alleen om zelf op te treden maar ook om naar ons te kijken.

Het was voor ons uniek om die getalenteerde mensen werkelijk bezig te zien en vast te stellen dat er in andere steden ook mensen bezig waren met wat wij interessant vonden. Er ontstond een soort uitwisseling tussen verschillende mensen uit die steden hetgeen natuurlijk een heel gedoe was want wij hadden bijvoorbeeld geen telefoon.

Onze begeleiders hadden zo iets van, 'mmm we zitten hier toch met een generatie waar we iets mee kunnen doen'. Ze hebben toen de jongeren die iets of wat aanzien en aanleg hadden verzameld en ons wat tools gegeven. Bijvoorbeeld over hoe je een groep begeleidt en hoe je met jongeren in dialoog treedt.

Dus ja, wij begonnen ons daar volop te ontplooien maar dan kwam het moment dat je over moest van de tienerwerking die maar tot 15 jaar is, naar het echte jeugdhuis. Dan moest je naar de big boys en dat was best wel heftig voor mij.

Het belang van vertrouwen, applaus en rolmodellen

Heel snel begon de oudere garde naar ons te kijken en zo kreeg je een soort respect waardoor je heel snel werd ingesloten in het jeugdhuis. Op die manier heb ik mijn drempels en de stress over het naar het grote jeugdhuis gaan, kunnen overwinnen. Rond diezelfde tijd was er in Mechelen een solidariteitsfeest. Daar kwamen fantastische en diverse groepen optreden uit binnen- en buitenland. Wij mochten met onze groep ook optreden als afgevaardigden van Mechelen. Wij mochten onze skills tonen in de nieuwe stadsfeestzaal. Ik kan me nog heel goed de eerste keer dat het gordijn openging herinneren. Al dat volk, mijn broer, én: applaus. Dat applaus krijgen was onbeschrijfelijk. Het is ongelooflijk wat dat doet met een mens. Natuurlijk kan je van alles gebruik maken en alles misbruiken, maar de reden dat ik dit vertel is omdat het belangrijk is dat je als mens kan terugvallen op

een succesverhaal op jonge leeftijd. Dat doet echt veel en kan soms het verschil maken. Ook het feit dat kinderen de kans krijgen om zich te etaleren en presenteren op manieren die mensen niet verwachten. Dat je uit je rol kan breken. Dit is ook iets dat
Dat zijn de zaken die ik nu probeer mee te nemen en te bestendigen binnen de jeugdwerking.

Je zou kunnen stellen dat ik op verschillende momenten en manieren een rolmodel was en misschien nog steeds ben. Als je kijkt van waar ik kom en waar ik nu ben kan inspirerend zijn. Maar dat heeft niet alleen met mij te maken. Het heeft te maken met mensen die me de kans hebben gegeven om die erkenning te krijgen. Toen en nu.

De stad en ook de politiek had kunnen zeggen 'ja ja allemaal tof wat jij doet' en het daarbij laten. Het is belangrijk dat beleid je inzet erkent.

Dat geeft ook een stimulans voor jongeren, 'Labsir die waardering krijgt van mensen die aanzien hebben in Mechelen, als hij dat kan, kunnen wij dat misschien ook'.

Het kan ook tegenwind geven tegen andere ontgoochelingen zoals sportclubs of discotheken waar ze niet binnen geraken.

Meer en meer ben ik in een soort leidingpositie van het jeugdhuis terecht gekomen. Wij kregen ook best wel wat verantwoordelijkheid. Zo kregen we bijvoorbeeld de sleutel zodat we op sluitingsdagen konden trainen in het jeugdhuis.

Ik ben die mensen tot de dag van vandaag enorm dankbaar voor de kans die we hebben gekregen. Toen stonden wij daar niet bij stil, je denkt dat de manier waarop ze met ons omgingen evident was, maar nu zie je dat dat niet zo is. Wij werden altijd benaderd vanuit onze sterkte. Dat werd aangemoedigd. Wij werden niet bepamperd. Wij werden klaargestoomd voor de wereld. Die een harde wereld was.

Jezelf niet in een hokje zetten of laten zetten

Ik kom vanzelf altijd weer uit bij het vormen van weerbaarheid en het aanleren van manieren om met al die achtergronden en situaties om te gaan. Wij proberen op verschillende manieren die weerbaarheid te installeren.

1. We laten jongeren op heel jonge leeftijd proeven van een breed spectrum van onderwerpen en werelden. Van sport tot onderwijs, sport, vrije tijd, dans, Vrije tijd is niet per definitie tijdverlies. Vrije tijd kan je inzetten om je verder te ontwikkelen. Dat je ergens staat en de boel observeert kan een grotere levensles zijn dan dat je bijvoorbeeld bent ingeschreven in een culturele instelling.
2. Iets wat ik ook vaak mee geef aan de jongeren is dat ze eigenlijk vertegenwoordigers zijn. In de eerste plaats van zichzelf maar ook van hun familie. Wanneer iemand grensoverschrijdend gedrag vertoont, is de eerste reactie van mensen vaak 'oh die heeft geen opvoeding'. Ik reflecteer daar dan samen met hen over en dan merk je dat het snel gevoelig wordt. 'Verdiene je ouders dat? Dat zij gezien worden als mensen die hun kinderen niet opvoeden?'
3. Heel belangrijk is het ontwikkelen van identiteit en het omgaan met die gelaagde identiteit. Elke mens krijgt impulsen uit verschillende hokjes en je moet daar mee jongleren. Dat is identiteit vormen. Jezelf in een hokje zetten of in een hokje laten zetten is iets wat je ten allen tijde moet vermijden.
4. We proberen in eerste instantie heel individueel te werken en ook steeds de thuissituatie mee te nemen. Ik denk dat het belangrijk is om de dingen te individualiseren en om niet te snel te veralgemenen en te veroordelen. Wij proberen hen zo te leren kijken en denken maar gaan ook zo met hen om. Wanneer er een voorval gebeurt, dan focust men zich al te vaak op het voorval maar niet op de oorzaak. Ze gaan pas naar de oorzaak kijken als ze er helemaal niet meer uitkomen maar dan is het vaak te laat want er is al zoveel aandacht gegeven aan dat voorval. Aan een voorval op zich kan je vaak heel weinig doen. Het is gebeurd. En dan moet je gaan kijken, hoe is het ontstaan. In dat stadium kan je wel verantwoordelijkheid gaan opnemen en nadenken over wat jou rol is binnen die grotere oorzaak.
5. Een ander iets dat ik reeds vermeldde, is dat menselijke. De aandacht voor goed en kwaad. Het niet aandoen aan een ander dat je niet zou willen dat iemand anders zou doen tegen jou. Dat is eigenlijk iets dat jongeren op vele momenten kunnen inzetten. Bijvoorbeeld ook in het

ontdekken en spelen met hun identiteit en de verschillende rollen die ze spelen. Binnen dat menselijke zit ook het gegeven dat we eigenlijk, hoe divers we ook zijn, allemaal gelijk zijn. Mijn moeder is dit jaar overleden. Ze lag maanden in het ziekenhuis samen met andere mensen die ook allemaal aan een vreselijke ziekte leden. Een ziekte waar ze niet om gevraagd hadden. Als je dan binnen komt in die ziekenhuiskamer en je kijkt naar de andere familie dan voel je dat ook. We zijn gelijken. We hebben allemaal een geliefde die getroffen is door iets dat je niet in handen hebt. In dood en ziekte voel je die verbondenheid vaak heel sterk, en ook dat besef, dat we allemaal mensen zijn die pijn kunnen hebben, en die ook allemaal zullen sterven.

De blijvende kansarmoede is frustrerend

We werken in verschillende woonwijken in Mechelen. Binnen die woonwijken heb je verschillende gradaties van kwetsbaarheid en ook verschillende types van armoede.

Behalve op een aantal zeer schrijnende situaties na moet ik zeggen dat puur financiële armoede gelukkig minder voorkomt.

Het is vooral die kansarmoede die heel veel frustraties opwekt. Het doet pijn om vast te stellen dat er binnen de tweede en derde generatie nog steeds kansarmoede is. Dat een kind niet alleen dezelfde obstakels ervaart als diens ouders maar ook soms als de grootouders, is pijnlijk. En ook wanneer ouders bijvoorbeeld wel Nederlands spreken, hé. Het is schrijnend. Er is en blijft een groep die er uit blijft vallen. Nog steeds hebben jongeren problemen om in sportclubs binnen te komen, zelfs al hebben die ouders de financiële mogelijkheden. Sterker nog, sommige van die ouders zouden zelfs meer willen betalen zodat hun kind menswaardig behandeld wordt.

Het verschil tussen die kinderen en jongeren van nu en hun ouders en grootouders is dat zij niet zoiets hebben van, 'als het niet lukt hier, dan keren we gewoon terug als we op pensioen zijn'. Dat kan niet meer. Die hebben niets meer met dat zogenaamde moederland en richten zich volledig op de Belgische cultuur. Als het hier niet lukt ja, dan zal het nergens lukken. En als ze niet binnenraken in de Vlaamse samenleving, tja, dan zijn ze heel kwetsbaar en ook gevoeliger voor criminaliteit en radicaal gedachtengoed, ... Die zaken opereren eigenlijk op dezelfde manier, ze richten zich op de kwetsbaren, degenen die nergens bij horen. Als je naar de cijfers van de werkloosheid en de beperkte tewerkstelling van bepaalde groepen kijkt dan weet je dat de toekomst van dit land en de toekomst van die mensen die er niet bij horen, er niet zo rooskleurig uit ziet.

Wat je ook vaak ziet bij onze jongeren is dat problemen zoals psychologische aandoeningen of leerproblemen op kinderleeftijd niet opgemerkt worden waardoor ze later niet mee kunnen, niet op hun niveau presteren en op van alles stoten. Hulpverlening is, ondanks enkele goede initiatieven zoals de zorg die nu meer gecentraliseerd aangeboden wordt, nog steeds een verwarrend spinnenweb.

Zelf heb ik ook een kind dat meer zorg nodig heeft en ook ik heb moeten zoeken. Het kost echt wel veel energie en moeite om je weg te zoeken en ik kan me helemaal voorstellen dat dit voor iemand met een kwetsbare achtergrond echt heel moeilijk is. Ik hoor dat ook van moeders die proberen hulp te zoeken voor hun kind. Een groot verschil tussen onze doelgroep en de zogenaamde middenklasse is vaak dat de verantwoordelijkheid voor de zorg van een kind vaak bij één persoon ligt. En heel vaak is dat dus de moeder. Die moeder is vaak de taal niet goed machtig en gaat gebukt onder de zorg voor dat huishouden en gezin. Ook zijn de voorbeelden en rolmodellen die deze kinderen kennen vaak heel beperkt. Ik moet er geen tekeningetje bij maken. Er gaat veel verloren. En daarom is het zo belangrijk dat kinderen goed opgevolgd worden. Wij proberen dat zoveel mogelijk te doen maar kunnen dat natuurlijk niet alleen.

Als ik de plaats van onze organisatie in de samenleving zou moeten beschrijven dan denk ik dat wij de lijm zijn, het bindmiddel. In onze samenleving is er niet genoeg bindmiddel aanwezig. In het jeugdwelzijnswerk wel maar in het algemeen niet, dat kan beter.

Alles is ontwikkeld, behalve het onderwijs

Alles is ontwikkeld behalve het onderwijs. Daarmee bedoel ik, de wijze waarop een schoolsetting wordt gefaciliteerd, de wijze waarop men les geeft, de afwezigheid van ouderparticipatie, ... Ik kan er

soms niet bij. Dat lijkt echt van een andere tijd, maar dan bedoel ik, een totaal andere tijd want dit probleem is al heel erg oud.

Ouderparticipatie wordt altijd bekeken van buiten naar binnen. Maar het gaat ook over de manier waarop de school naar buiten reikt, en dat is bedroevend. De school is geen planeet op onze planeet he. Een schoolsetting zou ook de setting voor jeugdwerking kunnen zijn. En een deel ook gezinssetting zelfs. De school zou meer een deel van het leven en de wereld moeten zijn.

Dat zou de perceptie van jongeren misschien ook veranderen. Nu is dat een instituut waar ze verplicht naar toe moeten. Vanaf het moment dat je toekomstperspectief niet meer rooskleurig is, gaat dat gevoel van verplichting overheersen waardoor het plezier helemaal verdwijnt. Dit is een heel groot probleem.

Ik wil dit niet aan de leerkrachten persoonlijk verwijten, maar er is echt een shift en een andere aanpak nodig. Zo is het ook de taak is van onderwijs om te investeren in maatschappelijke vorming. Alles wat wij vanuit het jeugdwerk doen zou geïmplementeerd moeten worden in het onderwijs. Nu studeren jongeren af, als ze al afstuderen want de groep zogenaamd niet – gekwalificeerden is veel te groot, zonder bepaalde basisvaardigheden, basiskennis en houdingen die nodig zijn om te werken en te functioneren in de maatschappij. En als je niet weet hoe dat aanpakken als onderwijs, ga dan op zoek naar krachten buiten het onderwijs en reik naar buiten. Een voorbeeld: wij geven ook huiswerkbegeleiding. Dat is voor ons niet evident. Wij hebben daar echt in moeten zoeken en hebben mensen met de juiste expertise betrokken om dat goed te doen. Het onderwijs moet ook op zijn beurt investeren en andere expertise betrekken. En gewoon meer deel uit maken van het leven zodat wij allemaal samen die jongeren kunnen begeleiden en opvolgen.

Stoppen met het creëren van aparte organisaties

Misschien spreek ik tegen mijn eigen winkel maar ik denk dat we moeten stoppen met zaken op te starten voor aparte doelgroepen.

Concreet wil ik daar mee zeggen: waarom moeten wij anno 2018 aparte jeugdwerkingen voor maatschappelijk kwetsbaren oprichten? Dit terwijl wij binnen het klassiek jeugdwerk ook mensen kunnen omvormen om ook met deze mensen in groep om te gaan.

Er is een totale transformatie nodig, dat is een werk van lange adem natuurlijk en de huidige werkvormen moeten een soort uitdoofscenario krijgen want anders gebeurt dat natuurlijk ten koste van kinderen.

Als we niet overschakelen naar meer inclusieve manieren van ons organiseren, geven we ook een verkeerd beeld aan de nieuwe mensen die naar Europa komen. Die nieuwe mensen komen hier toe en stellen vast dat al die gemeenschappen en groepen een eigen vereniging, een eigen club opstarten. Iedereen moet natuurlijk zijn identiteit kunnen behouden maar ik denk dat we moeten gaan naar een algemeen maatschappelijk project waar dingen en mensen kunnen samenkomen en waar alle belangen evenwaardig worden benoemd.

Als je kijkt naar al die organisaties en hun visieteksten dan zie je toch een gemeenschappelijk doel. Dat staat allemaal bol van verbinding, cohesie, diversiteit, ... Waarom kunnen we dat niet samen? Ik denk dat wanneer we dat niet doen, we over vijftig jaar met een zeer serieuze segregatie zitten. En hetzelfde voor het onderwijs. Ik ben het niet eens met die stemmen dat aparte scholen soms wel goed zijn omdat sociale mix ten koste van de zwakkere zou zijn.

Als je mensen benaderd vanuit hun talenten en sterktes ga je dat nooit hebben.

Als je iedereen benaderd vanuit wat jij als zwakte beschouwd en die in vakjes gaat zetten, ja dan loopt het niet goed af. Binnen maatschappelijke kwetsbaarheid heb je ook steeds weer gradaties. Die moet je ook weer overbruggen door in te zetten op elkaars competenties.

Ik vind het heel spijtig en ik moet het misschien niet te luid zeggen, maar toch: de plaats waar je het meeste diversiteit ziet is de criminaliteit.

Waarom zoeken mensen die met goede dingen bezig zijn elkaar niet op over de grenzen heen?

Waarom moeten de Vlaamse, de Italiaanse en de Marokkaanse ondernemers zich apart organiseren.

Dat hokjes denken zie je nog steeds bij jonge ondernemers. Hoe moet ik als Marokkaan iets opstarten

voor de Marokkaanse gemeenschap? Nee, je moet je richten op de gehele maatschappij en bevolking. Dat hokjes denken vind je overal.

Beleidsmakers die onvoorwaardelijk achter burgers staan (maar daarom niet altijd achter hun gedrag)

1. Op de eerste plaats moet de stad de ontwikkeling van onze jeugd en de kwaliteit van die ontwikkeling als een prioriteit zien en daar ook enorm hard op inzetten. Ze dient het nodige vertrouwen en de nodige autonomie te voorzien aan organisaties maar tegelijkertijd een helikopterzicht hebben, verslaggeving vragen, te polsen hoe het gaat, ...
Het is belangrijk om a te gaan of mensen de dingen die ze stellen ook effectief doen. Want ja, iedereen heeft een diversiteitsbeleid tegenwoordig maar wat stelt dat voor?
Verder vind ik het belangrijk dat er een duidelijk repressief kader is. Mensen moeten weten: tot daar en niet verder. Maar tegelijkertijd moet je ook opportuniteiten en kansen bieden.
2. De ontwikkeling en evolutie in Mechelen is fantastisch maar toch moeten we opletten om niet in de val van die gentrificatie te trappen en alle wijken en plekken de aandacht die ze verdienen te geven. Het visuele beeld dat mensen krijgen in hun buurt is cruciaal. Als je als kind je ogen op doet zou je wat groen moeten zijn, een bruin café misschien, een Marokkaanse bakker, een buurtschooltje, een jeugdwerking die op het plein spelletjes speelt, een propere straat, noem maar op, ... De buurt is voor een kind ongeveer gelijk met diens beeld van de wereld en ook op de toekomst. Als je uit het raam kijkt en je ziet alleen kapotte auto's, schoenen die aan een boom hangen, kille appartementsgebouwen, wat gasten die doelloos hangen op het plein, .. Wat denk je dan over jezelf, de wereld en de toekomst? Ik vind het belangrijk dat het bestuur daar voeling mee heeft. Misschien moeten er zelfs inleefdagen georganiseerd worden. Want hoe kan je beleid ontwikkelen voor plaatsen die je niet kent. Inleefreizen, en dat niet alleen voor bestuur maar veel mensen kunnen daar baat bij hebben, moeten niet altijd naar het buitenland zijn hé. Ik denk dat er veel plekken in de stad zijn die niet gekend zijn door mensen. In alle richtingen he. Sommige groepen vertoeven in bepaalde buurten en andere weer in andere. Het is belangrijk dat er voldoende mix blijft zodat ook kinderen een gediversifieerd beeld op mensen en de wereld krijgen. Ik groeide als het ware op in de buurt die tussen KV Mechelen die ook hun stamcafé heel dicht bij ons hadden en RC Mechelen. Ik heb daar van alles gezien en ervaren. Ik heb racisme ervaren en ben uitgescholden door een Vlaamse man maar evengoed kocht een Vlaamse vrouw snoepjes voor mij. Het is belangrijk om al die verschillende ervaringen te kunnen opdoen om zo ook tot een genuanceerd beeld van mensen en de samenleving te komen.
Ook esthetisch moeten we streven naar een bepaalde norm. Dit niet op een verwijtende manier maar op een ondersteunende manier. Winkels mogen er gerust een beetje mooi uit zien en we mogen dat ook verwachten en kunnen mensen daar ook in begeleiden en ondersteunen. In Marokko heeft iemand die een zaak heeft werkelijk aanzien en zijn die zaken ook heel verzorgd. Er wordt waarde gehecht aan de manier dat die er uit ziet en aan wat er verkocht wordt. We kunnen dat hier ook. Het is niet omdat je een teleshop hebt dat die er op die manier moet uitzien. Inzetten op die wijken betekent ook echt durven investeren. Maar dat is het waard want je gaat daar nog heel lang van plukken.
3. Het stadsbestuur moet durven zeggen: 'wij als beleidsmakers staan onvoorwaardelijk achter alle Mechelaars maar niet onvoorwaardelijk achter uw gedrag. Wij zullen u ondersteunen, berispen, helpen, bijsturen, begeleiden, ... maar we laten niet los'.
Dat vind ik belangrijk, dat niet loslaten en dat blijven inzetten op mensen en hen vanuit hun talenten en sterktes benaderen. En dus niet alleen het repressieve. Ik zie daar wel al een aantal evoluties. Bijvoorbeeld bij de VDAB die steeds meer outreachend te werk gaat. Zo hebben wij volgende week een jobclub specifiek met die jongeren die tussen alles lijken te glippen, geen diploma hebben, ... Ook lijkt er langzaam meer aandacht voor competenties en niet louter diploma's.

Eveneens het JAC werkt meer outreachend en komt nu ook bij ons over de vloer waardoor ze gemakkelijker met jongeren in contact komen en jongeren beter de weg vinden naar individuele begeleiding.

Bij het contact met kwetsbare jongeren zijn vertrouwenspersonen cruciaal. Als ik mensen doorverwijs dan spreek ik ook niet in eerste plaats over diensten. Wij werken met personen, niet met diensten, ik zeg dan ook niet 'ga naar de VDAB' maar : 'dit is het kaartje van Inneke, bel haar en zeg dat Labsir je heeft gestuurd'. Je voelt ook dat ook die mensen ondertussen meer ervaring hebben met jongeren in kansarmoede. Als ze bijvoorbeeld te laat komen op een afspraak zullen ze hen er wel op aanspreken maar op de juiste manier waarbij er ook gepolst wordt naar wat er misschien scheelt.

In neutraal geraak je niet vooruit en niet achteruit

Ik ben een echte strijder voor vrouwenrechten. Dat komt door mijn moeder en mijn zes zussen. Zonder mijn zussen zou ik niet de persoon die ik zou zijn, de manier dat zij in het leven staan is prachtig. Hoe barmhartig, hoe teder, ... Toch zijn mijn zussen heel divers. De ene draagt een hoofddoek, de andere niet, de ene heeft de wereld afgereisd en spreekt verschillende talen, ... Ja ze zijn verschillend maar eigenlijk ook hetzelfde, met hoofddoek en zonder hoofddoek. Ik vraag me dan af: 'wat is het verschil tussen iemand die je verplicht een hoofddoek te dragen en iemand die je verbiedt om er één te dragen?' En al dat gedoe over die neutraliteit, neutraliteit bestaat niet.

Ik stuurde net volgende anekdote door naar mijn partijgenoten. Ik belde aan bij een oudere Vlaamse buurman van vroeger en die zei tegen mij 'chapeau Labsir, chapeau dat je je wil inzetten voor onze stad'. Ik zeg: 'buurman, dat was geen evidente keuze, ik sta er de dag vandaag ook net door mijn neutraliteit'. Hij antwoordt: 'jongeman, in neutraal geraak je niet vooruit en niet achteruit, ga ervoor'.

We zitten in dit land met een groep die zegt 'ik ga me nooit aanpassen' en aan de andere kant een groep die stelt 'ik ga u nooit aanvaarden'. Twee heel extreme visies die eigenlijk heel gelijk zijn, maar dat zie je wel vaker bij extremisme.

Het gegeven integratie wordt ook door veel mensen anders geïnterpreteerd. Voor de ene groep is integratie uw hoofddoek afdoen, een pint mee drinken en meedoen met de Vlamingen. Assimilatie dus. Een andere groep zegt dan weer dat integratie de taal spreken is, de wet respecteren, notie hebben van waarden, normen en cultuur zodat je je goed kan bewegen in de maatschappij en mensen niet schoffeert.

En dan heb je nog een groep die zegt 'of je nu een hoofddoek draagt of niet, of je nu werkt of niet, ik ga u toch nooit aanvaarden'. En ja, je zit met beleidsmakers, verspreid over verschillende partijen die ook dat gedachtengoed hebben. Dat maakt dat het een moeilijke discussie is. Maar het punt is eigenlijk niet moeilijk.

Etienne Vermeersch heeft eens gezegd: 'je moet eens inbeelden dat je daar zit met een hoofddoek aan een loket en ik als Vlaming die weet wat de ideologie van de islam is ten aanzien van ongelovigen, moet door u geholpen worden'. Dat vond ik een heel lage, inhoudsloze en gevaarlijke uitspraak. Dat zijn mensen die het gedachten goed van die extremen blijft voeden. De islam zegt net doe geen kwaad aan anderen. Menselijkheid is voor mij ook hier weer de oplossing. Het feit dat jij aan een balie zit en dat alleen al, het feit dat jij daar zit en die functie hebt gekregen, betekent dat jij op dat moment de waarden en normen van dit land vertegenwoordigt. Of jij daar nu zit als homo, joods of punker doet er niet toe. Het feit dat jij daar zit in die hoedanigheid betekent dat jij de grondwet respecteert en dat zou voldoende moeten zijn.

Persoonlijk vind ik: religieuze symbolen of persoonlijke kenmerken mogen geen beletsel zijn om een functie uit te oefenen. Op die manier kom je tot een afspiegeling van de maatschappij, ook bij de overheid. Als je in nood bent en er komt een joodse dokter, dan ga je geen bezwaar maken. Het is heel vaak in situaties waar men gediend wil worden, dat mensen een probleem maken, in tijden van nood zijn mensen kleurenblind.

Over wetten én: respect

Tja, ja er zijn er die zeggen dat de waarden en wetten van dit land explicieter moeten worden. Ik denk dat het heel absurd gaat worden als je alles gaat specificeren.

Uiteindelijk, wat is het fundament? Respect. Ten eerste moet je de wet, de grondwet respecteren. Ten tweede, moet je respect hebben voor de cultuur van dit land en daarmee bedoel ik de wijze dat men hier met elkaar omgaat. Het gaat misschien niet zo zeer om het zelf toepassen maar wel over het opbrengen van respect ervoor. Het niet veroordelen of dwarsbomen. Dat vind ik een brug te ver. En dat gaat weer over: 'doe een medemens niet aan wat je niet graag zou hebben dat ze aan jou doen'. Hoe zou jij dat vinden als ze jouw waarden of normen in vraag stellen of beledigen? Doe dat dan ook niet bij iemand anders. En in het kader van het duidelijker maken van die wetten 'omdat de sharia zou dreigen' enz., vind ik persoonlijk dat onze wet behoorlijk duidelijk is. Iedereen moet zichzelf kunnen blijven binnen het kader van de wet. Dat is ook net het mooie van de samenleving hier. En hoe je het ook draait of keert, dat is ook de reden waarom veel mensen naar hier komen. Maar als je dan naar Europa komt en vast stelt dat het niet zo is, dat ze het hier niet altijd zo nauw nemen met die gelijkheid, tja. Dan scheur je je af en kom je terecht bij lotgenoten die misschien ook heel ver af staan van jouw gedachtengoed, maar toch, je wil ergens bij horen. En daar zit dan ook dat gevaar van radicalisering he.

Om maatschappelijk problemen en evoluties te bekijken in het licht van de islam heb je theologen nodig. Hooggeplaatste, hoogopgeleide theologen die zowel veel weten over islam en religie als over de samenleving. De overheid heeft ook de verantwoordelijkheid om daar in te investeren om zo mensen vanuit die perceptie het geloof te laten benaderen en implementeren. Jonge mensen hebben identiteitscrisissen en gaan dan te rade op het internet en bij dubieuze groeperingen die een enge interpretatie van de islam prediken. Dat is nefast. Ook wij proberen dat met onze werking zo goed mogelijk te voorkomen maar natuurlijk kan je dat niet altijd. Ik vind wel dat je altijd je best moet doen en er aandacht voor moet hebben. Ik denk dat we in Mechelen een goede werkwijze hebben om jongeren zo veel mogelijk in te sluiten. We hebben ook een goede uitwisseling met experts zoals theoloog Cherif Al Maliki die met zijn organisatie 'Ceapire' geradicaliseerde jongeren begeleidt, en trainingen geeft aan professionals en leerkrachten.

In heel wat steden en moskeeën zie je een soort nieuwe lichting in het bestuur van moskeeën. Ook bij de imams zie je wat beweging. Die kwamen zeer vaak uit het buitenland en waren de Nederlandse taal niet machtig en niet waren ook niet vertrouwd met de Vlaamse cultuur. Ja, vaak zijn dat mensen die nog moeten groeien en zich verder ontwikkelen. Het is voor hen ook niet altijd gemakkelijk om een onderscheid te maken tussen traditie, cultuur en geloof en daar ook mee te schuiven naar gelang de context en de groep want er is niet alleen de Vlaamse cultuur maar er zijn ook verschillende aanwezige moslimculturen. Mensen moeten daar beter in begeleid worden. Het is ontzettend belangrijk want dat is wel wat de mensen aangereikt krijgen, hé.

Een lokaal beleid kan daar op inspelen door heel goed op de hoogte te blijven van wat gepredikt wordt in de moskee. Daarvoor moet je in dialoog zijn en blijven met de mensen die verantwoordelijk zijn in de moskee. Uit die gesprekken en uit de manier dat een moskee zich presenteert naar buiten, ga je al snel kunnen afleiden wat hun strekking en houding ten opzichte van de samenleving is. Ik vind dat een belangrijke verantwoordelijkheid van de stad, zij staan er uiteindelijk het dichtste bij. Ook heeft de stad wel tools en middelen, zoals bijvoorbeeld vergunningen of een bepaalde mate van ondersteuning. Controle mag allerm minst de intrinsieke motivatie zijn, je moet uitgaan van een positieve benadering, maar het kunnen wel instrumenten zijn die mee de richting kunnen sturen.

Er zijn moskeeën die breder gaan dan louter een gebedsplek zijn. Ze bieden bijvoorbeeld ook interpretatie, het pedagogische aspect, reflectie op 'moslim zijn in een gemeenschap', ... Als een moskee zich zo profileert kan je daar als stad ook meer van vragen. Maar mag dan ook wel weer iets tegenover staan want vaak wordt dat gedragen door louter vrijwilligers. In Mechelen is er bijvoorbeeld een moskee die ruimtes ter beschikking stelt voor examenbegeleiding voor de buurt. Dat vind ik mooi. Op een bepaalde manier is het een beetje zoals met die jeugdverenigingen. Het helikopterzicht houden en via ondersteuning mee richting geven.

Een leider houdt het hoofd koel en heeft empathie, veel empathie

Dat er momenteel zoveel polemiek, polarisatie en scherp debat is in de maatschappij komt niet door die maatschappij. Dat heeft te maken met de mensen die een verantwoordelijkheid hebben in de maatschappij. Als zij bepaalde skills niet hebben ontwikkeld hebben en zij niet de

verantwoordelijkheid nemen om niet in polarisatie te vervallen, dan heb je een probleem, hé. Het kan zijn dat ze zelf misschien niet de talenten en gevoeligheden hebben om bruggen te maken of het kan zijn dat ze gewoon geen baat hebben bij het slaan van bruggen aangezien ze weten dat dat niet hetgene is wat hun achterban wil. Het gaat om macht.

Over bruggen gesproken, dat moet in twee richtingen gaan he. En weet je wat, het midden van die brug is altijd de mooiste plek om te kijken. Daar zie je zoveel, zoveel van zoveel verschillende werelden. En dat is ook waar je elkaar tegenkomt.

Hoe je het ook draait of keert, je zit nog altijd met een establishment dat zich ook in die establishment-positie heeft kunnen houden, door bepaalde zaken en culturen in stand te houden. Men laat mensen aan de macht die demagogisch getalenteerd zijn maar inhoudelijk te wensen over laten.

Goede eigenschappen voor een leider vind ik het hebben van veel empathie, daarmee bedoel ik dat je je echt heel sterk moeten kunnen inleven, het hebben van een geweten én heel sterk zijn in het in balans houden van ratio en emotie. Je moet bij elk voorval je hoofd koel kunnen houden. Wanneer je getroffen wordt, heb je heel vaak de neiging om vanuit een emotioneel perspectief de zaak te benoemen en van daaruit te reageren. Stel dat ik word aangevallen op mijn moslim zijn. Op dat moment ga ik de neiging hebben om het op te nemen voor alle moslims maar dat is verkeerd. Ik moet blijven streven om het op te nemen voor de mensheid en voor iedereen die een geloofsovertuiging heeft.

Potentieel in de aanbidding!

Trouwens, ik denk dat we in Antwerpen, Mechelen en Brussel met een lichter mensen met een migratie-achtergrond zitten die heel doorslaggevend zou kunnen voor de rest van Vlaanderen waar de diversiteit ineens heel erg snel is gegaan. Daar zit echt potentieel in, ook voor andere steden. Maar dat moet wel benut worden. Het is niet alleen hoognodig om het eindelijk te benutten maar vooral ook: het is gewoon een erg interessante groep mensen voor de samenleving.

Ik denk ook dat de mensen die hier geboren zijn, die nu tussen de 35 en 45 zijn, en de manier dat zij hun kinderen opvoeden en participeren aan de samenleving, heel bepalend gaat zijn voor de toekomst van de maatschappij. Even belangrijk is de manier waarop zij en hun kinderen ontvangen worden door de samenleving.

9. Lieze Pareit en Jessie Vermeersch, Roeselare Inloophuis de Kom-Af

Inloophuis de Kom-Af in Roeselare is een samenwerking tussen het Welzijnshuis Roeselare, CAW Centraal West-Vlaanderen en Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen. Lieze Pareit en Jessie Vermeersch van Samenlevingsopbouw schoven samen mee aan tafel. Lieze is verantwoordelijke van 'inloophuis Komaf', Jessie begeleidt vanuit samenlevingsopbouw de praatgroep 'Samen Nederlands Spreken' en heeft vanuit dit project veel contact met nieuwkomers die weinig of niet bereikt worden via het inloophuis. Het inloophuis is een laagdrempelige ontmoetingsplaats voor alle inwoners van Roeselare.

De Komaf: laagdrempelige ontmoetingsplaats in wording (waar iedereen welkom is maar niet iedereen komt)

L: Ik ben Lieze en werk voor inloophuis Komaf, een open en laagdrempelige ontmoetingsplek is voor de inwoners van Roeselare. We doen dat niet alleen vanuit samenlevingsopbouw, er zijn verschillende andere Roeselaarse organisaties bij betrokken zoals bijvoorbeeld ook het OCMW en het CAW. Vanuit Komaf werken wij veel rond ontmoeting. We organiseren ontmoeting voor mensen die geen netwerk hebben en willen hen hier een plek geven. Iets anders waar we ook aan werken is het toegankelijker maken van de hulpverlening. Het is dan ook in dit kader dat we ook verhuisd zijn naar dit gebouw waar in de toekomst meer diensten vertegenwoordigd zullen zijn. Van Kringloop tot misschien een sociaal restaurant tot, ... Dat project is nog volledig in wording. We staan nog in de kinderschoenen en kijken er naar uit dat het gebouw hier volloopt. In principe zijn wij er voor alle Roeselaren en zo communiceren we dat ook extern. In de praktijk is het zo dat wij voornamelijk kansarme mensen van Belgische origine, mensen die leven in diepe armoede, bereiken. Dat gaat van

jong tot oud, van gezinnen tot alleenstaanden tot daklozen. Jongeren bereiken we net iets minder maar die worden goed bereikt door een organisatie als Arktos.

J: Ik, Jessie, zit vanuit Samenlevingsopbouw mee aan tafel omdat ik een project begeleid voor nieuwkomers. Dit project is nog redelijk nieuw, veel van onze initiatieven zijn nog in de opstartfase. Het belangrijkste in onze werking is een praatgroep waar de focus enerzijds ligt op Nederlands leren en anderzijds op het wegwijs maken in Roeselare en de verschillende diensten, het vrijetijdsaanbod en de hulpverlening.

Mensen weten niet waar terecht met welke vraag

L: We merken dat het aanbod van de hulpverlening niet goed gekend is. Mensen weten niet waar terecht met welke vraag. In de Komaf organiseren we een ontmoetingsmoment op maandagnamiddag tussen half twee en half vijf. Er is dan steeds een medewerker van het CAW aanwezig en om de week ook iemand van het OCMW.

Heel soms wordt er hier aan hulpverlening gedaan maar eigenlijk proberen we ze zoveel mogelijk mensen naar de dienst zelf, bijvoorbeeld het CAW te krijgen. Toch merken we dat die stap vaak te groot is. Soms gebeurt hier dus wel eens hulpverlening. Ook nodigen we mensen van verschillende diensten uit. Op die manier leren mensen die diensten al een beetje kennen en is er al een vertrouwd gezicht. Vanuit die infosessies komt er vaak ook iets los.

Mensen met een migratie achtergrond kennen het aanbod niet

J: Mensen met een migratie achtergrond hebben vaak specifieke drempels ten aanzien van de hulpverlening. Wij hebben dit vorig jaar in kaart proberen brengen onder andere aan de hand van diepte-interviews. Op basis van dit 'onderzoek' en de signalen die daaruit naar voor kwamen, hebben we dan ons actieplan geschreven.

Een eerste belangrijke ding is natuurlijk dat ze de hulpverlening en de weg er naartoe helemaal niet kennen. We zetten dan ook volop in op 'kennismaking met het aanbod'. Dit doen we in onze praatgroep maar ook bijvoorbeeld door wandelingen en bezoeken. De bibliotheek en het CAW staan bijvoorbeeld nog op de planning. De mensen volgen weliswaar een cursus maatschappelijke oriëntatie. Daar wordt veel informatie gegeven, maar dat wordt snel vergeten en is eerder theoretisch. Op het moment dat ze het nodig hebben zijn ze dat vergeten. Nog niet alle hiaten zijn ingevuld. We zijn zelf volop op zoek naar nog meer en andere methodes om mensen wegwijs te maken. We proberen zelf langs te gaan bij diensten om vanuit die hoek te leren waar er nood aan is. Niet alleen bij hulpverlening loopt het moeilijk, ook bij het vrijetijdsaanbod vinden mensen moeilijk aansluiting. Er zijn vaak wachtlijsten en ook dient inschrijven vaak te gebeuren op een aantal specifieke momenten.

Uitgehulpverleend

L: Er is toch wel een redelijk grote groep die in het verleden slechte ervaringen had met hulpverlening. En dat blijft hangen natuurlijk. Veel van onze mensen kwam doorheen hun leven al heel erg veel in aanraking met hulpverlening. Op sommigen lijkt het ook niet meer 'te pakken'. Ze zijn bij wijze van spreken 'uitgehulpverleend'. Wij zijn een beetje het laatste vangnet en we proberen de kwaliteit van hun leven enigszins te verhogen.

Ergens kan je zeggen 'dat kan toch niet, je mag een mens niet opgeven'. Aan de andere kant kan ik er ook wel inkomen dat het voorvalt. Er zijn veel mensen die geen inzicht hebben in hun problematiek. Ik kan me voorstellen dat als je als hulpverlener blijft energie steken in mensen en er geen vooruitgang is, dat je zegt 'pfff, wij kunnen niets meer voor je doen'. Het vraagt ook veel energie. Maar eigenlijk zou het niet mogen.

Onderling, tussen de diensten die hier over de vloer komen zoals OCMW en CAW wordt daar wel over gesproken. We zijn er ons allemaal heel erg bewust zijn dat die groep mensen bestaat.

Geestelijke Gezondheid graag!

L: Bij veel mensen stellen we psychologische problemen vast. Sommige mensen zijn ook gewoon een beetje zwakker. Wij zijn al heel lang vragende partij om een partner geestelijke gezondheid binnen te trekken in onze werking. Wij stoten zo vaak op dingen waar wij geen vat op hebben. Ik denk dat het een groot verschil zou maken moesten we mensen met expertise en focus op dat geestelijke in huis

hebben. Door allerlei omstandigheden is het nog altijd niet gelukt om de link met de geestelijke gezondheidszorg goed te leggen. Zij zijn zelf overbevraagd en ik heb de indruk dat ze in een hervorming zitten die niet evident is. We hopen nu via een subsidiedossier dat we bij de stad indienen een samenwerking met een dienst geestelijke gezondheidszorg of zelfs een privépsycholoog op te starten.

Ik hoor van andere collega's binnen samenlevingsopbouw dezelfde nood en verzuuchting omtrent de nood aan meer ondersteuning in het domein van het psychologische. Die mensen lopen steeds tegen dezelfde dingen aan, ook bijvoorbeeld binnen armenverenigingen.

Bij ons heb je het vrijwilligerswerk waar je met een groep werkt om zoveel mogelijk betrokkenheid bij de bezoekers te realiseren. Mensen nemen taken op, werken samen. Maar soms botst dat en lopen dingen fout. Je probeert dan zo goed mogelijk te luisteren en dat te ontmijnen maar soms lukt dat niet. En dan verdwijnen ze. Vaak naar een andere plek waar dat weer gebeurt. Zoals ik zei, het gaat vaak om mensen met weinig inzicht in hun eigen problematiek en functioneren. Ze kunnen gerust tien plekken aandoen en steeds zal dat uiteindelijk hetzelfde verhaal zijn. Dat is voor hen ook een negatieve ervaring, keer op keer. Ik denk dat mensen vanuit de geestelijke gezondheidszorg op een andere manier met die mensen een gesprek kunnen voeren. Niet alleen missen wij daarvoor de achtergrond, ook zijn wij bezig met een groep en een project. Het is niet op ieder moment en binnen iedere groepsdynamiek mogelijk om individueel dieper in te gaan op bepaalde persoonlijke issues. Er zou in zo'n momenten meer individueel gewerkt kunnen worden waardoor conflicten makkelijker opgevangen kunnen worden. Ook kan er constructiever en langer individueel gewerkt worden rond een probleem waardoor dat zich niet noodzakelijk keer en keer opnieuw zo scherp stelt. Dat zou voor mensen toch weer een ander gevoel kunnen geven. In plaats van altijd dat mislukken en ergens de afwijzing.

J: Ook specifieke hulpverlening rond bijvoorbeeld het vluchtverhaal is er niet genoeg. Er is nu een samenwerking met Solentra opgestart maar ik heb ook geen zicht op hoe dat verloopt. Verschillende diensten melden dat er te weinig specifiek aanbod is voor trauma en het vluchtverhaal.

Angst en schaamte

L: Heel wat mensen zijn bang van wat er zal komen wanneer ze bijvoorbeeld naar het OCMW of andere hulpverlening stappen. Ze zijn bang van wat er zal opengetrokken worden. Naast angst is er ook schaamte. 'Ik durf niet naar het OCMW. Het OCMW is toch niets voor mij'. Wij proberen dan ook heel veel informatie te geven. Daarvoor en daarvoor kan je naar daar. Dat is daar en dat zijn de openingsuren en de naam van de persoon die je zal helpen is zus of zo'. Soms is één gekend gezicht al goed. Als de medewerker van het OCMW hier rond loopt om de twee weken doet dat al veel. We nodigen veel mensen van diensten uit en proberen ook mee te gaan naar diensten en vormingsmomenten bijvoorbeeld over 'tieners opvoeden'. Anders zouden onze mensen daar nooit naar toe komen terwijl het heel interessant kan zijn voor hen. Een vertrouwd gezicht kan veel angst doen overwinnen.

Mensen met een migratie achtergrond bereiken we weinig

L: We bereiken heel weinig mensen met een migratie achtergrond in de Komaf en als ze komen, dan haken ze snel af. Ik denk dat dat komt omdat ze zich niet altijd kunnen identificeren met die groep blanke, kansarme mensen. Het zijn vaak, maar niet altijd, mensen die gevlucht zijn uit hun land maar daar bijvoorbeeld wel een opleiding genoten. Die mensen zijn soms als het ware een beetje 'te sterk' voor onze groep. Wij werken echt vaak met mensen uit generatie armoede. Mensen die van thuis uit ook weinig leerden, met gezondheidsproblemen kampen, ...

J: Met ons specifieke project 'samen Nederlands leren' bereiken we wel mensen met een migratie achtergrond. Aanvankelijk hebben we geprobeerd die match te maken maar zoals zonet gezegd, moesten we tot de conclusie komen dat het niet echt goed samen gaat. Vandaar dus een ander traject. De doelstelling is ook net iets anders. Voor de nieuwkomers is het Nederlands erg belangrijk. Dat Nederlands was ook een probleem met de mensen van de Komaf. Ze spreken immers vaak heel plat en

de nieuwkomers verstaan hen langs geen kanten. De Belgen reclameren dan in plat West-Vlaams ‘da ze geen Nederlands klappen’, maar ze zijn zelf zo goed als onverstaanbaar. Het is ook niet dat we de groepen volledig uit elkaar halen. Als er een gedeelde interesse is, bijvoorbeeld rond koken of yoga, zullen we dat wel combineren. Dat moet ook niet kost wat kost werken hé. Maar het is wel goed dat ze af en toe tot ontmoeting en eventueel uitwisseling komen.

De vreemden die voordelen afpakken

L: Ook hebben ‘onze mensen’ het gevoel dat die vreemden hun voordelen afpakken. Dat zij zelf niet krijgen wat hen toekomt en dat dit hen ontnomen wordt door die nieuwkomers die geeneens Nederlands spreken. Vandaaruit is die ontmoeting toch weer belangrijk. Op die manier kunnen ze zien en horen dat dit ook mensen met een verhaal en een achtergrond zijn. Dat deze mensen niet zomaar komen ‘profiteren’ maar vaak vanuit zeer erge omstandigheden op de vlucht sloegen. Soms kan je dat een beetje laten doorsijpelen. Soms niet. Vaak is het van ‘ja den diene, dat is een goede, maar de rest, dat zijn toch maar profiteurs’. Het is een heel proces. Maar dit is toch wel de beste weg om met die strijd, die concurrentie die toch wel leeft, om te gaan. Je kan zulke dingen proberen uitleggen en met hen discussiëren, maar dat pakt vaak niet. Persoonlijke ervaringen en hen op één of andere manier samenbrengen, werkt best.

Taal, een grote én gevoelige drempel

J: Taal is een moeilijke. En een grote drempel. Er is veel onzekerheid ook bij medewerkers en diensten over welke taal ze mogen spreken. Taal ligt gevoelig en ik begrijp dat.

De taalbarrière speelt bij alle diensten.

Wij zetten volop in op taal maar dat betekent niet dat mensen zomaar ineens Nederlands kunnen. En ik begrijp dat het voor mensen van diensten en hulpverleners soms heel moeilijk is te communiceren met iemand die ze totaal niet verstaan.

Diensten die hier actief zijn kunnen gebruik maken van tolken. Maar ook dat is niet altijd evident. Er zijn talen waar er weinig of geen tolken voor bestaan. Voor een hulpverlener is het ook al gauw een heel gedoe want die tolk moet vrij zijn op dat zelfde moment dat de anderstalige kan en de hulpverlener beschikbaar is.

Als je een crisis hebt is het helemaal een soep en moeilijk om iemand te helpen. In mijn werking doe ik weinig beroep op tolken omdat het ook de bedoeling is om Nederlands te praten.

Naast taal zijn het vinden van huisvesting en een job de grote moeilijkheden. De taalvereisten om een job te vinden zijn dan ook gigantisch en er is echt een groot probleem op onze huurmarkt.

Mensen geven aan dat ze weinig kansen hebben om Nederlands te oefenen. De bibliotheek heeft wel een aanbod en er is een vrijwilligersorganisatie die het een keer per week doet maar het lijkt niet genoeg. En blijkbaar is het ook helemaal niet evident om zomaar een praatje te slaan met Roeselarenaren.

Geen goedendag zeggen als deel van de integratie

J: De houding ten opzichte van mensen met een migratie achtergrond is in Roeselare niet zo positief. Wij zitten onder het gemiddelde.

Dit blijkt niet alleen uit onderzoek maar ook de mensen zelf vertellen het.

Ze geven aan dat ze contact wensen maar dit niet wederzijds blijkt. Wanneer ze bijvoorbeeld in een appartementsgebouw intrekken dan zeggen ze eerst goedendag tegen iedereen maar laten ze dat na een tijdje achterwege omdat de anderen geen goedendag zeggen. ‘Geen goede dag zeggen is een deel van mijn integratie’. En ook: ‘Als mensen naar mij kijken, dan ben ik bang dan dat ze bang zijn van mij.’ Sommige mensen zeggen racisme te ervaren. Dat ze geen wederzijds begrip voelen, dit zowel in de samenleving als bij diensten.

Dat is dus iets waar aan gewerkt kan worden. Roeselare doet dat al een beetje maar het is dus duidelijk niet genoeg. We zijn volop aan het zoeken hoe we dat klimaat een beetje kunnen verbeteren.

Over tijd, gewoonte, vanachter je bureau komen en niet oordelen

L: Heel veel diensten werken vanachter hun bureau en vanuit hun plek. Ik denk dat er heel veel mogelijkheden zitten in die diensten moest er meer vindplaatsgericht gewerkt worden. Er zijn heel wat specifieke plaatsen waar bepaalde doelgroepen komen. Het zou een reflex moeten zijn, een

automatisme, geen uitzondering. Zo van, 'ik ga eens passeren'. Ik besef dat dat niet evident is. Zeker niet als je het al jaren gewoon bent om de dingen anders te doen. Het is een andere manier van werken en ik denk dat het niet gebeurt vanuit gewoonte. En misschien een beetje vanuit angst, ongemakkelijkheid: 'Oei, wat gaat dat zijn'. Voor ons is het een evidentie om zo te werken.

Ik denk dat het belangrijk is om de juiste mensen op de juiste plaats te hebben. Een belangrijke eigenschap is het hebben van luisterbereidheid en niet te snel te oordelen.

En soms gebeurt dat wel te snel. Ik begrijp dat wel. Het is een doelgroep die veel energie vraagt maar er zit ook veel achter en uiteindelijk is ook iedere situatie en iedere mens binnen die doelgroep anders. Wij gaan ook wel eens zeggen van 'pfff'. Ik vind het wel belangrijk dat je dat niet in hun gezicht doet of wanneer ze dat kunnen zien, bijvoorbeeld in groep.

Het is pas wanneer ze voelen, ongeacht van wat ik nu zeg, of wat ik doe, die persoon gaat mij accepteren zoals ik ben dat ze zich ook werkelijk openstellen, er vertrouwen komt en je iets kan bereiken. Je moet het punt bereiken dat ze weten dat ook als er iets fout loopt, ze het kunnen zeggen. Dat ze over de schaamte geraken. Het duurt heel lang om dat vertrouwen te krijgen. Dus ja, het is allemaal heel gevoelig en een ogenschijnlijk klein iets of een verkeerd woord of een sfeer kan maken dat het al fout loopt.

J: Tijd is vaak een probleem en dat helpt natuurlijk niet. Als ik hoor hoeveel individuele dossiers mensen moeten behandelen in het Welzijnshuis, dan verschiet ik. Ik denk dat ze een te hoge werkdruk hebben. Het is logisch dat het dan ook niet altijd makkelijk is goed te luisteren en mensen ruimte te geven.

Toen ik de diepte-interviews bij de mensen thuis deed, vertelden ze heel wat dingen die ze nog niet aan hun maatschappelijk assistent of aan een andere hulpverlener verteld hadden. Dit simpelweg omdat ze nog niet de ruimte en de mogelijkheden hadden om dat te vertellen. Ik had ook een tolk bij en dat ik ook niet altijd mogelijk. Dus ja, tijd en taal.

Digitale omwegen en valkuilen

L: Het is voor onze mensen niet evident om mee te zijn met die hele digitalisering. En het wordt overal verwacht en voor je het weet zit je klem. Echt niet iedereen is hier in mee en heeft de toegang hiertoe. Ook met dingen als Facebook weten ze geen weg of ze gebruiken het op een manier waarvan je denkt 'aiaiaiaia'. Ze weten dan soms niet wat ze eigenlijk aan het doen en aan het communiceren zijn. Vaak moeten ze zich voor dingen inschrijven via een website, of moeten ze afspraken online vastleggen. Of de kinderen moeten inloggen op iets van het school. We helpen hen daar zo goed mogelijk mee.

Ik heb de indruk dat de diensten en de scholen zich daar enerzijds wel bewust van zijn. Dat ze weten dat het niet werkt voor iedereen maar dat ze tegelijkertijd ook niet echt een alternatief uitwerken en aanbieden. Soms lijken ze te verwachten dat wij het wel zullen oplossen. Er wordt dan als het ware gerekend op onze goodwill terwijl dat natuurlijk geen echte oplossing is. Want er zijn nog mensen die daarmee kampen en die zien wij niet he.

Naar het schijnt wordt er al eens gezegd: 'ge moet maar naar de Komaf gaan'.

Ik denk dat het Vrijetijds punt in Roeselare daar eventueel ook mee aan de slag zou kunnen gaan. Ik denk dat daar misschien nog wel onbenutte kansen liggen. Al weet ik natuurlijk niet of dat zou werken of of mensen zouden gaan. Dat weet je nooit.

Dit is een voorbeeld van iets dat in het brugfigurenoverleg besproken kan worden. Zo is er het voorstel gekomen om een namiddag te organiseren waarbij we assisteren met inschrijvingen.

J: Ook bij de mensen van de praatgroep zijn er die moeilijk hun weg vinden digitaal. Maar de vaardigheden zijn daar heel uiteenlopend. Sommigen hebben nog nooit op een computer gewerkt, anderen komen met de gps functie op hun gsm naar onze bijeenkomst.

Bizar toneel en een kleine moeite om halal voeding te voorzien

J: Wij zijn echt nog maar net gestart en onze werking is ook beperkt dus we hebben nog niet zo heel veel te maken gehad met culturele kwesties of vraagstukken.

L: Als er iemand vanuit zijn geloof op een bepaalde manier eet, dan is het voor ons een kleine moeite om bij kookactiviteiten daar rekening mee te houden. Verder hoorden we wel eens signalen van gesluierde vrouwen die zich daar niet volledig goed bij voelden en druk voelden maar eigenlijk, verder, nee, niet echt.

J: Wij zijn wel eens met onze groep nieuwkomers naar een toneelvoorstelling geweest en dat vonden ze heel apart. Dat werkte niet. Dat was bizar voor hen. Tja, aan wat ligt dat dan he. Het is zoeken en leren.

Er is ook niet echt speciale vorming rond. Er zijn natuurlijk de mensen van integratie en inburgering die heel erg vertrouwd zijn met die materie. Ik denk dat het belangrijk is dat de diensten goed communiceren en ook ervaring uitwisselen. Misschien is er wel nood aan meer expertise en deskundigheid. Bijvoorbeeld rond dat vluchtverhaal. Maar ook op andere vlakken gaat het wel eens fout. Zoals een foute doorverwijzing op basis van foute informatie. Zo was er aan iemand gezegd dat Europeanen geen beroep kunnen doen op het OCMW.

Ankerpunt voor ontmoeting, beweging, beleving, dingen maken, voeding én doorverwijzing

L: Het inloophuis is echt nog een ding in wording.

Aanvankelijk zaten een aantal diensten zoals wijzelf en de kringloop op site noord. Die site wordt verkocht. Enerzijds ontstond dit project dus vanuit een praktisch gegeven maar anderzijds was de stad al lang aan het broeden op het idee om een soort sociale ontmoetingsplek te creëren, waar verschillende diensten op één of andere manier vertegenwoordigd zouden zijn.

Het laagdrempelig samenbrengen en ontmoeting realiseren is niet alleen goed voor onze bezoekers maar ook voor die diensten zelf. Op deze manier kunnen dingen samen groeien en kan er meer kruisbestuiving ontstaan onder diensten.

Dit gebeurde voorheen al maar vooral onder de diensten van het Welzijnshuis en wij zelf maar het kan veel meer en veel diverser. Alleen al door op dezelfde locatie te komen, denk ik dat er veel in gang gezet kan worden.

De plek hier is een onbeschreven blad. Ik hoop dat mensen en diensten zelf het initiatief nemen om dat blad te beschrijven.

Het hele gebouw zou bij wijze van spreken een grote ‘Komaf’ moeten worden. Een open, laagdrempelige, toegankelijke plek waar mensen op ieder moment gewoon welkom zijn, iets kunnen drinken, eten, mensen ontmoeten, een aanspreekpunt hebben. Dat ze aan dingen kunnen deelnemen op een manier waarop dat op andere plekken niet kan.

Een sociaal restaurant of een Kringloop zou fijn zijn maar dan moeten er wel aangepaste prijzen komen. De Kringloop is gewoon te duur voor onze mensen en ook het sociaal restaurant is boven hun budget, dus dat zijn dingen die we zullen moeten bekijken.

Ook primaire dingen zoals mogelijkheid tot douchen of bijvoorbeeld wassen, zouden we graag willen voorzien al moeten we dat allemaal nog een beetje bekijken.

Als het gaat over dienstverlening is het niet zo dat wij al die diensten op zich naar hier willen brengen. Het is niet de bedoeling dat ze hier ‘hun bureau’ krijgen. Wel is het bedoeling dat er mensen van die diensten aanwezig zijn. Gewoon door er te zijn, tussen de mensen. Eerder babbeltjes doen en aanwezigheid in plaats van zitdagen organiseren.

Een beetje zoals wij in de Komaf maar dan loopt er ook een psycholoog of iemand van een andere dienst rond. Zeer laagdrempelig. Zo leren ze die persoon en die dienst kennen en is de stap om bijvoorbeeld naar die dienst te gaan, minder groot.

Het gaat eigenlijk echt om dat vertrouwd gezicht. Dat vertrouwd gezicht dat hen op pad zet, eens polst, informeel opvolgt, ... De andere diensten zijn ook niet zo ver van hier. Het welzijnshuis is dichtbij, het stadhuis is niet zo ver. Het inloophuis moet meer een ankerpunt zijn dan een ‘huis van hulpverlening’.

Naast het creëren van ontmoeting zijn voeding, dingen maken en beleving heel belangrijk. Deze plek moet ook een plek zijn waar ze dingen beleven en zelf dingen kunnen doen. Wij zetten volop in op talentontwikkeling en ‘zelf dingen maken’. Heel veel mensen hebben talenten waar ze nergens mee terecht kunnen.

Hier krijgen ze de kans om die talenten te ontwikkelen en er iets mee te doen. We werken samen met Timelab. Dat is fijn maar ook niet altijd evident. We merken dat ze deze doelgroep niet echt gewoon zijn dus het is wennen voor iedereen. Het is een proces en wij doen nu een beetje procesbegeleiding met zowel onze mensen als de makers van Timelab.

Goodwill bij de stad en een rechtstreekse lijn naar beleid

L: Ik zie een aantal goede evoluties binnen de stad. Ik voel ook veel goodwill bij de stad. Als ik denk aan wat collega's die vroeger in Roeselare werkten vertelden, dan is er toch wel veel veranderd. Er is een grote bereidheid.

Zo is er nu een team brugfiguren dat bestaat uit een schoolpoort medewerker, een brugfiguur kinderarmoede en twee toeliders diversiteit.

Zij zijn allemaal net gestart. Het is ergens wel interessant, al die nieuwe initiatieven, ook bij ons. Het is zoeken, he. Maar ik heb een goed gevoel.

Er is nu ook een overleg met dat team brugfiguren waar wij ook inzitten. Interessant is dat we met dat team naast de andere overleggen ook vier keer per jaar samenzitten om signalen, dingen die we opmerken, te bespreken. We bespreken dan welke we zelf kunnen aanpakken en welke naar het beleid moeten.

Dat kan vanalles zijn. Van de Kringloopwinkel die te duur is, de nood aan meer outreachend werk voor eenzame 80-plussers, de drempels van vrijetijd, het inschrijvingsbeleid van verenigingen, ...

Zo verwacht men vaak dat men inschrijft voor een heel jaar hetgeen voor heel wat mensen niet mogelijk is. We bespreken dan hoe er meer flexibiliteit aangebracht kan worden en hoe er meer mogelijkheden tot kennismaking gecreëerd kunnen worden.

Ook de slechte kwaliteit van de woningen op de huurmarkt die dan ook nog eens heel duur zijn, is iets dat op zo'n overleg aan bod komt.

Dit overleg en deze doorstroming naar beleid is erg belangrijk. Er is nu ook een beleidsmedewerker armoede die aan de slag gaat met deze signalen en ervoor zorgt dat de signalen bij de diensten en de politiek terecht komen. Wij op onze beurt koppelen terug aan onze basiswerkers want het is voor hen toch ook veel werk en energie om registratie te doen. Het is belangrijk voor hen om te weten dat er echt mee aan de slag wordt gegaan.

Vroeger was dat allemaal meer een beetje ad hoc. Er was geen structuur. Het hing een beetje af van goodwill, wie je op welk moment tegenkwam en toevalligheden of iets al dan niet werd meegenomen. Wij ervaren het als een grote meerwaarde.

Over het algemeen kan ik zeggen dat er goed samengewerkt wordt tussen de stad, het Welzijnshuis en Samenlevingsopbouw.

Een tweetal jaar geleden kwam er ook een stadsplan met daarop alle diensten van de stad. Er is een welzijnswijzer met alle initiatieven op het domein van welzijn. Er is een interessante website. Dat zijn fijne initiatieven. Al weet ik niet goed in welke mate onze doelgroep dat gebruikt. Ik zie vooral hulpverleners er veel mee aan de slag gaan.

De noodzakelijke professional die aan de kar trekt (en dat is geen licht werk)

L: Voor ons zijn de grote uitdagingen nu het gebouw en de plek. Die plek vormgeven en uitwerken samen met andere diensten en mensen. En dan ja, die kwetsbare groepen binnentrekken. Ook de samenwerking met Timelab is best een uitdaging.

Op breder niveau denk ik dat er mooie initiatieven zijn in Roeselare, bijvoorbeeld op vlak van Buurtwerk maar ik vraag me soms af in welke mate kwetsbare groepen daar een plek in hebben.

Er is vanalles. Van tegeltuintjes tot subsidies voor buurtcomités. In buurten en straten waar sterke figuren zitten, draait dat goed. Maar dat wil niet zeggen dat kwetsbare groepen deel uit maken van het project en de ervaring.

J: Dit geldt ook voor mensen van andere origine. Met 'de dag van de burens' zou het mooi zijn om ook deze mensen daar meer een plaats in te geven. We zien vaak dat er dan wel een initiatief is maar daar zijn dan weer enkel mensen van andere origine. Er zijn te weinig echt gemengde projecten of acties. Het blijft allemaal heel apart.

Ik geloof heel sterk in de kracht van burgers en het belang van vrijwilligers maar ik ben er tegelijkertijd van overtuigd dat als je echt dat gemengde, verbindende wilt verwezenlijken, dat je een

professional nodig hebt. Een professional die dat bewaakt, die stuurt, ... Ik zie veel dingen die mooi en goed bedoeld zijn maar heel vaak is het toch 'De Roeselarenaren organiseren iets en nodigen anderen uit'. Ik denk dat het belangrijk is om vanaf het begin de expertise van verschillende mensen in te zetten, van in het begin samen te vertrekken en niet enkel mensen 'uitnodigen'. Meer op deze manier werken is iets dat we aan het uitzoeken zijn. We kijken soms ook naar andere steden en hoe zij het doen maar ik stel vaak vast dat dat toch heel andere situaties zijn.

Hier is de samenstelling heel divers. Als je kijkt naar onze praatgroep, dan zijn dat echt mensen van alle leeftijden en achtergronden. In andere steden wordt dat al vaker opgesplitst, hier is het gewoon allemaal bijeen. Het is natuurlijk een kleine groep. Dit komt omdat we eerst klein wilden beginnen om dingen uit te testen. Wij startten met mensen te bereiken via diensten. Bijvoorbeeld een maatschappelijk werker die zegt 'ah dat is misschien wel iets voor jou'. We bereiken nu vooral mensen die al bij een dienst in begeleiding zijn. Uiteindelijk gaat het wel de bedoeling zijn om meer te verschuiven naar mensen die niet door diensten bereikt worden. Maar er moet natuurlijk eerst iets concreet zijn. Je moet ergens beginnen.

L: Ik denk dat de stad misschien wel een rol kan opnemen in het beter ondersteunen van vrijwilligers. Er is nu wel een website voor vrijwilligers. Dat is mooi maar vrijblijvend en ik denk niet dat mensen daar altijd uithalen wat ze nodig hebben. Via vorming, misschien een stuk financiële ondersteuning naar de organisaties voor vrijwilligerswerking, ... Er wordt steeds meer verwacht van vrijwilligers, van burens, ... Je kan niet zomaar dingen verwachten.

Op dat vlak voel ik wel een verandering. Dit in de zin dat er veel verwacht wordt van mensen. Van familieleden, gezinsleden, burens, vrijwilligers, ... Eigenlijk van mensen in het algemeen. En dat is niet evident. Het is een mooie visie 'zorg dragen voor elkaar' maar ik denk dat je dat niet zomaar van iedereen kan verwachten. Soms krijgen mensen niet meer de keuze. Het is belangrijk dat mensen zelf de ruimte krijgen, zo van 'wat wil ik, wat kan ik, hoeveel draagkracht heb ik zelf'.

Voor mensen die niet veel netwerk hebben is die evolutie helemaal moeilijk. Ik heb toch wel een bezorgdheid dat er te veel op de schouders van mensen zelf terecht komt.

De overheid moet blijven inzetten op het aanbieden van zorg en het creëren van ontmoeting. En daar heb je professionals voor nodig.

Al onze vrijwilligers zijn mensen uit de doelgroep. Het vraagt heel veel tijd en energie om met onze vrijwilligers te werken. Zij leren daar veel uit en zetten stappen vooruit, het is versterkend voor hun zelfbeeld en zelfvertrouwen en dus zeker waardevol maar het vraagt veel. Dat is niet zomaar een namiddagje koken en rondhangen.

Ook voor professionals geldt de bezorgdheid dat er misschien soms te veel op schouders van mensen komt. Het kan niet de bedoeling zijn om de uren van professionals af te bouwen. Er was eens het idee om op Komaf momenten met één professional en één vrijwilliger te werken. Maar dat is gewoon onmogelijk. Dat zou onhoudbaar zijn.

Er wordt wel eens gezegd: 'sociale sector zachte sector, koffie drinken, praatje slaan'. Wel, ik kan je verzekeren, na zo'n namiddag ben je kapot. Dan kan je geen subsidiedossier meer schrijven. Ik wil dat niet dramatiseren maar als we hier steeds meer verschillende mensen gaan binnen trekken, proactief en outreachend werken gaan we meer mensen bereiken. Dat is goed natuurlijk dat is de bedoeling, maar dat is ook meer werk. En dat moet ook gezien worden. Ja, ook hier zijn mensen met een burn-out. Er komt er straks eentje langs trouwens.

J: Ja het moet allemaal haalbaar blijven. Wij zijn bewust heel kleinschalig begonnen. Nu is het haalbaar met het aantal mensen dat we bereiken. Uiteraard is het de bedoeling het verder bekend te maken maar we moeten het ook nog aankunnen als het bijvoorbeeld erg zou groeien. Het moet ook kwalitatief blijven he. Nu hebben we 5 vrijwilligers per 14 deelnemers en dat is geen overbodige luxe.

Vrije ruimte en trage tijd voor experiment

L: Ik heb het gevoel dat wij als opbouwwerkers heel neutraal kunnen zijn. Het is ook geweten bij de mensen dat wij niet gebonden zijn. Ik ben Lieze van 'Komaf' en niet Lieze van 'Samenlevingsopbouw' en dat is goed.

Ik denk dat wij een goede uitgangspositie hebben om met mensen aan de slag te gaan. Bij een maatschappelijk werker is dat al snel 'dit en dat', 'een activatieplan', 'een traject' en dit alles ook

vaak snel. Ik begrijp dat hé. Zij hebben ook hun doelen en voorwaarden. Wij hebben een andere positie. Ik denk dat die nieuwe brugfiguren van de stad ook meer die positie hebben die wij hebben.

J: Ik voel wel dat onze projecten en onze manier van werken een meerwaarde is. Zo had ik het gevoel dat ik met mijn project helemaal op de opdracht van 'integratie en inburgering' zat. Toen ons actieplan klaar was ben ik bij hen geweest en toen zeiden ze van 'ja, wij hebben geen ruimte om te doen wat jij nu doet'.

L: Ik denk dat onze manier van werken, wel interessant en bruikbaar is voor veel andere diensten. Neem nu dat outreachend werken. Vaak hebben zij geen ruimte om dat te doen maar het is echt wel belangrijk.

Heel eigen aan onze manier van werken is het groepsgerichte werken. Enerzijds werken we heel sterk op de binnenkant van mensen, het zelfvertrouwen, het sterker maken, anderzijds zijn we ook bezig met een hoop eerder praktische zaken zoals hen helpen met een inschrijving. Maar de dingen gebeuren in groep. Mensen vragen wel eens of ze niet iets individueel kunnen doen en het is niet dat we dat niet doen of niet willen, maar toch merk ik dat er in groep vaak zoveel meer mogelijk is en er andere dingen ontstaan.

Belangrijk is ook dat hier de ruimte is om te experimenteren. Dat mensen dingen op hun tempo kunnen doen. Weliswaar worden ze geprikkeld maar niets moet echt. Ze worden niet afgestraft. Ik ben er van overtuigd dat er bezoekers zijn die nooit iets meer gaan kunnen dan hier een koffie drinken, ... Voor hen is het al een hele prestatie om hier te zijn, dat is hun manier van deelnemen. En dat is dan zo. Wij geven ruimte om ook dat te laten zijn. En wij krijgen ook die ruimte. Ik heb nooit het gevoel van druk of geen vertrouwen in onze manier van werken. En nu met dat team brugfiguren en die beleidsmedewerker en het signaleren naar beleid dat structureel is ingebed, dat is echt een cadeau. Op sommige plekken is het altijd ellebogenwerk. Hier is dat niet zo.

10. Mahmoud Jaber, Sint Niklaas

Leerkracht maatschappelijke oriëntatie en daarnaast actief als tolk, psycho-educatief trainer, lezingengever en imam

Mahmoud: tolk, leerkracht maatschappelijke oriëntatie én trainer

Ik ben afkomstig uit Syrië waar ik talen studeerde aan de universiteit. Vervolgens heb ik in Koeweit gewerkt maar uiteindelijk zijn ik en mijn vrouw die al familie had in België, naar de streek van het Waasland in België gekomen in 2002 omdat hier meer kansen waren voor de kinderen. Ik ben begonnen met Nederlands leren toen ik nog in Koeweit was. Ik heb hier dan Nederlands gevolgd, dan naar de universiteit in Antwerpen om mijn master te halen en ik ben redelijk snel bij een Antwerpse vzw beginnen te werken die veel bezig was met multiculturaliteit en bruggen maken tussen mensen en culturen. Later ben ik beginnen tolken en heb ik Arabisch gegeven aan de Kamer van Koophandel. Sinds 2014 geef ik maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers. Ook heb ik een eigen bedrijf en heb ik een certificaat als 'mindspring trainer'. Dat is psycho-educatie over positief denken, stress en zo meer.

Wetten, normen, waarden, plichten en rechten kennen én begrijpen

Ik geef maatschappelijke oriëntatie aan nieuwkomers, gezinsherenigers, arbeidsmigranten, eigenlijk iedereen die nieuw is in onze samenleving en die dus een cursus voorgeschreven krijgt om kennis te maken met ons land. Het is belangrijk dat mensen de wetten, normen, waarden, rechten en plichten kennen én begrijpen om hun weg te vinden in dit land. Ik geef mijn lessen in verschillende talen. De ene klas is in het Arabisch, de andere in het Nederlands en nog een andere in het Engels.

Mijn aanpak en benadering van groepen en mensen vertrekt vanuit het positieve. Ik geloof in de flexibiliteit van dingen en mensen. Ik geloof dat we samen op een positieve manier de dingen kunnen doen en regelen. Ik moedig mensen altijd heel erg aan om er het beste van te maken. Ik geloof ook in

respect. Dat betekent dat ik altijd tracht het nodige te doen om de juiste weg te vinden om zo tot goed begrip te komen bij de mensen die ik voor me heb. Alleen wanneer mensen werkelijk iets begrijpen kan je het functioneren van mensen optimaal laten gebeuren. Ik bedoel daarmee dat ik altijd de context geef. En altijd vertrek vanuit de waarden en de dingen niet zomaar op mensen gooi. Als je dat doet, riskeer je hen te bruuskeren en dan blokkeren ze. Ze blokkeren omdat ze het niet begrijpen en bijgevolg zullen ze weerstand tonen.

Wetten zijn een realiteit van het leven en het is logisch dat als je hier bent, je respect toont voor die wetten. Het is een verplichting om dat te doen. Maar het is natuurlijk belangrijk om die wetten te kennen en te begrijpen waarom ze zo zijn. Ik werk heel sterk op het creëren van een positieve attitude ten opzichte van het land en haar wetten, plichten, normen en waarden.

En als je dat goed doet, met voldoende uitleg, dan zijn er geen blokkades.

Ik hoor wel eens op school dat mensen de klas verlieten als het bijvoorbeeld over het homohuwelijk of zo ging. Ik heb dat nog nooit meegemaakt. Ik vraag mij dan af, 'hoe is dat uitgelegd en aangebracht?'. In mijn ervaring is er geen weerstand, tenzij wanneer de dingen aan één van beide kanten niet goed gesitueerd zijn.

Mensen hebben nood aan het goed begrijpen van dingen. Soms worden mensen geconfronteerd met 'het is zo en je moet dat zo doen'. Zonder uitleg. Soms gaat dat over dingen die voor hen heel extreem zijn, zaken die totaal niet kunnen waar zij vandaan komen of waar ze nog nooit van gehoord hebben. Als je dat dan zo brengt, komt er reactie. Die weerstand wordt dan gezien als verzet tegen de kwestie terwijl het eigenlijk over niet goed begrijpen gaat. Er is niet genoeg context. Mijn ervaring is dat als je de dingen goed uitlegt en vertrekt vanuit universele waarden, mensen uiteindelijk geen weerstanden meer hebben.

Vertrekken vanuit de universele waarden (en normen en waarden niet verwarren)

Mensen hebben universele waarden. Wel is er soms een verschil in normen, die kunnen totaal verschillend zijn naar plaats, tijd en persoon.

Maar de basiswaarden zijn universeel. Neem nu de waarde 'respect'. In de ene cultuur wordt die getoond door in de ogen te kijken. In de andere door net niet in de ogen te kijken. Of bij het geven van een cadeau. Hier zal het cadeau aan mij gegeven worden en ik zal het opendoen en verwonderd zijn en blij. Want zo toon je hier dat je dankbaar bent, en toon je waardering. In de Arabische cultuur laat je dat cadeau liggen en doe je dat later open. Want het gaat niet over dat cadeau maar over die mens die naar jouw huis is gekomen om je te bezoeken. En dat waardeer je, niet zozeer het cadeau. Ik zou het cadeau negeren om respect te tonen. Heel vaak koppelen we een waarde aan een manier van doen. We moeten dus vaker vertrekken vanuit de waarden en niet vanuit die normen.

Als je samenleeft is het altijd een beetje zoeken, doe ik het op mijn manier of op jouw manier.

De vraag zou altijd moeten zijn: wat is de waarde daarachter? Het is dus belangrijk dat mensen de dingen en zichzelf een beetje situeren in plaats van een veroordeling te geven. En dat geldt voor iedereen. Voor de Vlamingen die hier altijd al woonden en voor de nieuwe mensen. We hebben allemaal de neiging om onmiddellijk een negatieve beoordeling te geven omdat de andere het anders doet.

Respect is het vertrekpunt voor alles. En vanuit dat respect ben je bereid om pogingen te doen om de ander beter te begrijpen. En als je iets begrijpt, ga je dat ook vaker aanvaarden. Waarom kan een homo koppelt hier trouwen? Omdat homo's mensen zijn en alle mensen zijn gelijk. Homo's zijn burgers van dit land. Dus zij mogen trouwen. Ik vertrek altijd van uit vrijheid, gelijkheid, burgerschap en respect.

Als je spreekt over het belang van vrijheid en gelijkheid spreken mensen je niet tegen. Ik ben nog niemand tegengekomen die zei dat gelijkheid geen belangrijke waarde was. Dat hij daartegen was. Iedereen wil gelijk behandeld worden en iedereen krijgt graag respect. Net deze principes hebben gevolgen in de samenleving. Dat concept van gelijkheid opent deuren.

Natuurlijk moet niet iedereen het eens zijn met iemands keuze of gedrag. Maar wel met de waarde erachter. En hij moet respect tonen voor die keuze. Het is hetzelfde voor muziek. Ik luister misschien naar zachte romantische dingen en jij naar luide muziek. Ik kan niet van uw muziek houden maar er wel akkoord gaan dat jij naar die muziek luistert.

Het is belangrijk om even stil te staan bij de dingen, terug te gaan naar de waarden, in plaats van te veroordelen. En bijvoorbeeld te zeggen dat die Joodse man in Antwerpen geen respect heeft voor vrouwen omdat hij geen hand geeft. Maar het kan ook zijn dat hij net uit respect geen hand heeft. Ik weet het niet hé. Maar op zijn minst eerst elkaar ruimte geven om uitleg te geven waarom we dingen op een bepaalde manier doen.

We veroordelen puur op een manier van doen en beschouwen een hand geven als een waarde terwijl dat, op dat moment, een gedragscode is. We moeten zoeken naar het waarom in plaats van onmiddellijk er iets negatief op te plakken.

We moeten goed beseffen dat we niet alles op een droge manier bij de ander kunnen aanbrengen. Je moet gevoeligheden respecteren. Zo zal je uiteindelijk zelf bereiken wat je wil én ook de andere geen harde slag geven.

Dwang tot aanpassing is dus geen goede manier. Dat werkt niet. Dat is ook geen oplossing. Vanuit dwang kan je mensen van alles laten doen, mensen hebben zich neer te leggen bij die dwang, maar wat is dat voor een situatie? Dat is niet ver van dictatuur. Soms kunnen mensen uiterlijk wel het eens lijken te zijn en de dingen doen op jouw manier maar vanbinnen is het helemaal anders. Vanbinnen draait dat, kookt dat zelfs. Dat is niet goed.

Actie en reactie vervangen door bewuste processen

Onze eerste reacties zijn meestal spontaan en onbewust, vanuit het instinctieve en het emotionele. De ene ziet iets dat hij niet kent en anders is dan hoe hij de dingen doet, en hij keurt dat af. Degene die aangevallen wordt, reageert op zijn beurt onbewust en verdedigend, aanvallend. Degene die aangevallen wordt heeft op dat moment vaak niet de reflex om kalm uitleg te geven en bijvoorbeeld te vertellen over het waarom en de waarde die daar achter zit. Hij heeft de reflex de eigen cultuur te willen verdedigen en reageert bruusk. En zo zitten we vast en komen we niet tot de kern van de zaak. Daarom is het belangrijk om te komen tot meer bewustzijn. Bewustzijn over onze eigen positie en onze eigen subjectiviteit. We vertrekken al te vaak vanuit onze eigen subjectieve manier van doen en plakken negatieve dingen op zaken die mensen anders doen dan wijzelf. Soms menen we ze wel te kennen omdat we gehoord hebben dat de hoofddoek onderdrukt of zo. En dan gaan we vandaaruit reageren. Maar weten we dat eigenlijk wel? En hebben we de kans gegeven aan de andere om uitleg te geven? Aanval verdediging, aanval verdediging.

Eigenlijk is dat hetzelfde als wat ik daarstraks vertelde over dat homohuwelijk en homoseksualiteit. Die mensen die vanuit een ander kader komen reageren daar ook eerst op vanuit hun instinct. En hun achtergrond.

Het is allemaal hetzelfde mechanisme. Daarom ook weer het belang van die context. We slaan stappen over. We moeten meer praten met elkaar. In dialoog gaan. Ons afvragen 'waarom is dat zo?'. We moeten uit onze clichés durven komen en die doorbreken.

Vaak reageren we ook snel en onbewust op basis van een associatie van vroeger.

Een gevoel, een idee, roept reactie op. Er komt vaak ook heel wat stress bij dit proces kijken. Wij mensen raken zo snel in een vicieuze cirkel van actie en reactie. Stop ermee, ik kan het niet genoeg zeggen. Wees bewust.

Als leerkracht heb je een enorme verantwoordelijkheid om de context en dit proces goed mee te geven. Iets wat ik vaak gebruik om dingen te analyseren en uit te leggen is dit:

A = de activating factor

B = iemands interpretatie, iemands gedachtengoed, overtuiging, evaluatie, oordeel

C = de gevolgen

Heel vaak zijn mensen gevangen in de consequenties, in de gevolgen van iets.

Maar eigenlijk zouden we beter meer stil staan bij B. Het is immers hetgeen wij denken dat veel invloed heeft. We weten soms simpelweg te weinig van elkaar én van onszelf. Hoe nemen we de dingen waar?

Daarom is een verdere stap, genaamd D belangrijk.

Die D staat voor discussie. We moeten de dingen bespreken. Met de andere maar ook met onszelf.

Wat veroorzaakt die consequenties?

Welke rol speelt mijn overtuiging en mijn interpretatie daar in?

Als je dingen wil veranderen, dan zit de sleutel vaak in B. Het is noodzakelijk om mensen bewust te maken van hun eigen oordeel, hun eigen manier van kijken de zaken. Door het toevoegen van D krijg je een bewust proces.

Dit bewuster denken toepassen en het doorbreken van clichés kan bijvoorbeeld in debatten en praatgroepen met verschillende mensen.

Ook de media kunnen een grote rol spelen. Niet alleen met gesprekken en programma's die de dingen ontleden maar evengoed in een televisieserie. Ook het onderwijs kan met de nieuwe generatie aan de slag door meer aandacht te geven aan dit soort processen. We zijn altijd geraakt en gevangen door die gevolgen. Maar als onze manier van denken, de B, niet wijzigt, zullen die uitkomsten, die gevolgen niet veranderen. En dat is problematisch en moeten we met de hele samenleving aan werken.

Gelijkheid en geen gelijkheid

In principe is er gelijkheid. Bij die diensten die ik ken is er officieel gelijkheid. Er is een realiteit van gelijkheid op vlak van wetten, regels, plichten en dienstverlening. Maar als je soms dieper gaat kijken, dan lopen er toch dingen mis waardoor je niet altijd van gelijkheid kan spreken. En ook dat heeft weer met die veronderstellingen te maken.

Neem nu mijn vrouw, mijn tweede vrouw, ze is nog maar net in het land. Ze schreef zich onmiddellijk in voor maatschappelijke oriëntatie en Nederlands maar heeft nog niet veel kans gekregen om Nederlands te leren.

Bijgevolg wordt zij voor veel mensen een soort archetype van 'de moslima die hier al eeuwen is en geen Nederlands spreekt'. En ze is dan ook nog eens zwanger. Maar ze kennen haar niet eens.

En soms worden mensen dan op basis van die veronderstellingen niet even goed of vriendelijk behandeld. Er zijn zoveel associaties bij mensen die met haar in aanraking komen. En zo krijg je blokkades, weerstand. Zij is een persoon, met een eigen verhaal en geschiedenis. Zij is niet al die andere mensen en maatschappelijke fenomenen. En dat kan je op veel toepassen.

Er zijn veel misvattingen in de samenleving. Het is een ziekte, of beter gezegd, het is een soort 'pijn'. Er is pijn in de samenleving.

Onze waarden niet verloochenen (en de hoofddoek toelaten)

We hebben basiswaarden in deze maatschappij. Het fundament van onze maatschappij. De manier van leven hier, het systeem, is zeer goed. Dat is de troefkaart. Dat betekent ook dat we onze eigen waarden best niet verloochenen. Als wij echt vertrekken van die waarden dan klopt er toch heel wat niet.

Ik was eens in gesprek over gelijkheid met een vrouw die een hoofddoek draagt.

Ik vind gelijkheid heel goed. Op basis van gelijkheid zijn mannen en vrouwen gelijk. En zijn ook alle vrouwen gelijk en alle vrouwen mogen kiezen wat zij aandoen. En die vrouw kiest ervoor een stukje stof op haar hoofd te dragen en een andere vrouw kiest voor een minirok. Die vrouw heeft geen probleem met die minirok en heeft respect voor de keuze van die andere vrouw. Wel merkt ze dat veel mensen weinig begrip en respect opbrengen voor haar keuze voor dat stukje stof. Dat klopt toch niet? Vanuit welke waarde komt iemand tegen mij als vrouw zeggen, je mag dat niet aandoen?' Waar is de vrijheid, waar is de gelijkheid vraag ik me dan af?

Ik verzeker de mensen in mijn cursus dat er geen wet is die de hoofddoek verbiedt. De boerka is wel verboden. Maar als ik dan uitleg waarom dat zo is, dan begrijpen ze het. Het is voor de veiligheid, het is om mensen te kunnen identificeren. Het gaat ook niet om de boerka, hetzelfde geldt voor een muts met alleen gaten voor de ogen, dat mag ook niet.

En als ik dat zo uitleg, zijn ze het eens en zeggen ze niet 'dat is een wet tegen de religie'.

Ik vertel mijn cursisten over de vrije markt en hoe werkgevers vrij zijn om de mensen aan te nemen die ze willen. Dat is ook vrijheid.

En ja, er zijn werkgevers die een idee hebben van hoe hun mensen er moeten uitzien. Bijvoorbeeld met een uniform aan en het kan zijn dat in hun idee de hoofddoek daar niet in past. Een werkgever mag eigen voorwaarden stellen en uiteindelijk kiezen wie hij of zij aanneemt.

Die werkgever kan zelf zien of hij vasthoudt aan zijn eigen voorwaarde of dat hij misschien toch een beetje opening laat. Bijvoorbeeld omdat jij hem echt kan overtuigen met je kwalificatie en bekwaamheden. Of omdat hij je echt nodig heeft en je een meerwaarde bent, dat hij wat met zijn voorwaarden gaat schuiven.

Er zullen mensen zijn die je wel zullen aanwerven met een hoofddoek. Mensen voor wie het belangrijkste is dat jij je functie goed doet. Voor anderen is het gevoelig. Dat is soms vanuit hun eigen neiging om zichzelf 'juist' te profileren en presenteren. En dan denken zij dat jij met je hoofddoek daar niet in past. Want ze zitten met die blokkades van vooroordelen. Zij denken dan dat er negatieve associaties aan je hangen en denken dat de mensen die slechte dingen gaan associëren met hun zaak of bedrijf. Die bedreigende moslimcultuur.

Eigenlijk hebben zij nood aan bewuste processen om de zaken te bekijken. Is dat wel bedreigend? Is die vrouw met haar hoofddoek wel echt beroofd van haar vrijheid? Of beroven wij haar van haar vrijheid en zou ze eigenlijk perfect kunnen functioneren als dokter, als bibliothecaris of wat dan ook.

In 2005 hadden wij een soort praatgroep tussen nieuwkomers en Belgen.

Eén van onze leden was een theaterregisseur die het heel moeilijk had met de hoofddoek: 'als ik dat zie, ben ik boos, dat is onderdrukking'. Hij vond dus dat de vrijheid van die vrouw ingeperkt werd en we dat niet konden toestaan.

Ik heb dan gezegd van 'kijk we hebben hier een aantal vrouwen met een hoofddoek, misschien moeten ze eens vertellen waarom ze die dragen'.

Het ging ongeveer zo:

Vrouw 1: 'Ik was zonder hoofddoek tot de vraag voor een huwelijk kwam en mijn man aangaf dat hij graag had dat een vrouw een hoofddoek draagt. Ik kreeg toen de vraag of dat OK was voor mij of niet. Ik vond die man leuk en dacht van, als hij dat graag wil, dan doe ik dat wel. Ik had nooit eerder de hoofddoek gedragen maar nu wel.

Die regisseur zei toen natuurlijk 'zie je wel'.

Vrouw 2: Ik heb tot mijn 12 de geen hoofddoek gedragen en toen zei mijn moeder 'je moet nu misschien doen zoals de anderen en een hoofddoek opzetten'. En toen ben ik die beginnen dragen. De theaterregisseur zei 'kijk ik heb gelijk'.

Vrouw 3: Het was niet mijn man of mijn ouders maar toen ik in Marokko was, was er een islamleerkracht die mij eraan herinnerde. Tot aan het secundair onderwijs had ik er geen gedragen. Doordat het continu een beetje gezegd werd, ben ik het beginnen dragen.

Vrouw 4: Ik doe het niet voor mijn man of iemand anders. Voor mij is het een principe. Ik doe het uit overtuiging. Zelfs als mijn man zou zeggen 'je moet dat niet doen', zou ik hem dragen. Het is mijn keuze.

En zo waren er nog een aantal vrouwen die zeiden dat het een keuze was.

Die regisseur zei toen: OK, als het jouw keuze is, dan mag niemand zeggen dat jij je hoofddoek moet afdoen. Ik zou zelfs een betoging organiseren wanneer iemand je zou verplichten de hoofddoek af te zetten. Maar ik zou ook een betoging organiseren voor die vrouwen die het niet echt uit eigen keuze doen.

En zo kwamen we in die groep samen met de regisseur weer uit bij de basiswaarde: vrijheid.

Een deel van de vrouwen doet het dus tegen haar zin. Een ander deel uit vrije keuze. Waarom zeggen we dan 'iedereen is onderdrukt'? Dat is toch tegen onze eigen principes?

Diezelfde regisseur vertelde later ook dat hij twee collega's had van dezelfde afkomst waarvan de ene een hoofddoek droeg en de andere niet. En zo moet dat uiteindelijk zijn. De ene kiest om de hoofddoek te dragen en de andere niet en ze doen allebei dezelfde job. De ene kiest voor dit, de andere voor dat. Ze hebben die vrijheid. En wij moeten stoppen met daar een absolute negativiteit aan te plakken. Staan we wel stil wat dit met die vrouwen doet?

Initiatieven die teniet gedaan worden door media en politiek

Het is goed dat er hier positieve initiatieven zijn die zaken anders benaderen. Van praatgroepen tot dit soort gesprekken en andere projecten die mensen samenbrengen. Maar als de media in een andere richting werken, dan gaan al die initiatieven een klein beetje verloren. Hetzelfde geldt voor het onderwijs. En voor politici op het grote podium. Politiek is een soort theater spelen om de aandacht te trekken. Om gevoelens op te wekken en te bespelen. En de media helpt daarmee. Want aandacht in de

media blijft ook een voorwaarde op populair te zijn, om succes te hebben. Het blijft belangrijk zich op een bepaalde manier te profileren in de media. We moeten niet altijd specifieke namen of titels geven maar iedereen weet wel 'wie zo doet'. Met respect voor die persoon, want we moeten iedere persoon respecteren. Maar toch, wanneer we spreken over een goede, beschaafde manier van leven, dan moeten we elkaar toch herinneren aan het fundament van onze samenleving en de waarden van onze samenleving. We zijn allemaal mensen en we kunnen niet los van elkaar. Het is dus toch een verplichting om voldoende in het belang van de samenleving te denken en niet altijd in het belang van de eigen partij of ideologie en een voorlopige winst van stemmen. Want die uitspraken en toespraken geven toch wel neveneffecten die soms lang blijven hangen. Dat is niet goed voor de mensen en het samenleven.

Politici hebben een morele verantwoordelijkheid. Uiteraard hebben zij verantwoordelijkheid ten aanzien van hun partij en ideologie maar tegelijkertijd hebben zij die morele verantwoordelijkheid ten aanzien van de samenleving. Ze beschadigen dingen. Wanneer je persoonlijke contacten hebt met die mensen merk je vaak dat ze eigenlijk anders denken. En bijvoorbeeld wel omgaan met sommige mensen uit die groepen waar ze soms zo negatief over spreken. Maar in het openbaar is alles anders. Dat is jammer. En gevaarlijk.

Gewoontes en gebruiken, het is geen kwestie van aanpassen of niet aanpassen

Ik hou niet zo van die manier van kijken en denken in de sfeer van 'moet een ziekenhuis zich aanpassen aan moslims'. Het is geen kwestie van aanpassen of niet aanpassen. Gewoonten en gebruiken zijn veranderbaar en aanpasbaar. De eigen context, je leeftijd, je gezondheid, het land en welke producten daar zijn, bepalen mee wat men eet bijvoorbeeld. Ook wanneer ik samenleef met mijn vrouw, moeten we ons allebei een beetje aanpassen. Wij hebben allebei onze gewoonten, zij heeft de hare en ik de mijne en samen zoeken we een beetje en zij moet de hare niet verlaten voor mij. Het ziekenhuis vertrekt vanuit basiswaarden en vanuit de rechten van de patiënt. Het ziekenhuis is een plek van zorg en gastvrijheid. En vanuit dat perspectief van zorg en de rechten van de patiënt, gaan ze comfort nastreven voor de patiënt los van etniciteit en religie. En zo kan het zijn dat een patiënt vegetariër is. Die patiënt gaat zeggen dat hij of zij geen vlees eet en daar gaat een oplossing voor zijn. Ze gaan die wens in orde brengen, niet omdat die mens behoort tot dit of dat label, maar omwille van het patiënten-recht en de waarde die ze hechten aan dit goed te willen doen. Het systeem heeft gerust wel de ruimte voor deze keuze.

Ik ga niet naar het ziekenhuis komen met de ingesteldheid van 'ik ben moslim en ze moeten dat respecteren'. Nee, als ik mijn godsdienst ken, dan zou ik dat ook niet doen. Mijn godsdienst leert mij dat ik de dingen niet mag opleggen. Ik moet ook respect hebben voor de andere. Als ik dat niet beseft, dan ken ik mijn geloof niet goed.

Dat er verschillende soorten smaken zijn, is deel van het leven. Er zal altijd variatie zijn.

Hier in België is er ruimte voor persoonlijke keuzes. Zo heb je in het algemeen mannen en vrouwen die liever door een man of een vrouw behandeld worden. Of door die specifieke dokter omdat ze daar een goed gevoel bij hebben. Die persoonlijke keuze kan variëren bij iedereen. En soms is dat omwille van geloof en soms omwille van iets anders.

Maar ik wil toch ook aanhalen dat het belangrijk is te relativiseren en niet absoluut te worden. De dingen hangen ook af van de situatie. En ook van de context en de manier dat je dingen aanbrengt. Niet alle moslimgelovigen hebben dat onder de knie. Dat is een probleem en daar moet aan gewerkt worden. Er zijn mensen die de islam plakken op hun eigen beperkte lokale cultuur, opvoeding, manier van doen, gewoontes, oude tradities, ... Zij zijn misvormd door hun eigen lokale beperktheid. En dan trekken zij de naam van de islam en dan zwaaien zij daarmee en eisen ze rechten 'als moslim'. Maar eigenlijk is dat een vermomming van de lokale beperktheid.

De islam is misvormd. Dat is iets waar ik wel mee bezig ben. Ik heb lang lezingen, gesprekken en toespraken gegeven over de islam en het bewustzijn van de leer. Zo van: 'dingen gaan opleggen, geen aandacht hebben voor context: is dat wat de leer je leert of is dat je eigen beperktheid?'.

Ik geef dan vaak het voorbeeld van een man die naar het ziekenhuis kwam in Brussel, met zijn vrouw die weeën had. Iedereen wou haar helpen en op een bepaald moment moest de vrouw een prik in de rug krijgen. Het was nacht en er was geen vrouwelijke dokter. Die man weigerde dat de mannelijke dokter een prik zou geven. De verpleegsters probeerden de man op een ander gedacht te brengen. 'Uw

vrouw heeft dat nodig, u blokkeert ons om ons werk te doen, ... 'Hij heeft dan naar een imam gebeld en die heeft gezegd dat het mocht. Maar dan zei die man dat de vrouw helemaal bedekt moest zijn met maar een klein cirkeltje vrij aan haar rug om die prik te kunnen zetten. Die dokter is een zaak begonnen tegen die man. Op basis van discriminatie van geslacht en omdat hij de goede werkzaamheden van het ziekenhuis in gevaar bracht en ook het leven van zijn vrouw en baby. En nu keren we weer terug naar het systeem dat ik zonet uitlegde. Die echtgenoot is onjuist. Hij denkt op basis van zijn B, van zijn interpretatie dat het zo is. Dat zijn vrouw niet geholpen mag worden door een man. Die man is niet juist.

Er zijn zoveel zaken die moeten doorbroken worden bij mensen. Ze moeten eerlijk zijn met zichzelf. Het is een vervorming. Het heeft veel met onwetendheid, frustratie en interpretatie te maken. En zo staan zij op een vervormde manier in het leven. En dat maakt het leven kapot. Die aanslagen in Brussel bijvoorbeeld. Dat tolereert toch niemand. En dat wordt dan onder het label van islam gedaan. Het is een puur criminele daad. De islam die ik ken bevindt zich heel ver van die daad. De islam zet mij niet aan tot haat en geslotenheid. Vanuit de islam vertrek ik met openheid en respect. Vanuit de islam omarm ik de wereld met liefde. Openhartigheid, dat is islam.

Ware woorden om valsheid te rechtvaardigen

Het is heel gemakkelijk om naar een gefrustreerde persoon te gaan en die persoon te beïnvloeden. Je kan eenvoudig vijanden creëren en oorzaken van hun lijden en tekortkomingen bij de vijanden te leggen. Het is een soort brainwashing. En mensen met tekortkomingen en complexen, mensen die hier niet bij horen zullen hier een thuis in vinden. Want hier hebben ze geen thuis. Ze worden uitgesloten, krijgen negatieve labels opgeplakt. Ze hebben geen andere uitweg denken ze. Als zij naar het land van oorsprong gaan, zijn zij ook niet thuis. Dus ja, als er dan iemand komt en dat slim speelt, is het rap gebeurt. Alle extremistische groeperingen doen dat. Het is steeds hetzelfde proces.

Zij gebruiken de islam als een soort wortel om mensen te lokken.

Men gebruikt soms ware woorden om valsheid te rechtvaardigen. Men benadrukt mooie dingen en trekt aandacht. Maar eigenlijk wil men iets anders bereiken. Mensen hebben dorst naar spiritualiteit, jongeren hebben een crisis van identiteit, mensen voelen zich een schommel in de wind. En dan is daar iemand die die identiteit een beetje komt voeden. Het is dus belangrijk om steeds terug naar de leer te gaan, naar de islam te gaan, en dan te kijken van 'klopt dit?'.

De imam heeft een grote verantwoordelijkheid in de samenleving. Een imam is een spilfiguur in de samenleving. En eigenlijk is het zonde dat we niet veel oog hebben voor die imams. Niet zozeer vanuit het controlerende maar gewoon omdat het belangrijk is en die persoon zoveel invloed heeft. Als een school een leerkracht wil aanwerven dan moet die leerkracht vaardigheden en bekwaamheden hebben. Hij moet zijn specialisatie aantonen en zich bewijzen. Het is niet zomaar van 'ah jij wil leerkracht worden, goed zo, wij zoeken iemand, kom maar, je bent onze vriend en we geven jou een invloedrijke positie'.

Imams zouden dus echt getraind moeten worden. Ze moeten een hele goede kennis hebben van die islam maar dat is niet genoeg. Ze moeten ook de sociale, culturele, economische en politieke werkelijkheid goed bevatten. Ze moeten ook people-skills hebben en de vaardigheid van verzoening tussen de leer en de werkelijkheid bezitten.

En dat is toch een tekort in onze samenleving. En dat is één van mijn bezorgdheden. Een imam is iemand die mensen begeleidt, het is een spirituele begeleider. Maar hoe kan je mij goed begeleiden in het leven als je mijn leven niet begrijpt? Hoe kan je me begeleiden als je de gebruiken, wetten en taal van dit land niet kent?

Het probleem is dat men niet altijd beseft dat het een probleem is

Het probleem is dat de moslims hier niet altijd beseffen dat dit een probleem is. Dat is een groot probleem van de islamwereld. Ik heb ook islamitische studies gedaan. Ik benoem dat niet echt, ik ben bang dat men mij in het verkeerde vakje gaat steken. Ik beweer niet dat ik de grootste kennis heb maar ik heb voldoende kennis. En die kennis heeft mij geholpen om in de wereld te gaan. Om mijn weg te vinden in België, om te begrijpen hoe de dingen hier werken en hoe dat aansluit bij mijn geloof. Toen

ik begon met mijn studies was één van mijn eerste ontdekkingen dat er soms heel veel verschil zat in de leer. Veel verschil tussen de verschillende mensen en hoe ze de leer benaderden.

De islam wordt vaak vermengd en verward met cultuur en traditie. Mensen hebben hun eigen lokale manier van doen. En zo wordt de islam vervormd. Mensen zijn vaak te loyaal voor hun eigen beperktheid en doen dan de islam en het leven te kort.

Ik ben daardoor verontwaardigd en het frustreert mij ook. Het basiselement is dat wij mensen allemaal verbonden zijn. De mensheid is één familie. We zijn elkaars broer in de menselijkheid. Je kan nooit uit de cirkel van broederschap stappen. Iedereen is een broer van mij. Hoe kan je dan kwaad doen?

Anderen schade toebrengen in naam van de islam? De islam zegt dat niet. Dat is je eigen probleem als je dat doet. Elk hoofdstuk begint met 'in naam van god de barmhartige'. Alles wordt ingeleid met barmhartigheid en genade. Hoe kan je dan iets doen tegen barmhartigheid en zonder genade. Dat is pure agressiviteit. Hoe komt het in godsnaam dat mensen ongenadig zijn. Zelfs ten opzichte van de eigen familie, vrouw, dochter?

Die persoon volgt de islam niet. Die heeft dat etiket gepakt of opgeplakt gekregen. Als hij zich bewust is van zijn geloof en zijn geloof kent, dan zou ik toch iets anders verwachten.

Vaak is die persoon eerder 'toevallig islam'. Daarmee bedoel ik dat die persoon in een bepaald land is geboren en opgegroeid. In de cultuur en de traditie van dat land en die streek en die groep mensen. In die landen is wel islam aanwezig maar veel mensen identificeren zich daar niet vanuit de islam. Want je zegt dat daar niet zomaar. Maar dan komen zij naar het westen, naar Europa. Het is nu eenmaal een beetje eigen aan de mens om zich te willen identificeren, en dat zeker ten opzichte van de andere hier, en dan identificeert men zich als 'moslim'.

Het klopt niet, islam zet mij net aan tot liefde, tot flexibiliteit, tot op zoek gaan naar het goede, tot niet oordelen.

Ik lees de koran iedere dag en heb nog nooit het gevoel gehad dat ik de andere wil kapotmaken.

Moslim zijn is een verantwoordelijkheid. Mensen moeten zich afvragen of ze wel serieus zijn als ze zeggen dat ze moslim zijn.

De islam is tweemaal ontvoerd

De islam is in feite twee keer ontvoerd. En gegijzeld.

De ene keer door de anderen, zij die zichzelf zien als tegenstanders. Zij beschuldigen de islam ervan vrouwen te onderdrukken, mensenrechten te schaden en tot geweld aan te zetten. Dat klopt dus niet. Ik vind dat de islam mij aanzet tot vrijheid. Ik voel me beter door de islam, ik bereik er een hoger niveau van spiritualiteit én menselijkheid door.

De tweede ontvoering gebeurt door de onwetende moslim. Moslim zijn wordt dan eigenlijk misbruikt voor allerlei foute doelen. Een heel ander voorbeeld is iemand die aan zijn trajectbegeleider vertelde dat hij geen cursus kon doen omdat het ramadan was. Die trajectbegeleider heeft mij dan opgebeld en gevraagd of dat klopt. Of het zo is dat mensen geen cursus kunnen volgen tijdens de ramadan? Ik zeg tegen die trajectbegeleider van 'je kent mij toch, ik ben altijd blijven werken, Ramadan geeft mij op een bepaalde manier zelfs meer productiviteit'.

Die persoon had tegen de trajectbegeleider gezegd dat moslims niets doen tijdens de ramadan en moeten vasten.

Die persoon gebruikt de ramadan als voorwendsel om niet ingeschreven te worden voor de cursus.

Ik zeg het ook tegen mijn cursisten. Als vasten gewoon stoppen met eten en drinken is, dan gaan jullie vermoeid worden. Vasten is een daad van spiritualiteit. Je toont ermee dat je niet afhankelijk bent van materiële noden en zaken, dat je jezelf daar boven kan tillen. Spiritualiteit kan je hoger brengen en dan blijf je verder doen. Het leven zit vol voorbeelden van mensen die vanuit de kracht van hun geest, vanuit het spirituele bergen hebben verzet. Die geest wordt gevangen door het lichaam. Het is de oefening om jezelf de vrijheid te schenken uit die dagelijkse routine en de materiële dingen te breken. Om je zelf te ontdekken, en zo sterker, krachtiger en energiever te zijn. Als je gewoon bij het concept van 'ik stop met eten en drinken' blijft, zal het niet gaan. Als ik op gewone dagen vertrek zonder ontbijt heb ik ook hoofdpijn tegen de middag. Maar als ik vast niet, dan heb ik net meer energie.

De kracht van denken is enorm. Dan ervaar je dat je niet afhankelijk bent van eten en dat ik met mijn geest heel ver kan geraken.

Als je gewoon stopt met eten en drinken en seksuele activiteiten, is dat toch maar een oppervlakkige bezigheid. Dat is eigenlijk gewoon honger hebben. En daaraan heb je niets.

Ik heb die persoon opgebeld. Ik heb hem gezegd dat hij eerlijk moet zijn met zichzelf. Misschien ben je niet gemotiveerd of scheelt er iets anders maar gebruik alsjeblief de islam en de ramadan niet als voorwendsel. Leer meer over je ramadan!

Positieve stemmen meer aandacht en ruimte geven

Ik denk dat ieder initiatief, iedere helpende hand van de overheid welkom is.

De bereidheid op zich geeft een helpende, positieve sfeer.

De overheid zou meer ruimte kunnen geven aan wijze en positieve stemmen. Dit ten opzichte van de eigen gemeenschap en ten opzichte van de samenleving in het algemeen.

Ik herinner me lang geleden, ik denk 2004, toen die film van Wilders tegen de islam op het internet verscheen. Er belde toen iemand van de radio mij op. In die tijd gaf ik soms toespraken in de moskee. Ik ben niet de imam die dagelijks het gebed doet maar ik deed eerder af en toe een lezing over een specifiek onderwerp.

Die man van de radio wou weten wat ik de volgende dag bij het vrijdag gebed ging verkondigen? Of ik de mensen ging oproepen tot protest?

Ik heb hem toen gezegd dat tegenstanders van de islam altijd bestaan hebben. Dus op zich is dit niets nieuws. Zelfs in de familie van de profeet waren er mensen tegen de islam. Ik heb van de profeet geleerd hoe ik moet daarmee moet omgaan: 'Degene die wil geloven, laat hem geloven, degene die niet wil geloven, laat hem niet geloven. Het is aan hem zelf'. En ondertussen is de profeet altijd de boodschap blijven verkondigen. Er is altijd ruimte voor een tegenidee en een tegenstandpunt.

Diversiteit is de wil van god en variabiliteit is een vast element van het leven en het bestaan. Er zijn altijd mensen die verschillende zijn. Dat is een van de wonderen van de mensheid. Als de tegenstander waardevol handelt dan zoek ik zijn waarheid. Is hij beschaafd en met manieren en waarden, dan zoek ik zijn realiteit. Een tegenstander mag zijn mening geven en ik mag reageren naarmate hij mij aanvalt. Als hij dat doet met woorden dan mag ik met woorden reageren. Je mag je mening geven hé. Als hij mij aanvalt met de hand mag je je verdedigen, dat is ook een soort instinct, maar je moet opletten. Zelf agressie tonen is een overtreding. Je mag jezelf beschermen maar je moet niet doen als de andere.

Dus ja, die Wilders heeft het met woorden gedaan. Dus ik zeg aan de man van de radio dat ik ga zeggen dat hij recht heeft op zijn mening. En dat hetgene waar hij over praat, niet hetgene is dat ik weet van de islam en dat ik hem kan tonen dat zijn standpunten niet kloppen.

De man van de radio vroeg drie keer 'en ga je de mensen niet oproepen tot tegenstand en demonstreren?'. Uiteindelijk werd het niet uitgezonden. Spijtig genoeg vond hij het niet voldoende aantrekkelijk. Tja, als er een positieve stem is, dan is dat geen bediening voor de agenda. Alsof er altijd gezocht wordt naar controverse en heisa. En dan gaat er zoveel aandacht naar bv.

Sharia4Belgium en Belcacem. Dat is echt totaal niet juist.

Ik weet dat ik geen namen wou noemen maar toch. Die man heeft niet de ware kennis en ik heb nooit geweten dat hij een grote studie over de islam deed. Die heeft zijn baard laten groeien en bepaalde kleren aangetrokken en zich voorgesteld als Salafist. En de media zijn erop gesprongen. En nu zijn wij gegijzeld en gelabeld.

Er kan gerust een generatie duren eer dit veranderd is. Mijn collega's zeggen soms: waarom start je geen Youtube-kanaal om deze ideeën te verspreiden. Ik heb daar nu niet altijd de tijd en de ruimte voor.

Maar ik denk dat het toch goed is dat er werk gemaakt wordt van het verspreiden van de juiste dingen. Voor de jonge generatie moslims maar ook voor de bredere maatschappij.

We vrezen de radicalisering van de jeugd. Dan moeten we hen toch de kans geven om iets anders te horen. De samenleving gaat dan zelf ook meer kennis hebben en gaat zelf beter onderscheid kunnen maken. Dan kan een figuur als Belcacem ook niet zo eenvoudig de islam meer gijzelen. De mensen hebben helaas geen andere beelden en stemmen.

Er is veel werk. En het is een grote verantwoordelijkheid.

11. Mariame Keita, Leuven

Jonge rechtenstudente die vorig jaar door de Vlaamse Jeugdraad verkozen werd als jongerenvertegenwoordiger

Mariame Keita is een jonge rechtenstudente die vorig jaar door de Vlaamse Jeugdraad verkozen werd als jongerenvertegenwoordiger. Vanuit die hoedanigheid liet zij ook de stem van jongeren horen bij de Verenigde Naties in New York. Mariame is de dochter van een Guineese vader en een Vlaamse moeder.

Van de leerlingenraad naar de Verenigde Naties

Ik ben altijd veel bezig geweest met participatie en jongerenparticipatie. Dat is eigenlijk begonnen op school met de leerlingenraad. Later, in het zesde middelbaar, heb ik mee de jongerenadviesraad van Leuven opgericht. Uiteindelijk ben ik bij de Vlaamse Jeugdraad verkozen als jongerenvertegenwoordiger en mocht ik o.a. jongeren vertegenwoordigen voor de Verenigde Naties maar ook workshops geven in scholen en zoveel meer.

De belangrijkste en grootste eerste stap was de leerlingenraad. Wij hadden op school heel wat gemotiveerde leerkrachten die veel uit leerlingen haalden en leerlingen ook motiveerden. We hadden enkele leerkrachten die ook de stem van jongeren echt belangrijk vonden en die leerlingenraad ondersteunden. Dat was echt belangrijk en misschien ook wel een beetje uniek want ik besef dat dit niet overal zo is. De leerlingenraad bij ons op school was geen schone schijn, of iets ‘voor de vorm’ zoals je soms wel eens hoort uit verhalen van anderen. Ik vind dan ook dat hier meer aandacht aan besteed mag worden. Een leerlingenraad met alle bijhorende processen rond democratie, moet iets zijn dat structureel georganiseerd moet worden in scholen. Je mag het niet laten afhangen van de goodwill en het engagement van een paar leerkrachten die het voortouw nemen. Anders kan je gewoon de pech hebben dat je op een school zit waar er geen aandacht is voor dit soort processen en dat is jammer. Misschien moeten er echt leerkrachten toegewezen worden aan die leerlingenraad en misschien moet je hen daarvoor ook betalen want nu deden die zij het gewoon bovenop hun takenpakket, en dan ben je, weer opnieuw, afhankelijk van goodwill.

Binnen die leerlingenraad leer je echt nadenken over de samenleving en je plaats daarbinnen. Eigenlijk leer je systeemdenken. Dat betekent dat je van jongs af aan beseft dat alles wat je doet een impact heeft op iemand of iets anders. Van het klimaat tot uitspraken op Twitter of Facebook. Ik denk ook niet dat elke leerkracht in staat is zoiets te begeleiden. Leerkrachten hebben sowieso al heel veel werk, administratie, hun eigen vak, leerlingen begeleiden, ...

Bovendien is het belangrijk dat leerkrachten een groot rechtvaardigheidsgevoel hebben en aandacht hebben voor ieder kind en werkelijk in ieder kind geloven. Ook zijn ze best enthousiast en een beetje creatief zodat ook onderwerpen als deze aantrekkelijk worden. Bij ons op school was dat dus aanwezig want ik ben niet echt een uitzondering, veel mensen van mijn school zijn erg geëngageerd. Ik moet er wel bij vertellen dat mijn school een erg witte school was met veel rijke middenklaskinderen, kinderen van professoren, ... De school was allerm minst een afspiegeling van de samenleving en dat is best jammer.

Sociale mix op school is noodzakelijk

Een goede sociale mix die de diversiteit in de samenleving representeert vind ik gewoonweg noodzakelijk. Van mij mogen ze scholen daartoe verplichten. Op die manier ga je niet in het latere leven verbaasd zijn van ‘ah dit soort mensen bestaat er ook’. Elkaar van jongs af aan leren kennen, zien dat iedereen een beetje verschillend is, leidt tot meer wederzijds begrip. Ook is het voor mensen die een beetje anders zijn, om welke reden dan ook, niet leuk dat verder hun hele school ongeveer hetzelfde is en zij dan degene zijn die uit de boot valt.

In Leuven denk ik dat het politiek correct is om positief tegenover diversiteit te staan. Maar tegelijkertijd, ook hier, net zoals in de rest van Vlaanderen, is er een soort segregatie. Een bepaald soort mensen doet een bepaald soort dingen. De zaken liggen redelijk vast. Wanneer je naar kinderen in de kleuterklas kijkt kan je op basis van hun achtergrond al een beetje voorspellen waar zij zullen eindigen, wat voor soort werk ze zullen doen en wat voor vrienden ze zullen hebben. Het is nu

eenmaal zo dat wanneer je uit een arm gezin komt, men je bepaalde kansen en opties niet zal tonen omdat de anderen in dat gezin die dingen ook niet kennen. En dat is hetzelfde aan de andere kant. Je wordt gestuurd door je familie en je achtergrond. En segregatie, ook op school, werkt dat alleen maar in de hand. We mogen ons daar als samenleving dus niet door laten doen. We moeten dat tegengaan. Door bijvoorbeeld volop in te zetten op die sociale mix en dat ook echt goed te doen zonder dat de zogenaamde zwakkeren altijd beneden bengelen. Het is niet omdat dat M decreet mislukt is dat het niet kan. We moeten goed beseffen dat niet iedereen een gelijke start heeft en moeten van jongs af aan inzetten op kinderen die het net iets moeilijker hebben. We zeggen altijd dat er 'gelijkheid' is in het onderwijs maar als je al begint met een papa die in de gevangenis zit of ouders die geen Nederlands spreken, dan heb je sowieso al een achterstand die je als kind moeilijk zelf kan inhalen. Dus ja, die gelijkheid is erg relatief. Ook moeten we verschillende soorten richtingen meer waarderen. Een technisch beroep is niet noodzakelijk minder bijvoorbeeld. Dit kan bijvoorbeeld door te investeren in hetgeen als 'minder' gezien wordt, door die zaken te gaan opwaarderen. Rolmodellen kunnen ook ontzettend veel betekenen. Ook taalgebruik is belangrijk. Ik hoorde onlangs iemand voorstellen om niet meer over hoog opgeleid en laag opgeleid te spreken maar over 'anders opgeleid'.

Ongelijkheden blootleggen

Een mentaliteit veranderen en vooroordelen over groepen mensen wegnemen is niet gemakkelijk. Zoals ik al als voorbeeld gaf zijn opwaardering, taalgebruik en zeker ook rolmodellen goede instrumenten.

Zo moest ik eens iets doen met Abdil, die Antwerpse filmmaker. Mijn grootvader is een typische blanke oude man met bepaalde ideeën over 'Marokkanen'. Maar nadat hij Abdil toen in actie zag, stelde hij zijn mening wat bij, hij was positief verrast.

Ook is er simpelweg veel onwetendheid. Over elkaar maar ook over ongelijkheid en de impact daarvan. Tijdens de workshops die ik vanuit mijn functie als jongerenvertegenwoordiger leggen wij die ongelijkheid een beetje bloot en scherpen we kennis aan. We doen dit aan de hand van methodieken zoals rollenspelen. Bij het 'step forward spel' krijgt bijvoorbeeld iedereen een rol toebedeeld, van zwanger tienermeisje tot dochter van een ambassadeur. Tijdens deze sessies en gesprekken leer ik ontzettend veel. Wij krijgen immers aanvragen van Roeselare tot Molenbeek. Je wordt dan de ene dag in Brussel geconfronteerd met uitspraken als 'alle Vlamingen zijn racistisch' en hoort de volgende dag in Roeselare 'dat het ongelooflijk is dat al die mensen naar hier mogen komen en zich dan ook nog eens durven moeien met onze cultuur'.

Het zou interessant zijn moesten zij ooit eens samen in dialoog treden maar dat is er nog niet van gekomen. Dat heb ik eigenlijk ook nog nooit gedaan, zo'n dialoog georganiseerd. Wel doe ik het zelf in het klein, meer op persoonlijk niveau. Het is voor mij met mijn dubbele achtergrond mogelijk om tussen de dingen te gaan staan hetgeen soms wel openingen creëert bij mensen. Langs de ene kant ben ik een echte Vlaamse middenklasser, aan de andere kant heb je mijn Guineese vader en zijn familie die een stuk armer is en bovendien, moslim.

Ik vertel dan aan de Afrikaanse kant van de familie hoe de Vlamingen dingen ervaren en interpreteren en probeer ook weer aan de Vlaamse kant wat meer inzicht te geven in dingen. Zo is het echt waar dat mijn vader zijn naam 'Mohammed' niet op sollicitatie brieven zet.

Kijken door twee brillen

Het is niet dat ik heel de tijd aan het missioneren ben of zo, of altijd over die dingen bezig ben, maar het gebeurt vanzelf. Gewoon omdat ik die twee brillen heb, door de manier dat ik er uit zie, door de verschillende milieus waarin ik me beweeg, ... Ik begrijp dan 'de Vlaming' dan ook goed en soms heb ik zelf een eerste reactie die heel erg vanuit dat blanke en 'Vlaamse' komt. Dat gebeurde bijvoorbeeld aan het begin van die zwarte pietten discussie waarbij ik zuchtte en dacht 'o jee gaan we nu dat kinderfeest ook nog verknoeien'. Maar al heel snel besepte ik dat het echt fout is, dik fout. En dat die traditie of dat feest helemaal niet verpest wordt door daar een bijstelling te doen.

In Roeselare heb ik op een school de andere kant van het verhaal proberen schetsen. 'Kijk eens naar de figuur, die ziet er toch een beetje uit als ik'. Dan heb ik een filmpje getoond van black face en hen dan zo de link uitgelegd. Dat vonden ze interessant maar vaak merk je toch dat ze die nieuwe informatie en andere wijze van denken niet altijd doortrekken naar andere thema's. Maar het gaat dan ook niet om overtuigen. Het gaat over bewustwording en open durven denken.

Ik vind het tof dat er veel jongeren zijn die echt een mening hebben. Of die mening nu mijn mening is of niet, doet er niet zoveel toe. Hoe meer je naar dorpen gaat, hoe meer die meer Vlaamse en misschien conservatieve mentaliteit naar boven komt. Men lijkt zich minder bewust van ongelijkheid. Hoe meer je naar centrumsteden of andere richtingen trekt, hoe meer die thema's leven.

Een goede dialoog is open en beleefd

Een goede dialoog is open. Op een open manier naar elkaar luisteren is niet evident. Je moet bijvoorbeeld heel goed beseffen waar je zelf vandaan komt. Wanneer wij debatten organiseren zeg ik altijd: 'sta altijd eerst stil bij wie je zelf bent en waar je vandaan komt'. In die achtergrond kan bijvoorbeeld het feit zitten dat je eigenlijk geen moslims persoonlijk kent. Uiteindelijk is niemand een blanco vel, dat is heel belangrijk om te beseffen. Beleefdheid vind ik ook noodzakelijk, het gebruiken van taal die niet schoffeert.

Verdoken machtslementen

We kunnen niet genoeg aandacht besteden aan machtslementen die zo vaak, en dus ook in debatten, aanwezig zijn.

Bijvoorbeeld als een taal niet je moedertaal is of wanneer je niet erg taalvaardig bent, dan heb je al een beetje een achterstand. Maar ook hoe je eruit ziet. Hoe aantrekkelijk je bent. Hoeveel zelfvertrouwen je van thuis uit hebt meekregen.

Eveneens het element of je tot een minderheid of een meerderheid behoort is cruciaal. Als je de meerderheid achter je hebt staat, sta je al in een makkelijkere positie. Ook je status in het algemeen in de maatschappij is veel bepalend. Het is belangrijk om mensen bewust te maken van het bestaan van die machtslementen. Maar dat is, weeral, een moeilijk gegeven. Mensen staan daar vaak totaal niet voor open. Het is natuurlijk niet fijn om te horen dat je zelf misschien niet zo heel veel hebt bijgedragen aan die positie die je nu zogenaamd bereikt hebt. Ik ben heel veel met dat soort zaken bezig. Als ik begin over 'white privilege' tegen ruimdenkende blanke vrienden beginnen ze vaak al met hun ogen te draaien of zijn ze defensief. Ik begrijp dat, het is niet fijn te horen dat je het eigenlijk makkelijker hebt dan iemand anders. Ik probeer het dan uit te leggen aan de hand van voorbeelden en dan merk ik vaak dat ze het toch begrijpen. Meestal komen zulke gesprekken gewoon vanzelf. Ik loop niet voortdurend iedereen de les te spellen of zo. Het gesprek ontwikkelt zich vaak naar aanleiding van iets in de mening of iemand die een opmerking geeft over iets.

Heel vaak gaat het ook om zogenaamde onzichtbare privileges die er toch zijn. Zo hoor ik meisjes op de universiteit plannen en luidop dromen over de job die ze later willen doen. Ze zeggen er dan vaak automatisch bij dat het iets moet zijn dat ze met hun gezin kunnen combineren. Dat is een gedachtegang die ik nog nooit bij een mannelijke student gehoord heb. Thuis zie ik dat evengoed. Mijn stiefmoeder moet altijd aan mijn papa vragen of hij iets wil doen. Hij doet dan soms ook iets, zoals babysitten maar toch, die mentale workload en de verantwoordelijkheid voor dat kader, dat zit bij haar. Bewustwording gaat om het blootleggen van dat soort processen en dynamieken die op verschillende manieren spelen in onze samenleving.

De andere kant laat haar stem horen

Alhoewel het soms hard gespeeld wordt, denk ik dat het goed is dat diversiteit de laatste tijd zo veel in de media komt. Ik denk dat dit ook komt omdat 'de andere kant' zijn stem laat horen. Maar dan hoor ik vrienden zeggen van 'help, alles is zo politiek correct, we mogen niets meer zeggen'. Dan antwoord ik: 'goh, die andere kant heeft het gevoel dat ze eindelijk eens iets mogen zeggen'.

Die zijn moeilijke gesprekken maar het lukt toch vaak wel als je de situatie omdraait. Laatst hadden we een gesprek over Kylie Jenner en haar bokservlechtjes waarbij mijn vriendin niet stilstond bij de achtergrond van die haarstijl. Ik legde haar uit dat ik het ook niet zou appreciëren als alle Vlamingen nu ineens een afro zouden hebben. Dat is iets waar zwarte mensen voor hebben moeten vechten. Zoveel jaren is er gezegd dat het vies en slecht was. Ik ben ook opgegroeid met het idee dat mijn haar niet OK was. Als iets dan een grap of mode wordt, dan steekt dat. Ik begrijp dat het zwarte mensen voor de borst stoot als rijke beroemdheden dingen stelen uit hun cultuur en daar dan cool mee lopen te doen. Dat gaat niet alleen over een haarstijl. Ik vind het net goed dat door dit soort dingen het gesprek geopend wordt maar het moet dan wel fatsoenlijk gevoerd worden. Beschuldigend staan te roepen, heeft dan ook geen zin. Mensen hebben ook simpelweg een gebrek aan kennis en daar kunnen ze ook

niet altijd aan doen. Ik begrijp dat allemaal keihard en begrijp ook dat mensen zoiets kunnen hebben van 'waar zaag je nu weer over?' Door mijn dubbele achtergrond denk ik vaak net iets anders dan mijn vrienden maar ik begrijp hen ook. Ik wissel voortdurend van bril en dat geeft interessante perspectieven. Het maakt ergens ook dat ik sommige dingen mag zeggen. Mensen zullen bijvoorbeeld mij er niet snel van beschuldigen een racist te zijn. Ik vind het ook belangrijk om dingen te kunnen zeggen zonder in het ene of het andere kamp geplaatst te worden. En ja, ik zit vaak tussen werelden en dat is boeiend. Maar soms ook vermoeiend.

Een aula met 500 mensen (waarvan 3 mensen die niet wit zijn)

Ik heb ooit op de KUL met foto's in beeld proberen brengen hoe het is om als gekleurde student rond te lopen op de universiteit. In het Alma restaurant zie je alleen maar witte studenten eten en drinken. In de keuken en aan de afwas staan dan weer allemaal zwarte mensen. Ik heb dit dan omgedraaid en een foto gemaakt van zwarte etende studenten en witte mensen aan de afwas.

De aanleiding was een speech waarvoor men mij gevraagd had. Ik vond het echt belangrijk om dit te laten zien want de situatie op de KUL is eigenlijk shockerend. Als ik rond mij kijk in de aula met 500 mensen is er welgeteld één andere persoon met Afrikaanse roots en misschien één iemand met Chinese roots.

En dan hebben we het enkel over etniciteit he. Als het gaat over sociale afkomst vrees ik eveneens dat het niet zo divers gaat zijn. Dat is ontzettend jammer en niet goed voor de samenleving. Want dat zijn wel de mensen die in de politiek gaan, die rechter worden, kortom mensen die vaak machtsposities zullen innemen in de maatschappij. Wanneer er geen rechters zijn van een andere kleur terwijl er veel mensen met een andere kleur voor de rechter komen, kan je niet echt spreken van eerlijke rechtspraak. Men gaat er altijd van uit dat die dingen onpartijdig zijn. Maar zo werkt dat niet, iedereen kijkt met een bril. Men geeft dat niet graag toe, maar het is gewoon zo. Iedereen wordt beïnvloed door zijn achtergrond. Als er geen gekleurde mensen betrokken zijn bij de rechtspraak zal er altijd een deel van het verhaal gemist worden.

Diversiteit in het hoger onderwijs is echt een probleem. Dat hangt natuurlijk heel erg samen met het sociaaleconomische. En bovendien is het ook gewoon niet gemakkelijk he. In het eerste jaar waren er veel mensen met een andere achtergrond waaronder ook meisjes met een hoofddoek maar die zijn ondertussen allemaal verdwenen. De universiteit heeft een 30 procent regel die betekent dat mensen die minder dan 30 procent studie efficiëntie hebben een negatief advies krijgen. Als je dan kijkt wie die mensen zijn, dan zijn dat heel vaak mensen met een andere achtergrond. Ik vind dat op zich geen slechte regel, die regel maakt eigenlijk vooral zichtbaar wie er uit valt.

Een minder westers curriculum en een minder elitair imago, graag

Je moet het je ook eens voorstellen, bijna alle professoren zijn blanke mannen van over de 50, de leerstof gaat over dingen die niet bij je leefwereld aanleunen, ... Ik denk niet dat wij al ooit een Afrikaanse filosoof hebben aangeraakt, of Afrikaans recht terwijl we al zo vaak Amerikaans recht kregen. Overal hangen portretten van blanke mannen die een voorbeeldfunctie hebben en ooit iets belangrijk deden. De voorbeelden die door professoren gegeven worden zijn ook vaak gebonden aan een bepaalde en beperkte leefwereld. Zo was er gisteren een professor die als voorbeeld gaf 'stel je ouders kopen een huis voor je ...'

De universiteit zou bijvoorbeeld het curriculum minder westers kunnen maken en meer kunnen inzetten op globaal denken. Momenteel is alles nog steeds heel westers georiënteerd en bovendien blank en mannelijk. Taal speelt natuurlijk ook een grote rol. Er zijn zoveel drempels en zoveel elementen die maken dat je je daar niet thuis voelt en het nog moeilijker wordt dan het eigenlijk al is. Ik denk dat ook dat het imago van de KUL nu eenmaal elitair en een beetje stijf is. Ik heb een tijd les gevolgd op de Louvain La Neuve en daar zag ik veel meer mensen met een andere achtergrond. De universiteit zou bijvoorbeeld eens bij anderen kunnen gaan kijken en onderzoeken hoe zij het aanpakken.

Interessant op de KUL is wel 'Undivided', een entiteit waarbinnen volop ingezet wordt op diversiteit. Dit zowel door lezingen als door het meer zichtbaar maken van initiatieven die al gebeuren.

Blijven spreken met mensen (en niet over mensen)

Ik weet niet zo goed hoe ver men gaat op de KUL op vlak van cultuursensitiviteit.

Ik denk wel dat moslims tijdens de ramadan iets kunnen doen aan hun examenrooster. Ik kan me daar niet echt over uitspreken. Maar ik vind het wel belangrijk. Cultuursensitief te werk gaan, gaat eigenlijk over het wegwerken van drempels. Het is rekening houden met de noden van anderen. Ik beseft dat dit niet altijd gemakkelijk is. Het is soms ook een beetje onderhandelen, een compromis zoeken. Zoals die kwestie met dat handen geven. Ik vind dat moeilijk. Het is altijd een beetje geven en nemen. Respect tonen, in dialoog gaan. Ik vind het cruciaal dat mensen in gesprek blijven gaan, de dialoog openhouden en open staan voor compromis. Ik weet vaak ook het antwoord niet op al die diversiteitsvraagstukken. Aparte vrouwenuurtjes, handen geven, ... Ik denk dat er vooral nodig is dat er gepraat wordt met de betrokken mensen zelf. Dat gebeurt heel vaak niet. Er wordt over een groep mensen gesproken en dan vullen we zelf van alles in.

Helaas is er in de samenleving niet altijd ruimte voor gesprek. En zeker niet binnen de politiek. Dat is jammer. Het is binnen de politiek ook helemaal niet de bedoeling om een goed gesprek te voeren en om eens goed te luisteren naar een andere persoon met misschien een andere kijk. Het gaat net over gelijk hebben. Het is partijpolitiek, 'dit is wat de partij zegt en we gaan vooral binnen die lijntjes blijven'. Dat is dus ineens ook de reden waarom ik zelf niet in de politiek ga, al moet ik zeggen dat ik het overwogen heb.

Ik kan alleen hopen dat de grote massa hier niet in meegesleept wordt. Het is belangrijk dat mensen zelf, op individueel niveau, blijven open staan en zelf in gesprek gaan. Ik mis dat bijvoorbeeld ook bij bepaalde zwarte activisten die zodanig fel gaan en nooit bereid zijn tot compromis. Natuurlijk is het goed en noodzakelijk om op bepaalde momenten op tafel te gaan staan maar niet de hele tijd. Dat is ook gewoonweg niet mijn stijl. Maar ik hoop gewoon dat de overgrote meerderheid van de mensen probeert om een compromis te zoeken en onbevooroordeeld te luisteren.

Alcohol en verkrachttertje

Het gaat natuurlijk niet alleen over de universiteit. Je ziet het evengoed op de Scouts of bij andere jeugdbewegingen. Daar zitten vaak heel weinig mensen met andere achtergronden. Niet zo verwonderlijk als je kijkt naar de spelletjes die gespeeld worden, zoals bijvoorbeeld 'verkrachttertje'. Zulke dingen zijn zo 'Vlaams'. Of alcohol. Daar wil ik zelfs bijna niet eens over beginnen want dat is zo'n grote factor. Dat is zowel op de scouts als op de universiteit een onmisbaar deel van 'de ervaring'. In mijn studentenclub was het niet anders. Het eerste wat je moest doen was een tapperscursus volgen en laten zien hoe goed je kon drinken. Dan is er nog die doop en tal van andere dingen waarin heel veel drempels verscholen zitten. In mijn omgeving zie ik daar weinig evolutie in. Dat is een vicieuze cirkel natuurlijk. Als er geen autochtonen zijn waarom zou je dan dat principe van die alcohol stopzetten? Het kan alleen doorbroken worden als men het echt wil. Als die hoofden van die organisaties, mensen met macht daar voor kiezen en ook tijd en middelen investeren om het te realiseren. En ja, daar ligt ook voor een stuk de taak van een overheid.

Nood aan goed gemaakte tv programma's

Media speelt een belangrijke rol in het bewustwordingsproces van burgers. En dat houdt ook hetgeen we op televisie zien in. Televisie is interessant want er kunnen veel mensen tegelijk bereikt kunnen worden en kan een enorme, vaak onbewuste, invloed hebben. Zo kunnen er meer andersoortige televisiegezichten en figuren komen. Of neem nu een programma als 'Thuis' waar een transgender in opduikt of een programma zoals 'Taboe'. Als zo'n programma's goed gemaakt zijn en veel kijkers krijgt, kan dat inwerken op de perceptie van mensen. Ook denk ik dat het afgestemd dient te zijn op de Vlaamse context die nu eenmaal heel anders is dan bijvoorbeeld de Amerikaanse die toch wel vaak dominant is. Ik denk dat er een risico in schuilt om dat debat helemaal naar hier te laten overwaaien. Wij hebben een ander verhaal en heel eigen problemen. En andere vormen van diversiteit. Ik was heel kwaad over dat programma van Jan Leyers die door Europa trok om 'de moslim' te leren kennen. Dat kwam in de aller verste manier niet in de buurt van een realistisch beeld van de diversiteit die er leeft onder moslims. Er is een gigantische groep moslims die allerm minst extreem is. Die komen bijna nooit aan bod. Ik vond dat er allerm minst een genuanceerd beeld geschetst werd. Ik heb er naar gekeken met mijn familie en die hadden allemaal zoiets van 'oh nee'. Dat is jammer. Ik denk dat er veel van dat soort dingen gemaakt worden en helaas denkt men vaak dat men goed bezig is. Om dit

soort dingen te vermijden is het noodzakelijk om ook voldoende diversiteit te voorzien bij de productie. Diversiteit op alle niveaus is cruciaal. Ik weet niet of dat het geval was bij Leyers maar het kwam alleszins niet zo over.

Sensibiliseren zonder schuldvraag

Het is een taak van de overheid om mensen en instituten te sensibiliseren. Zonder één of andere schuldvraag, wie heeft wat gedaan?, wie heeft hier schuld aan ... Zonder te zeggen van 'het westen heeft de schuld', 'de Vlaming is racistisch', 'Moslims staan niet open, die doen gewoon moeilijk', ... Die schuldvraag doorklinkt heel vaak en dat maakt veel dingen al meteen onmogelijk. Ik hoop dat het kan. Ik vind dat je veel meer moet vertrekken van 'we hebben een uitdaging en hoe kunnen we daar een oplossing voor zoeken?' In plaats van altijd die zever over het gelijk en wie de winnaar is.

Leuven!

Ik denk dat een stad als Leuven kleine initiatieven kan opzetten, zoals een buddyprogramma initiëren en ondersteunen. Dit betekent dan bv. dat mensen buddy worden van een kindje in de lagere school dat het moeilijk heeft op school. Of van vluchtelingen. Ik denk dat er zo heel veel initiatieven mogen en kunnen zijn. Ik weet niet echt in welke mate Leuven dat doet, maar ik zie het ook niet echt. Ik geloof echt in initiatieven waar mensen uit verschillende werelden met elkaar contact komen op het individuele niveau.

Ik vind dat er iets moet gebeuren aan het feit dat er in Leuven een school is waar er op 200 leerlingen maar twee persoon een ander kleurtje hebben. Er moet iets gebeuren aan de situatie waarin concentratiescholen en middenklasse- scholen naast elkaar bestaan. Eveneens aan de kijk op leerlingen binnen scholen dient gesleuteld te worden. Dat is weer opnieuw maar al te vaak een typisch Vlaamse kijk. Sommige kinderen die het minder goed doen op school worden automatisch als 'zwakker' bestempeld. Maar die kinderen zijn niet noodzakelijk zwakker. Mijn neefjes en nichtjes doen het bijvoorbeeld inderdaad minder goed op school maar dat zijn geen zwakke kinderen. Die spreken vier of vijf talen, twee Afrikaanse talen, Frans, Nederlands, ... De bril waardoor kinderen bekeken en beoordeeld worden is te eng. Het is belangrijk om op de sterktes van kinderen te focussen en hen ook te laten vertellen over hoe zij thuis de dingen doen. Ik denk ook dat het logisch is dat kinderen de taal mogen spreken waar ze zich best bij voelen. In de eerste plaats omdat het belangrijk is dat leerlingen zich goed voelen en gewaardeerd voelen om wie ze zijn, en in de tweede plaats omdat kinderen die zich goed voelen ook beter leren en presteren.

Ik ben totaal geen fan van dat idee om bijvoorbeeld meer islamscholen te installeren zodat die kinderen zich beter voelen en niet steeds onderaan hangen. Er moet gewoon voor gezorgd worden dat die kinderen zich goed voelen binnen het algemeen onderwijs. Kinderen van verschillende achtergronden kunnen elkaar zoveel leren.

De stad zou ook kunnen sleutelen aan de drempels die ervaren worden bij hobby's en het verenigingsleven. Van zwemclubs tot jeugdbewegingen. Denk aan de boerkini of elementen zoals transport, geld, ...

Of cultuurverschillen zoals het strikte karakter dat toch in heel wat verenigingen zit. Zo wou mijn nichtje ballet volgen. Mijn tante had een prachtig balletpakje gekocht maar uiteindelijk bleek iedereen hetzelfde klassieke zwarte pakje dragen. Uiteindelijk is mijn nichtje gestopt. Ik denk dat er veel kleine dingen, ongeschreven regels zijn die drempels vormen of waarop het gewoon botst.

De stad kan die drempels onderzoeken en aan die organisaties uitleggen hoe ze een meer divers publiek kunnen bereiken. Ik zou er niet bepaald een voorwaarde van maken maar wel een streefdoel. Het moet explicieter gemaakt worden.

Verder geloof ik ook in initiatieven die de bedoeling hebben mensen samen te brengen. In Antwerpen heb je bv. die 'Meetingpoints' die ik wel interessant vind. Maar evengoed kan dat een feest zijn. Er zijn heel wat festivalletjes en ieder jaar is er het wereldfeest waar werkelijk iedereen en alles welkom is. Op dit terrein organiseert en probeert Leuven heel wat. Wanneer er bijvoorbeeld ruimtelijk iets veranderd, zal de buurt betrokken worden en wordt er iets georganiseerd.

Op vlak van beeldvorming zie ik eigenlijk weinig of niets. Ik zou dat wel aanmoedigen. Bewustwording en sensibilisatie is zo belangrijk. Een goede campagne mag gerust wel shockeren, roept emotie op en reikt op die manier ook informatie aan. Ik geloof daar wel in maar zie het dus niet.

Racisme is meer dan kleur

Ikzelf heb heel weinig last van racisme, of beter gezegd, ik merk het niet snel op. Ik spreek dan ook Nederlands, ken de cultuur, zie er vermoedelijk heel westers uit, studeer rechten, ... Racisme heeft met veel meer dan enkel kleur te maken.

Mijn tante die de taal nog niet zo goed spreekt, die enkel een middelbaar diploma heeft, een hoofddoek draagt, die zwarter is, ... heeft er meer mee te kampen. Ik zie de mensen kijken of hoor ze dingen zeggen als ze de bus opstapt. Van die dingen als 'typisch dat de die met haar hoofddoek ...' Sinds ze haar hoofddoek draagt vindt ze moeilijker werk, dit terwijl ze meer ervaring heeft dan voorheen. Ze draagt die hoofddoek volledig vanuit eigen keuze. Haar man zat er zelfs mee in en was bezorgd over de reacties van de buitenwereld.

Wanneer mijn broer uitgaat dan gebeurt het dat hij ergens niet binnen mag omwille van zijn uiterlijk. Ik had ook ooit een vriendje met dezelfde kleur en die werd door ook mee geconfronteerd. Jongens hebben daar meer last van bij het uitgaan. Ook als er iets gestolen wordt zal men eerder onze richting uitkijken.

In het algemeen, denk ik dat expliciet racisme in Leuven net iets minder voorkomt. Maar racisme en discriminatie komen wel zeker voor.

Jongeren, een onvoldoende vertegenwoordigde groep in de samenleving

Jongeren zijn niet alleen belangrijk omdat ze de toekomst zijn maar ook gewoon omdat ze er nu zijn. Jongeren kunnen ook heel wat bijdragen aan het verhaal. Jongeren zijn meer open, zijn creatiever en groeiden op in een wereld met sowieso al meer diversiteit dan bijvoorbeeld oude mensen. Ze zijn meer 'open minded'. Zelfs in Roeselare. Niemand is opgegroeid met het idee dat er geen moslims zijn en er mensen zijn met andere gewoontes.

Beleid wordt ook vaak op lange termijn gemaakt. Is het dan niet belangrijk dat de mensen op wie dit het hardste effect zal hebben, voldoende te betrekken? Het jongste parlementslid is 28 jaar, dit betekent dat er een hele leeftijdsgroep is die niet vertegenwoordigd is.

Te veel focus op identiteit, te weinig aandacht voor andere grote problemen

Ik vind het belangrijk dat diversiteit niet alleen over etniciteit gaat. Er zijn gewoonweg te veel andersoortige mensen waar niet genoeg naar geluisterd wordt, gehandicapten bijvoorbeeld. Of echt heel oude mensen. Die zie je niet in een panel op televisie wanneer het over pensioenen gaat. En ook op vlak van uiterlijk, welk figuur heb je, zie je er goed uit, ... ook daar zie ik onvoldoende appreciatie en openheid. Tegelijkertijd vind ik dat er heel veel gefocust wordt op identiteit. Ik beseef wel dat dat ergens nodig is maar soms lijkt dat het debat te domineren. En dat terwijl er echt heel wat grote problemen zijn op andere terreinen. Zo ben ik zelf heel veel bezig met duurzaamheid en ecologie. Als het dan weer over die hoofddoek gaat dan denk ik soms, 'mannen komaan, laten we elkaar beoordelen op wat we zeggen, kunnen en zijn en niet op wat we dragen?'. En kunnen we misschien wat meer aandacht besteden aan andere, heel belangrijke, problemen?

12. Nasser Shalah, Brugge

Werkzaam in de verpleging van AZ Sint Jan Brugge

Nasser (°Palestina) wordt regelmatig in het ziekenhuis gevraagd als intercultureel bemiddelaar (zonder officieel statuut) en 'zet zich in om drempels van de moslimgemeenschap tot de Belgische gezondheidsstructuren te verkleinen.

We zijn allemaal hetzelfde en toch is er veel verschil

Ik werk nu ongeveer 10 jaar als verpleegkundige in ziekenhuis Sint-Jan Brugge. Ik vind het iedere dag opnieuw een heel mooie ervaring. Ik kom dagelijks in contact met mensen die hulp nodig hebben. Die

hulp situeert zich op heel veel vlak. Vaak niet enkel fysiek maar ook psychologisch en sociaal. Vaak zit er heel wat achter. Van eenzaamheid tot armoede. Heel veel armoede. Iedere keer als je met iemand in contact komt, is dat weer anders. Dat is zo mooi aan mijn job, alle mensen en situaties zijn een beetje anders. Mensen vertellen vaak spontaan. Ze zijn in een vreemde omgeving hé, als jij dan een beetje toegankelijk bent, dan springen ze daar op.

Het is jammer dat wij niet altijd de tijd hebben om te luisteren naar mensen. Door te luisteren leer je bij en doe je ervaring op. Door te luisteren leer je mensen als mensen zien. Want een mens dat is zoveel he. Dat emotionele, die blijheid, dat verdriet. Dat is uniek bij iedere mens maar toch is er altijd diezelfde basis. Dat beseft ik heel erg op mijn werk, er is geen verschil. We zijn allemaal hetzelfde en toch is er veel verschil tussen mensen. Snap je?

Vanaf het moment dat mensen mijn naam horen vragen ze 'van waar zie jij?'.

Dat is de 'million dollar question', he. Je hebt verschillende soorten mensen van verschillende intelligentie maar dit is toch wel een vraag die op verschillende manieren, altijd komt. Dat is eigenlijk een mooie vraag hé. Het is ook interessant stil te staan bij vanwaar die vraag komt. Ze zeggen dan dat het komt 'door mijn haar' of 'mijn accent' bijvoorbeeld. Ik vraag hen dan of ze Palestina kennen. Het is eigenlijk altijd heel schoon en spontaan.

Mijn geloof en visie werkt versterkend in mijn werk. Het is een mooi beroep en dat maakt het mooier en boeiender. Maar uiteindelijk, los van mijn geloof, ben ik vooral professioneel. Maar het maakt me sterker. Dit betekent niet dat ik niet moe ben op het einde van een shift. Mijn taal is soms uitgeput. Ik ben ook een mens met werkdruk, dagdagelijks leven, ... Ik ben geen superman.

Over geloof, drukte, rust én mensen een veilig gevoel geven

Ik kijk vanuit mijn geloof naar de wereld en dus ook naar mijn werk. De wereld is prachtig en dat moeten we toch kunnen zien. Maar soms ontglipt ons dat in de drukte. Er is veel drukte in het leven. Alles moet snel en rap gebeuren. Wij hebben geen tussenstations om even te stoppen en te kijken wat wij kunnen doen in het leven. Iedereen is druk bezig. Met bezorgdheden, met gedachten, schoolrapporten van kinderen, dingen regelen, ... Het is heel de tijd maar 'doen en doen'. En soms vind je dat moment, die rustpauze, en pas dan kan je die mooie dingen zien. Zoals die op het werk. Mensen komen vaak angstig en opgejaagd binnen. Ze hebben hulp nodig. Ze zijn angstig voor de dood. Bij het minste dat er gebeurt fysiek bij de mens, wordt je geconfronteerd met de dood. We trachten op een zachte manier daar mee om te gaan. Met de dood valt te strijden. Er is altijd hoop. We zeggen dat ook tegen de mensen. Ze zijn vaak bang voor de operatie en dan geef ik hen hoop. Dat geeft rustgevoelens bij mensen.

Het is belangrijk een veilig gevoel te hebben bij iemand. En dat moet je eigenlijk aan die mensen geven, daar in dat ziekenhuis. Dat is net zoals wanneer je op een feest bent waar je niemand kent en je niet thuis voelt en dan ineens is daar iemand van vroeger die dan een ankerpunt is voor je en dan voel je je minder alleen en uitgesloten. Het is op zo'n momenten dat je iemand gerust stelt en met hen mee leeft, dat je als mens dichterbij komt. Dat geeft ook het gevoel van, 'dit is niet alleen mijn werk'. Ik krijg daar voldoening van.

Over geloof, Belg zijn en dubbel belaste plichten

Ik heb geen materiële bewijzen dat god bestaat maar ik weet zeer goed dat hij bestaat. Als ik rond mij kijk en al dat complexe en fijn gemaakte leven zie, dan weet ik dat god bestaat en ben ik totaal overtuigd van dat geloof. Daar moet iets zijn, een kracht of macht die dat gemaakt heeft. Dat maakt het een hele uitdaging en heel boeiend.

Als ik naar bed ga 's avonds slapen, dan doe ik mijn ogen dicht in het geloof dat hetgene waar ik in geloof, waar is. Iedere dag is je glas vol en dan maak je dat 's avonds leeg en de volgende dag begin ik opnieuw met een leeg glas. Zo ben ik klaar voor de dag nadien. Het leven is met ups en downs. En iedereen heeft zoiets nodig, een soort geloof. En iedereen zoekt dat ook. Iedere mens is anders en mensen vinden dat dan ook in verschillende dingen. De mens heeft twee elementen. Een ziel en een lijf. Ons lijf heeft eten en vitamines nodig. Ons lijf is als een auto die ons naar plaatsen brengt, als goederen en dingen die we gebruiken. Onze ziel heeft voedsel nodig. En als je die niet het juiste voedsel geeft, wordt die ziek.

Ja, mijn religie geeft mij veel sterkte in mijn job en in het leven. Maar de maatschappij heeft verschillende lagen. Ik beschouw mij in de eerste plaats als Belg en Belgisch burger. En je hebt rechten en plichten. Voor de plichten die op mijn schouder gelegd zijn, vertrek ik ook van mijn geloof. Want mijn geloof zegt dat ik goed moet doen. Als er iemand mij zegt dat ik welkom ben in zijn huis, zal ik respectvol zijn. Dat is met een land net zo. Natuurlijk respecteer ik de Belgische wet en de rechten en de plichten maar eigenlijk zegt mijn geloof eigenlijk reeds al die dingen. Mijn geloof zegt dat ik respectvol moet zijn en aangezien België mij heeft binnengelaten zal ik mij respectvol opstellen naar België. Eigenlijk is het heel eenvoudig. Die plicht is mij toevertrouwd vanuit mijn geloof. Die plichten zijn dus eigenlijk extra belast. Vanuit de rechten en plichten van België maar eigenlijk dus ook gewoon al vanuit mijn geloof. Mijn geloof zegt bijvoorbeeld ook 'je moet eerlijk zijn'. Ik ben niet als Belg geboren. Ik heb de Belgische nationaliteit gekregen. Ik voel mij sterk als Belg en ik hoop dat wanneer ik mijn burgerschap nodig heb, zij mij zullen ondersteunen ongeacht mijn achtergrond. Natuurlijk hecht ik belang aan mijn achtergrond maar ik wil iedereen ondersteunen, ongeacht hun achtergrond. Belg, jood, katholiek, ... Dat is voor mij belangrijk. Dat is voor mij ook moslim zijn. Ik vind dat mooi. Ik wens dat er meer begrip en meer ruimte zou zijn in de maatschappij voor iemand die 'moslimbelg' is. Dat is belangrijk. Ook voor jongeren. We moeten dat leren plaatsen.

Angst doet mensen dwaze dingen zeggen en doen

Mensen hebben te vaak een negatieve ingesteldheid. Dat is jammer. Dat heeft natuurlijk ook te maken met angst. Met angst kan je veel bereiken. Het is een machtig middel. Als je angst opwekt kan je veel mensen betrekken. In angst doet een mens dwaze dingen en dat is gevaarlijk. Angst doet mensen ook dwaze dingen zeggen. Er zijn veel mensen die zodra ze weten dat iets 'moslim' is, ze er niet meer van willen weten. Ze weten eigenlijk niets van wat islam betekent. Hoe komt dat? Waarom verwerp je dat? Moslims zijn toch ook Belgen? Hoe kan je iets veroordelen als je niet weet wat het is. Als je vraagt waarom men iets verwerpt dan ga je het antwoord krijgen van: 'ze zijn niet braaf, het zijn terroristen, kijk wat er gebeurt in de wereld, dat is toch miserie'.

Iedere moslim is een terrorist tot het anders bewezen is, slecht tot anders bewezen. Dat overheerst en dat is jammer. En dan komt onze rol als moslims om die negatieve boodschap af te breken naar voor. Maar dat is veel werk hoor.

De media speelt hierin een zeer negatieve rol. Ook in de sociale media zitten veel negatieve figuren die dag en nacht slecht nieuws blijven pompen.

Tja, mensen weren zich af van dingen die ze niet kennen. Want die zouden hen kunnen kwetsen dus ze blijven er uit de buurt en leren het zo nooit kennen.

Wat ik mooi vind binnen het moslim zijn is het binnenlaten van mensen in je wereld via het geloof.

Als je naar de moskee gaat, komt er iemand langs je staan. Schouder aan schouder, je moet daar geen ruimte laten. Die persoon naast je kan Senegalees zijn, Palestijns, Jordaans, Marokkaans, ... Ongeacht wie hij is je laat die mens dicht bij jou in de kring komen vanuit het fundamentele geloof. Als hij een echte moslim is, dan moet je hem niet vrezen want hij vreest Allah. Als je naar de fundamentele islam kijkt dan mogen mensen elkaar geen kwaad doen. Niemand he, ook niet aan niet-moslims. Zo staat er o.a.: 'wie een onschuldige mens dood, doodt de mensheid'.

Maar natuurlijk, zoals met alles moet je ook niet naïef zijn. In de grote maatschappij moet je opletten he. Ik spreek vanuit de ideale wereld van de islam. Het is belangrijk te onthouden dat de duivel altijd actief bezig is. De duivel is noch mens, noch boom, noch steen. De duivel zit in iedere mens. En de duivel kan wakker gemaakt worden. Je moet altijd alert en waakzaam zijn. Je moet dus goed kunnen 'meten en schatten'. Daar hebben wij een Arabisch woord voor dat we veel gebruiken. Meten, schatten en waakzaam zijn. Dat is geen paranoia. Neen, het is OK om te vertrouwen maar je moet je ogen open houden.

Het individu maakt fouten, niet het geloof

Uiteindelijk is het ook belangrijk om te onthouden dat de relatie tussen Allah en jij zelf een rechtstreekse relatie is, gebaseerd op contractuele verbondenheid. Als je daarmee begint te zeveren, te prullen en verhalen verzint die niet kloppen, dan ben je fout bezig. Wie ga je iets wijsmaken? Alleen jezelf. En je weet dat dan ook.

Mensen zijn nu eenmaal niet perfect zijn en maken fouten. Het geloof daarentegen is wel perfect. Als je iets fout doet dan ligt dat bij jou en niet bij je geloof. Dus als ik een fout maak door mijn dommigheid, verwijt dan alsjeblief niet mijn geloof. Het gaat over de persoon zelf die een fout maakt en die moet daar voor boeten. Als je met de auto ergens tegen aan knalt ga je toch ook niet het lesboek of de instructeur van de rijkschool de schuld geven.

Je moet de fouten die je maakt ook niet zitten verstoppen hé. Dan ben je weer vooral je zelf aan het wijsmaken want Allah die weet dat toch. Het gaat over echtheid he. Er is geen middenweg. De oppermachtige weet alles. Je kan tijdens de ramadan bij het spoelen van de mond toch een beetje stiekem slikken en dus drinken. Ja, dan kan je beter een hele maaltijd met gebraden kip en alles wat je wil eten, want Allah weet toch dat je het gedaan hebt. Het is beter dat dan toe te geven en je ramadan te verbreken.

Ook met andere fouten is dat zo. Heb je gelogen of iets fout gedaan? Draag dan de consequenties daarvoor. En dan, dan is het ok. Je kan niet liegen tegen god. Dat is bedrog. In iedere wet die bestaat zit wel een gaatje en goede advocaten kennen die gaatjes. Je kan iets mispeuteren en dan een goede advocaat nemen en ervoor zorgen dat je geen straf krijgt. Maar je god die weet alles, die bedot je niet.

Dialogo, altijd blijven praten

Dialogo moet er onder alle omstandigheden kunnen zijn. Het is belangrijk om nooit te stoppen met praten. Ook als mensen elkaar aan het vermoorden zijn, moeten ze blijven praten. Iedere oorlog en ieder vuur, eindigt met dialogo en praten. We moeten leren de brandstof weg te doen van dat vuur. Dat doe je door echt te praten. Gelukkig zie ik in België toch wel een grote groep mensen, en dat maakt mij trots als Belg, die zeggen: 'ik hoor wat de media zegt, maar het klopt toch niet allemaal'. Die mensen die wel nog zelf praten en kijken en in harmonie willen leven zonder elkaar heel de tijd te duwen, die zijn belangrijk.

Met de moskee hebben we dialogo projecten met Ngo's en scholen. Dat gaat dan over de betekenis van de Islam. Ook gaan we in debat over ritueel slechten, over de hoofddoek.

Ik ben geen hooggeleerde theoloog maar ik weet genoeg over mijn geloof. Ik vind het heel mooi dat mensen naar ons komen om te leren over wat er bij ons gebeurd. Dat is hoopgevend.

Veiligheid is een basisrecht

Alle mensen hebben veiligheid nodig. Sinds de mens bestaat is de mens op zoek naar veiligheid. Hij heeft dat gezocht in grotten en omwalde steden. Mensen hebben altijd een 'sacred haven' gezocht. We willen allemaal veilig zijn. Dat is een basisrecht. Het is normaal dat mensen komen naar verstandige mensen en landen die een veiligheidsgevoel bieden en waar economische bloei is. Uiteindelijk zou iedereen toch willen dat wanneer zijn of haar land onveilig is, dat zo'n goed en veilig land je onderdak en veiligheid geeft?

De basis van de islam is goed en een overheidsinstelling die imams opleid, is welkom

Men probeert nu al die strekkingen een stempel te geven. En zo van 'die is goed' en 'die is gematigd' en 'die niet'. Zo werkt dat niet. Het gaat niet over Salafisten of Sjiïeten. Je moet die strekkingen niet zitten definiëren, dat kunnen wij zelfs niet. Je zou steeds de dingen tegen het ware, de oorsprong, moeten houden. Het geloof op zich is goed. Dat is niet radicaal. De fundamentele islam is goed. Als je zegt dat er een gematigde islam is, dan lijkt het alsof de islam per definitie iets slecht is.

Natuurlijk moet er gekeken worden wie die slechte dingen gepredikt heeft. Waarvan kwam dat? En dat moeten we vermijden. Als men ergens iets tegenkomt dat tot haat predikt en tot geweld aanzet, dan kan je zeggen 'wat is dat hier, van waar komt dat?'.

In de islam is het verboden om onschuldige mensen te vermoorden en die slechte mannen zitten dan dingen te ontploffen en mensen te onthoofden in naam van de islam. Mijn geloof zegt dat dat niet mag. Die persoon die zulks doet, is geen moslim. Ik heb mijn geloof, mijn koran en die zegt dat dat verboden is. Zo eenvoudig is het.

Er zijn vanuit België toch wel wat jongeren getrokken naar Syrië getrokken. We moeten onderzoeken welke 'geloof' aan hen verkocht werd en wie dat gedaan heeft. Die mensen die zulke dingen in de

naam van islam gepredikt hebben, zitten nog steeds in de schaduw. Dat kan niet. En dat klopt niet. Want islam staat eigenlijk ook voor openheid. We hebben niets te verbergen. Ik vind dan ook dat er meer als het ware 'gecontroleerde plaatsen' moeten zijn waar islam kan leven. Met gecontroleerd bedoel ik niet dat er spionnen moeten zijn, maar eerder, plaatsen die bewust bezig zijn en gekend zijn en via officiële kanalen werken. Plaatsen met imams die een opleiding genoten, instellingen die gefinancierd zijn door de overheid, ...

Waarom kan er geen grote overheidsinstelling zijn die verantwoordelijk is voor de opleiding van de imams, die hooggeleerde theologen aanstelt, ... Waarom kunnen we geen degelijke moskeeën hebben die gefinancierd worden, gecontroleerde plaatsen in plaats van garages. Ik vind dat die plaatsen ook niet alleen over bidden moeten gaan. Dat gaat ook over ontwikkeling van mensen, het leren over de maatschappij en godsdienst in de maatschappij, een plek om activiteiten te doen, ... Dit in plaats van mensen die gefrustreerd zijn omdat ze eindelijk genoeg geld ingezameld hebben om een hangar te kopen die dan vervolgens afgekeurd wordt omdat het te ambachtelijk is en niet aan de wetten voldoet. Zo krijg je ongereguleerde toestanden en chaos en creëer je problemen in de toekomst. Waarom is er zo weinig aandacht voor ons? Wij betalen ook belastingen.

De manier dat de media de moslims en de islam laat zien is niet goed. Dat lijken soms maar kleine woorden maar dat heeft allemaal een grote betekenis en grote gevolgen. Zoals de angst. Maar waarom? Voor wat? Wij zijn hier niet in Afrika en in chaos hé. Wij zijn hier goed. Waarom doet men dat? Waarom zouden we dingen opwekken en de duivel wakker maken? Laat hem maar slapen. Maar hij probeert wakker te worden hé, en de mensen te verdelen. En dat moeten we vermijden.

Bemiddelen is niet hetzelfde als vertalen

In het ziekenhuis, maar eigenlijk ook daarbuiten via onze organisatie, ben ik een soort informeel cultureel bemiddelaar.

Dat is niet officieel en een beetje toevallig begonnen met de persoon van het secretariaat die gevraagd had of ze mij mocht opschrijven als vrijwillig tolk als het eens nodig was in het ziekenhuis want ze hadden gemerkt dat ik dat soms deed.

Bemiddelen is de tussenweg vinden tussen die persoon en de andere. Met toestemming uiteraard. Ik vraag ook altijd, wat wens je, letterlijk tolken of wil je ook dat jouw wensen, achtergrond, geloof en achterliggende boodschappen mee neem? Als ik dit doe, zal ik ook altijd in de taal die zij verstaan doorgeven wat ik tegen de andere persoon ga zeggen. Dus als de patiënt iets zegt, dan zal ik altijd eerst even met die patiënt delen wat ik tegen de dokter zeg of zal ik enkele bijvragen stellen. Die bijvragen deel ik dan ook weer met de dokter. Op die manier weet uiteindelijk iedereen welk gesprek er gevoerd wordt.

Het is een evenwicht, aan de ene kant laat ik de dingen neutraal, aan de andere kant voeg ik ook dingen toe. Ik ga niet zomaar dingen bij vertellen he. Ik ga dat altijd aftoetsen. Ik zal ook doorvragen, bijvoorbeeld 'u sloeg uw ogen naar beneden toen u dit of dat zei'. Dit enkel en alleen om de dokter zo veel mogelijk informatie te geven. Ik zal nooit een diagnose stellen, dat is niet aan mij maar aan de dokter.

Bemiddelen is eigenlijk helemaal anders dan tolken. Tolken is gewoon de woorden die gezegd worden herhalen maar dan in de andere taal. Kaal tolken is beperkt. Dat is 'tape, record, play'. Zo gaat er veel van de essentie verloren en zo wordt de persoon benadeeld en dat is jammer. Ook het niet verbale is belangrijk ik. En dan spreek ik nog niet over culturele en religieuze elementen die ook een gesprek en het begrip van dat gesprek beïnvloeden.

Het is soms wel heel moeilijk en gevoelig. Ook voor de patiënten. Bijvoorbeeld voor moslimvrouwen die soms heel persoonlijke dingen die een onbekende moslimman normaal niet behoort te weten, dienen te vertellen om de dokter inzicht te geven.

Ik geef hen uitleg over mijn rol en stel ik dat ze me mogen beschouwen als een soort intelligente machine. Zodra ik uit de deur ben, vergeet ik alles.

Als ik dan nog eens gevraagd wordt, zal ik doen alsof het de eerste keer is dat ik die mensen zie. Mijn rol bestaat erin een verhaal door te geven. En dat is het. En hun verhalen zijn veilig bij mij. Ik probeer daar ook niet meer over na te denken, ik laat het liggen als het gedaan is... Het is niet altijd eenvoudig een lijntje te trekken. Waar stop ik als mens, als moslim, als verpleger, als ...

Pas op hé, het is al goed dat het ziekenhuis werkt met formele tolken he, dat is een begin en wil zeggen dat ze ook iets willen betekenen maar het is soms triestig welke misverstanden er kunnen ontstaan. Dat gaat niet alleen over taal, hé. Dokters vinden het ook jammer. Soms kom ik erbij en is er al een hele weg afgelegd met een formele tolk, en dan blijkt dat die elkaar niet goed begrepen hebben en de dokter dus ook niet de juiste hulp kon geven en die persoon niet goed geholpen werd. Dat is allemaal heel frustrerend. Soms zijn dat echt heftige verhalen. Ik doe dit ook in de psychiatrie. Soms gaat het ook over zware trauma's en PTSD en dat zijn wel eens heel catatonische verhalen. Er is een grote nood aan intercultureel bemiddelaars. In het ziekenhuis ben ik de enige. Maar het gaat eigenlijk ook niet alleen over dat ziekenhuis. Het gaat over de hele samenleving. We zouden met veel meer moeten zijn. Er is een grote nood aan in verschillende sectoren, domeinen en disciplines.

Hoogopgeleide klusjesmannen in een gesloten samenleving

In onze maatschappij is het belangrijk om de zwakke schakels in de keten te versterken. Integratie gaat niet alleen over de taal of over cursus volgen of werk vinden. Het gaat over veel meer. En er is een grote nood om dat anders en beter te doen. We moeten niet alleen organisaties voor integratie creëren en mensen opleiding te geven. Maar we moeten naar de essentie gaan van mensen die capaciteiten hebben en daarin geloven, dat stimuleren, kanalen graven die dan leiden tot gehele en echte integratie. De maatschappij is allerm minst geheel ingeschakeld. Ik ken mensen die in hun land van oorsprong advocaat waren en hier klusjesman zijn. Waarom is iemand van een ander land altijd bestemd om bij de groendienst te werken of een beetje klusjes te doen? En de vrouwen, dat zijn goede kuisvrouwen of kamermeisjes. We moeten meer leren kijken naar capaciteiten van mensen en die capaciteiten naar boven halen. Ik ken iemand die management studeerde in Amerika en dus ook goed Engels kan bovenop zijn andere talen, en die heel de tijd interims en andere kleine jobs doet. Dat is trouwens een groot verschil met een land als Amerika. Daar kijken ze meer van 'wie is dat hier, wat kan die voor ons betekenen?'. Als dat een Chinees met een ingenieursdiploma is zullen ze die allemaal willen. Hier kan die Chinees eigenlijk bijna alleen noedels gaan draaien. We moeten echt meer leren kijken: 'wie is die mens, wat kan die mens?'. We moeten beseffen dat wij niet altijd goed zijn in lezen en interpreteren van capaciteiten van mensen die van elders komen. Er gaan veel talenten en ook veel energie verloren.

Tja omdat te realiseren zullen er investeringen en veranderingen moeten gebeuren. Wij hebben met onze vereniging daar al veel over nagedacht en daar ook een power-point over gemaakt die we al op verschillende plaatsen toonden. Bijvoorbeeld ook bij de politie. Dat gaat over het bouwen van bruggen, stimulansen implementeren, mensen aanmoedigen, kanalen creëren tussen verschillende groepen en generaties in de maatschappij. Neem nu bijvoorbeeld die identiteitscrisis bij moslimjongeren. Het is belangrijk dat die jongeren zich deel van de maatschappij kunnen voelen. Dat wij als maatschappij het aanvaarden en ook goed vinden dat er 'moslimbelgen' zijn net zoals er 'boeddistbelgen' zijn. Er is altijd dat spanningsveld terwijl Belg en moslim zijn elkaar niet uitsluit. Maar omdat er geen wegen zijn tussen die groepen, geen kanalen, blijft dat allemaal apart en lijkt het zo onmogelijk.

Ik denk dat als we niet gaan inzetten op de infrastructuur van onze maatschappij en onze gemeenschap en niet werken aan die kanalen en niet diep genoeg graven, we problemen gaan hebben. Dan gaan we getto's krijgen. We moeten dat vermijden. Jongeren zijn als een spons hé. Die zuigen alles op. Maar we moeten goed opletten wat ze opzuigen. Want na een tijd wordt die spons oud en dan is dat er allemaal moeilijk uit te krijgen.

We moeten beseffen dat onze maatschappij een gesloten maatschappij is en hetzelfde geldt voor de arbeidsmarkt. Dat is gevaarlijk.

Middelen, infrastructuur en een beter leven voor iedereen a.u.b.

De grote uitdaging is om alle mensen te betrekken in de Belgische maatschappij en hen alle kansen te geven en dit los van mooi, lelijk, dik, dun, joods, zwarte ogen, bruine huid, hoofddoek of geen hoofddoek.

Wij leven in een samenleving waar iedereen iets bijdraagt. Maar hoe meer je het gevoel hebt dat jij niet nuttig bent, hoe meer je naar beneden zakt. Als iedereen het gevoel heeft dat hij of zij een rol

heeft, dan ben je sterk. Je kan zeggen van 'Nasser, jij wil de ideale wereld' en dat is dan maar zo, ik vind dat niet erg.

Ik ben hier in 1991 toegekomen uit Palestina, ik heb hier gestudeerd, de taal geleerd en heel hard gewerkt om dit punt te bereiken. Dit punt waar wij zulke gesprekken voeren. Ik heb mijn leven opgebouwd en heb naast mijn studie en werk, mijn levenservaring. En ja, ik heb een droom voor een beter leven voor iedereen. En dat wil ik graag realiseren. Ik denk dat ik de capaciteiten heb om dat mee te realiseren. Ik denk dat we onze maatschappij echt moeten opbouwen. Er zijn veel uitdagingen waar we voor staan hé. Neem nu de vergrijzing. Al die jonge mensen van ergens anders zouden heel veel kunnen betekenen. Maar als we nu blijven steken op de kleine details, zoals het hoofddoekendebat en ons daar aan vastklampen, ja dan gaan we niet vooruit geraken. Alleen achteruit. Laat het los! Zoek eens uit 'wie is die vrouw achter die hoofddoek?'. Investeer in die vrouw, geloof in die vrouw of dat meisje en wie weet wordt ze wel kampioen zwemmen, met een hoofddoek! En ja het is dat wat wij doen met onze vereniging, daarover nadenken, daarop inzetten.

Met vereniging bedoel ik het Islamitisch Cultureel Centrum VZW waar ik vrijwilliger ben. En ik ga ook naar de moskee in de Diksmuidse Heerweg. Dat is feitelijk een huis met een achterbouw. Dat is te klein maar we zijn eigenlijk niet op zoek naar gebedsruimte. Bidden kan je overal doen. Maar ontmoeten en dingen organiseren en mensen samenbrengen niet.

Wij zoeken dus infrastructuur en middelen. Wij willen een bloeiende moslimgemeenschap met veel capaciteiten en energie die wij willen laten stromen. Maar het is geen vereniging of gebouw voor alleen moslims he. Iedereen is welkom. Wij willen een dynamische instelling. Wij willen iets joviaal zijn, iets positief in de moslimgemeenschap. Wij willen een stimulerende factor zijn in het integratiegebeuren en dat in alle richtingen. Wij willen ruimte voor moslimjongeren waar ze zich goed voelen, maar pas op, niet alleen voor moslimjongeren, ook voor andere jongeren. Scholen zijn ook welkom bij ons. Soms geven wij nu ook al lessen over de islam op scholen. Och er zijn er veel die informatie en uitleg komen vragen. Wij geven dat ook graag maar we moeten ook kunnen he. Wij hebben geen middelen, geld, infrastructuur en ook zelf een job en een gezin.

Wij doen activiteiten over de iftar en deden zelfs al een iftar in de kerk. We deden iets met open monumentendag. Noem maar op. Dat zijn allemaal dingen die we proberen te doen om de samenleving sterker te maken. Allemaal positieve dingen. Allemaal voor meer veerkracht.

We stonden een keer op het punt om een huis te huren maar we kunnen dat simpelweg niet betalen. Er is wel een diversiteitsdienst in Brugge en daar werken we goed mee samen. Maar dat zijn mensen die kanalen en bruggen bouwen tussen dingen die bestaan maar wij hebben nu eigenlijk meer nodig. Er bestaan zoveel dingen. Ambtenaren die dingen doen en bedenken enz. Maar geef ons ook middelen.

Als je iets geen middelen geeft kan het niet verder bloeien. Wij dromen van een bloeiende moslimgemeenschap in Brugge. En ook, in het algemeen, die bemiddeling binnen vele sectoren installeren en verder uit bouwen. Dat is nodig.

Kip met hesp is niet halal

Tja, diversiteit in het ziekenhuis. Wat moet ik zeggen. Het ziekenhuis is een deel van de maatschappij. En dat is dus een gesloten maatschappij en dat zie je in het ziekenhuis.

Langzaam gaat dat wel bereikt worden. Langzaam zal de kerk langs de moskee komen te staan.

Langzaam zal de kerk zijn klokken kunnen luiden en de moskee haar gebed kunnen doen. Langzaam zullen de gedachten naast elkaar kunnen staan. De dag dat we dat bereiken zal ook het personeel van het ziekenhuis gekleurder zijn.

Het moet langs beide kanten komen. Ik smijt geen stenen. Het is aan ons om dat te stimuleren. Mensen die dat in zich hebben moeten niet wegkruipen maar zich durven laten zien en hun mond open doen.

Je hebt mensen nodig die spreken. En dat binnen verschillende sectoren en domeinen.

Ergens lijkt er in het ziekenhuis wel openheid. Ik denk dat ze weten dat er nood is aan cultuur sensitieve zorg enz. Maar er zijn andere zaken die ook essentieel zijn. Het ziekenhuis heeft veel grote zorgen, het management wordt steeds heviger, ... Niettemin er is nood aan.

Het ziekenhuis zorgt nu voor formele tolken, dus ze doen wel iets.

Moest ik een officiële organisatie hebben dan zouden wij via verschillende communicatiekanalen naar een instelling als het ziekenhuis kunnen communiceren. Dan zou ik samen met die instellingen de krachten kunnen bundelen en kijken 'wat kunnen wij voor u betekenen zodat uw instelling meer een plek voor iedereen wordt'. Het zou voor mij gemakkelijker zijn het ziekenhuis te benaderen dan nu als

verpleger. Ik hoor van andere ziekenhuizen waar ze aandacht hebben voor diversiteit en een beleid. Bij ons wordt dat nog niet echt gestimuleerd en er is ook geen opleiding of zo. Halal voeding, en ook een gebedsplaats is er niet. Het katholieke en het christelijke is er wel. Dat de pastoor langskomt is natuurlijk door de geschiedenis en dat is normaal he. Voor de moslims is geen imam aangesteld. Moslims zeggen vaak dat ze vegetarisch zijn om te voorkomen dat er fouten gebeuren. En die fouten gebeuren. Zo bestellen ze bv. kip maar ik zie dan dat er stukjes hesp in de sauszitten. Ik wijs die mensen daar dan op want ik vind dat mijn taak als moslim. Ik spreek dan ook de collega's aan en zeg dat er hesp in de saus zit. Vaak wordt er niet bij nagedacht 'het is toch kip'. Ik vind dat hetzelfde als bij vegetarisch eten of eten voor diabetes. Dan let je toch ook op. Maar ik neem het de mensen niet kwalijk, ze weten het vaak gewoon niet. Ik wijs ook op gevoeligheden zoals het bedekken van de naakte vrouw. Wij als dokters en verplegers zijn het gewend om blote lijven te zien van mannen en vrouwen maar dat is heel gevoelig. Als ik zo'n situatie zie ga ik die vrouw altijd even bedekken.

Dus ja, vorming is wel nodig.

Soms zeggen mensen ook kwetsende dingen. Over een moslim die zijn sokken wou aanhouden zodanig dat hij voor het gebed niet meer de grote reiniging moest doen, zij iemand 'weer zo'n radicalemoslim'. Dat kwetst. Toen de man daarna aan de verpleegster zei dat hij jood was en dat dat bij hen degewoonte was, excuseerde zowel zij als de anesthesist zich. Waarom zou een jood we zijn sokken mogen aanhouden en een moslim niet? Mensen moeten opletten met dingen er zomaar uit laten floepen. Dat is niet onschuldig. Dat doet pijn. Die perceptie van 'ik mag zeggen over de ander wat ik wil' is gevaarlijk. Iedere mens is een mens en iedere mens heeft zijn waarde. Je moet die waarde respecteren, ongeacht wie de persoon is. Een jood, een christen, een moslim. Altijd maar zeker wanneer iemand op het ziekbed ligt moet je hem benaderen met hoog respect. Ja het is een deel kennissen onwetendheid maar het heeft ook te maken met bewustzijn en respect. We mogen mensen niet kwetsen. Dit gaat over serieuze zaken. Een woord is een kogel die je schiet. Een woord kan je niet terugroepen. Je moet de gevolgen daarvan dragen.

Over armoede die niet gezond is (en een Arabische PowerPoint)

In het kader van het versterken van de zwakke schakels denken wij ook veel na over bijvoorbeeld armoede en hoe snel mensen en ook hun kinderen daar in terecht komen.

Soms heb je mensen die hier komen, bijvoorbeeld uit Syrië en vroeger Irak, en hier veiligheid vinden. In hun land verdienden ze misschien 300 euro. Nu krijgen ze een appartement, een uitkering die vier keer zoveel is, ondersteuning, ... noem maar op. Dat is goed en belangrijk want die mensen zochten veiligheid en we moeten dat geven aan mensen.

Maar we moeten ook opletten. Vanuit de situatie dat die mensen komen, is dit een droom. Ze hebben hét bereikt. Maar eigenlijk is dat geen droom hé. Als je daar blijft zitten, kom je in een soort vicieuze cirkel van armoede terecht. Het is heel moeilijk daar uit te geraken en er zijn er veel die daar in terechtkomen en dan gaat dat zo van generatie op generatie door. Die gezinnen stagneren. Het is belangrijk dat er voldoende ingezet wordt op die mensen zodat zij volwaardig deel uit kunnen maken van de maatschappij en kunnen opklimmen. Dat ze hun kinderen leren hoe dat moet en hoe dat werkt. Ik zeg dat niet vanuit de controlerende hoek van 'jij moet werken' of van die dingen. Nee ik zeg dat voor de gemeenschap en de maatschappij en voor die mensen die een echt goed leven verdienen maar niet goed weten hoe dat werkt.

Ik maakte ooit een Arabische PowerPoint over de complexe gezondheidszorg in België. Dit om mensen een beetje de weg te wijzen en uit te leggen hoe de dingen hier georganiseerd zijn. Nu heeft men gevraagd om die PowerPoint ook te gebruiken voor mensen in kansarmoede om aan hen het systeem uit te leggen. Dat vind ik mooi, dat iets wat ontstond vanuit iets Arabisch en meer voor vluchtelingen, nu ook ingezet kan worden voor andere Belgen. Want eigenlijk is het voor iedereen gelijk he. Als je het systeem niet kent, wordt je benadeeld. Gezondheid en armoede is ook niet los koppelen van elkaar. Armoede is niet gezond. Armoede is in ongezonde omstandigheden leven, nietgezonder eten, noem maar op. En hoe ongezonder je wordt, hoe meer je sukkel, hoe armer je wordt want je kan niet werken, je hebt dokterskosten, ... Wij zijn misschien een kleine vereniging maar ik wil veel dingen doen.